11286

IV

Kritika nalezne,

1

WNIOSKI KONFERENCYI REFERENTÓW

programu działalności na trzechlecie 1905- 1908 przedłożone przez przewodniczącego konferencyi Dra Dulębę i przyjęte na posiedzeniu Wydziału Wykonawczego.-

1. Wydanie instrukcyi dla Kółek rolniczych.-
2. Wydanie wzorów książek dla Kółek rolniczych.-
3. Wprowadzenie obowiązkowych kart legitymacyjnych i odznak dla członków Kółek rolniczych z zastrzeżeniem zwrotu kosztów, które Zarząd główny oznaczać będzie.-
4. Ułożenie wzorów protokołów dla organizacyi tak naczelnej jak powiat.:
a/. przy zawiązywaniu nowych Kółek rolniczych;
b/. przy lustracyi Kółek rolniczych.-
5. Restryngowanie organizacyi Zarządów powiatowych do powiatów, w których ta organizacya w myśl statutu może należycie funkcyonować.- Natomiast tworzenie jak najliczniej organizacyi delegatów Zarządu głównego w obrębie terytoryalnym działania, czy to cały powiat polityczny obejmującym, czy też pewną część powiatu z wyszczególnieniem gmin należących do zmniejszonego powiatu z zapewnieniem udziału mężów zaufania i pomocy Zarządu głównego.-
6/. Wydanie instrukcyi dla Zarządów powiatowych i delegatów powiatowych Zarządu głównego oraz dla mężów zaufania.-
7/. Wyznaczenie w budżecie na rok 1906 dotacyi w kwocie 2000 Koron dla Zarządów i delegatów powiatowych Zarządu głównego, na lustracye i czynności połączone z rozwojem Kółek rolniczych.-
8/. Przyjęcie pomocniczych sił dla biura i dla referentów Zarządu głównego i wstawienie na ten cel do budżetu na rok 1906 kwoty 3000 K.-
9/. Podwyższenie w roku 1906 płac personalu biura Zarządu głównego przy dotychczasowych poborach, a to o 10 % dla urzędników, o 20 % dla pracowników manipulacyjnych, jak również woźnego.-
10/. Pozyskanie nowych funduszów na ogólne cele Towarzystwa :
a/. pozyskaniem członków założycieli wśród Rad powiatowych, Komitetów galic. Towarzystwa gospodarskiego i rolniczego w Krakowie, większych reprezentacyi miast, banków i zakładów kredytowych, tudzież wybitniejszych i zasobnych osób prywatnych, a to naczelnego duchowieństwa, naczelnego sądownictwa i innych Władz oraz zamożniejszych właścicieli ziemskich;
b/. zwiększeniem znacznie liczniejszego zastępu członków wspierających;
c/. wniesieniem podań /samoistnych/ do ck. Rządu o subwencyę na cele handlowe, na koszta administracyjne Towarzystwa, na Przewodnik Kółek rolniczych i na wydawnictwa Towarzystwa.-
11./ Podjęcie akcyi w celu ulepszenia pastwisk i podniesienia hodowli bydła za pomocą specyalnych kursów.-
12. Rozwinięcie działalności w celu uzyskania przez Kółka rolnicze w gminach co raz liczniej odpowiednich rozpłodników.-
13/. Upowszechnienie używania krów do zaprzęgu, ponowne uzupełnione wydanie broszury: "O użyciu krów".-
14/. Podjęcie agitacyi przez Kółka rolnicze za tworzeniem spółek lokalnych dla asekuracyi bydła skoro reasekuracya odpowiednio zastosowana zapewni możliwość istnienia tych spółek.-
15/. przyjęcie do akcyi gremialnego zwiedzania gospodarstw włościańskich a przedewszystkiem podczas Zjazdów Kółek rolniczych dla wspólnego ocenienia i pouczenia.-
16/. Agitacya za co raz częstszem i liczniejszem udziałem Kółek rolniczych w wystawach okręgowych, powiatowych i lokalnych.

– „jak mieszkamy?"

– „co jemy?" –

– Wydatki: komorne
podatki
utrzymanie gospodarstwa
co nas może [illegible]?

17. Doradzanie i zalecanie Kółkom rolniczym, prowadzącym sklepy we własnym zarządzie, aby przy rozdziale zysków przyznawały udział w zyskach odbiorcom towarów, wedle dokonanego zakupna i to na podstawie książeczek zakupna, a gdyby to nie było możliwe do przeprowadzenia z zastosowaniem marek zakupna.-
18. Przyjęcie zasady, iż składnice towarowe, powiatowe lub okręgowe mogą powstawać tylko z dołu za dostarczeniem potrzebnego kapitału zakładowego i zapewnieniem odpowiedniego zarządu a w takim razie Zarząd główny przychodzi z fachową pomocą w urządzeniu i kontroli takich składnic towarowych.-
19/. Uzupełnienie instrukcyi dla sklepów Kółek rolniczych i rozszerzenie na większe przedsiębiorstwa handlowe.-
20/. Utworzenie przy Zarządzie głównym Spółki handlowej Kółek rolniczych.
21/. Wydanie treściwego przewodnika dla sklepów Kółek rolniczych.-
22. Przychodzenie Zarządom powiatowym względnie delegatom powiatowym z fachową pomocą w urządzaniu kursów handlowych dla kierowników i sklepikarzy sklepów Kółek rolniczych.-
23. Rozszerzenie własnych wydawnictw przez wydanie w zbiorowej odbitce "Głosów włościan" w ważnych sprawach rolniczych.-
24. Ogłaszanie w Przewodniku Kółek rolniczych oceny książek godnych polecenia przedewszystkiem rolniczych.-
25. Utorowanie Zarządowi głównemu wpływu na inne wydawnictwa ludowe przedewszystkiem "Macierzy polskiej" i "Komitetu wydawnictwa dziełek ludowych" najpierw za pomocą artykułów oceniających ich wartość jako wydawnictw ludowych.-
26/. Upoważnienie referenta Zarządu głównego do utworzenia sekcyi w celu planowego oddziaływania w Kółkach rolniczych, w kierunku rozbudzenia życia towarzyskiego.-
27/. Wydanie katalogu sztuk polecenia godnych dla teatrów włościańskich.
28/. Co roku, zacząwszy od 1906, sprawianie większego skyoptykonu, wyposażonego w widoki treści historycznej i rolniczej, w szczegółach zawierających należyte objaśnienie.-
29/. Z wydaniem katalogu Ligi przemysłowej, wydanie spisu producentów krajowych, których szczególnie należy zalecić Kółkom rolniczym do rozpowszechnienia wśród swoich członków.-
30/. Podczas lustracyi Kółek rolniczych, badanie czy jest jaki przemysł domowy, a jeżeli by wymagał urządzenia podjęcia przez Zarząd główny okolicznościowo stosownej akcyi.-
31/. Na Zjazdach Kółek rolniczych obznajamianie z ważniejszemi przepisami podatkowymi, obchodzącymi małorolnych gospodarzy.-
32. Poczynienie stosownych starań celem urządzenia powiatowych kursów pożarnictwa w roku 1906 dla uczestników Kółek rolniczych w powiatach Biała, Buczacz, Chrzanów, Krosno, Mościska, Myślenice, Sambor, Sanok, Tarnobrzeg, Wadowice, Wieliczka i Złoczów, tudzież w Dębicy na powiaty Pilzno i Ropczyce.-
33. Wyjednanie na konferencyi z Komitetem galic. Towarzystwa gospodarskiego i z Komitetem Towarzystwa rolniczego, aby oba Towarzystwa w sprawach małorolnych gospodarzy włościan działały zawsze za pośrednictwem Towarzystwa Kółek rolniczych, przedewszystkiem w tych miejscowościach, w których są założone Kółka rolnicze.-
34. Uzyskanie na konferencyi z Krajowym Patronatem Spółek rolniczych, aby Spółki patronackie, o ile nie ma Kółek rolniczych, przyłożyły rękę do tychże zawiązania i aby Spółki patronackie w szczególności ich członkowie włościanie korzystali przy wspólnych zakupach z pośrednictwa Towarzystwa Kółek rolniczych.-
35 /. Rozwiązanie dylematu z Związkiem handlowym Kółek rolniczych co do tegoż zastępstwa handlowego wobec Kółek rolniczych, po uprzedniem dokładnem zbadaniu istnego stanu rzeczy i udzielenie w tym celu obszernego upoważnienia referentowi handlowemu.-

Kr Oha Roln. 3

Preliminarz budżetu

Przychód

A	**Własne dochody**	
1	Wkładki członków	7000
2	Zwroty Kółek rolniczych na koszta manipulacyjne przy pośrednictwo w zakupnie	1200
3	" " " kosztów lustracyi handlowych	1800
4	" " " za zboże do pól doświadczalnych	1900
5	Ze sprzedaży wydawnictw Towarzystwa	400
6	Z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika	9000
7	Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza	6000
8	Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	400
9	Zwrot bazaru Kółka rolniczego w Czernichowie za kierownictwo sklepu	600
B	**Subwencye: a) krajowe**	
10	Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15000
11	" " administracyjne	4000
12	" lustratorów handlowych	8000
13	" praktyczne kursa handlowe	4000
14	" ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności Kółek	12000
15	" utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5000
16	" " " " 1 lustratora "	4000
17	" Przewodnik Kółek rolniczych	3000
	Subwencye: b) państwowe	
18	Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c.k. Tow. gospodarskie	11500
19	" wzorowe gnojownie " " " "	500
20	" cele rolnicze przez c.k. Tow. rolnicze	2500
21	" koszta Zarządu, lustracye i wydawnictwo organu Tow.	20000
	Subwencye: c) inne	
22	Tow. wzajemnych ubezpieczeń na cele ogólne	600
23	" " " organizowanie ochotn. straży	3000
24	Powiatowej kasy oszczędności w Krakowie na kursa handlowe	400
25	Związku handlowego Kółek roln. " " " "	800
26	Rad powiatowych na ogólne cele	300
C	**Nadzwyczajne:**	
	Zwrot z c.k. Namiestnictwa kosztów wyłożonych podczas akcyi ratunkowej	3138
		126038

na rok 1906

	Rozchód	
1	Najem lokalu	3080
2	Opał i światło	420
3	Druki i litografie	3000
4	Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia	3000
5	Przybory biurowe i sprzęty	1639
6	Książki do bibliotek Kółek i na nagrody dla członków Kółek i prenumeratę pism	2400
7	Subwencye dla Zarządów i delegatów powiatowych na lustracye i czynności połączone z rozwojem Kółek	5000
8	Podróże delegatów	800
9	Koszta Ogólnej Rady	800
10	Wydawnictwa Towarzystwa	1000
11	Wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych	14000
12	Wydawnictwo Kalendarza	6000
13	Na organizacyę ochotniczych Straży pożarnych	4000
14	Na rozbudzenie życia towarzyskiego	1000
15	Na koszta porady w sprawach prawnych i taryfowych	600
16	Pensye: Dyrektora biura, kasyera, urzędnika konceptowego, kierownika ekspedytu, 4 manipulantek, woźnego i chłopca	15886
17	Pensye lustratorów handlowych	7370
18	Na koszta lustracyi handlowych	11000
19	Na kursa handlowe w Czernichowie i kursa wędrowne	7000
20	Pensye 4 inspektorów rolniczych i instruktora sadownictwa	14705
21	Subwencya przy zakupnie nasion	2000
22	" " " siewników	600
23	" " " drzewek owocowych	700
24	Nagrody za ulepszone obejście się z obornikiem	2000
25	" " konkursowe pytania i. t. p.	900
26	Na zboża do pól doświadczalnych	4000
27	" doświadczenia nawozowe	1500
28	" kursa weterynaryjno-hodowlane, pastwiskowe i t. p.	1000
29	" koszta kontrolowania i zakładania pól, oraz badania stosunków rolnych włościańskich	7500
30	Nadzwyczajne i nieprzewidziane	1936
31	Na pokrycie niedoboru z r. 1905	1202
		126.038

Zestawienie zamknięć rachunkowych za czas od 1 stycznia 1909 r. do 31 grudnia 1909 r. z preliminarzem budżetu Towarzystwa Kółek rolniczych. na r. 1909.

L. p.	Wyszczególnienie	Dochód preliminowano		Dochód wpłynęło		Rozchód preliminowano		Rozchód wydano	
1.	Wkładki czł. wspierających	9500	–	10707	–	—		1) 3212	10
2.	" założycieli	—		350	–	—		350	–
3.	Rachunek kart legitymacyj.	500	–	1588	88	—		796	60
4.	Lustracye handlowe	4800	–	6061	64	18000	–	21741	48
5.	Zwroty za zboża i ziem. do pól dośw.	1800	–	4979	–	—			
6.	Rachunek agencyi komisowej	5500	–	12244	71	—		1895	53
7.	Propaganda hodowli drobiu i królik.	600	–	262	–	1500		1530	75
8.	Odsetki od lokacyi gotówki	1000	–	1427	50	—			
9.	Wydawnictwo Przewodnika	17400	–	14450	09	22700		22867	89
10.	Kalendarza 1909	8000	–	7414	77	8000		2) 7414	77
11.	Rachunek wydawnictw	1000	–	4097	29	1600		1492	03
12.	Bazar w Czernichowie	600	–	600	–				
13.	Zakupno i sprzedaż książ. handl.	800	–	1385	53	800	–	1720	27
14.	Zwrot koszt. macier. Org. h. m. rz.	3000	–	4255	–	—		—	
15.	Odsetki funduszu żelaznego	1200	–	1250	–	—		—	
16.	Subwencye	149300	–	151437	–	—		—	
17.	Rachunek pożyczek	10000	–	9000	–	—		—	
18.	Najem lokalu	—		—		6840	–	6720	–
19.	Opał i światło	—		—		1000	–	1251	46
20.	Druki i litografie	—		—		3500	–	4025	69
21.	Portorya podatki i t. d.	—		1544	29	5000	–	7525	67
22.	Przybory biurowe i sprzęty	—		—		2800	–	6377	44
23.	Podróże delegatów	—		—		1000	–	1244	90
24.	Koszta Ogólnej Rady	—		550	–	1000	–	1558	71
25.	Porada prawna i [illegible]	—		—		800	–	838	05
26.	Nadzwyczajne i nieprzewidz.	—		640	–	2000	–	1866	50
27.	Pensye dyr. sekr. urz. oraz [illegible]	—		—		20940	–	22398	20
28.	Opłata kasy chorych	—		729	60	600	–	1842	02
29.	Ubezpieczenie urzędników	—		2003	62	2400	–	5243	68
30.	Zakładanie i kontr. pól dośw.	—		—		7000	–	4876	14
31.	Pola doświadczalne	—		—		6000	–	14754	53
32.	Doświadczenia nawozowe	—		—		1500	–	3832	32
33.	Kursa weterynaryjno hodowlane	—		—		1800	–	2035	39
34.	Nagrody za gnojownie	—		—		2000	–	1095	–
35.	Propaganda nasion	—		—		2000	–	1515	64
36.	" maszyn	—		—		3200	–	1368	92
37.	Nagrody konkursowe	—		—		1000	–	1288	02
38.	Pensye inspektorów roln.	—		—		19260	–	19677	43
39.	Propag. sadow. i pensya instrukt.	—		—		3900	–	3547	19
40.	" pszczelnictwa	—		2197	73	800	–	2460	23
41.	" używania [illegible] do zap.	—		149	57	300	–	1099	30
42.	Premiowanie gospodarstw	—		—		—		675	–
43.	Kursa w Czernichowie	—		—		7000	–	6634	–
44.	Pensye lustratorów handl.	—		—		10960	–	11617	20
45.	Rachunek książek i czasopism	—		736	45	3000	–	3909	21
46.	Rozbudzanie życia towarz.	—		—		800	–	282	03
47.	Organ. straży pożarnej	—		386	41	6600	–	5141	83
48.	Organ. handlu mater. rzeź.	—		—		10000	–	10115	86
49.	" " rachunek przech.	—		323509	53	—		323509	53
50.	" powiatowa	—		—		29600	–	18465	24
51.	Kursa dla lustratorów	—		540	–	1800	–	2705	86
52.	Rachunek przechodowy	—		266249	44	—		266249	44
53.	Składki na budowę domu	—		1928	16	—		1928	16
54.	Wydaw. Kalend. na r. 1910	—		10347	53	—		10347	53
55.	Rachunek zaliczek na pensye	—		3483	–	—		4729	–
56.	Pozostałość z r. 1908.	4000	–	4456	61				
57.	" na r. 1910	—		—		—		444	54
		219000	–	847932	45	219000	–	847932	45

1). 30% wkładek przeniesione do funduszu żelaznego
2). W tem 1482.91 K. przeniesione do funduszu żelaznego.

Preliminarz budżetu Towarzystwa Kółek rolniczych na rok 1910.

Przychód:

		K.	K.
1.)	Własne dochody (zestaw I.)	55.700	67.000
2.)	Subwencye krajowe (zestaw II)	80.500	93.000
3.)	Subwencye państwowe (zestaw III)	58.500	73.600
4.)	Inne subwencye i wpływy (zestaw IV)	10.300	11.300
5.)	Pożyczka	10.000	4.000
		219.000	248.900

Rozchód:

		K.	K.
1.)	Ogólne koszta Zarządu (zestaw A.)	47.880	53.480
2.)	Koszta działu rolniczego i ubocznych gałęzi gospodarstwa (zestaw B.)	50.260	53.160
3.)	Koszta działu handlowego (zestaw C.)	36.760	45.920
4.)	Koszta działu oświatowego (zestaw D.)	36.100	35.100
5.)	Na cele organizacyj pow. (zestaw E.)	31.400	31.540
6.)	Na obronę pożarną (zestaw F.)	6.600	7.600
7.)	Na organizacye handlu materyałem rzeźnym (zestaw G.)	10.000	10.000
8.)	Na gospodarstwo kobiece (zestaw H.)	. .	2.100
9.)	Na pokrycie pożyczki z r. 1909	. .	10.000
		219.000	248.900

Szczegółowe zestawienie do preliminarza.

Preliminarz przychodów za r. 1910.

Zestawienie I
Własne dochody:

		rok 1909.	rok 1910.
a.)	Wkładki członków wspierających:		
	1. Kółek rolniczych	7.000 k.	8.400 k.
	2. Instytucyj, Stowarzyszeń i osób prywatnych	2.500 "	2.100 "
b.)	Opłaty członków Kółek rolniczych za karty legitymacyjne	500 "	600 "
c.)	Zwroty Kółek rolniczych za lustr. hand. ...	4.800 "	6.200 "
d.)	Zwroty K. r. za zboże do doświadczeń	1.800 "	2.300 "
e.)	Zwroty za koszta man. przy zakupnie artykułów: narzędzi rolniczych (3500 K.) [illegible]00 K. Towarów spożywczych (2000 K.) 8.500 [illegible]	5.500 "	12.500 "
f.)	Zwroty K. r. za króliki i drób, nadany na stacye	600 "	400 "
g.)	Odsetki od chwilowej lokacyi kapitału	1.000	1.000
h.)	Z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika	17.400 "	17.800 "
i.)	Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza	8.000	8.000 "
k.)	Ze sprzedaży wydawnictw	1.000 .	1.200 "
l.)	Zwrot bazaru Kółka rolniczego w Czernichowie za kierownictwo sklepu	600 "	600 "
m.)	Ze sprzedaży ksiąg handlowych dla sklepów K. r.	800 "	1.200 "
n.)	Ze zwrotów za koszta manipulacyjne organizacyi handlowej materyałem rzeźnym	3.000 "	3.400 "
o.)	Odsetki funduszu żelaznego	1.200 "	1.300 "
	razem	55.700 k.	67.000 k.

Zestawienie II
Subwencye krajowe:

a.)	Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15.000 k.	15.000 k.
b.)	Na koszta administracyjne	4.000 "	4.000 "
c.)	Na lustratorów handlowych	8.000 "	8.000 "
d.)	Na praktyczne kursa handlowe	4.000 "	4.000 "
e.)	Na ogólne cele rozwoju roln. i handlowej działalności Kółek rolniczych	20.000 "	20.000 "
f.)	Na utrzymanie i koszta 1 lustratora rolniczego	4.000 "	4.000 "
g.)	Na utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5.000 "	5.000 "
h.)	Na Przewodnik Kółek rolniczych	3.000 "	3.000 "
i.)	Na kurs instruktorów pow. i instruktora organizacyjnego	6.250 "	6.250 "
k.)	Na organizacye Zarządów pow.	3.750 "	3.750 "
l.)	Na instruktorów powiatowych	7.500 "	7.500 "
m.)	Nowe subwencye		12.500 "
		80.500 K.	93.000 K.

Zestawienie III

Subwencye państwowe:

	rok 1909	rok 1910
a.) Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c. k. Towarzystwo gospodarskie	12.500 K.	13.000 K.
b.) Na wzorowe gnojownie przez c. k. Tow. gospodarskie, pola doświadczalne, pastwiska . . .	2500 "	4.500 "
c.) Na cele rolnicze przez c. k. Tow. rolnicze	3500 "	3.500 "
d.) Na koszta Zarządu, lustracye i wydawnictwo Przewodnika Kółek rolniczych	30.000 "	35.000 "
e.) Na organizacyę handlu materyałem siewnym	10.000 "	10.000 "
f.) Na subwencyonowanie maszyn		7.600 "
	58.500 K.	73.600 K.

Zestawienie IV.

Inne subwencye i wpływy:

a.) Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń na cele ogólne	600 K.	600 K.
b.) Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń na organizacyę ochotniczych straży	6.000 "	6.000 "
c.) Związek handlowy Kółek roln. na organizacye powiatowe	1.200 "	1.000 "
d.) Związek handlowy Kółek roln. na podniesienie kultury rolniczej	2.300 "	2.500 "
e.) Rady powiatowe na cele ogólne	200 "	200 "
Razem	10.300 K.	10.300 K.

Preliminarz rozchodu na r. 1910.

Zestawienie A.

Ogólne koszta Zarządu:

		rok 1909	rok 1910.
1)	Najem lokalu	6840 K.	7.440 K.
2)	Opał i światło	1000 "	1.200 "
3)	Druki i litografie	3500 "	3500 "
4)	Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia	5000 "	5600 "
5)	Przybory biurowe i sprzęty	2800 "	3500 "
6)	Podróże delegatów	1000 "	1.000 "
7)	Koszta Ogólnej Rady	1000 "	1.000 "
8)	Porada prawna i taryfowa	800 "	800 "
9)	Nadzwyczajne i nieprzewidziane	2000 "	1.800 "
10)	Pensye: dyrektora, kasyera, kierownicy ekspedytu, likwidatorki, 3 urzędników, 2 stenografistek, 4 urzędniczek	18900 "	21.540 "
11)	Płaca woźnego i pomocników	2040 "	2100 "
12)	Opłata kasy chorych	600 "	1.000 "
13)	Obowiązkowe ubezpieczenie urzędników	2400 "	3.000 "
	Razem	47.880 K.	53.480 K.

Zestawienie B.

Koszta działu rolniczego i ubpcz. gal. gosp.

1)	Zakładanie i kontrolowanie pól doświadczalnych, oraz badanie stosunków rolniczych włościan	7000 K.	6.000 K
2)	Zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych	6000 "	6.500 "
3)	Doświadczenia nawozowe na polach i łąkach	1500 "	2.000 "
4)	Kursa weterynaryjno-handlowe, rolnicze i pasterskowe	1800 "	1.800 "
5)	Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem	2000 "	2.000 "
6)	Propaganda doborowych nasion przez subwencyę i rozdawnictwo	2000 "	1.500 "
7)	Propaganda maszyn rolniczych do wspólnego użytku i na plany zabudowań gospodarskich	3200 "	7.000 "
8)	Nagrody na konkursowe opracowania rolnicze	1000 "	1.000 "
9)	Nagrody za wzorowe gospodarstwo lub ich działy	—	800 "
10)	Pensye inspektorów rolniczych, asystenta i manipulantki	19260 "	18.560 "
11)	Badanie stosunków sadowniczych i propaganda sadownictwa	1500 "	1.700 "
12)	Pomoc przy zakupnie drzewek owocowych	600 "	600 "
13)	Pensya instruktora sadownictwa	1800 "	1.800 "
14)	Propaganda pszczelnictwa przez kursa i wykłady	800 "	600 "
15)	Propaganda hodowlana kóz, drobiu rasowego i królików	1500 "	1.000 "
16)	Propaganda używania krów do zaprzęgu	300 "	300 "
	Razem	50260 K	53.160 K

Zestawienie C

Koszta działu handlowego:

	rok 1909	r[illegible]
1.) Koszta lustracyi handlowych	18.000 K.	[illegible] k.
2.) Kursa handlowe w Brzozichowie i wędrowne	7.000 "	[illegible].000 "
3.) Pensye 5 lustratorów handlowych i asystenta	10.960 "	[illegible]720 "
4.) Książki handlowe dla sklepów Kółek rolniczych	800 "	
5.) Koszta prowadzenia agencyi handlowej	— "	[illegible]
Razem	36760 K.	5.920 K.

Zestawienie D.

Koszta działu oświatowego

1.) Książki dla bibliotek Kółek rolniczych	3.000 k	3.000 K.
2.) Wydawnictwa i wydanie katalogu książek, godnych polecenia	1.000 "	1.600 "
3.) Przewodnik Kółek rolniczych	22.700 "	21.800 "
4.) Kalendarz Kółek rolniczych	8000 "	8.000 "
5.) Rozbudzenie życia towarzyskiego	800 "	700 "
	36100 K	35.100 K

Zestawienie E.

1.) Udział z wkładek członków dla Zarządów powiatowych	2500 K.	3.000 k.
2.) Kursa instruktorów powiatowych	1800 "	1.300 "
3.) Koszta organizacyi Zarządów powiatowych	3200 "	3.200 "
4.) Druki organizacyjne	800 "	840 "
Zasiłki dla Zarzędów pow. i delegatów na instruktorów pow.	23100 "	23.200 "
Razem	31.400 K.	31.540 K

Zestawienie F.

Obrona pożarna.

1.) Lustracye i kontrola ochotniczych Straży K. r.	3.000 K	3.000 K
Kursa pożarnictwa	1.400 "	1.200 "
Pensya instruktora	1.200 "	1.440 "
Okręgowe i powiatowe popisy strażackie, oraz lustracye okręgowe i powiatowe	1.000 "	1.960 "
Razem	6.600 K	7.600 K

Zestawienie G.

Organizacya handlu materyałem rzeźnym:

		rok 1909	rok 1910
1.)	Płace urzędników	4.200 K.	4.800 K
2.)	Koszta podróży	3.000 "	2.700 "
3.)	Koszta administracyi Sekcyi centralnej i Sekcyi powiatowych	2800 "	2.500 "
	Razem	10.000 K.	10.000 K.

Zestawienie H.

Gospodarstwo kobiece

1.)	Propaganda organizacyi Kobiet w Kółkach	—	400 K.
2.)	Kursa gospodarstwa kobiecego		1.300 "
3.)	Wędrowna nauka dla kobiet		400 "
	Razem		2100 K.

M

Dobro społeczeństwa mając na oku, grono ludzi, pomnych słów Konstytucyi 3. maja, iż „lud rolniczy, z pod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło“, który „najliczniejszą w narodzie stanowi ludność“, jest „najdzielniejszą siłą kraju“ nadzieją „lepszej jego przyszłości“, zawiązało w roku 1882, biorąc wzór z dzielnicy Wielkopolskiej:

Towarzystwo Kółek rolniczych we Lwowie,

któreby w części Polski, pod zaborem austryackim zostającej, prowadziło pracę około moralnego i gospodarczego podniesienia ludzi obu narodowości kraj ten zamieszkujących, tak, iżby te miliony stały się zdolnymi objąć i spełniać zadania społeczne i polityczne, które dawniej na mniej licznych warstwach społeczeństwa spoczywały.

Bóg pracy tej pobłogosławił!

Po dwudziestupięciu latach działalności skupiło Towarzystwo w pracy, przez się podjętej:

Kółek rolniczych 1.320, o liczbie 55.519 członków.
Członków wspierających 1.020.
Członków założycieli 57.

Towarzystwo powołało do życia do 2.000 sklepików wiejskich, z których 872, prowadzonych pod firmą Kółek rolniczych, wykazuje roczny obrót 12 milionów koron; Towarzystwo rozpowszechniło 72.000 egzemplarzy własnych wydawnictw treści gospodarczej, a innych książek przeszło 500.000, nie licząc 21 roczników „Przewodnika“, który się rozchodzi obecnie w 5.200 egzemplarzach i 3 roczników Kalendarza Kółek rolniczych, wydanych w nakładzie 36.000 egzemplarzy.

Przeprowadzono prób rolniczych, podnoszących kulturę rolniczą, 5650 na 1800 morgach w 4095 gospodarstwach włościańskich; nauczono Kółka rolnicze zbiorowego zakupna artykułów rolniczych i doprowadzono do tego, że zamówienia ich na nawozy sztuczne, nasiona, maszyny, pasze treściwe, węgiel w obrocie za pośrednictwem Zarządu głównego wyniosły w ostatnim roku przeszło $^3/_4$ miliona koron.

Kółka rolnicze posiadają własne domy, wartości 660.000 koron, a na cele dobra publicznego ofiarowały w ciągu lat dwudziestu pięciu sumę przeszło 400.000 koron.

Z inicyatywy Towarzystwa powstała w r. 1892 instytucya handlowa pod firmą „Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie“, która, prowadząc obecnie oprócz zakładu centralnego trzy filie: we Lwowie, Rzeszowie i Wieliczce, liczy 650 członków, z kapitałem udziałowym przeszło 230.000 koron. — Związek dokonał w ciągu ubiegłych 15 lat obrotów towarowych za z górą 50 milionów koron i zebrał 160.000 koron funduszów rezerwowych i 50.000 koron funduszu emerytalnego dla swych funkcyonaryuszów. Od roku 1906 tworzy Związek z Towarzystwem Kółek rolniczych organicznie związaną całość.

Ogólna Rada Towarzystwa, zebrana w Jarosławiu postanowiła, uchwałą z dnia 4. lipca 1906 roku

wznieść dom własny dla Towarzystwa,

aby stanowił posterunek dalszej, tem swobodniejszej pracy dla wielkich celów, Towarzystwu przyświecających, ognisko stałe i trwale skupiające usiłowania tych wszystkich, którzy w tej pracy brać będą udział.

Uchwała ta, poparta ofiarnością członków i przyjaciół Towarzystwa, stała się czynem.

Dziś kładąc kamień węgielny pod budowę,

która ma być wobec potomnych pamiętnym wyrazem trwałości usiłowań, skupionych w Towarzystwie Kółek rolniczych, trwałości pracy przedstawicieli wszystkich warstw około podniesienia ludu włościańskiego, wytworzenia dlań dobrobytu i warunków siły obywatelskiej, uczynienia zeń podwaliny ładu i karności społecznej, a więc podstawy prawdziwej siły narodu, kończymy ten akt życzeniem:

Niechaj pod tym dachem i w tych murach, które wznosimy, zagoszczą stale i krzewią się te cnoty, co pracy społecznej siłę skuteczności nadają.

Niechaj za łaską Bożą przebywa tu roztropność i wytrwałość, dobra wola i mądra rada, ażeby wszystko, co się tu stanowić będzie, wychodziło na chwałę Boga i Ojczyzny, na pomnożenie Jej dobra i zabezpieczenie Jej przyszłości.

Niechaj z ducha i dawnej tradycyi Narodu Polskiego zostanie i żyje tu to wszystko, co było jego zasługą i chwałą, a niech to pierzcha i nie postanie tu nigdy, co nas do upadku przywiodło.

Dan we Lwowie, dnia 9. lipca 1907.

STATUT

TOWARZYSTWA

„KÓŁEK ROLNICZYCH“

Zatwierdzony reskryptem Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 17. grudnia 1898 l. 105.720 i reskryptem z dnia 27. września 1904 l. 125.177.

LWÓW.

NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO Tow. KÓŁEK ROLNICZYCH

Z Drukarni Udziałowej we Lwowie, ul. Kopernika 20.

1907.

13

STATUT

TOWARZYSTWA

„KÓŁEK ROLNICZYCH“

Zatwierdzony reskryptem Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 17. grudnia 1898 l. 105.720 i reskryptem z dnia 27. września 1904 l. 125.177.

LWÓW.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO Tow. KÓŁEK ROLNICZYCH

Z Drukarni Udziałowej we Lwowie, ul. Kopernika 20.
1907.

I.

Nazwa, siedziba, cel i środki działania.

§. 1.

Towarzystwo „Kółek rolniczych" ma siedzibę centralną we Lwowie, a działalnością swoją obejmuje całą Galicyę wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 2.

Celem Towarzystwa jest praca nad podniesieniem dobrobytu, oświaty i moralności ludu. Dla osiągnięcia tego celu stara się Towarzystwo przez zakładanie w kraju Kółek rolniczych:

a) krzewić obywatelską oświatę i chrześcijańską moralność za pomocą czytelń, bibliotek i gospód chrześcijańskich;

b) szerzyć między członkami zawodowe wiadomości we wszystkich działach gospodarstwa wiejskiego przez pisma i wydawnictwa, zjazdy i zebrania, lustracye, wędrowną naukę, specyalne kursa i wystawy, tudzież za pomocą gospodarstw wzorowych;

c) nakłaniać do lepszego sposobu budowania domów mieszkalnych i budynków gospodarskich;

d) zachęcać członków do robót melioracyjnych, zapewniających powiększenie dochodów z gospodarstwa, i do rozw jania przemysłu rolnego i domowego, nadającego się do miejscowych stosunków;

e) łączyć członków w spółki dla gromadzenia i sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego;

f) ułatwiać członkom nabywanie dobrych nasion, nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych;

g) krzewić handel wiejski przez zakładanie sklepów chrześcijańskich po miasteczkach i wsiach i innych przedsiębiorstw handlowych;

h) dążyć do ulepszenia stosunków kredytu wiejskiego za pomocą spółkowych Kas oszczędności i po-

życzek i centralnego Związku tych kas, ułatwiać uzyskanie w zakładach kredytowych pożyczek hipotecznych;

i) pośredniczyć w ubezpieczaniu się na życie, na wypadek choroby, starości, kalectwa i w innych ubezpieczeniach osobistych, w ubezpieczaniu od szkód pożaru, gradobicia i w ubezpieczaniu bydła, zakładać ochotnicze straże pożarne i w miarę potrzeby udzielać im opieki i pomocy;

k) zapewnić członkom pomoc i opiekę prawną;

l) otaczać pieczą wobec władz krajowych i państwowych interesy drobnego rolnictwa, przemysłu i handlu wiejskiego, tudzież udzielać opinii władzom na ich żądanie;

m) utrzymywać stosunki z Towarzystwami rolniczemi i oświaty, tudzież zakładami handlowymi i przemysłowymi, kredytowymi i asekuracyjnymi.

II.

Członkowie Towarzystwa.

§. 3.

Członkowie Towarzystwa są:

a) zwyczajni,

b) wspierający,

c) założyciele,

d) protektorowie.

Do *a)* Członkiem zwyczajnym Towarzystawa może być każda osoba chrześcijańskiego wyznania, jeżeli została przyjęta do jednego z Kółek rolniczych z obowiązkiem uiszczenia do kasy właściwego Kółka rolniczego jednorazowej opłaty wstępnej i wkładki rocznej w wysokości, oznaczonej przez Ogólne Zebranie Kółka.

Do *b)* Członkiem wspierającym Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która zostanie do Towarzystwa przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny przyjęta z obowiązkiem płacenia na cele statutem określone, przynajmniej 8 koron rocznie.

Można być równocześnie członkiem zwyczajnym i członkiem wspierającym.

Każde Kółko rolnicze najpóźniej w rok od zawiązania obowiązane jest przystąpić na członka wspierającego Towarzystwa.

Delegatom władz i instytucyi, w myśl §§ 28. i 36. przez te władze i instytucye powołanym w skład Zarządów powiatowych i do Zarządu głównego, tudzież do myśli §. 35. mianowanym delegatom powiatowym

Towarzystwa przysługują prawa członków wspierających.

Do c) Każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która złoży jednorazowo 200 koron, staje się członkiem założycielem.

Do d) Protektorami Towarzystwa mianuje Ogólna Rada osoby, które szczególne zasługi położą około urzeczywistnienia celów Towarzystwa.

Osoby moralne, jak: reprezentacye powiatowe, gminy, stowarzyszenia, mogą zostać członkami Towarzystwa czy to założycielami, czy też wspierającymi.

Osoby moralne, które są członkami Towarzystwa, wykonują swoje prawa przez pełnomocników.

§. 4.

Obowiązkiem wszystkich członków Towarzystwa jest pomagać czynnie do osiągnięcia celów Towarzystwa, a w szczególności brać udział w pracach jego i uczestniczyć w zebraniach, tudzież wspierać wspólne przedsięwzięcia członków Towarzystwa.

Przestaje się być członkiem Towarzystwa wskutek wystąpienia lub wykluczenia. Występujący winien zgłosić swoje wystąpienie u właściwego Zarządu Towarzystwa i uiścić należące się od niego opłaty po koniec roku, w ciągu którego występuje.

Członek wspierający, który pomimo upomnienia nie uiścił dwuletniej wkładki, może być z grona członków wykreślony. Toż samo stać się może z członkiem, zwyczajnym, wyjąwszy wypadku uwolnienia od wkładki, przewidzianego w §. 19. lit. b) statutu.

Wykluczenie członka Towarzystwa następuje z powodu czynu niehonorowego lub działania na szkodę Towarzystwa.

§. 5

Członkowie korzystają z pomocy i urządzeń Towarzystwa, mają prawo brać udział w zebraniach Towarzystwa, zabierać głos, a głosować własnowolni, oraz mają prawo wyboru i wybieralności stosownie do szczegółowych postanowień niniejszego statutu.

III.

Organizacya Towarzystwa.

§. 6.

Kółka rolnicze wypełniają swoje zadania przez powołane do tego organa Towarzystwa, jak następuje:

a) Członkowie Towarzystwa, mieszkający w tej samej gminie albo w kilku sąsiednich gminach, łączą się w Kółka rolnicze. Organami Kółka rolniczego są: Zebranie, jako organ uchwalający i Zarząd, jako organ wykonawczy;

b) Kółka rolnicze tworzą Związki powiatowe względnie okręgowe, których organami są: Zgromadzenie powiatowe i Zarząd powiatowy z mężami zaufania.

W powiatach, nie mających organizacyi czy to powiatowej, czy też okręgowej, Zarząd główny mianuje delegatów powiatowych i mężów zaufania.

c) Naczelnymi organami całego Towarzystwa są: Ogólna Rada, Walne Zgromadzenie Towarzystwa i Zarząd główny wraz z Wydziałem wykonawczym i biurem centralnem.

§. 7.

Za zobowiązania, wobec trzecich osób zaciągnięte przez Kółko rolnicze, odpowiada majątek tego Kółka; za zobowiązania, zaciągnięte przez Związek powiatowy, względnie okręgowy, odpowiadają fundusze tegoż Związku; za zobowiązania nakoniec, zaciągnięte przez Zarząd główny Towarzystwa, odpowiadają fundusze, którymi rozporządza Zarząd główny

IV.

Fundusze Towarzystwa.

§. 8.

Fundusze Towarzystwa powstają:

a) z wkładek członków Towarzystwa;

b) z dobrowolnych ofiar, datków i zapisów;

c) z subwencyi państwowych, krajowych, powiatowych i gminnych;

d) z dochodów uzyskanych z przedsiębiorstw, urządzanych przez Zarząd główny i inne organa Towarzystwa, z rozprzedaży pism, z odczytów, wystaw, loteryi fantowych, koncertów, przedstawień teatralnych i tym podobnych źródeł.

Wkładki członków zwyczajnych wpływają do kasy tego Kółka rolniczego, do którego należy członek wnoszący wkładkę.

Wkładki członków wspierających wpływają, czy to za pośrednictwem odnośnych Zarządów powiatowych, czy też przez Zarząd główny, w połowie dla Związków powiatowych, w połowie dla Zarządu głównego.

Wkładki członków-założycieli będą wnoszone do kasy Zarządu głównego, a odsetki z tych wkładek użyte wedle uznania Zarządu głównego.

O ile udzielający subwencye inaczej nie postanowi, wpływają subwencye państwowe i krajowe do kasy Zarządu głównego, powiatowe do kasy Zarządu powiatowego, a tam, gdzie niema Zarządu powiatowego, do kasy Zarządu głównego, wreszcie gminne do kasy właściwego Kółka rolniczego.

Dochody z własnych przedsiębiorstw wpływają do kasy tego Zarządu, który prowadzi przedsiębiorstwa.

Rokiem administracyjnym Towarzystwa jest rok kalendarzowy.

V.

Kółko rolnicze.

§. 9.

Kółko rolnicze może zawiązać się na podstawie niniejszego statutu w każdej gminie, jeżeli z chęcią do jego zawiązania oświadczy się przynajmniej 10-ciu własnowolnych członków gminy chrześcijańskiego wyznania, a Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny lub delegat powiatowy uzna możliwość i potrzebę założenia Kółka.

Podanie o zawiązanie Kółka rolniczego musi być wniesione do Zarządu głównego, który w razie przyzwolenia na zawiązanie przedkłada wniesione podanie do c. k. Namiestnictwa.

§. 10.

Członek zwyczajny Towarzystwa, przyjęty po myśli §. 3. statutu, staje sie zarazem członkiem Kółka rolniczego. Członkowie gminy, w której Kółko rolnicze nie istnieje, mogą być przyjęci do Kółka, znajducego się w sąsiedniej gminie.

Przestaje być członkiem Kółka ten, kto albo sam występuje lub za uchwałą Zarządu Kółka, względnie Zarządu powiatowego lub Zarządu głównego zostanie wykluczony. Wykluczonym może być członek, sprawiający zgorszenie lub działający na szkodę Towarzystwa.

Każdy członek Kółka rolniczego ma prawo brać udział w naradach Kółka i korzystać z pomocy, jakiej Towarzystwo udzielać będzie.

Każdy członek Kółka ma obowiązek:

a) pracować nad podniesieniem swego gospodarstwa lub przemysłu, oraz pomagać czynnie do celów Towarzystwa;

b) prowadzić życie moralne i przykładne;

c) w niedziele i święta zgromadzać się po nabożeństwie w czytelni lub innem miejscu, przez Zarząd Kółka oznaczonem, na wspólne narady w sprawach gospodarstwa, handlu, lub przemysłu, oraz na czytanie książek i pism przez Zarząd główny zaleconych;

d) opłacać do kasy Kółka rolniczego wstępne jednorazowe i wkładki roczne, jakie Ogólne Zebranie Kółka co roku większością głosów uchwali.

§. 11.

Fundusze Kółka powstają z wstępnego i wkładek rocznych, opłacanych przez członków Kółka, oraz z innych dochodów, w §. 8. wymienionych, a dla Kółka rolniczego przeznaczonych.

§. 12.

W Kółkach rolniczych skupia się działalność Towarzystwa; one są powołane podejmować wszelkie sprawy, wyszczególnione w §. 2. statutu, a mianowicie:

a) utrzymywać własne czytelnie i biblioteczki i zaprowadzać w miejscu gospody chrześcijańskie, krzewić zawodową wiedzę rolniczą, wpływać na umoralnienie życia, uszlachetnienie obyczajów, zamiłowanie do pracy, budzić i wzmacniać poczucie obowiązków obywatelskich;

b) zakładać własne sklepy;

c) zaprowadzać spółkowe kasy oszczędności i pożyczek, pośredniczyć w zakładach kredytowych w uzyskaniu pożyczek hipotecznych;

d) zajmować się organizacyą spółek zarobkowych i gospodarczych, a szczególnie spółek mleczarskich, hodowlanych, melioracyjnych i innych;

e) pośredniczyć przy zakupnie dobrych nasion, nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych i innych artykułów gospodarskich, jak niemniej przy sprzedaży produktów gospodarskich i wyrobów przemysłu domowego;

f) ułatwiać ubezpieczenie się w myśl postanowień §. 2. lit. *i)* niniejszego statutu, zakładać ochotnicze straże pożarne;

g) wyjednywać pomoc i opiekę prawną w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych;

h) łączyć się z innemi Kółkami rolniczemi tego samego powiatu lub nawet sąsiednich powiatów dla spełnienia zadań, przechodzących siły pojedynczych Kółek.

17

§. 13.

Założenie i prowadzenie sklepu chrześcijańskiego pod firmą Kółka rolniczego jest dopuszczalne tylko za uchwałą Ogólnego Zebrania, według ogólnie obowiązującej instrukcyi Zarządu głównego, wydanej dla sklepów Kółek rolniczych.

Także wszelkie inne przedsiębiorstwa handlowe lub przemysłowe tylko wówczas pod firmą Kółka rolniczego mogą być prowadzone, jeżeli zastosują się do instrukcyi, dla takich przedsiębiorstw przez Zarząd główny wydanych.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego.

§. 14.

W Ogólnem Zebraniu Kółka rolniczego mają prawo uczestniczyć wszyscy członkowie Kółka, a z nich członkowie własnowolni z głosem stanowczym.

Zwyczajne Ogólne Zebranie odbywa się raz na rok w pierwszej połowie roku, zaś nadzwyczajne, ilekroć uzna tego potrzebę Zarząd Kółka rolniczego, Zarząd powiatowy lub Zarząd główny.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego zwołuje przewodniczący Zarządu Kółka przez ogłoszenie pisemne na 3 dni naprzód w miejscu dla wszystkich widocznem.

Przewodniczy ogólnemu zebraniu przewodniczący Kółka rolniczego, a w wypadku, przewidzianym w § 17., delegat Zarządu powiatowego, względnie Zarządu głównego. Przy ukonstytuowaniu się Zarządu Kółka przewodniczy delegat Zarządu powiatowego, względnie Zarządu głównego, a w razie ich nieobecności przewodniczący, obrany przez Ogólne Zebranie.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Ten wniosek staje się uchwałą, za którym oświadczyło się więcej, niż połowa obecnych na zebraniu członków. Do powzięcia uchwały o nabyciu lub pozbyciu majątku nieruchomego, lub do uchwały o rozwiązaniu Kółka rolniczego i rozporządzeniu jego majątkiem potrzebna jest obecność przynajmniej połowy wszystkich członków Kółka i zgoda najmniej $^{2}/_{3}$ obecnych na zebraniu. Gdyby mimo dwukrotnego, należytego zwołania zebrania wymagana ilość członków nie zgromadziła się, będzie zwołane z tym samym porządkiem trzecie zebranie, które uchwala większością $^{2}/_{3}$ głosów członków obecnych na zebraniu. Do ważności uchwały Ogólnego Zebrania o pozbyciu nieruchomości, oraz o rozporządzeniu majątkiem Kółka w razie jego rozwią-

zania potrzebne jest nadto zatwierdzenie Zarządu głównego.

Powzięte na Ogólnem Zebraniu Kółka rolniczego uchwały mają być wciągnięte do księgi uchwał, przez Zarząd Kółka utrzymywanej, i zaopatrzone podpisami przewodniczącego i sekretarza zebrania.

§. 15.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego:

1. uchwala o wysokości jednorazowej opłaty wstępnej i wkładek rocznych;

2. wybiera na przeciąg trzech lat Zarząd Kółka, złożony z przewodniczącego jego zastępcy, sekretarza, skarbnika, asesora i innych członków w ilości, przez siebie oznaczonej;

3. wybiera co roku delegatów na Zgromadzenie powiatowe;

4. jako członek wspierający wybiera co roku delegata na Ogólną Radę (§. 41.);

5. orzeka o budowie domu na cele Kółka i o nabyciu lub pozbyciu majątku nieruchomego (§. 14.);

6. uchwala zakładanie przedsiębiorstw na rachunek Kółka;

7. przyjmuje roczne sprawozdanie z czynności Zarządu, tudzież z obrotu funduszów Kółka i jego przedsiębiorstw;

8. załatwia wnioski, przedłożone przez Zarząd w sprawach, należących do zakresu działania Kółka, tudzież przekazuje samoistne wnioski członków Zarządowi do rozpatrzenia i sprawozdania;

9. uchwala na wniosek Zarządu o rozwiązaniu Kółka i przeznaczeniu jego majątku (§. 14).

Zarząd Kółka rolniczego.

§. 16.

Przewodniczący, wybrany w myśl §. 15. ustęp 2., przestrzega, żeby Kółko wypełniało cele i zadania, określone niniejszym statutem i instrukcyą Zarządu głównego.

Sekretarz prowadzi protokoły zebrań, opiekuje się biblioteczką Kółka.

Skarbnik utrzymuje dokładny spis członków i pilnuje regularnego uiszczania przez nich wkładek, tudzież prowadzi kasę Kółka.

Rachunki prowadzi jeden z członków Zarządu Kółka pod kontrolą przewodniczącego.

Zarządowi Kółka przysługuje prawo kooptacyi najwyżej dwóch członków.

W razie ubytku którego z członków, wybranych do Zarządu Kółka rolniczego, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem z pośród członków Towarzystwa aż do najbliższego Ogólnego zebrania Kółka, na którem nastąpi uzupełniający wybór na pozostały okres wyborczy.

§. 17.

Jeżeliby Zarząd Kółka rolniczego zaniedbywał swoje obowiązki lub działał wbrew statutowi i celom Towarzystwa, może go Zarząd powiatowy, a względnie Zarząd główny na wniosek delegata powiatowego rozwiązać i zarządzić nowe wybory. Zarządowi, rozwiązanemu przez Zarząd powiatowy, służy prawo odwołania się w przeciągu dni 14 do Zarządu głównego.

§. 18.

Obowiązki Zarządu Kółka są:

Starać się wogóle o spełnianie zadań Kółka rolniczego, wskazanych w §. 12. niniejszego statutu, a w szczególności:

a) dążyć do zdobycia sobie w gminie poszanowania, powagi i wpływu dla dobra ludu w myśl niniejszego statutu;

b) starać się o jak największy rozwój Kółka tak pod względem liczby członków, jak i pod względem zasobów pieniężnych;

c) zwoływać zebrania Kółka w każdą niedzielę po nabożeństwie w czytelni, w gospodzie chrześcijańskiej lub w innym jakimkolwiek budynku przyzwoitym prywatnym lub publicznym;

d) mieć zawsze na takie zebranie przygotowanych kilka przedmiotów do rozmowy, albo odczyt i kierować potem rozmową (dyskusyą) nad odczytanym lub omówionym przedmiotem;

e) zwiedzać od czasu do czasu z członkami Kółka gospodarstwa członków, oraz dobre gospodarstwa w okolicy;

f) wpajać w członków zamiłowanie rolniczego zawodu, zachęcać do ulepszeń w gospodarstwie, a w szczególności staranniejszej uprawy ziemi, lepszego ochodzenia się z nawozem, większej dbałości o bydło i budynki. Budzić ochotę do pasieki, rybactwa, sadu i do rękodzieł, zbierać członków Kółka i gminy na pouczenia lustratorów Towarzystwa „Kółek rolniczych“ i kra-

jowych nauczycieli wędrownych, tudzież na specyalne kursa, staraniem Towarzystwa urządzane;

g) czuwać nad prawidłowem prowadzeniem instytucyi i przedsiębiorstw Kółka, jak czytelni, gospody chrześcijańskiej, sklepu chrześcijańskiego, spółkowej kasy oszczędności i pożyczek i t. d.;

h) wypełniać polecenia Zarządu powiatowego, składać Zarządowi powiatowemu na wezwanie sprawozdania ze swoich czynności i rozwoju Kółka i tegoż instytucyi i przedsiębiorstw, nadto na każde wezwanie Zarządu powiatowego i Zarządu głównego udzielać żądanych wyjaśnień;

i) wypełniać polecenia Zarządu głównego, wpłacać należącą się od Kółka rolniczego wkładkę członka wspierającego (§. 3.) do Kasy Zarządu głównego, zdawać pisemne sprawozdania roczne Zarządowi głównemu o liczbie członków, o stanie funduszów Kółka, o treści mianych odczytów i narad, o korzyściach już osiągniętych przez Kółko i o potrzebach jego na przyszłość.

§. 19.

Prawa Zarządu Kółka.

Zarząd Kółka ma prawo:

a) przyjmować nowych członków do Kółka, o ile odpowiadają warunkom niniejszego statutu;

b) zniżyć niezamożnemu członkowi wkładkę roczną lub uwolnić go czasowo od tej opłaty;

c) wykluczyć członka, któryby drugim zgorszenie dawal lub wbrew celom Towarzystwa działał. Do takiego wykluczenia potrzeba jednomyślnej zgody Zarządu Kółka. Wykluczonemu przysługuje jednak prawo odwołania się do Zarządu powiatowego, względnie do Zarządu głównego, jeżeli niema Zarządu powiatowego;

d) żądać pomocy moralnej i materyalnej od Zarządu powiatowego i Zarządu głównego, rozporządzać funduszami obrotowymi Kółka, jakoteż nadesłanymi przez Zarządy zwierzchnicze, według własnego uznania.

§. 20.

W stosunkach na zewnątrz przedstawia Kółko rolnicze jego przewodniczący (zastępca) i sekretarz. Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Kółka rolniczego mają być zaopatrzone podpisami przewodniczącego i sekretarza Kółka, tudzież pieczęcią urzędową Kółka.

VI.

Związki powiatowe (okręgowe).

§. 21.

Kółka rolnicze łączą się na mocy niniejszego statutu w Związki powiatowe.

Organami Związków powiatowych są: Zgromadzenie powiatowe jako organ uchwalający i Zarząd powiatowy, jako organ wykonawczy z mężami zaufania.

Dla spełnienia pewnych celów wolno Związkom powiatowym tworzyć spółki.

Związkom powiatowym dwóch lub kilku, lecz najwyżej pięciu sąsiednich powiatów, wolno za uchwałą Zgromadzeń powiatowych, zatwierdzoną przez Zarząd główny, powołać do życia Związek okręgowy ze Zgromadzeniem i Zarządem okręgowym, który przyjmując organizacyę, przepisaną w niniejszym statucie dla Związków powiatowych, wstępuje w prawa i obowiązki Zgromadzeń i Zarządów powiatowych.

W tych powiatach, w których niema jeszcze Związków powiatowych, może również powstać Związek okręgowy, a to na żądanie Kółek rolniczych za przyzwoleniem Zarządu głównego.

W razie utworzenia organizacyi okręgowej postanowienia niniejszego statutu, dotyczące Związków powiatowych, mają analogiczne zastosowanie do Związków okręgowych, w szczególności w §§.: 3, 6, 8—10, 14, 15, 17—19, 21, 23—36, 39, 41.

§. 22.

Fundusze Związków powiatowych, względnie okręgowych, powstają z połowy wkładek członków wspierających i innych dochodów, w §. 8. wymienionych, a dla Związków powiatowych, względnie okręgowych, przeznaczonych.

§. 23.

W tych powiatach, w których istnieją Zarządy powiatowe, przeprowadzają one organizacyę Związków powiatowych w porozumieniu z Zarządem głównym na zasadach niniejszego statutu. Organizacyę Związku okręgowego przeprowadza i siedzibę jego urzędowania ustanawia Zarząd główny w porozumieniu z odnośnymi Zarządami powiatowymi (§. 21). W powiatach, w których niema Zarządów powiatowych, organizacyę nowego Związku przeprowadza Zarząd główny i zwołuje w tym celu przez delegata powiatowego Zgromadzenie

powiatowe za poprzedniem uwiadomieniem wszystkich uprawnionych do wzięcia udziału w Zgromadzeniu powiatowem. Tak samo zwołuje Zarząd główny Zgromadzenie powiatowe w razie rozwiązania Zarządu powiatowego.

Zgromadzenie powiatowe (okręgowe).

§. 24.

W Zgromadzeniu powiatowem mają prawo uczestniczyć z głosem stanowczym:

a) delegaci wszystkich Kółek rolniczych w obrębie Związku, wybierani corocznie przez Ogólne Zebranie Kółek rolniczych po trzech z każdego Kółka (§. 15. ust. 3.);

b) członkowie wspierający Towarzystwa w obrębie tegoż Związku powiatowego;

c) członkowie Zarządu powiatowego i przezeń mianowani mężowie zaufania;

d) delegat Zarządu głównego.

§. 25.

Zwyczajne Zgromadzenie powiatowe odbywa się raz na rok w pierwszej połowie roku, nadzwyczajne zaś, ilekroć uzna tego potrzebę Zarząd powiatowy lub Zarząd główny.

Zgromadzeniu powiatowemu przewodniczy prezes Związku powiatowego, a przed ukonstytuowaniem się Zarządu powiatowego przewodniczący, wybrany przez Zgromadzenie.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

§. 26.

Zgromadzenie powiatowe:

1. wybiera na przeciąg trzech lat członków Zarządu powiatowego;

2. załatwia sprawozdania roczne z czynności Zarządu powiatowego i obrotu funduszów;

3. uchwala podjęcie przedsiębiorstw na wspólny rachunek Związku powiatowego i rozporządza majątkiem Związku powiatowego. Do ważności uchwały o pozbyciu nieruchomego majątku potrzebna jest zgoda przynajmniej $^2/_3$ członków obecnych na zebraniu, oraz zatwierdzenie Zarządu głównego;

4. załatwia wnioski Zarządu powiatowego i wnioski Kółek rolniczych lub członków, które na 30 dni

przed Zgromadzeniem przedłożone zostały Zarządowi powiatowemu. Wnioski, niezgłoszone w tym terminie do Zarządu powiatowego, przekazuje Zarządowi powiatowemu do rozpatrzenia i sprawozdania.

Zjazdy powiatowe (okręgowe).

§. 27.

Zarząd powiatowy ma prawo zwoływać Zjazdy powiatowe dla omawiania spraw Towarzystwa i zastanawiania się nad środkami do osiągnięcia jego celów. Udział w nich mają: wszyscy członkowie Towarzystwa w powiecie. Przewodniczy na nich prezes Zarządu powiatowego. Zjazdy mają być urozmaicone odczytami pouczającymi, próbami narzędzi rolniczych, konkursową orką o nagrodę, wystawą koni, krów, trzody i zbóż, losowaniem narzędzi gospodarskich, rozdaniem nagród za najlepszą gospodarkę, za urządzenie dobrej gnojowni, za staranne żywienie zimowe bydła, za założenie sadu, wzorowe budynki a celowi odpowiednie, za wzorowe prowadzenie handlu i przemysłu i t. p.

Zarządy powiatowe (okręgowe).

§. 28.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) członkowie wybrani przez Zgromadzenie powiatowe przynajmniej w liczbie pięciu. Ustępujący mogą być ponownie wybrani;

b) dwaj delegaci Rady powiatowej;

c) dwaj delegaci Oddziału Towarzystwa gospodarskiego albo Towarzystwa rolniczego okręgowego;

d) jeden delegat Zarządu głównego Towarzystwa „Kółek rolniczych".

W razie powstania organizacyi okręgowej w myśl §. 21. Zarząd okręgowy stanowią:

a) po jednym delegacie Rad powiatowych, mających siedzibę w okręgu Związku;

b) po jednym delegacie Oddziałów Towarzystwa gospodarskiego albo Towarzystw rolniczych okręgowych.

Jeśli jednak w okręgu Związku jest tylko jeden Oddział Towarzystwa gospodarskiego, albo tylko jedno Towarzystwo rolniczo-okręgowe, wówczas wybierani być mają dwaj delegaci;

c) jeden delegat Zarządu głównego;

d) członkowie, wybrani przez Zgromadzenie okręgowe w liczbie, równającej się ilości członków delegowanych w myśl poprzedzających ustępów.

Wymienieni członkowie Zarządu powiatowego wybierają z pomiędzy siebie prezesa, wiceprezesa, sekretarza i skarbnika.

Prezesa w razie jego nieobecności, lub innej przeszkody zastępuje wiceprezes. Gdyby prezes i wiceprezes czynności swojej pełnić nie mogli, zastąpią ich ci członkowie Zarządu, których Zarząd do tego upoważni.

W razie ustąpienia którego z członków Zarządu, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem aż do najbliższego Zgromadzenia wyborczego. Zarząd powiatowy ma także prawo kooptować sobie co najwyżej czterech członków.

Urzędowanie członków Zarządu powiatowego jest bezpłatne. Gdyby wszakże któremu z nich powierzona została czynność, bądź to stale czas jego wyczerpująca, bądź narażająca go na koszta, może mu być przyznane wynagrodzenie.

Zarząd powiatowy zbiera się przynajmniej raz na kwartał, a nadto zawsze, ilekroć tego potrzebę uzna prezes, albo zażąda co najmniej $^{1}/_{3}$ część członków Zarządu. Także winien Zarząd powiatowy zebrać się na wezwanie Zarządu głównego.

O zwołaniu posiedzenia ma być każdy członek zawiadomiony przynajmniej na 8 dni naprzód.

Prezes i przynajmniej $^{1}/_{3}$ część członków Zarządu stanowią komplet do załatwiania spraw bieżących. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Zarząd powiatowy uchwali dla siebie regulamin czynności, wymagający zatwierdzenia Zarządu głównego.

§. 29.

Każdy Zarząd powiatowy winien w miarę środków zorganizować stale urzędujące biuro powiatowe pod kierownictwem jednego z członków Zarządu jako dyrektora. Zakres działania biura powiatowego określa regulamin, uchwalony przez Zarząd powiatowy, a zatwierdzony przez Zarząd główny.

Mężowie zaufania.

§. 30.

Dla utrzymania tem ściślejszej łączności z Kółkami rolniczemi, rozciągania nad niemi opieki, udzie-

lania im skutecznej pomocy i ożywiania ich działalności ustanowi każdy Zarząd powiatowy mężów zaufania na jednę lub więcej gmin sąsiednich. Obowiązkiem mężów zaufania jest: lustrować jak najczęściej Kółka rolnicze, starać się o wytworzenie żywszego ruchu w Czytelni Kółka, zachęcać do zakładania nowych Kółek i podejmowania przez nie pożytecznych przedsiębiorstw, zbliżać ku sobie Kółka rolnicze, a pośredniczyć między niemi a Zarządami powiatowymi, ilekroć tego zachodzi potrzeba, i udzielać Zarządowi powiatowemu informacyi i opinii, czy to z własnej inicyatywy, czy też na żądanie jego biura.

Mężowie zaufania mają prawo:

a) wglądać w czynności, w akta urzędowe, w księgi protokołów, w rachunki i w kasę Kółka rolniczego, oraz przedsiębiorstw, przez Kółka rolnicze prowadzonych,

b) spowodować zwołanie posiedzenia Zarządu Kółka lub Ogólnego Zebrania Kółka i stawiać na nich wnioski, mające dobro Kółka na oku,

c) przedkładać Zarządowi powiatowemu wnioski, dotyczące reorganizacyi lub dalszego rozwoju Kółek rolniczych w swym obrębie.

Obowiązki Zarządu powiatowego.

§. 31.

a) Rozciągać ścisłą kontrolę nad działalnością Kółek rolniczych i przestrzegać, żeby poza ramy statutu i celów Towarzystwa nie wykraczały. W tym celu zamianuje na jedną lub więcej gmin mężów zaufania dla spełnienia zadań w §. 30. wymienionych;

b) nowe Kółka w powiecie organizować, a w dawniejszych życie rozbudzać i nie dać im upadać;

c) utrzymywać łączność i porozumienie między Kółkami rolniczemi, należącemi do Związku powiatowego;

d) wglądać w rachunkowość i kasowość Zarządów Kółek rolniczych i przedsiębiorstw, przez nie prowadzonych, wydawać instrukcye administracyjne i rachunkowe lub udawać się do Zarządu głównego o ich wydanie;

e) urządzać Zjazdy powiatowe w porozumieniu z Zarządem głównym stosownie do postanowień, w §. 27. statutu zawartych;

f) jednać członków wspierających;

g) w porozumieniu z Zarządem głównym zajmować się nauką wędrowną rolnictwa, zimowymi albo stałymi kursami dla gospodarstwa wiejskiego, prze-

mysłu domowego i handlu wiejskiego, tudzież organizacyą spółkowych kas oszczędności i pożyczek;

h) popierać urządzanie i zwiedzanie przez członków Kółek rolniczych wystaw rolniczych i przemysłowych, jak niemniej wzorowych gospodarstw;

i) popierać i ułatwiać zakładanie i działalność produkcyjnych spółek wiejskich;

k) pośredniczyć w korzystaniu z rolniczych stacyi doświadczalnych i kontrolnych;

l) popierać działalność Związków dla handlu wiejskiego i ułatwiać sklepom chrześcijańskim na bycie potrzebnych artykułów dla prowadzonego przez Kółka rolnicze handlu wiejskiego i zbyt produktów rolniczych i przemysłu domowego, dopomagać Kółkom rolniczym w zawiązywaniu spółek handlowych i przemysłowych;

m) starać się o uzyskanie agencyi (subagencyi) Towarzystwa ubezpieczeń i przyczyniać się do organizacyi ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych;

n) pozyskać doradców prawnych w celu udzielania członkom Kółek rolniczych pomocy prawnej w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych;

o) przedkładać Zarządowi głównemu corocznie sprawozdania z czynnosci i zamknięcia rachunków, tudzież sprawozdania z rozwoju Kółek rolniczych w swoim powiecie;

p) zastępować interesa Kółek rolniczych wobec władz powiatowych w swoim powiecie.

Prawa Zarządu powiatowego.

§. 32.

a) Zarząd powiatowy może zawiesić uchwałę Kółka, jeżeli ją uzna za szkodliwą lub sprzeczną z celami Towarzystwa;

b) może rozwiązać Zarząd Kółka rolniczego, albo Kółko rolnicze, jeżeliby mimo rozwiązania Zarządu i wyboru nowego, postępowało wbrew statutowi i celom Towarzystwa. W takim jednak wypadku służy Kółku prawo odwołania się do Zarządu głównego;

c) ma prawo orzec o wykluczeniu członka Kółka (§. 19.);

d) ma prawo wedle swojego uznania rozdzielać między Kółka w swoim okręgu subwencye i datki z własnych funduszów lub przez Zarząd główny przesłane, tudzież rozporządzać funduszami obrotowymi Związku (§. 22.);

e) ma prawo udzielać listy pochwalne lub innego rodzaju nagrody członkom Kółek rolniczych swojego okręgu, których działalność, czy to dla dobra Kółek, czy też na własnem gospodarstwie służyć może za przykład dla innych, lub przedstawić takich członków Zarządowi głównemu do udzielania im nagrody.

§. 33.

W stosunkach na zewnątrz przedstawia Związek powiatowy jego prezes (zastępca) i sekretarz. Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Związku powiatowego mają być zaopatrzone podpisami prezesa i sekretarza Związku powiatowego, tudzież pieczęcią urzędową Związku.

§. 34.

Gdyby Zarząd powiatowy nie spełniał obowiązków, lub działał wbrew postanowieniom statutu, Zarząd główny ma prawo rozwiązać Zarząd powiatowy i ustanowić delegata do czasu przeprowadzenia wyboru nowego Zarządu powiatowego.

§. 35.

W powiatach, w których niema Zarządów powiatowych, mianuje Zarząd główny delegatów i ich zastępców, a w powiatach, w których niema ani Związków powiatowych, ani delegatów powiatowych, ustanawia na jedną lub więcej gmin mężów zaufania.

Delegaci powiatowi (zastępcy) spełniają obowiązki poruczone w statucie Zarządom powiatowym podług specyalnej instrukcyi, w myśl statutu przez Zarząd główny wydanej.

Mężowie zaufania, przez Zarząd główny, względnie przez delegatów ustanowieni, spełniają swoje czynności w myśl postanowień §. 30.

VII.

Zarząd główny.

§. 36.

Zarząd główny we Lwowie jest przedstawicielem Towarzystwa na zewnątrz, a zarazem najwyższym jego organem wykonawczym, administracyjnym i nadzoru-

jącym. Odpowiedzialnym jest przed Ogólną Radą za rozwój Towarzystwa, za kierunek jego prac i za użycie jego funduszów. Wobec władz krajowych i państwowych odpowiedzialny jest za użycie udzielonych przez nie subwencyi.

Zarząd główny składa się z 18 członków, wybieranych bezwzględną większością głosów przez Ogólną Radę Towarzystwa na trzy lata. Ustępujący mogą być ponownie wybrani. W razie ubytku którego z członków, wybranych do Zarządu głównego, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem z pośród członków Towarzystwa aż do najbliższej Ogólnej Rady, na której nastąpi uzupełniający wybór na pozostały okres wyborczy.

Nadto są członkami Zarządu głównego:

a) po jednym delegacie Konsystorzów arcybiskupich i biskupich trzech obrządków, w kraju istniejących;

b) dwaj delegaci Wydziału krajowego;

c) dwaj delegaci Rady szkolnej krajowej;

d) dwaj delegaci Komitetu Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie;

e) dwaj delegaci Komitetu Towarzystwa rolniczego w Krakowie;

f) jeden delegat Towarzystwa Wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie;

g) jeden delegat Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych;

h) członkowie, których Zarząd główny w liczbie najwyżej czterech może kooptować.

Ustępujący Zarząd główny sprawuje wszystkie funkcye i obowiązki nieprzerwanie do dnia ukonstytuowania się nowo wybranego Zarządu. On uwiadamia Władze i Towarzystwa, wymienione w tymże §. lit. *a*) do *g*), o wyniku wyboru Ogólnej Rady do Zarządu głównego z zaproszeniem do wysłania swoich delegatów do Zarządu głównego na pierwsze posiedzenie dla ukonstytuowania się Zarządu głównego. Termin pierwszego posiedzenia Zarządu głównego dla ukonstytuowania się tegoż tak oznaczyć należy, aby pozostawało przynajmniej 30 dni między doręczeniem zaproszenia a mającem się odbyć posiedzeniem.

Zarząd główny na pierwszem swem posiedzeniu przystępuje do wyboru z grona swego prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika, oraz Wydziału wykonawczego, w którego skład wchodzą prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i przynajmniej czterej inni członkowie Zarządu głównego. Prócz tego należą

do Wydziału wykonawczego dwaj delegaci Wydziału krajowego i dwaj delegaci obu krajowych Towarzystw rolniczych.

Zwyczajne posiedzenia Zarządu głównego odbywają się przynajmniej raz na kwartał, zaś Wydziału wykonawczego co tydzień w dniu z góry oznaczonym. Nadzwyczajne posiedzenie ma być zwołane na żądanie $^1/_3$ członków Zarządu głównego, względnie Wydziału wykonawczego.

Do kompletu Zarządu głównego potrzeba obecności prezesa lub wiceprezesa i 10 członków, do kompletu zaś Wydziału wykonawczego potrzeba obecności przewodniczącego i 4 członków.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. W sprawie jednak rozporządzenia majątkiem nieruchomym, tudzież w sprawach, dotyczących wniosku na rozwiązanie Towarzystwa i zmiany niniejszego statutu, potrzebna jest do prawomocności i uchwały obecność przynajmniej 18 członków całego Zarządu, a zgoda $^2/_3$ obecnych.

W posiedzeniach Zarządu głównego mają prawo brać udział z głosem doradczym delegaci Zarządów powiatowych, względnie powiatowi delegaci Zarządu głównego.

Prezes reprezentuje Towarzystwo na zewnątrz, przewodniczy na Zebraniu Ogólnej Rady, na Walnem Zgromadzeniu i na posiedzeniach Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego, zastępuje Towarzystwo we wszystkich sprawach wypływających ze stosunków Towarzystwa i głosem swoim rozstrzyga w razie równości głosów. Wiceprezesowie zastępują prezesa w razie nieobecności, lub innej przeszkody. Gdyby prezes i wiceprezesowie czynności swoich pełnić nie mogli, zastąpią ich ci członkowie Zarządu głównego, których Zarząd do tego upoważni.

Urzędowanie członków Zarządu głównego jest bezpłatne. Gdyby wszakże któremu z nich poruczona została czynność, bądź stale czas jego wyczerpująca, bądź narażająca go na koszta, może być mu przyznane wynagrodzenie. Nadto członkom Zarządu głównego, poza Lwowem mieszkającym, a przybywającym na posiedzenia Zarządu głównego, może Zarząd główny przyznać dyety i zwrot kosztów podróży.

§. 37.

Przy Zarządzie głównym istnieje centralne biuro Towarzystwa ze stałymi, płatnymi urzędnikami. To biuro, którego dyrektorem jest jeden z członków Za-

rządu głównego, należący do Wydziału wykonawczego, przygotowuje sprawy na posiedzenie Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego, wygotowuje opracowania, polecone przez Zarząd główny i Wydział wykonawczy, załatwia korespondencye, prowadzi rachunki, kasę i manipulacyę kancelaryjną, tudzież utrzymuje biuro informacyjne dla spraw Towarzystwa. Na wniosek Wydziału wykonawczego uchwala Zarząd główny regulamin, określający porządek czynności dla Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego, oraz instrukcye szczegółowe czynności biura centralnego i inne, przewidziane w niniejszym statucie.

§. 38.

Fundusze, którymi Zarząd główny rozporządza, powstają z wkładek członków-założycieli, z części wkładek członków wspierających, z subwencyi krajowych i państwowych, oraz innych dochodów, w §. 8. wymienionych, a dla Zarządu głównego przeznaczonych.

§. 39.

Do zakresu czynności Zarządu głównego należy:

a) zajmować się organizowaniem Związków powiatowych względnie okręgowych, oraz zakładaniem nowych Kółek rolniczych i wszelkiemi innemi sprawami, przekazanemi Zarządom powiatowym względnie okręgowym w powiatach, w których Zarządów niema;

b) mieć ciągłą ewidencyę rozwoju Kółek rolniczych w kraju i działalności Związków powiatowych;

c) przyjmować do Towarzystwa członków wspierających, założycieli i czynić wnioski Ogólnej Radzie na mianowanie członków protektorów, zniżyć niezamożnemu Kółku rolniczemu wkładkę roczną członka wspierającego (§. 3.) lub uwolnić je czasowo od tej opłaty;

d) mianować w miarę potrzeby lustratorów dla spraw gospodarskich, handlowych, kredytowych, tudzież innych urzędników centralnego biura;

e) mianować delegatów w wypadkach, statutem oznaczonych, lub delegatów na Zjazdy powiatowe i wszelkie zebrania Kółek rolniczych, oraz na Zgromadzenia innych Towarzystw krajowych lub zagranicznych, celem reprezentowania na nich Towarzystwa „Kółek rolniczych“;

f) rozwiązać Kółko rolnicze lub jego Zarząd nawet bez przedstawienia Zarządu powiatowego;

g) zawiesić uchwałę Zarządu powiatowego, jeżeli ją za szkodliwą dla celów Towarzystwa uzna, oraz rozwiązać Zarząd powiatowy (§. 34.);

h) reprezentować interesa Towarzystwa wobec Władz krajowych i państwowych;

i) czynić starania o zyskanie subwencyi z funduszów kraju i państwa, zawiadywać niemi, rozdzielać je według uznania własnego i składać z nich rachunki;

k) przyznawać i rozdzielać nagrody w listach pochwalnych, medalach, narzędziach gospodarczych i premiach pieniężnych członkom Kółek rolniczych, którzy bądź to na wystawie, bądź w zakresie własnego gospodarstwa wyszczególniają się, a przykładem dobrym świecić mogą dla drugich;

l) oznaczyć dzień dorocznego zebrania Ogólnej Rady i ogłosić przynajmniej na 4 tygodnie naprzód, zwoływać nadzwyczajne zebranie Ogólnej Rady, tym samym sposobem, przygotować na każdą Ogólną Radę porządek obrad; zdawać sprawę corocznie Ogólnej Radzie z czynności Towarzystwa; przedstawiać Ogólnej Radzie wnioski w sprawach Towarzystwa; wyrażać opinię o wnioskach, pochodzących od Zarządów powiatowych i Zarządów Kółek rolniczych, które na 30 dni przed Ogólną Radą zgłoszone zostały do Zarządu głównego;

m) zajmować się urządzaniem Walnych Zgromadzeń stosownie do postanowień, w §. 43. statutu zawartych;

n) popierać urządzanie i zwiedzanie przez członków Kółek rolniczych wystaw rolniczych i przemysłowych, jak niemniej wzorowych gospodarstw;

o) organizować naukę wędrowną rolnictwa, zimowe lub stałe kursa dla gospodarstwa wiejskiego, przemysłu domowego i handlu wiejskiego, pośredniczyć w sprawach asekuracyjnych i w korzystaniu z rolniczych stacyi doświadczalnych i kontrolnych;

p) zakładać ochotnicze straże pożarne Kółek rolniczych i podejmować wszelkie czynności połączone z organizacyą tychże straży;

r) starać się o zakładanie spółkowych kas oszczędności i pożyczek, a zresztą przyczyniać się do organizacyi kredytu wiejskiego w myśl §. 2. lit. *h)* statutu;

s) popierać organizacyę handlu wiejskiego, a mianowicie zakładanie centralnych, okręgowych i powiatowych spółek handlowych, utworzenie spółek dla po-

szczególnych gałęzi handlu wiejskiego i spółek produkcyjnych rolniczych, przemysłowych itd.;

t) wydawać własny dziennik informacyjny dla Kółek rolniczych, rozpowszechniać pożyteczne dla Towarzystwa wydawnictwa, oceniać i zalecać książki dla czytelń, bibliotek i gospód chrześcijańskich;

u) uchwalać corocznie budżet, zarządzać zakładami i majątkiem Towarzystwa.

§. 40.

W stosunkach na zewnątrz przedstawia Zarząd główny jego prezes (zastępca) i sekretarz. Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Zarządu głównego, mają być zaopatrzone podpisami prezesa i sekretarza Zarządu, tudzież pieczęcią urzędową Zarządu.

VIII.

Ogólna Rada (Zebranie delegatów).

§. 41.

Ogólna Rada zbiera się zazwyczaj równocześnie z Walnem Zgromadzeniem Towarzystwa we Lwowie lub innem większem mieście raz na rok pod przewodnictwem Prezesa Zarządu głównego (zastępcy), nadto zaś, ilekroć tego potrzebę uzna Zarząd główny (§. 39. lit. *l*).

Do wysyłania delegatów na Ogólną Radę z głosem stanowczym są uprawnieni:

a) Kółka rolnicze, które w myśl §. 3. statutu przystąpiły na członka wspierającego — po jednym delegacie;

b) Zarządy powiatowe — po jednym delegacie.

Oprócz tego udział w Ogólnej Radzie mają z głosem stanowczym:

1. Delegaci Zarządu głównego w tych powiatach, w których niema Zarządu powiatowego (§ 35.);

2. członkowie Zarządu głównego;

3 protektorowie i członkowie założyciele Towarzystwa.

Uchwały Ogólnej Rady zapadają bezwzględną większością głosów. W sprawie zaś zmiany statutu lub rozwiązania Towarzystwa zapadają uchwały dwoma trzeciemi obecnych na zebraniu Ogólnej Rady. Uchwały,

powzięte na zebraniu Ogólnej Rady obowiązują wszystkie organa Towarzystwa.

§. 42.

Ogólna Rada:

1. wybiera co trzy lata 18 członków Zarządu głównego, a do wybrania delegatów umocowuje statutem niniejszym raz na zawsze najpoważniejsze w kraju władze i instytucye, wymienione w §. 36., których życzliwą pomoc i opiekę dla Towarzystwa za pożyteczną uznaje;

2. wybiera co roku komisyę rewizyjną przynajmniej z trzech członków złożoną, dla sprawdzenia rocznych rachunków Zarządu głównego i zdania sprawy ogólnej Radzie;

3. załatwia coroczne sprawozdania Zarządu głównego z czynności Towarzystwa i udziela absolutoryum Zarządowi głównemu na wniosek komisyi rewizyjnej;

4. załatwia samoistne wnioski Zarządu głównego, oraz wnioski pochodzące od Zarządów powiatowych i Zarządów Kółek rolniczych, które w czasie właściwym zostały zgłoszone i przez Zarząd główny przedstawione (§. 39. lit. l).

IX.

Walne Zgromadzenie.

§. 43.

Zarząd główny zwołuje Walne Zgromadzenie dla omawiania spraw Towarzystwa i zastanowienia się nad środkami dla osiągnięcia jego celów.

Walne Zgromadzenie, w którem mają prawo brać udział wszyscy członkowie Towarzystwa, należy o ile możności urozmaicić odczytami pouczającymi, próbami narzędzi rolniczych, konkursową orką o nagrodę, wystawą koni, krów, trzody i zbóż, losowaniem narzędzi gospodarskich, rozdaniem nagród za najlepszą gospodarkę, za urządzenie dobrej gnojowni, za staranne żywienie zimowe bydła, za założenie sadu, za wzorowe budynki, a celowi odpowiednie, za wzorowe prowadzenie handlu i przemysłu i t. p.

Na Walnych Zgromadzeniach przewodniczy Prezes Zarządu głównego (zastępca).

Rezolucye, na Walnych Zgromadzeniach uchwalone, załatwia w miarę możności Zarząd główny.

X.

Załatwienie sporów Towarzystwa.

§. 44.

Wszelkie spory, ze stosunków niemajątkowych Towarzystwa wyniknąć mogące między tegoż członkami, rozstrzyga nieodwołalnie sąd polubowny z wykluczeniem zwyczajnej drogi prawa.

Ukonstytuowaniem się Sądu polubownego dla poszczególnego przypadku zajmuje się właściwy Zarząd Towarzystwa, w którego siedzibie przebywa strona, spór wytaczająca. Na wezwanie tegoż Zarządu wybierają strony sporne po jednym sędzim, a ci przewodniczącego sądu. W braku oświadczenia lub zgody co do sędziów Zarząd wybiera brakujących sędziów z pośród miejscowych członków Towarzystwa, lecz tylko tych, którzy w sporze żadnego udziału nie mają. Tak złożony sąd polubowny postępuje samodzielnie i wydaje orzeczenie większością głosów. Postępowanie przed sądem polubownym jest ustne i sąd ten przy dochodzeniu sprawy nie ma obowiązku przestrzegać przepisów zwyczajnych sądów. Od orzeczenia sądu polubownego niema odwołania, a członkowie, którzyby nie poddali się orzeczeniu sądu polubownego, uważani będą za występujących z Towarzystwa.

W sprawach, wynikłych ze stosunków majątkowych Towarzystwa między Towarzystwem a tegoż członkami, właściwym sądem jest zwyczajny sąd siedziby tego Zarządu Towarzystwa, który w sprawie spornej występuje jako powód lub pozwany, o ile co do załatwienia sprawy przez zwyczajny sąd przedtem między stronami, spór wiodącemi, inaczej nie zostało umówione.

XI.

Rozwiązanie Towarzystwa.

§. 45.

O rozwiązaniu Towarzystwa orzeka Ogólna Rada w komplecie przynajmniej połowy członków większością $^2/_3$ głosów (§. 41).

W razie powzięcia takiej uchwały, w szczególności co do majątku Towarzystwa, zostającego w administracyi Zarządu głównego, Ogólna Rada zadecyduje, która z instytucyi krajowych ma być spadkobiercą majątku Towarzystwa. Zastrzega się jednak, że majątek ten użyty być może tylko na te cele, na jakie był

zebrany. Instytucya przeto, którąby otrzymała ten spadek, musi przyjąć na się zobowiązanie prowadzenia dalej rozpoczętej przez Towarzystwo pracy, t. j. opiekowania się Stowarzyszeniami rolniczemi w kraju i podnoszenia oświaty, moralności i dobrobytu ludu.

Razem z rozwiązaniem Towarzystwa rozwiązuje się tak Zarząd główny, jak i inne organa Towarzystwa, których Zgromadzenia mają się zebrać, ale tylko w celu rozporządzenia własnym majątkiem w myśl postanowień statutu (§§. 15, 26, 41.).

Statut

Towarzystwa „Kółek rolniczych"

zatwierdzony reskryptem c. k. Namiestnictwa z 27. lipca 1909 r.
L. XII. 1087/I.

WE LWOWIE.
NAKŁADEM TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH".
DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.
1909.

STATUT

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“.

I.

1. Nazwa, siedziba, cel i środki działania.

§. 1.

Towarzystwo Kółek rolniczych ma siedzibę centralną we Lwowie, a działalnością swoją obejmuje całą Galicyę wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 2.

Celem Towarzystwa jest praca nad podniesieniem dobrobytu, oświaty i moralności ludu. Dla osiągnięcia tego celu stara się Towarzystwo przez zakładanie w kraju Kółek rolniczych:

a) krzewić obywatelską oświatę i chrześcijańską moralność za pomocą czytelń, bibliotek i gospód chrześcijańskich;

b) szerzyć między członkami zawodowe wiadomości we wszystkich działach gospodarstwa wiejskiego przez pisma i wydawnictwa, zjazdy i zebrania, lustracye, wędrowną naukę, specyalne kursa i wystawy, tudzież za pomocą gospodarstw wzorowych;

c) nakłaniać do lepszego sposobu budowania domów mieszkalnych i budynków gospodarskich;

d) zachęcać członków do robót melioracyjnych, zapewniających powiększenie dochodów z gospodarstwa, i do rozwijania przemysłu rolnego i domowego, nadającego się do miejscowych stosunków;

e) łączyć członków w spółki dla gromadzenia i sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego;

f) ułatwiać członkom nabywanie dobrych nasion, nawozów sztucznych maszyn i narzędzi rolniczych;

g) krzewić handel wiejski przez zakładanie sklepów chrześcijańskich po miasteczkach i wsiach i innych przedsiębiorstw handlowych;

h) dążyć do ulepszenia stosunków kredytu wiejskiego za pomocą spółkowych Kas oszczędności i pożyczek i centralnego Związku tych kas, ułatwiać uzyskanie w zakładach kredytowych pożyczek hipotecznych;

i) pośredniczyć w ubezpieczaniu się na życie, na wypadek choroby, starości, kalectwa i w innych ubezpieczeniach osobistych, w ubezpieczaniu od szkód pożaru, gradobicia i w ubezpieczaniu bydła, zakładać ochotnicze straże pożarne i w miarę potrzeby udzielać im opieki i pomocy;

k) zapewnić członkom pomoc i opiekę prawną;

l) otaczać pieczą wobec władz krajowych i państwowych interesy drobnego rolnictwa, przemysłu i handlu wiejskiego, tudzież udzielać opinii władzom na ich żądanie;

m) utrzymywać stosunki z Towarzystwami rolniczemi i oświaty, tudzież zakładami przemysłowymi i handlowymi, kredytowymi i asekuracyjnymi.

II.

Członkowie Towarzystwa.

§. 3.

Członkowie Towarzystwa są: *a)* zwyczajni, *b)* uczestnicy, *c)* wspierający, *d)* założyciele, *e)* protektorowie.

Do *a)* Członkiem zwyczajnym Towarzystwa może być każda osoba chrześcijańskiego wyznania, jeżeli została przyjęta do jednego z Kółek rolniczych z obowiązkiem uiszczenia do kasy właściwego Kółka rolniczego wpisowego i wkładki rocznej w wysokości, wyznaczonej przez Ogólne Zebranie Kółka rolniczego.

Do *b)* Osoba wyznania chrześcijańskiego, która na cele Zarządu powiatowego, względnie Delegacyi powiatowej, zobowiąże się płacić rocznie przynajmniej 2 korony, staje się, o ile zostanie przez odnośny Zarząd powiatowy albo przez Zarząd główny jako taki przyjęta, członkiem uczestnikiem i uzyskuje prawo uczestniczenia na Zgromadzeniu powiatowem w myśl § 23 statutu.

Do *c)* Osoba wyznania chrześcijańskiego, która zobowiąże się płacić na cele Towarzystwa przynajmniej 8 koron rocznie, staje się, o ile zostanie przez Zarząd główny lub Zarząd powiatowy jako taki przyjęta, członkiem wspierającym i zyskuje prawo uczestniczenia na Zgromadzeniu powiatowem w myśl § 23. statutu.

Można być równocześnie członkiem zwyczajnym i członkiem wspierającym, lub członkiem zwyczajnym i członkiem uczestnikiem.

Każde Kółko rolnicze najpóźniej w rok od zawiązania obowiązane jest przystąpić na członka wspierającego Towarzystwa.

Delegatom władz i instytucyi, w myśl §§ 22. i 41. przez te władze i instytucye powołanym w skład Zarządów powiatowych i do Zarządu głównego, tudzież po myśli §. 36. mianowanym kierownikom Delegacyi powiatowych przysługują prawa członków wspierających, nawet gdy nie przystąpili na członków Towarzystwa założycieli, lub wspierających.

Do *d)* Osoba wyznania chrześcijańskiego, która złoży jednorazowo przynajmniej 200 koron na cele Towarzystwa, staje się, o ile zostanie przez Zarząd główny lub przez Zarząd powiatowy jako taki przyjęta, członkiem założycielem i nabywa prawo uczestniczenia tak na Ogólnej Radzie jak i na Zgromadzeniu powiatowem w myśl § 23 i 37 statutu.

Do *e)* Protektorami Towarzystwa mianuje Ogólna Rada osoby, które szczególne zasługi położą około urzeczywistnienia celów Towarzystwa.

Osoby moralne, jak reprezentacye powiatowe, gminy, stowarzyszenia, mogą zostać członkami Towarzystwa, czy to założycielami, czy też wspierającymi.

Osoby moralne, które są członkami Towarzystwa, wykonują swoje prawa przez delegatów.

§. 4.

Obowiązkiem wszystkich członków Towarzystwa jest pomagać czynnie do osiągnięcia celów Towarzystwa, a w szczególności brać udział w pracach jego i uczestniczyć w zebraniach, wskazanych w statucie, tudzież wspierać wspólne przedsięwzięcia członków Towarzystwa.

Przestaje się być członkiem Towarzystwa, wskutek wystąpienia lub wykluczenia. Występujący winien zgłosić swoje wystąpienie u właściwego Zarządu Towarzystwa i uiścić należące się od niego opłaty po koniec roku, w ciągu którego występuje.

Tak członek wspierający jak i członek uczestnik, który pomimo upomnienia nie uiścił rocznej wkładki, ma być z grona członków wykreślony.

Tož samo stać się može z członkiem zwyczajnym, wyjąwszy wypadku uwolnienia od wkładki, przewidzianego w §. 19. lit., *b)* statutu.

Wykluczenie członka Towarzystwa następuje z powodu czynu niehonorowego, lub działania na szkodę Towarzystwa.

§. 5.

Członkowie mają prawo, w myśl szczegółowych postanowień niniejszego statutu, (§§. 10, 14, 23, 25, 37, 40, 41) brać udział w zebraniach Towarzystwa, zabierać głos, głosować, o ile są własnowolni, dalej mają prawo wyboru i wybieralności, a zarazem korzystania z działalności Towarzystwa.

III.

Organizacya Towarzystwa.

§. 6.

Towarzystwo wypełnia swe zadania w następującej organizacyi: *a)* podstawowej, *b)* pośredniej, *c)* ogólnej.

ad *a)* Organizacyą podstawową są poszczególne Kółka rolnicze, w których skupiają się członkowie, mieszkający w gminie, będącej siedzibą Kółka rolniczego, oraz w tych gminach sąsiednich, które własnej organizacyi podstawowej nie utworzyły.

Organami Kółka rolniczego, jako organizacyi podstawowej, są: 1. Ogólne Zebranie członków Kółka rolniczego, 2. Zarząd Kółka rolniczego.

Kółka rolnicze w łonie Towarzystwa tworzą równorzędne stowarzyszenia, zawiązywane z wiadomością krajowej Władzy politycznej, w sposób podany w niniejszym statucie.

ad *b)* Organizacyą pośrednią są w regule Związki powiatowe Kółek rolniczych.

Kółka rolnicze w obrębie tegož samego powiatu politycznego tworzą Związek powiatowy.

Organami Związku powiatowego, jako organizacyi pośredniej, są: 1. Zgromadzenie powiatowe, 2. Zarząd powiatowy.

Zarząd powiatowy wykonuje swe czynności przy pomocy: *a)* biura powiatowego, *b)* mężów zaufania.

W powiatach, w których nie utworzyła się pośrednia organizacya, zastępują ją Delegacye powiatowe Kółek rolniczych.

Związki powiatowe Kółek rolniczych są pomocniczą organizacyą Towarzystwa i służą dla spełnienia zadań Kółek rolniczych.

Zarząd główny zawiadamia krajową Władzę polityczną o zawiązaniu nowego Związku powiatowego.

ad *c)* Organizacyą ogólną jest Związek krajowy Kółek rolniczych.

W Związku krajowym Kółek rolniczych łączą się wszystkie Kółka rolnicze, tak wprost jak i pośrednio, przez swe Związki powiatowe i Delegacye powiatowe.

Organami Związku krajowego Kółek rolniczych są: 1. Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych, 2. Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Zarząd główny wybiera Wydział wykonawczy, który prowadzi czynności przy pomocy: *a)* centralnego biura, *b)* Zarządów powiatowych, *c)* Delegacyi powiatowych.

Związek krajowy Kółek rolniczych jest pomocniczą organizacyą Towarzystwa i służy dla spełnienia zadań Kółek rolniczych

§. 7.

Poszczególne Kółka rolnicze, Związki powiatowe i Związek krajowy Kółek rolniczych, mogą samoistnie nabywać prawa i przyjmować zobowiązania majątkowe. Za zobowiązania wobec osób trzecich zaciągnięte, odpowiada wyłącznie majątek tej organizacyi, która te zobowiązania przyjęła.

IV.

Fundusze Towarzystwa.

§. 8.

Fundusze Towarzystwa powstają:

a) z wkładek członków Towarzystwa;

b) z dobrowolnych ofiar, datków i zapisów;

c) z subwencyi państwowych, krajowych, powiatowych i gminnych;

d) z dochodów, uzyskanych z przedsiębiorstw, urządzanych przez Zarząd główny i inne organa Towarzystwa, z rozprzedaży pism, z odczytów, wystaw, loteryi fantowych, koncertów, przedstawień teatralnych i tym podobnych źródeł.

Wkładki członków zwyczajnych wpływają do kasy tego Kółka rolniczego, do którego należy członek wnoszący wkładkę.

Wkładki członków uczestników Towarzystwa, uzyskane czy to za pośrednictwem Zarządów powiatowych, czy też przez Zarząd główny, przeznaczone są wyłącznie dla odnośnych Związków powiatowych, względnie odnośnych Delegacyi powiatowych.

Wkładki członków wspierających wpływają, czy to za pośrednictwem odnośnych Zarządów powiatowych, czy też przez Zarząd główny, w połowie dla Związków powiatowych, w połowie dla Zarządu głównego. W powiatach, w których niema Zarządu powiatowego, wkładki te przechodzą w całości do Zarządu głównego, jednak z przeznaczeniem połowy wkładek przedewszystkiem na dotacyę odnośnych Delegacyi powiatowych.

Wkładki członków - założycieli będą wnoszone do kasy Zarządu głównego.

O ile udzielający subwencye inaczej nie postanowi, wpływają subwencye krajowe i państwowe do kasy Zarządu głównego, powiatowe do kasy Zarządu powiatowego, a tam, gdzie niema Zarządu powiatowego, do kasy Zarządu głównego, wreszcie gminne do kasy właściwego Kółka rolniczego.

Dochody z własnych przedsiębiorstw wpływają do kasy tego Zarządu, który prowadzi przedsiębiorstwa.

Fundusze Towarzystwa powyżej wskazane, mają być użyte wyłącznie dla spełniania zadań, objętych niniejszym statutem, w sposób określony dla poszczególnych organizacyi Towarzystwa w regulaminach, wydanych przez Zarząd główny, wedle następującej obowiązującej normy.

Wszystkie organizacye Towarzystwa, zarządzające tegoż sprawami, rozporządzają w zakresie swego działania, funduszem obrotowym na pokrycie bieżących wydatków ogólnych, ewentualnie na ściśle określone cele przeznaczonych, a po opędzeniu potrzeb składają odpowiednią część do funduszu żelaznego.

Prócz tego organizacye Towarzystwa zarządzają majątkiem, tworzącym fundusz żelazny, na który składają się posiadane nieruchomości i tychże urządzenia, oraz kapitały do funduszu żelaznego przydzielone.

W razie sprzedaży nieruchomości, uzyskany stąd kapitał musi być przydzielony do funduszu żelaznego. Odsetki, uzyskane z funduszu żelaznego, mogą być użyte w miarę potrzeby na pokrycie bieżących wydatków.

Fundusz żelazny i wogóle cały majątek, należący do Kółka rolniczego, stanowi własność odnośnego Kółka rolniczego, nie może być nigdy rozdzielony między poszczególnych członków Kółka rolniczego, ani też przeznaczony przez nich na jakiekolwiek bądź cele przeciwne przepisom statutu.

Na wypadek rozwiązania Kółka rolniczego, pozostały po niem majątek odbiera Zarząd powiatowy w tymczasowe przechowanie. Majątek ten ma być oddany Kółku rolniczemu, skoro Kółko rolnicze w tej samej miejscowości na nowo zostanie zawiązane. Tak samo ma postąpić Zarząd główny w razie rozwiązania Kółka rolniczego w obrębie działalności Delegacyi powiatowej.

W razie rozwiązania Związku powiatowego, pozostały po nim majątek obejmuje Zarząd główny w tymczasowe przechowanie. Majątek ten ma być oddany Związkowi powiatowemu, skoro tenże na nowo zostanie utworzony.

V.

Kółko rolnicze.

§. 9.

Kółko rolnicze może zawiązać się na podstawie niniejszego statutu w każdej gminie, jeżeli z chęcią do jego zawiązania oświadczy się przynajmniej dziesięć własnowolnych osób chrześcijańskiego wyznania, a Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny, lub kierownik Delegacyi powiatowej, uzna potrzebę i możliwość działalności Kółka rolniczego.

Do zawiązania Kółka rolniczego mają prawo przystąpić własnowolni mężczyźni i kobiety. Również uczestniczyć może w zawiązaniu Kółka rolniczego młodzież, w szczególności męzka w wieku od lat 18 i żeńska w wieku od lat 16.

Przystępujący do zawiązania Kółka rolniczego podpisują protokół założycielski i tem samem stają się pierwszymi członkami Kółka rolniczego.

Podanie o zawiązaniu Kółka rolniczego, podpisane przez wybrany Zarząd Kółka rolniczego na założycielskiem zebraniu, musi być wniesione do Zarządu głównego, który w razie przyzwolenia na zawiązanie, przedkłada wniesione podanie do wiadomości c. k. Namiestnictwa.

§. 10.

Członkami zwyczajnymi Towarzystwa i zarazem członkami Kółka rolniczego stają się, prócz wpisanych przy zawiązaniu Kółka rolniczego, osoby po myśli §. 3. statutu przyjęte na członków Kółka rolniczego, które stwierdzą swe przystąpienie podpisem.

Osoby chrześciańskiego wyznania, zamieszkałe w gminie, w której Kółko rolnicze nie istnieje, mogą być przyjęte do Kółka rolniczego, znajdującego się w sąsiedniej gminie.

Każdy członek Kółka rolniczego musi posiadać kartę legitymacyjną, stwierdzającą należenie do Towarzystwa Kółek rolniczych, którą z Zarządu głównego wydaną doręcza Zarząd Kółka rolniczego.

Z uchwały Zarządu głównego mogą być zaprowadzone stosowne odznaki dla członków Kółek rolniczych.

Przestaje być członkiem Kółka rolniczego ten, kto albo sam występuje, lub za uchwałą Zarządu Kółka rolniczego, względnie Zarządu powiatowego lub Zarządu głównego zostanie wykluczony. Wykluczonym może być członek, sprawiający zgorszenie lub działający na szkodę Towarzystwa.

Każdy członek Kółka rolniczego ma prawo brać udział w naradach Kółka rolniczego i korzystać z pomocy, jakiej Towarzystwo udziela.

Każdy członek Kółka rolniczego ma obowiązek:

a) pracować nad podniesieniem swego gospodarstwa lub przemysłu, oraz pomagać czynnie do osiągnięcia celów Towarzystwa;

pomagać czynnie do osiągnięcia celów Towarzystwa;

b) prowadzić życie moralne i przykładne;

c) w niedziele i święta po nabożeństwie brać udział w zgromadzeniach w czytelni, lub innem miejscu, przez Zarząd Kółka rolniczego oznaczonem na wspólne narady w sprawach gospodarstwa, handlu, lub przemysłu, oraz na czytanie „Przewodnika Kółek rolniczych", książek i pism, przez Zarząd główny zaleconych;

d) opłacać do kasy Kółka rolniczego wpisowe i wkładki roczne, w wymiarze przez Ogólne Zebranie Kółka rolniczego uchwalonym.

§. 11.

Fundusze Kółka rolniczego powstają z wpisowego i wkładek rocznych, opłacanych przez członków Kółka rolniczego, oraz z innych dochodów, w §. 8. wymienionych, a dla Kółka rolniczego przeznaczonych.

§. 12.

Kółka rolnicze są powołane podejmować wszelkie sprawy, wyszczególnione w §. 2. statutu, a mianowicie:

a) utrzymywać własne czytelnie i biblioteczki i zaprowadzać w miejscu gospody chrześcijańskie, krzewić zawodową wiedzę rolniczą, wpływać na umoralnienie życia, uszlachetnienie obyczajów, zamiłowanie do pracy, budzić i wzmacniać poczucie obowiązków obywatelskich;

b) przyczyniać się do zebrań towarzyskich, wpływać na urządzanie przedstawień scenicznych z utworami ludowymi i do popisów młodzieży w spiewie i muzyce;

c) zakładać własne sklepy;

d) zaprowadzać spółkowe kasy oszczędności i pożyczek, pośredniczyć w zakładach kredytowych w uzyskaniu pożyczek hipotecznych;

e) zajmować się organizacyą spółek zarobkowych i gospodarczych, a szczególnie spółek mleczarskich, hodowlanych, melioracyjnych i innych;

f) pośredniczyć przy zakupnie dobrych nasion, nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych i innych artykułów gospodarskich, jak niemniej przy sprzedaży produktów gospodarskich i wyrobów przemysłu domowego;

g) ułatwiać ubezpieczenie się w myśl postanowień §. 2. lit. *i)* niniejszego statutu, zakładać i prowadzić we własnym zarządzie ochotnicze straże pożarne;

h) wedle możności wyjednywać pomoc i opiekę prawną w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych;

i) łączyć się z innemi Kółkami rolniczemi dla spełnienia zadań, przechodzących siły pojedyńczych Kółek rolniczych.

§. 13.

Założenie i prowadzenie sklepu chrześcijańskiego pod firmą Kółka rolniczego jest dopuszczalne tylko za uchwałą Ogólnego Zebrania Kółka, według ogólnie obowiązującej instrukcyi Zarządu głównego, wydanej dla sklepów Kółek rolniczych.

Także wszelkie inne przedsiębiorstwa handlowe lub przemysłowe, tylko wówczas pod firmą Kółka rolniczego mogą być prowadzone, jeżeli zastosują się do instrukcyi, dla takich przedsiębiorstw przez Zarząd główny wydanych.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego.

§. 14.

W Ogólnem Zebraniu Kółka rolniczego mają prawo uczestniczyć wszyscy członkowie Kółka rolniczego, a z nich członkowie własnowolni z głosem stanowczym.

Zwyczajne Ogólne Zebranie odbywa się raz na rok w pierwszej połowie roku, zaś nadzwyczajne, ilekroć uzna tego potrzebę Zarząd Kółka rolniczego lub tego zażąda przynajmniej 1/3 członków Kółka rolniczego, tudzież czy to Zarząd powiatowy czy też Zarząd główny.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego zwołuje przewodniczący Zarządu Kółka rolniczego, przez ogłoszenie pisemne na trzy dni naprzód w miejscu dla wszystkich widocznem.

W razie przybycia delegata Zarządu głównego lub Zarządu powiatowego, na żądanie jednego z nich, ma się odbyć w dniu jego przybycia Ogólne Zebranie Kółka rolniczego. O przybyciu delegata ma być Zarząd Kółka rolniczego na 3 dni naprzód zawiadomiony.

Przewodniczy Ogólnemu Zebraniu przewodniczący Kółka rolniczego, a w wypadku, przewidzianym w § 17., delegat Zarządu powiatowego, względnie Zarządu głównego. Przy pierwszem ukonstytuowaniu się Zarządu Kółka rolniczego lub przy reorganizacyi przewodniczy delegat Zarządu powiatowego, względnie Zarządu głównego, a w razie ich nieobecności przewodniczący obrany przez Ogólne zebranie.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Ten wniosek staje się uchwałą, za którym oświadczyło się więcej, niż połowa obecnych na zebraniu członków. Do powzięcia uchwały o nabyciu lub sprzedaży majątku nieruchomego i lokacyi ze sprzedaży uzyskanego kapitału, lub do uchwały o rozwiązaniu Kółka rolniczego potrzebna jest obecność przynajmniej połowy wszystkich członków Kółka rolniczego i zgoda najmniej $^2/_3$ obecnych na zebraniu. Gdyby mimo dwukrotnego należytego zwołania zebrania, wymagana ilość członków nie zgromadziła się, będzie zwołane z tym samym porządkiem trzecie zebranie, które uchwala większością $^2/_3$ głosów członków obecnych na zebraniu. Do ważności uchwały Ogólnego zebrania o sprzedaży majątku nieruchomego, potrzebne jest nadto zatwierdzenie Zarządu powiatowego, względnie Zarządu głównego.

Powzięte na Ogólnem Zebraniu Kółka rolniczego uchwały mają być wciągnięte do księgi uchwał, przez Zarząd Kółka rolniczego utrzymywanej, i zaopatrzone podpisami przewodniczącego i sekretarza zebrania.

§. 15.

Ogólne Zebranie Kółka rolniczego:

1. uchwala o wysokości wpisowego i wkładek rocznych;

2. wybiera w pierwszym okresie wyborczym i w dalszych następnych na przeciąg trzech lat Zarząd Kółka rolniczego, złożony z przewodniczącego, jego zastępcy, sekretarza, skarbnika, asesora i innych członków w ilości, przez siebie oznaczonej;

3. wybiera co roku komisyę rewizyjną, z trzech członków złożoną, dla sprawdzenia ogólnych rachunków Zarządu Kółka rolniczego;

4. wybiera co roku trzech delegatów na Zgromadzenie powiatowe (§. 23)

5. wybiera co roku delegata na Ogólną Radę (§. 37.).

6. postanawia o budowie domu na cele Kółka rolniczego i o nabyciu lub sprzedaży majątku nieruchomego i lokacyi uzyskanego stąd kapitału (§. 14);

7. uchwala zakładanie przedsiębiorstw na rachunek Kółka rolniczego;

8. przyjmuje roczne sprawozdanie z czynności Zarządu, tudzież z obrotu funduszów Kółka rolniczego i jego przedsiębiorstw;

9. załatwia wnioski, przedłożone przez Zarząd w sprawach, należących do zakresu działania Kółka rolniczego, tudzież przekazuje samoistne wnioski członków Zarządowi do rozpatrzenia i sprawozdania;

10. uchwala na wniosek Zarządu o rozwiązaniu Kółka rolniczego. (§. 14.)

Zarząd Kółka rolniczego.

§. 16.

W skład Zarzadu Kółka rolniczego w myśl § 15. ustęp 2. wybranego, wchodzi nadto dwóch członków, których Zarząd Kółka rolniczego na czas urzędowania ma prawo dobrać (kooptować).

W razie ubytku którego z członków, wybranych do Zarządu Kółka rolniczego, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem z pośród członków Towarzystwa aż do najbliższego Ogólnego Zebrania Kółka rolniczego, na którem nastąpi uzupełniający wybór na pozostały okres wyborczy.

Zarząd Kółka rolniczego obowiązuje regulamin czynności przez Zarząd główny wydany. Stosownie do tego regulaminu Zarząd Kółka rolniczego rozdzieli swe czynności między poszczególnych członków Zarządu z uwzględnieniem następujących wskazówek:

Przewodniczący (zastępca) kieruje czynnościami i przestrzega, żeby Kółko rolnicze wypełniało cele i zadania, określone niniejszym statutem oraz regulaminem czynności i instrukcyami Zarządu głównego.

Sekretarz spisuje protokoły zebrań i zwykle prowadzi korespondencyę.

Skarbnik utrzymuje dokładny spis członków i pilnuje regularnego uiszczania przez nich wkładek, tudzież prowadzi kasę Kółka rolniczego pod kontrolą komisyi rewizyjnej.

Zarząd Kołka rolniczego jest obowiązany zbierać się na posiedzenia, w miarę potrzeby zwoływane.

§. 17.

Jeżeliby Zarząd Kółka rolniczego zaniedbywał swoje obowiązki lub działał wbrew statutowi i celom Towarzystwa, może go Zarząd powiatowy, a względnie Zarząd główny po wysłuchaniu delegata powiatowego rozwiązać i zarządzić nowe wybory. Zarządowi, rozwiązanemu przez Zarząd powiatowy, służy prawo odwołania się w przeciągu dni 14 do Zarządu głównego.

§. 18.

Obowiązki Zarządu Kółka rolniczego są:

Starać się wogóle o spełnianie zadań Kółka rolniczego, wskazanych w §. 12. niniejszego statutu, a w szczególności:

a) dążyć do zdobycia sobie w gminie poszanowania, powagi i wpływu dla dobra ludu w myśl niniejszego statutu;

b) starać się o jak największy rozwój Kółka rolniczego, tak pod względem liczby członków, jak i pod względem zasobów pieniężnych;

c) zwoływać zgromadzenia Kółka rolniczego w niedzielę i święta po nabożeństwie w czytelni, w gospodzie chrześcijańskiej, lub w innym jakimkolwiek budynku przyzwoitym, prywatnym lub publicznym;

d) mieć zawsze na takie zgromadzenia przygotowane przedmioty do rozmowy albo odczyt i kierować potem rozmową (dyskusyą) nad odczytanym lub omówionym przedmiotem;

e) zwiedzać od czasu do czasu z członkami Kółka rolniczego gospodarstwa członków, oraz dobre gospodarstwa w okolicy;

f) wpajać w członków zamiłowanie do rolniczego zawodu, zachęcać do ulepszeń w gospodarstwie, a w szczególności staranniejszej uprawy ziemi, lepszego obchodzenia się z nawozem, większej dbałości o bydło i budynki;

g) budzić wśród członków zamiłowanie do pszczelarstwa, rybactwa, sadownictwa i do rękodzieł;

h) zbierać członków Kółka rolniczego na pouczenia, udzielane przez osoby, działające z upoważnienia Towarzystwa Kółek rolniczych, tudzież na specyalne kursa, staraniem Towarzystwa urządzane;

i) czuwać nad prawidłowem prowadzeniem instytucyi i przedsiębiorstw Kółek rolniczych, jak czytelni, gospody chrześcijańskiej, sklepu chrześcijańskiego, spółkowej kasy oszczędności i pożyczek i t. d.;

k) wypełniać polecenia Zarządu powiatowego, składać Zarządowi powiatowemu na wezwanie sprawozdania ze swoich czynności i rozwoju Kółka rolniczego i tegoż instytucyi i przedsiębiorstw, nadto na każde wezwanie Zarządu powiatowego i Zarządu głównego udzielać żądanych wyjaśnień;

l) wypełniać polecenia Zarządu głównego, wpłacać należącą się od Kółka rolniczego wkładkę członka wspierającego (§. 3.) do kasy Zarządu głównego, zdawać pisemne sprawozdania roczne Zarządowi głównemu o liczbie członków, o stanie funduszów Kółka rolniczego, o treści mianych odczytów i narad, o korzyściach już osiągniętych przez Kółko rolnicze i o potrzebach jego na przyszłość.

§. 19.

Prawa Zarządu Kółka rolniczego są:

a) przyjmować nowych członków do Kółka rolniczego, o ile odpowiadają warunkom niniejszego statutu;

b) zniżyć niezamożnemu członkowi wkładkę roczną lub uwolnić go od tej opłaty;

c) wykluczyć członka, któryby drugim zgorszenie dawał lub wbrew celom Towarzystwa działał. Do takiego wykluczenia potrzeba jednomyślnej zgody Zarządu Kółka rolniczego. Wykluczonemu przysługuje jednak prawo odwołania się do Zarządu powiatowego, względnie do Zarządu głównego, jeżeli niema Zarządu powiatowego;

d) żądać pomocy moralnej i materyalnej od Zarządu powiatowego i Zarządu głównego, rozporządzać funduszami obrotowymi Kółka rolniczego, jakoteż nadesłanymi przez Zarządy zwierzchnicze, według własnego uznania.

§. 20.

W stosunkach na zewnątrz przedstawia Kółko rolnicze jego przewodniczący (zastępca) i sekretarz. Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Kółka rolniczego mają być zaopatrzone podpisami przewodniczącego i sekretarza Kółka rolniczego, tudzież pieczęcią urzędową Kółka rolniczego.

§. 21.

Oddział kobiecy Kółka rolniczego.

Oddział kobiecy może być zaprowadzony przy każdem Kółku rolniczem, jeżeli za tem oświadczy się przynajmniej 10 kobiet, należących do Kółka rolniczego.

Celem tegoż Oddziału kobiecego jest rozbudzać zainteresowanie się kobiet działalnością Kółka rolniczego, oraz podejmować i w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego przeprowadzać wszelkie sprawy, wchodzące w zakres gospodarstwa kobiecego, i dążyć do krzewienia wśród kobiet ogólnie kształcącej i potrzebnej w ich gospodarstwie wiedzy zawodowej.

Oddział kobiecy Kółka rolniczego wybiera, bez tworzenia osobnej organizacyi, z pośród członków Kółka rolniczego, przewodniczącą (przewodniczącego), zastępczynię przewodniczącej (zastępcę przewodniczącego), sekretarkę (sekretarza) i kasyerkę (kasyera).

Czynności Oddziału kobiecego określa regulamin udziału kobiet w Kółkach rolniczych, wydany przez Zarząd główny.

VI.

Związki powiatowe Kółek rolniczych.

§. 22.

W powiatach politycznych, liczących przynajmniej 5 Kółek rolniczych, utworzone zostają na mocy niniejszego statutu Związki powiatowe Kółek rolniczych, do których należeć muszą w odnośnym powiecie istniejące i zawiązać się mające Kółka rolnicze.

Siedzibę Związku powiatowego Kółek rolniczych ustanawia Zarząd główny, zwyczajnie w miejscu urzędowania Władzy politycznej.

Zarząd główny zajmuje się organizacyą nowego Związku powiatowego Kółek rolniczych; w szczególności w myśl §. 6. statutu przeprowadza organizacyę Zarządu powiatowego Kółek rolniczych na pierwszy okres urzędowania trzechletni. W tym celu zamianuje od siebie delegata do Zarządu powiatowego, uda się o wyznaczenie do tegoż Zarządu po jednym delegacie do Rady powiatowej i Oddziału galic. Towarzystwa gospodarskiego, względnie Towarzystwa rolniczego okręgowego, tudzież zwoła zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych, na którem w myśl §. 23. statutu uprawnieni wybiorą członków w skład Zarządu powiatowego.

Po trzech latach urzędowania Zarządu powiatowego, zajmuje się Zarząd powiatowy ponowną organizacyą Zarządu powiatowego na dalszy okres trzechletni, mianowicie udaje się o wyznaczenie wyżej wspomnianych delegatów do odnośnego Wydziału powiatowego, Oddziału galic. Towarzystwa gospodarskiego, względnie Towarzystwa rolniczego okręgowego, i do Zarządu głównego, tudzież zwołuje Zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych dla wyboru członków do Zarządu powiatowego. O zwołaniu Zgromadzenia powiatowego dla tych wyborów ma być na dni 14-cie naprzód zawiadomiony Zarząd główny.

Gdyby Zarząd powiatowy nie przystąpił do nowych wyborów w terminie wyborczym w sposób wyżej podany, przeprowadza je Zarząd główny.

Zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych.

§. 23.

W Zgromadzeniu powiatowem mają prawo uczestniczyć z głosem stanowczym:

a) delegaci wszystkich Kółek rolniczych w obrębie Związku powiatowego, wybierani corocznie przez Ogólne Zebranie Kółek rolniczych po trzech z każdego Kółka rolniczego (§. 15. ust. 4.)

b) członkowie założyciele, wspierający i uczestnicy Towarzystwa w obrębie tegoż Związku powiatowego;

c) członkowie Zarządu powiatowego.

Nadto mogą brać udział w Zgromadzeniu powiatowem z głosem doradczym członkowie zwyczajni Kółek rolniczych w obrębie Związku powiatowego i zaproszeni reprezentanci Władz i Instytucyi w obrębie Związku powiatowego.

§. 24.

Zwyczajne Zgromadzenie powiatowe odbywa się raz na rok w pierwszej połowie roku, nadzwyczajne zaś, ilekroć uzna tego potrzebę Zarząd powiatowy lub Zarząd główny. O Zgromadzeniu powiatowem ma być Zarząd główny na 7 dni naprzód zawiadomiony.

Zgromadzeniu powiatowemu przewodniczy prezes Związku powiatowego, a przed ukonstytuowaniem się Zarządu powiatowego, przewodniczący wybrany przez Zgromadzenie.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

§. 25.

Zgromadzenie powiatowe:

1. Wybiera, w pierwszym okresie wyborczym i w dalszych następnych na przeciąg lat trzech, członków Zarządu powiatowego w liczbie przez siebie oznaczonej a co najmniej pięciu. Ustępujący mogą być ponownie wybrani. W razie ubytku którego z wybranych członków Zarządu powiatowego dokonuje Zgromadzenie powiatowe uzupełniającego wyboru.

2. Wybiera co roku komisyę rewizyjną z trzech członków złożoną dla sprawdzenia rachunków Zarządu powiatowego i zdania sprawy Zgromadzeniu powiatowemu.

3. Załatwia coroczne sprawozdanie z czynności i rachunków Związku powiatowego i udziela Zarządowi powiatowemu absolutoryum na wniosek komisyi rewizyjnej.

4. Uchwala podjęcie przedsiębiorstw lub też nabycie nieruchomości na wspólny rachunek. Do ważności uchwały o nabyciu i sprzedaży nieruchomości i lokacyi uzyskanego ztąd kapitału potrzebna jest zgoda przynajmniej $^2/_3$ członków własnowolnych, obecnych na Zgromadzeniu powiatowem. Ponadto do sprzedaży nieruchomości i do lokacyi uzyskanego stąd kapitału jest potrzebne zatwierdzenie Zarządu głównego.

5. Załatwia wnioski Zarządu powiatowego i wnioski Kółek rolniczych lub członków, które na dni 30 przed Zgromadzeniem przedłożone zostały Zarządowi powiatowemu. Wnioski, niezgłoszone w tym terminie do Zarządu powiatowego, przekazuje Zarządowi powiatowemu do rozpatrzenia i sprawozdania.

Zjazdy Kółek rolniczych powiatowe i okręgowe.

§. 26.

Zarząd powiatowy zwołuje Zjazdy Kółek rolniczych celem omawiania ważnych zadań Towarzystwa Kółek rolniczych, które w obrębie Związku powiatowego dadzą się przeprowadzić.

Zjazdy Kółek rolniczych są:

a) powiatowe w siedzibie Zarządu powiatowego, pod przewodnictwem prezesa Zarządu powiatowego (zastępcy), w których mają prawo brać udział wszyscy członkowie Towarzystwa, w obrębie Związku powiatowego.

b) okręgowe, w miejscowości przez Zarząd powiatowy oznaczonej, pod przewodnictwem prezesa Zarządu powiatowego, lub innego członka tegoż Zarządu przezeń wyznaczonego. W Zjazdach okręgowych mają prawo brać udział członkowie Towarzystwa z kilku sąsiednich Kółek rolniczych, które otrzymają zaproszenia od Zarządu powiatowego.

Zjazdy Kółek rolniczych mają być urozmaicone odczytami pouczającymi, próbami narzędzi rolniczych, konkursową orką o nagrodę, wystawą koni, krów, trzody i zbóż, rozdaniem nagród za najlepszą gospodarkę, za urządzenie dobrej gnojowni, za staranne żywienie zimowe bydła, za założenie sadu, za wzorowe a celowi odpowiednie budynki, za wzorowe prowadzenie handlu i przemysłu i t. p.

Zarządy powiatowe Kółek rolniczych.

§. 27.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą w §. 22. wymienieni członkowie delegaci i po myśli §. 25. wybrani członkowie.

Każdy Zarząd powiatowy ma prawo na czas urzędowania kooptować do swego grona czterech członków Towarzystwa.

W okresie trzechletnim urzędowania wybiera Zarząd powiatowy z pomiędzy siebie prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika.

Prezesa, w razie jego nieobecności lub innej przeszkody, zastępują wiceprezesi. — Gdyby prezes i wiceprezesi czynności swej pełnić nie mogli, zastąpią ich ci członkowie Zarządu powiatowego, których do tego upoważni Zarząd powiatowy.

W razie ustąpienia którego z członków Zarządu powiatowego, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem aż do najbliższego Zgromadzenia wyborczego.

Urzędowanie członków Zarządu powiatowego jest bezpłatne. — Gdyby członkowi Zarządu powiatowego powierzone zostały czynności, bądź to stale czas jego wyczerpujące, bądź narażające go na koszta, może mu Zarząd powiatowy przyznać stosowne wynagrodzenie.

Zarząd powiatowy zbiera się przynajmniej raz na kwartał, a nadto zawsze, ilekroć tego uzna potrzebę prezes, lub zażąda conajmniej $^1/_3$ część członków Zarządu powiatowego. Także powinien Zarząd powiatowy zebrać się na wezwanie Zarządu głównego.

O zwołaniu posiedzenia ma być każdy członek zawiadomiony przynajmniej na 8 dni naprzód. — Prezes (zastępca) i przynajmniej $^1/_3$ część członków Zarządu powiatowego stanowią komplet do załatwiania spraw. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

W czynnościach Zarządu powiatowego obowiązuje przez Zarząd główny wydany regulamin czynności. — Porządek w poszczególnych czynnościach określa sam Zarząd powiatowy.

§. 28.

Każdy Zarząd powiatowy winien w miarę środków zorganizować stale urzędujące biuro powiatowe pod kierownictwem jednego z członków Zarządu powiatowego.

§. 29.

Mężowie zaufania.

Obok biura powiatowego czynni są mężowie zaufania, ustanowieni przez Zarząd powiatowy przedewszystkiem z pośród członków Zarządu powiatowego.

Zadaniem mężów zaufania jest starać się o zawiązywanie Kółek rolniczych i pobudzać istniejące Kółka rolnicze do ożywionej działalności.

Każdy mąż zaufania uprawniony jest wglądać w działalność Kółek rolniczych i na Ogólnych zebraniach tychże, lub na posiedzeniach Zarządu stawiać wnioski, mające na celu dobro Kółka rolniczego, i przedstawiać jego potrzeby Zarządowi powiatowemu.

§. 30.

Obowiązkiem Zarządu powiatowego jest:

a) rozciągać ścisłą kontrolę nad działalnością Kółek rolniczych i usilnie dążyć do tego, aby Kółka rolnicze spełniały swe zadania w myśl statutu Towarzystwa. — W tym celu współdziałają mężowie zaufania (§. 29.) i jest stale czynny instruktor powiatowy, ustanowiony przez Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym;

b) nowe Kółka rolnicze w powiecie organizować, a w dawniejszych życie rozbudzać i nie dać im upadać, rozpatrywać działalność Kółek rolniczych, wskazaną w §. 12 statutu;

c) utrzymywać łączność i porozumienie między Kółkami rolniczemi, należącemi do Związku powiatowego;

d) wglądać w rachunkowość i kasowość Zarządów Kółek rolniczych i przedsiębiorstw przez nie prowadzonych, wydawać instrukcye administracyjne i rachunkowe lub udawać się do Zarządu głównego o ich wydanie;

e) urządzać Zjazdy powiatowe i okręgowe w porozumieniu z Zarządem głównym stosownie do postanowień, w §. 26. statutu zawartych;

f) jednać członków uczestników i wspierających;

g) w porozumieniu z Zarządem głównym zajmować się nauką wędrowną rolnictwa, zimowymi lub stałymi kursami dla gospodarstwa wiejskiego, przemysłu domowego i handlu wiejskiego, oraz wszelkimi innymi kursami, wchodzącymi w zakres działania Towarzystwa, tudzież organizacyą spółkowych kas oszczędności i pożyczek;

h) popierać lub podejmować urządzanie wystaw rolniczych i przemysłowych i pozyskiwać dla nich członków Kółek rolniczych;

i) urządzać wspólne wycieczki członków Kółek rolniczych, celem zwiedzania i rozpatrzenia gospodarstw i urządzeń przemysłowo-rolniczych;

j) popierać i ułatwiać zakładanie i działalność produkcyjnych spółek wiejskich;

k) pośredniczyć w korzystaniu z rolniczych stacyi doświadczalnych i kontrolnych;

l) popierać działalność Kółek rolniczych w zakresie handlu wiejskiego i ułatwiać tymże tak nabycie artykułów potrzebnych dla prowadzonego przez nie handlu, jak i zbyt produktów rolniczych i przemysłu domowego, oraz dopomagać Kółkom rolniczym w zawiązywaniu składnic towarowych i innych spółek handlowych i przemysłowych;

m) starać się o uzyskanie agencyi (subagencyi) Towarzystwa ubezpieczeń i przyczyniać się do organizacyi ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych;

n) pozyskać doradców prawnych, w celu udzielania członkom Kółek rolniczych pomocy prawnej w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych;

o) przedkładać Zarządowi głównemu corocznie sprawozdania z czynności i zamknięcia rachunków, tudzież sprawozdania z rozwoju Kółek rolniczych w swoim powiecie;

p) wykonywać wszelkie polecenia Zarządu głównego i czuwać nad tem, aby podległe organa je wypełniały;

r) zastępować interesa Kółek rolniczych wobec władz powiatowych w swoim powiecie.

Prawa Zarządu powiatowego.

§. 31.

Zarząd powiatowy ma prawo:

a) zawiesić uchwałę Kółka rolniczego, jeżeli ją uzna za szkodliwą lub sprzeczną z celami Towarzystwa;

b) rozwiązać Zarząd Kółka rolniczego, albo Kółko rolnicze, jeżeli mimo rozwiązania Zarządu i wyboru nowego, postępował wbrew statutowi i celom Towarzystwa. W takim jednak wypadku służy Kółku rolniczemu prawo odwołania się do Zarządu głównego;

c) orzec o wykluczeniu członka Kółka rolniczego (§. 19.);

d) rozdzielać wedle swojego uznania między Kółka rolnicze w obrębie Związku powiatowego subwencye z własnych funduszów lub przez Zarząd główny przesłane, tudzież rozporządzać funduszami obrotowymi Związku powiatowego (§. 8.);

e) udzielać listy pochwalne lub innego rodzaju nagrody członkom Kółek rolniczych w obrębie Związku powiatowego, których działalność, czy to dla

dobra Kółek rolniczych, czy też na własnem gospodarstwie służyć może za przykład dla innych, lub przedstawić takich członków Zarządowi głównemu do udzielania im nagrody.

§. 32.

Członkowie Zarządu powiatowego w ciągu swego urzędowania mają brać udział w tegoż posiedzeniach i wykonywać poruczone im czynności.

Członka, pochodzącego z wyboru, uchylającego się bez usprawiedliwienia od tych obowiązków, Zarząd powiatowy winien zawezwać do pełnienia czynności, lub też do zrezygnowania. W równym wypadku co do członków delegatów, ma Zarząd powiatowy udać się o zmianę tychże członków delegatów.

§. 33.

W stosunkach na zewnątrz przedstawia Związek powiatowy jego prezes (zastępca) i sekretarz. Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Związku powiatowego mają być zaopatrzone podpisami prezesa i sekretarza Związku powiatowego, tudzież pieczęcią urzędową Związku powiatowego.

§. 34.

Celem bezpośredniego oddziaływania na odleglejsze Kółka rolnicze mogą Zarządy powiatowe, w porozumieniu z Zarządem głównym, ustanowić podległe sobie Oddziały pod odpowiedniem kierownictwem, a to przedewszystkiem w nadających się do tego okręgach urzędowania sądów powiatowych. Instrukcyę czynności takiego Oddziału ustanawia odnośny Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym.

Zarządy powiatowe, w obrębie działalności kilku sąsiednich Związków powiatowych, mogą się porozumiewać i współdziałać, bez tworzenia osobnej organizacyi, dla spełnienia wspólnych zadań Kółek rolniczych.

§. 35.

Gdyby Zarząd powiatowy nie spełniał obowiązków lub działał wbrew postanowieniom statutu, Zarząd główny ma dokonać jego reorganizacyi. Jeżeli reorganizacya nie odniesie pożądanego skutku, Zarząd główny może zwinąć działalność Związku powiatowego i ustanowić Delegacyę powiatową.

Delegacye powiatowe Kółek rolniczych.

§. 36.

Dla Kółek rolniczych, nie mających organizacyi Związku powiatowego, Zarząd główny ustanawia Delegacyę powiatową Kółek rolniczych w obrębie powiatu politycznego lub sądowego i oznacza tejże siedzibę.

W skład Delegacyi powiatowej wchodzą przez Zarząd główny zamianowani delegat, jako kierownik, i w miarę potrzeby jego zastępcy, tudzież mężowie zaufania, których delegat pozyskuje z pośród członków Towarzystwa, w obrębie Delegacyi powiatowej zamieszkałych.

Delegacya powiatowa jest czynną w zakresie działania Związku powiatowego, na podstawie regulaminu czynności przez Zarząd główny wydanego.

VII.

Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych.

§. 37.

Ogólna Rada zbiera się we Lwowie lub w innem większem mieście raz na rok pod przewodnictwem prezesa Zarządu głównego (zastępcy), nadto zaś, ilekroć tego potrzebę uzna Zarząd główny (§. 45. lit. *l*).

Udział w Ogólnej Radzie mają z głosem stanowczym:

a) Kółka rolnicze, które w myśl statutu są członkami Towarzystwa wspierającymi, każde z nich po jednym delegacie,

b) Zarządy powiatowe po jednym delegacie;

c) kierownicy Delegacyi powiatowych,

d) członkowie Zarządu głównego,

e) protektorowie i członkowie założyciele Towarzystwa.

Nadto mogą uczestniczyć w Ogólnej Radzie, z głosem doradczym, przez Zarząd główny zaproszeni reprezentanci Władz, Instytucyi i Stowarzyszeń.

Uchwały Ogólnej Rady zapadają bezwzględną większością głosów. W sprawie zaś zmiany statutu lub rozwiązania Towarzystwa zapadają uchwały dwoma trzeciemi obecnych na zebraniu Ogólnej Rady.

§. 38.

Ogólna Rada:

1. wybiera co trzy lata 24 członków Zarządu głównego.

2. wybiera co roku komisyę rewizyjną, z trzech członków złożoną, dla sprawdzenia rocznych rachunków Zarządu głównego i zdania sprawy Ogólnej Radzie.

3. załatwia coroczne sprawozdania z rachunków Zarządu głównego i udziela Zarządowi głównemu absolutoryum na wniosek komisyi rewizyjnej, załatwia wnioski, pochodzące od Zarządów powiatowych i Zarządów Kółek rolniczych przez Zarząd główny w myśl §. 45. lit. *l*) przedstawione, oraz wnioski przekazane przez poprzednią Ogólną Radę, załatwia nagłe wnioski zgłoszone do Prezydyum Zarządu głównego na pierwszem Zebraniu Ogólnej Rady, jeżeli Prezydyum je uzna, jako takie, i postawi na porządku dziennym.

4. W każdym trzecim roku, kończącym trzechlecie urzędowania Zarządu głównego, załatwia sprawozdanie Zarządu głównego z działalności Towarzystwa w ubiegłem trzechleciu.

39.

Regulamin wyboru do Ogólnej Rady Towarzystwa Kółek rolniczych i obrad tejże Rady, ułożony przez Zarząd główny, ma być podany do wiadomości i zastosowania wszystkim organom podstawowej i pośredniej organizacyi Towarzystwa Kółek rolniczych.

Walne Zjazdy Kółek rolniczych.

§. 40.

W sprawach ważnych dla krajowego rolnictwa i dobrobytu włościan Zarząd główny może z własnej inicyatywy, lub na zgodne żądanie conajmniej

1/10 Kółek rolniczych, zwołać Walny Zjazd Kółek rolniczych. W Zjeździe tym wezmą udział członkowie Towarzystwa, którzy na 14 dni naprzód zgłoszą się pisemnie do Zarządu głównego a tenże wystawi im karty uczestnictwa.

Na Walnym Zjeździe Kółek rolniczych przewodniczy prezes Zarządu głównego (zastępca).

Rezolucye na Walnym Zjeździe powzięte, przydzielone zostają Zarządowi głównemu do załatwienia.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

§. 41.

Zarząd główny we Lwowie jest przedstawicielem Towarzystwa na zewnątrz, a zarazem najwyższym jego organem wykonawczym, administracyjnym i nadzorującym. — Odpowiedzialnym jest przed Ogólną Radą za rozwój Towarzystwa, za kierunek jego prac i za użycie jego funduszów. Wobec władz krajowych i państwowych odpowiedzialny jest za użycie udzielonych przez nie subwencyi.

Zarząd główny składa się z członków, po myśli §. 38. wybieranych przez Ogólną Radę Towarzystwa na trzy lata. Ustępujący mogą być ponownie wybrani. W razie ubytku którego z członków, wybranych do Zarządu głównego, pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem z pośród członków Towarzystwa aż do najbliższej Ogólnej Rady, na której nastąpi wybór na pozostały okres wyborczy.

Nadto są członkami Zarządu głównego:

a) po jednym delegacie Konsystorzów arcybiskupich i biskupich trzech obrządków, w kraju istniejących,

b) dwaj delegaci Wydziału krajowego,

c) dwaj delegaci Rady szkolnej krajowej,

d) dwaj delegaci Komitetu galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie,

e) dwaj delegaci Komitetu Towarzystwa rolniczego w Krakowie,

f) jeden delegat Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie,

g) jeden delegat Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych,

h) jeden delegat Związku handlowego Kółek rolniczych,

i) członkowie, których Zarząd główny w liczbie sześciu kooptuje.

Ustępujący Zarząd główny sprawuje wszystkie funkcye i obowiązki nieprzerwanie do dnia ukonstytuowania się nowo wybranego Zarządu.

Zarząd główny na pierwszem swem posiedzeniu przystępuje do wyboru z grona swego prezesa, pierwszego wiceprezesa, drugiego wiceprezesa, sekretarza i skarbnika, oraz Wydziału wykonawczego, w którego skład wchodzą prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i przynajmniej czterej inni członkowie Zarządu głównego. Prócz tego należą do Wydziału wykonawczego dwaj delegaci Wydziału krajowego i po dwóch delegatów obu krajowych Towarzystw rolniczych i jeden delegat Związku handlowego Kółek rolniczych.

Zwyczajne posiedzenia Zarządu głównego odbywają się raz na kwartał, zaś Wydziału wykonawczego, o ile można, co tydzień. Nadzwyczajne posiedzenie ma być zwołane na żądanie $^1/_3$ członków Zarządu głównego, względnie Wydziału wykonawczego.

Do kompletu Zarządu głównego potrzeba obecności prezesa lub wiceprezesa i 10 członków, do kompletu zaś Wydziału wykonawczego potrzeba obecności przewodniczącego i 4 członków.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

W posiedzeniach Zarządu głównego mają prawo brać udział z głosem doradczym reprezentanci Zarządów powiatowych, względnie kierownicy Delegacyi powiatowych.

Prezes (zastępca) reprezentuje Towarzystwo na zewnątrz, przewodniczy na posiedzeniach Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego, zastępuje Towarzystwo we wszystkich sprawach, wypływających ze stosunków Towarzystwa, i głosem swoim rozstrzyga w razie równości głosów. Wiceprezesi współdziałają i zastępują prezesa w razie jego nieobecności, lub innej przeszkody. Gdyby prezes i wiceprezesi czynności swej pełnić nie mogli, zastąpią ich ci członkowie Zarządu głównego, których Zarząd do tego upoważni.

Urzędowanie członków Zarządu głównego jest bezpłatne. Gdyby wszakże któremu z nich poruczona została czynność, bądź stale czas jego wyczerpująca, bądź narażająca go na koszta, może być mu przyznane wynagrodzenie. Nadto członkom Zarządu głównego, poza Lwowem mieszkającym, a przybywającym na posiedzenia Zarządu głównego, może Zarząd główny przyznać dyety i koszta podróży.

Członkowie Zarządu głównego, w ciągu swego urzędowania, mają brać udział w tegoż posiedzeniach i wykonywać poruczone im czynności.

Członka, pochodzącego z wyboru, uchylającego się bez usprawiedliwienia od tych obowiązków, Zarząd główny winien zawezwać do pełnienia czynności lub też do zrezygnowania. W równym wypadku co do członków delegatów, ma Zarząd główny udać się o zmianę tychże członków delegatów.

§. 42.

Przy Zarządzie głównym istnieje centralne biuro Towarzystwa ze stałymi, płatnymi urzędnikami pod kierownictwem dyrektora.

To biuro przygotowuje sprawy na posiedzenia Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego, przygotowuje opracowania, polecone przez Zarząd główny i Wydział wykonawczy, załatwia korespondencye, prowadzi rachunki, kasę i manipulacyę kancelaryjną, tudzież utrzymuje biuro informacyjne dla spraw Towarzystwa.

§. 43.

Regulamin czynności Zarządu głównego, przez Zarząd główny wydany, określa czynności Zarządu głównego, Wydziału wykonawczego i centralnego biura.

Zarząd główny oprócz tego wydaje specyalne instrukcye, odnoszące się do wewnętrznej administracyi własnych, względnie podległych organów.

§. 44.

Fundusze, którymi Zarząd główny rozporządza, powstają z wkładek członków - założycieli, z części wkładek członków wspierających i uczestników, z subwencyi krajowych i państwowych, oraz innych dochodów, w §. 8. wymienionych, a dla Zarządu głównego przeznaczonych.

§. 45.

Do zakresu czynności Zarządu głównego należy:

a) zajmować się zakładaniem nowych Kółek rolniczych, tudzież organizowaniem Związków powiatowych, względnie Delegacyi powiatowych,

b) mieć ciągłą ewidencyę rozwoju Kółek rolniczych w kraju i działalności Związków powiatowych i Delegacyi powiatowych,

c) baczną zwracać uwagę na spełnianie zadań Kółek rolniczych, wskazanych w §. 12 statutu,

d) przyjmować do Towarzystwa członków uczestników, wspierających i założycieli i czynić wnioski Ogólnej Radzie na mianowanie protektorów, zniżyć niezamożnemu Kółku rolniczemu wkładkę roczną członka wspierającego (§. 3.) lub uwolnić je czasowo od tej opłaty,

e) ustanawiać w miarę potrzeby inspektorów, instruktorów, lustratorów dla spraw gospodarskich, handlowych, kredytowych i dla spraw obrony pożarnej, tudzież innych urzędników centralnego biura,

f) mianować delegatów w wypadkach statutem oznaczonych, lub delegatów na Zjazdy Kółek rolniczych i wszelkie inne zebrania Kółek rolniczych, oraz na Zgromadzenia innych Towarzystw krajowych lub zagranicznych, celem reprezentowania na nich Towarzystwa Kółek rolniczych,

g) rozwiązać Kółko rolnicze lub jego Zarząd, (§ 17.),

h) zawiesić uchwałę Zarządu powiatowego, jeżeli ją za szkodliwą dla celów Towarzystwa uzna, rozwiązać Zarząd powiatowy lub zwinąć Związek powiatowy (§. 35),

i) reprezentować interesa Towarzystwa wobec Władz krajowych i państwowych,

k) czynić starania o uzyskanie subwencyi z funduszów kraju i państwa, zawiadywać niemi, rozdzielać je według uznania własnego i składać z nich rachunki,

l) przyznawać i rozdzielać nagrody w listach pochwalnych, medalach narzędziach gospodarczych i premiach pieniężnych członkom Kółek rolniczych, którzy bądź to na wystawie, bądź w zakresie własnego gospodarstwa wyszczególniają się, a przykładem dobrym świecić mogą dla drugich,

m) oznaczyć dzień dorocznego zebrania Ogólnej Rady i ogłosić przynajmniej 4 tygodnie naprzód, zwoływać nadzwyczajne zebranie Ogólnej Rady tym samym sposobem, przygotować na każdą Ogólną Radę porządek obrad, zdawać sprawę Ogólnej Radzie z czynności Towarzystwa, przedstawiać Ogólnej Radzie wnioski w sprawach Towarzystwa, wyrażać opinię o wnioskach, pochodzących z Zarządów powiatowych i Zarządów Kółek rolniczych, które na 30 dni przed Ogólną Radą zgłoszone zostały do Zarządu głównego,

n) zajmować się urządzaniem Walnych Zjazdów Kółek rolniczych (§. 40),

o) popierać urządzanie i zwiedzanie przez członków Kółek rolniczych wystaw rolniczych i przemysłowych, jak nie mniej wzorowych gospodarstw,

p) organizować naukę wędrowną rolnictwa, zimowe lub stałe kursa dla gospodarstwa wiejskiego, tudzież wszelkie inne kursa, wchodzące w zakres działania Towarzystwa,

r) ułatwiać korzystanie z rolniczych stacyi doświadczalnych i kontrolnych,

s) podejmować sprawy ubezpieczania się członków w myśl §. 2. lit. i),

t) zakładać ochotnicze straże pożarne Kółek rolniczych i podejmować wszelkie czynności połączone z organizacyą tychże straży,

u) starać się o zakładanie spółkowych kas oszczędności i pożyczek, a zresztą przyczyniać się do organizacyi kredytu wiejskiego w myśl § 2. lit. *h)* statutu,

w) popierać organizacyę handlu wiejskiego, a w szczególności zakładania sklepów i składnic Kółek rolniczych, spółek handlowych dla pojedynczych gałęzi handlu wiejskiego, tworzenie spółek rolniczych, przemysłowych itp.,

x) wydawać własny organ, mianowicie „Przewodnik Kółek rolniczych“, rozpowszechniać pożyteczne dla Towarzystwa wydawnictwa, oceniać i zalecać książki dla czytelń, bibliotek i gospód chrześcijańskich,

z) uchwalać corocznie budżet, zarządzać zakładami i majątkiem Towarzystwa, zaciągać pożyczki imieniem Związku krajowego Kółek rolniczych na nieruchomości, należące do Towarzystwa Kółek rolniczych, tudzież przydzielać corocznie do funduszu żelaznego wszystkie wkładki członków założycieli i przynajmniej 30% wkładek członków wspierających.

§. 46.

W stosunku na zewnątrz przedstawia Zarząd główny jego prezes (zastępca) i sekretarz. — Wszelkie zatem dokumenty, pisma i ogłoszenia Zarządu głównego mają być zaopatrzone podpisami prezesa (wiceprezesa) i sekretarza Zarządu, tudzież pieczęcią urzędową Zarządu.

VIII.

Załatwienie sporów Towarzystwa.

§. 47.

Wszelkie spory, ze stosunków niemajątkowych Towarzystwa wyniknąć mogące między tegoż członkami, rozstrzyga nieodwołalnie sąd polubowny z wykluczeniem zwyczajnej drogi prawa.

Ukonstytuowaniem się Sądu polubownego dla poszczególnego przypadku zajmuje się właściwy Zarząd Towarzystwa, w którego siedzibie przebywa strona, spór wytaczająca. Na wezwanie tegoż Zarządu wybierają strony sporne po jednym sędziu, a ci przewodniczącego sądu. W braku oświadczenia lub zgody co do sędziów Zarząd wybiera brakujących sędziów z pośród miejscowych członków Towarzystwa, lecz tylko tych, którzy w sporze żadnego udziału nie mają. Tak złożony sąd polubowny wydaje orzeczenie większością głosów. Postępowanie przed sądem polubownym jest ustne i sąd ten przy dochodzeniu sprawy nie ma obowiązku przestrzegać przepisów zwyczajnych sądów. Od orzeczenia sądu polubownego niema odwołania, a członkowie, którzyby nie poddali się orzeczeniu sądu polubownego, uważani będą za występujących z Towarzystwa.

W sprawach, wynikłych ze stosunków majątkowych Towarzystwa między Towarzystwem a tegoż członkami, właściwym sądem jest zwyczajny sąd siedziby tego Zarządu Towarzystwa, który w sprawie spornej występuje jako powód lub pozwany, o ile co do załatwienia sprawy przez zwyczajny sąd, przedtem między stronami spór wiodącemi, inaczej nie zostało umówionem.

IX.

Rozwiązanie Towarzystwa.

§. 48.

Rozwiązanie Towarzystwa uchwala Ogólna Rada w komplecie przynajmniej połowy członków większością $^2/_3$ głosów (§. 37).

W razie powzięcia takiej uchwały, w szczególności co do majątku Towarzystwa, zostającego w administracyi Zarządu głównego, Ogólna Rada zade-

cyduje, która z instytucyi krajowych ma być spadkobiercą majątku Towarzystwa. Zastrzega się jednak, że majątek ten użyty być może tylko na te cele, na jakie był zebrany. Instytucya przeto, któraby otrzymała ten spadek, musi przyjąć na się zobowiązanie prowadzenia dalej rozpoczętej przez Towarzystwo pracy, t. j. opiekowania się Stowarzyszeniami rolniczemi w kraju i podniesienia oświaty, moralności i dobrobytu ludu.

Razem z rozwiązaniem Towarzystwa zostaje wybrana komisya likwidacyjna, która będzie uprawniona do rozporządzenia majątkiem poszczególnych organizacyi Towarzystwa w myśl postanowień statutu.

Nakładem Zarządu głównego Tow. Kółek roln. — Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

Przepisy wykonawcze

do statutu Towarzystwa Kółek rolniczych.

Statut Towarzystwa Kółek rolniczych, zmieniony dnia 6 lipca 1909 uchwałą Ogólnej Rady Towarzystwa w Krakowie, stał się ogólnie obowiązujący po zatwierdzeniu przez c. k. Namiestnictwo z 27 lipca L. XIII 1087/1.

Statut ten jest we właściwem znaczeniu ustawą Kółek rolniczych, opierającą organizacyę i działalność Towarzystwa na Kółkach rolniczych.

Na podstawie wypływającego ze statutu uprawnienia, Towarzystwo, mając wszelkie znamiona organizacyi ludowej, otacza pieczą interesy drobnego rolnictwa, przemysłu i handlu wiejskiego i jednoczy drobnych rolników zapomocą istotnych środków działania, wskazanych w statucie, w tym celu, aby połączonemi siłami zaspokoić ich życiowe potrzeby.

Znajomość ważnych postanowień, zawartych w obecnie obowiązującym statucie Towarzystwa jest dla ogółu pożądana, a nieodzownie potrzebna dla wszystkich, którzy chcą należeć do Towarzystwa i w niem współdziałać.

W celu ułatwienia tej znajomości, Zarząd główny wydaje przepisy wykonawcze, wprowadzające statut Towarzystwa w zastosowanie, a przepisy te są następujące:

Art. 1.

Związki Kółek rolniczych w Towarzystwie, ich organizacya i kierownictwo. Przez Związki te zjednoczenie członków w Towarzystwie.

Z umocowania, jakie nadaje statut Towarzystwa, (§§ 1, 6, 9 statutu utworzone zostają Związki Kółek rolniczych po gminach, powiatach, wreszcie w całym kraju, stanowiące od dołu do góry jednolitą

całość; uprawnienie tych Związków sięga na cały kraj, obejmujący Galicyę z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W Związkach tych podstawę organizacyi Towarzystwa tworzą poszczególne Kółka rolnicze zawiązane w gminach, czy to wiejskich, czy też miejskich.

Dopełnieniem tej podstawowej organizacyi są Związki powiatowe i Związek krajowy, czuwające nad spełnieniem zadań Towarzystwa i ułatwiające zbiorową działalność Kółek rolniczych. Związki powiatowe obejmują Kółka rolnicze, w obrębie tegoż samego powiatu politycznego zawiązane, Związek krajowy łączy wszystkie Kółka rolnicze i Związki powiatowe w kraju zawiązane.

Do kierownictwa działalnością w tej związkowej organizacyi Towarzystwa, powołane są:

w organizacyi podstawowej: Zarządy poszczególnych Kółek rolniczych.

w organizacyi pośredniej, w obrębie powiatów czy to politycznych, czy też sądowych: Zarządy powiatowe względnie w ich zastępstwie czynne Delegacye powiatowe;

w organizacyi krajowej: Zarząd główny, uprawniony do naczelnego kierownictwa w Towarzystwie.

Organizacya ta Kółek rolniczych, lokalna, w obrębie poszczególnej gminy, powiatowa i krajowa — jednoczy wszystkich członków jako całość w Towarzystwie Kółek rolniczych, któremu przyświecają cele wyznaczone statutem.

Uprawnienie do zjednoczenia w Towarzystwie rozciąga się na osoby chrześcijańskiego wyznania przedewszystkiem zaś na cały lud rolniczy. W myśl celów Towarzystwa powinni należeć do Towarzystwa:

a) rolnicy czy to wyłącznie oddający się gospodarstwu rolnemu, czy też obok tego zajmujący się drobnem rękodzielnictwem, lub wiejskim przemysłem i handlem, wśród nich przedewszystkiem własnowolni tak mężczyźni i kobiety, obok nich jednak młodzież męska w wieku od 18 lat i żeńska od 16 lat.

b) wszyscy, którzy tym rolnikom w pracy nad podniesieniem dobrobytu pomocni być mogą.

Przystąpienie do Towarzystwa następuje z dobrej woli, bez przymusu, kto jednak do Towarzystwa przystąpił musi zastosować się do wymagań, jakie pociąga za sobą przynależność i zjednoczenie w związkowej organizacyi Kółek rolniczych.

W szczególności zjednoczeni w organizacyi związkowej Towarzysta stają się jego członkami z prawami i obowiązkami, jakie dla wszystkich ustanawia statut Towarzystwa.

Art. 2.

Cel i zakres działalności Towarzystwa w Związkach Kółek rolniczych.

(§ § 2, 12, 18, 30, 45 statutu)

Celem zjednoczonej działalności członków Towarzystwa jest podniesienie dobrobytu, podniesienie oświaty i podniesienie moralności.

Wytyczne kierunki działalności Związków Kółek rolniczych którymi w organizacyi Towarzystwa do wyżej wskazanego celu zdążać należy, są następujące:

1) Zapewnienie nieodzownych środków, od których posiadania zawisło spełnianie istotnej działalności, czyli obowiązkowe uiszczanie opłat, przepisanych statutem, zabezpieczenie stałego ogniska, dozwalającego bez przerwy zajmować się wszelkiemi sprawami, wchodzącemi w zakres działalności Towarzystwa, zaprowadzenie urządzeń i porządków mających wpływ na prawidłowy bieg spraw, podejmowanych w organizacyi poszczególnych Związków Kółek rolniczych.

2) W działalności oświatowej zwracanie bacznej uwagi na czytelnie i książnice (biblioteki) Kółek rolniczych i ich zaopatrzenie w „Przewodnik Kółek rolniczych" i inne ogólnie kształcące i zawodowe wydawnictwa; dążenie zgodnie z wymaganiem statutu do krzewienia wśród członków Towarzystwa potrzebnej im wiedzy ogólnej i zawodowej, wpływanie na umoralnienie życia i uszlachetnienie obyczajów, oraz wzmocnienie poczucia obowiązków obywatelskich.

3) W działalności rolniczej krzewienie zawodowej wiedzy rolniczej i jej zastosowanie zapomocą odpowiednich prób i doświadczeń w gospodarstwie, zapomocą specyalnych kursów, wystaw, i zapomocą wspólnego przeglądu gospodarstw; zachęcanie małorolnych członków do wprowadzania w gospodarstwie pożądanych nowszych urządzeń i ulepszeń, zalecanie im zakupna przez organizacyę związkową Towarzystwa doborowych nasion, nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych, czy to na wspólny użytek, czy też dla poszczególnych członków; zachęcanie członków do rozwijania u siebie wskazanego stosunkami przemysłu rolnego i domowego.

4) W działalności handlowej i przemysłowej zwracanie bacznej uwagi na to, aby przepisy przez Zarząd główny wydanych instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych przez Kółka rolnicze były ściśle przestrzegane.

5) Dopilnowanie, aby nieruchomości i ważniejsze ruchomości, tworzące własność organizacyi były zabezpieczone od szkód pożaru; zalecanie tegoż ubezpieczenia poszczególnym członkom Kółek rolniczych i zachęcanie tychże członków do innych ubezpieczeń, wskazanych w statucie Towarzystwa.

6) Na mocy uprawnienia przysługującego Towarzystwu zakładanie i prowadzenie ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych zgodnie z wymaganiami objętemi w regulaminie głównym i w szczegółowych wskazówkach dla tych straży wydanych.

7) Wprowadzenie kobiet do udziału w działalności Kółek rolniczych, zarówno własnowolnych gospodyń, jak i wyżej wskazanej dorosłej młodzieży żeńskiej, i tworzenie dla nich w Kółkach rolniczych pomocniczej organizacyi dla zajęcia się ich szczególnemi sprawami, zgodnie z postanowieniami statutu Towarzystwa.

8) Zapewnienie członkom należącym do Kółek rolniczych przewidzianej w statucie Towarzystwa porady i opieki prawnej w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych i w tym celu tworzenie przez Zarządy powiatowe stałych biur porady.

9) W działalności kredytowej Związków Kółek rolniczych wyszukiwanie dla członków źródeł zdrowego i dogodnego kredytu, w pierwszym rzędzie zapomocą Spółek oszczędności i pożyczek, staranie się również o uzyskanie dla tychże członków pożyczek hipoecznych.

10) W organizacyi związkowej Kółek rolniczych zachęcanie i współdziałanie w tworzeniu i prowadzeniu Spółek i Związków, w szczególności po myśli statutu spółek dla gromadzenia i sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego, spółek mleczarskich, spółek hodowlanych, spółek melioracyjnych, związków dla ubezpieczenia bydła, zachęcanie w Kółkach rolniczych do uczestniczenia w składnicach towarowych Kółek rolniczych i popieranie w tym celu utworzonych spółek i związków współdzielczych; wreszcie przyczynianie się przez Związki Kółek rolniczych do tworzenia w gospodarstwie wiejskiem innych potrzebnych spółek i związków.

11) W siedzibie Kółek rolniczych, po myśli statutu Towarzystwa, urządzanie dla członków stałych niedzielnych zebrań tudzież, stosownie do wymagań miejscowych, zebrań towarzyskich, szczególnie w dnie uroczyste i pamiątkowe przy udziale starszych i dorosłej młodzieży; oddziaływanie na młodzież i udzielanie jej pomocy w urządzaniu przestawień scenicznych, przedewszystkiem sztuk ludowych, pobudzanie jej do popisów w śpiewie i muzyce.

12) Dążenie do tego aby, wedle możności Zarządy Kółek rolniczych i gminy utrzymały trwałe, wzajemne stosunki w celu wspólnego oddziaływania na miejscową ludność i w celu podejmowania w interesie ludności pożądanych przedsięwzięć połączonemi siłami; dla przeprowadzenia poszczególnych zadań i w zakresie działania Związków Kółek rolniczych staranie się o przewidzianą w statucie pomoc władz, jak również o odpowiednie współdziałanie instytucyi i stowarzyszeń, dalej zakładów przemysłowych, kredytowych i asekuracyjnych w kraju działających.

Za główne ognisko zjednoczonej działalności członków w Kółku rolniczem uznać się musi własny dom tegoż Kółka i o ten własny dom każde Kółko rolnicze powinno się starać.

W braku takiego domu własnego Kółko rolnicze już w początkach istnienia musi się postarać o inny odpowiedni punkt zborny dla swych członków. Bez tego stałego ogniska nie da się pomyśleć pomyślny rozwój zjednoczonej działalności.

Rozwój każdego poszczególnego Kółka rolniczego również nie da się pomyśleć bez czynnego udziału w zjednoczeniu członków Kółka rolniczego i tegoż Zarządu.

Art. 3.

Udział członków Towarzystwa w Związkach Kółek rolniczych.

Członkowie Towarzystwa mają przyczyniać się do spełnienia zadań Towarzystwa świadczeniem przepisanych wkładek i działalnością w duchu przepisów statutu, tudzież regulaminów i instrukcyi, na podstawie tegoż statutu wydanych.

Członkowie Towarzystwa tworzą zależnie od swych świadczeń i zależne od swego udziału w Związkach Kółek rolniczych następujące kategorye:

1) członkowie zwyczajni, których przyjmują Zarządy poszczególnych Kółek roniczych. Obowiązkiem każdego członka zwyczajnego jest uiścić jednorazowo wpisowe przy przystąpieniu do Kółka rolniczego i wpłacać regularnie wkładki roczne. Tak wpisowe, jak i wkładki roczne wpływają do kasy odnośnego Kółka rolniczego w wysokości wymierzonej przez Ogólne zebranie Kółka rolniczego. Ulgi w opłacie wkładki rocznej są dozwolone w statucie i mogą być przyznane przez Zarząd Kółka rolniczego członkom niezamożnym, a przedewszystkiem młodzieży nieposiadającej własnych funduszów. Każdy członek zwyczajny musi na dowód swej przynależności do Towarzystwa zaopatrzyć się w kartę legitymacyjną, wydaną przez Zarząd główny, a doręczoną przez Zarząd Kółka rolniczego.

2) członkowie uczestnicy, których przyjmują Zarządy powiatowe, względnie Delegacye powiatowe. Członkowie uczestnicy mają wpłacać na rzecz odnośnego Zarządu powiatowego wkładki roczne w kwocie przynajmniej 2 Kor. Członkowie uczestnicy nabywają w Związku powiatowym Kółek rolniczych, w myśl statutu Towarzystwa, równorzędne prawa z innymi uprawnionymi członkami zgromadzenia powiatowego.

3) członkowie wspierający, których przyjmują Zarządy (Delegacye) powiatowe, względnie Zarząd główny, mają wpłacać wkładki roczne przynajmniej 8 K. które wpływają po połowie do kasy Zarządu głównego i danego Zarządu powiatowego; w zjednoczeniu powiatowem Kółek rolniczych prawa członków wspierających są równe prawom członków uczestników.

4) członkowie założyciele, których przyjmują Zarząd główny, względnie Zarządy powiatowe; członkowie założyciele wpłacają jednorazową wkładkę w kwocie najmniej 200 K., która wpływa w całości do funduszu żelaznego Towarzystwa. Członkowie założyciele nabywają prawo udziału z głosem stanowczym w zgromadzeniu powiatowem i krajowem Kółek rolniczych

5) członkowie protektorowie, wolni od świadczeń wyżej wspomnianych członków i mianowani przez Ogólną Radę w uznaniu szczególnych zasług wobec Towarzystwa, mają równorzędne prawa z prawami członków założycieli.

Przynależność do Towarzystwa wcale nie jest przymusowa, jest wypływem jedynie wolnej woli i chęci do współdziałania nad urzeczywistnieniem zadań Towarzystwa; dlatego wystąpienie z Towarzystwa jest dozwolone za zgłoszeniem się do właściwego Zarządu.

Wolno jest również Zarządowi właściwego Związku Towarzystwa usunąć członka od należenia do Towarzystwa.

Tak członkowie Towarzystwa jak i Zarządy danych Związków powinni zastosować się przy rozwiązaniu wzajemnych stosunków wynikających ze zjednoczenia w Towarzystwie do postanowień statutu i do wydanych w myśl statutu regulaminów i instrukcyi wykonawczych.

Art. 4.

Zabezpieczenie funduszów Towarzystwa w Związkach Kółek rolniczych.

(§ 8. statutu).

Dzięki zmianie, jaką wprowadza obecny statut Towarzystwa, ułatwionem zostaje uzyskanie środków pieniężnych potrzebnych w Związkach Kółek rolniczych, a w szczególności Związkom powiatowym przysparza się nowe źródło dochodów pochodzące z wkładek rocznych członków uczestników, Ważnem jest nowe postanowienie w statucie, mocą którego majątek Związków Kółek rolniczych znajduje ochronę przed samowładnem użyciem go przez samolubne i chciwe jednostki na osobiste cele. Na mocy tegoż postanowienia majątek uzyskany przez Związki Kółek rolniczych stanowi ich wspólną, niepodzielną własność i nie może być nigdy, ani przez samowolę członków, ani też przez jakąś uchwałę zbiorową rozdzielony pomiędzy poszczególne osoby fizyczne, będące członkami danego Związku. — Na wypadek zaś zwinięcia danego stopnia organizacyi, czy to któregokolwiek Kółka rolniczego czy też Związku powiatowego, pozostały po nim majątek poruczony zostaje we właściwe ręce w tymczasowy zarząd i będzie wydany nowej jednostce organizacyjnej, która w miejsce upadłej powstanie.

Art. 5.

Warunki organizacyi Kółek rolniczych, uprawnienie do niej, udział tychże członków i Zarządów.

(§ 3—5, 9—20 statutu).

Uprawnienie do tworzenia Kółek rolniczych, jako podstawowej organizacyi Towarzystwa, rozciąga się na wszystkie gminy w kraju, a w szczególności dozwola na zawiązanie w jednej gminie w zasadzie jednego Kółka rolniczego. — Zawiązane Kółko rolnicze może zaś wcielić do swej organizacyi sąsiednie gminy nie mające Kółek rolniczych o ile z tych gmin przyjęci zostali zwyczajni członkowie. — Członkowie

należący do zawiązanego Kółka rolniczego są zarazem zwyczajnymi członkami całego Towarzystwa.

Ogólne zebranie członków Kółka rolniczego wybiera z pośród siebie stale czynny Zarząd Kółka rolniczego, który się składa z przewodniczącego, jego zastępcy, sekretarza, skarbnika, asesora i dalszych członków Zarządu w ilości, jaką oznaczy Ogólne zebranie Kółka rolniczego. Wybrany Zarząd ma prawo dobrać samoistnie (kooptować) dwóch jeszcze członków.

Urzędowanie Zarządu Kółka rolniczego trwa trzy lata; po trzech latach od ostatniego wyboru muszą być bez zwłoki przeprowadzone nowe wybory Zarządu Kółka rolniczego. — Ponadto nowe wybory muszą być dokonane nawet bez upływu trzechletniego okresu urzędowania w tym wypadku, jeżeli Zarząd Kółka rolniczego jest bezczynny i tamuje działalność Kółka rolniczego. W razie, jeżeli jacy członkowie Zarządu ubędą w ciągu trzechletniego okresu urzędowania, mają być przeprowadzone w miejsce tych członków nowe wybory.

Ze względu na to, że obecny statut ustanawia przy każdem Kółku rolniczem komisyę rewizyjną z trzech członków złożoną, obowiązane są wszystkie Kółka rolnicze należące do zjednoczenia w Towarzystwie dokonać wyboru tej komisyi na Ogólnem zebraniu członków i co roku odnawiać ten wybór.

Zarząd każdego Kółka rolniczego powinien czuwać nad działalnością członków w Kółku rolniczem, dbać o tegoż rozwój, starać się o odpowiednie urządzenia i porządki, prowadzić wymaganą książkowość, i dążyć do spełnienia zadań Towarzystwa w interesie członków zgodnie ze statutem Towarzystwa i przepisami wykonawczymi do tegoż statutu.

Zawiązanie Kółka rolniczego w gminie, w której jeszcze niema Kółka rolniczego, ma się odbyć w następujący sposób:

Chcący zawiązania Kółka rolniczego zgłaszają się o to do Zarządu głównego, lub do Zarządu powiatowego, względnie do Delegacyi powiatowej. — Jeżeli to zgłoszenie zostanie uwzględnione, wysyła się delegata do przeprowadzenia czynności założycielskich, który zwołuje poufne zebranie, zaprasza na nie zgłoszonych i innych upatrzonych, i objaśnia na niem cel, zadania i warunki organizacyi. — Ci z miejscowych uczestników, którzy stanowczo oświadczą się za zawiązaniem Kółka rolniczego w liczbie przynajmniej dziesięciu własnowolnych osób, stanowią właściwe zebranie założycielskie. Na tem zebraniu podpisują oni protokół założycielski, przez co stają się pierwszymi członkami Kółka rolniczego, dają odpowiedzi na kwestyonarz Zarządu głównego, dotyczący dat o nowozawiązanem Kółku rolniczem, podpisują deklaracyę, że będą wykonywali według swej najlepszej wiedzy i woli obowiązki nałożone na członków statutem i innymi przepisami Towarzystwa. i wybierają z pośród siebie Zarząd Kółka rolniczego w składzie wyżej wyszczególnionym.

W dalszym ciągu założycielskie, a zarazem pierwsze Ogólne zebranie członków, uchwala o wysokości wpisowego i wkładek rocznych i postanawia odpowiednie urządzenie Kółka rolniczego. — Uchwały te wpisane do protokołu założycielskiego mają być sporządzone w 3 odbitkach, a mianowicie dla użytku własnego, dla Zarządu głównego i dla Zarządu powiatowego, względnie Delegacyi powiatowej.

Nowo obrany Zarząd Kółka rolniczego podpisuje następnie podanie do c. k. Namiestnictwa o zatwierdzenie Kółka rolniczego i posyła je do Zarządu głównego, razem ze znaczkami stemplowymi, a mianowicie do podania na 1 Koronę i do pięciu egzemplarzy statutu po 30 halerzy na każdy egzemplarz. Równocześnie z podaniem należy przesłać do Zarządu głównego odpis protokołu założycielskiego, wypełniony kwestyonarz, deklaracye i sporządzony na osobnym druku wykaz członków Kółka rolniczego celem uzyskania kart legitymacyjnych, za które należytość, po 10 hal. od karty, równocześnie z tym wykazem przysłać należy.

Zarząd główny przedkłada c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia podanie dotyczące zawiązania Kółka rolniczego, dopełnione ze swej strony oświadczeniem zatwierdzającem. — Jednocześnie Zarząd główny zawiadamia Zarząd Kółka rolniczego i Zarząd powiatowy, względnie Delegacyę powiatową, o wniesieniu podania do c. k. Namiestnictwa i tem samem o zatwierdzeniu Kółka rolniczego.

Nadmienia się jeszcze, iż w razie sprawdzenia istotnych wykroczeń przeciw statutowi i celom Towarzystwa, lub w razie kompletnego zaniku w działalności członków i Zarządu Kółka rolniczego, następuje rozwiązanie Zarządu, ewentualnie Kółka rolniczego.

W tym drugim wypadku t. j. w razie rozwiązania Kółka rolniczego zostaje majątek rozwiązanego Kółka rolniczego oddany w tymczasowe przechowanie Zarządowi powiatowemu, względnie Zarządowi głównemu, na podstawie inwentarza spisanego w 2 odbitkach, z których jedna ma być udzielona Zarządowi głównemu, a druga Zarządowi powiatowemu, względnie Delegacyi powiatowej.

Statut i powyższe przepisy wykonawcze dopełnia regulamin czynności Zarządów Kółek rolniczych przez Zarząd główny wydany.

Art. 6.

Udział mężów zaufania w Zarządach powiatowych i w Delegacyach powiatowych Towarzystwa.

(§ 29 statutu.)

W czynnościach Zarządów powiatowych Kółek rolniczych współdziałają mężowie zaufania, w pierwszym rzędzie należący do Zarządów powiatowych, a następnie inni także gorliwi członkowie Towarzystwa w obrębie Zarządu powiatowego zamieszkali, a mianowicie ci, którzy przyczyniają się do zawiązywania nowych Kółek rolniczych, tudzież do pobudzania Kółek rolniczych do ożywionej działalności.

Nadto mężowie zaufania mogą być pomocni w działalności Towarzystwa na stanowisku lustratorów powiatowych Kółek rolniczych, na podstawie osobnego umocowania przez Zarządy powiatowe.

Udział mężów zaufania w tym zakresie ma również zastosowanie w czynnościach Delegacyi powiatowych.

Art. 7.

Uprawnienie kobiet do udziału w Kółkach rolniczych. Organizacya Oddziału kobiecego w Kółku rolniczem.

Udział kobiet w zjednoczeniu Kółek rolniczych ustala nowy statut osobnemi postanowieniami. Na podstawie tych postanowień kobiety mają prawo przystąpić do zawiązania nowych Kółek rolniczych i uczestniczyć w zjednoczonej działalności Kółek rolniczych.

W szczególności w organizacyi związkowej Towarzystwa statut nadaje uprawnienie do zaprowadzenia Oddziału kobiet przy każdem poszczególnem Kółku rolniczem, pod warunkiem, że za tem oświadczy się przynajmniej 10 kobiet, należących do Kółka rolniczego.

Powstały Oddział kobiecy Kółka rolniczego, działając w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego, wybiera z pośród członków Kółka rolniczego przewodniczącą (przewodniczącego), zastępczynię przewodniczącej (zastępcę przewodniczącego), sekretarkę (sekretarza), kasyerkę (kasyera). Przy tych wyborach kobiety mają być przedewszystkiem uwzględnione.

Na mocy statutu celem każdego Oddziału kobiecego Kółka rolniczego jest rozbudzenie zainteresowania się kobiet działalnością Kółka rolniczego, przeprowadzanie wszelkich spraw, wchodzących w zakres gospodarstwa kobiecego i dążenie do krzewienia wśród kobiet ogólnej i potrzebnej w ich gospodarstwie wiedzy zawodowej.

Prawa i obowiązki członków w zjednoczonem Kółku rolniczem określone w statucie Towarzystwa i przepisach wykonawczych mają w zupełności zastosowanie do kobiet, należących do poszczególnych Kółek rolniczych. W szczególności czynności Oddziału kobiecego Kółka rolniczego określa regulamin udziału Kobiet w Kółkach rolniczych, wydany przez Zarząd główny.

Art. 8.

Uprawnienie Towarzystwa do zakładania ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych. Dopełnienie uprawnienia statutowego regulaminem głównym.

(§§ 2, 12, 30 i 45 statutu.)

Wszystkie Kółka rolnicze, należące do zjednoczenia Towarzystwa, mają na podstawie statutu zatwierdzonego w roku 1904 uprawnienie do organizowania obrony pożarnej w gminach wiejskich.

Mianowicie na podstwie postanowień tegoż statutu i w myśl wydanego regulaminu głównego każde Kółko rolnicze ma prawo założyć ochotniczą straż pożarną, utworzyć ją z grona członków swoich i prowadzić ją we własnym zarządzie.

Statut obecny utrzymuje w całości powyższe uprawnienie Towarzystwa.

Zadaniem ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych jest dawać zorganizowaną pomoc w razie pożaru przez ratowanie życia i mienia przy pożarach w siedzibie Kółka rolniczego i w jego okolicy.

Prowadzenie ochotniczej straży pożarnej przy Kółku rolniczem należy do Zarządu Kółka rolniczego i do zawodowego kierownictwa, które składa się z naczelnika, komendantów oddziału ratunkowego i wodnego, tudzież z ich zastępców; na członków straży przyjmuje się w pierwszym rzędzie dorosłą młodzież męską.

Ogół członków straży, czyli cały korpus strażacki, powinien decydować przy ustanowieniu fachowego kierownika. Czuwanie nad organizacyą i nadzór nad rozwojem poszczególnych straży spoczywa w ręku Zarządu głównego i Zarządów powiatowych.

W jaki zaś sposób działalność obrony pożarnej w Kółkach rolniczych ma być wykonana, określają dokładnie wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych przez Zarząd główny wydane.

Art. 9.

Warunki organizacyi Związków powiatowych Kółek rolniczych. Uprawnienie Zarządów powiatowych.

(§§ 22, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 35 statutu.)

Związki powiatowe są w zjednoczeniu Towarzystwa pośrednią organizacyą, ustanowioną celem poparcia rozwoju działalności Kółek rolniczych w obrębie poszczególnych powiatów politycznych.

Organami Związków powiatowych są Zarządy powiatowe, wyposażone w odrębną samoistność prawną, którą uzyskują w ten sposób, że Zarząd główny zawiadamia c. k. Namiestnictwo o utworzeniu każdego Zarządu powiatowego. Zarządy powiatowe są statutem umocowane do przeprowadzania spraw wiążących się z organizacyą Związków powiatowych.

Organizowanie nowych Związków powiatowych należy do Zarządu głównego, który równocześnie z podjęciem organizacyi nowego Związku organizuje zarazem Zarząd powiatowy na pierwszy okres trzechletni. Po upływie tego trzechlecia przechodzi na Związek powiatowy prawo organizowania Zarządu powiatowego na dalszy okres trzechletni.

W skład każdego Zarządu powiatowego wchodzą:

a) członkowie delegaci, których po jednym na okres trzechletni mianują: Rada powiatowa, Oddział gal. Towarzystwa gospodarskiego, względnie Towarzystwo rolnicze okręgowe i Zarząd główny;

b) członkowie pochodzący z wyboru dokonanego przez Zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych. Zgromadzenie powiatowe ma prawo wybrać do Zarządu powiatowego członków w liczbie przez siebie oznaczonej, a co najmniej pięciu. Nadto Zarząd powiatowy ma prawo w każdym okresie trzechletnim kooptować do swego grona czterech członków Towarzystwa.

Każdy Zarząd powiatowy wybiera z swego grona w każdym trzechletnim okresie urzędowania prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika, tudzież przeprowadza odpowiedni rozdział czynności i ustanawia stale czynne biuro powiatowe.

Prawa i obowiązki w zakresie działania Zarządu powiatowego, wskazane w statucie i w przepisach wykonawczych, określa regulamin czynności wydany przez Zarząd główny.

Członkowie należący do Zarządów powiatowych mają spełniać rzeczywiście poruczone im czynności, lub też zrezygnować. Zarządy powiatowe mają prawo w miejsce członków, którzy ubyli, powołać do swego grona innych członków Towarzystwa na czas aż do najbliższego wyborczego Zgromadzenia powiatowego.

Zarządowi głównemu przysługuje prawo dokonać reorganizacyi istniejącego już Zarządu powiatowego, a to w wypadku niespełniania obowiązków, lub działania wbrew postanowieniom statutu.

Gdyby zaś reorganizacya Zarządu powiatowego nie odniosła pożądanego skutku, Zarząd główny ma prawo w miejsce Zarządu powiatowego ustanowić Delegacyę powiatową.

Art. 10.

Uprawnienie i udział w Zgromadzeniach powiatowych Kółek rolniczych.

(§§ 23, 24, 25 statutu).

Każde Zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych, zwołane zgodnie ze statutem Towarzystwa, jest ogólnem zebraniem, uprawnionem do wspólnych obrad i do wydawania obowiązujących uchwał w sprawach należących do zakresu działania zjednoczenia członków w obrębie Związku powiatowego.

Prawo udziału w Zgromadzeniu powiatowem Kółek rolniczych z głosem stanowczym mają delegaci poszczególnych Kółek rolniczych z powiatu w liczbie trzech z każdego Kółka rolniczego wybrani, dalej członkowie Towarzystwa, jako to: założyciele, wspierający i uczestnicy, w obrębie Związku powiatowego zamieszkali, tudzież członkowie Zarządu powiatowego.

Nadto mają prawo uczestniczyć w Zgromadzeniu powiatowem z głosem doradczym: z Kółek rolniczych wszyscy członkowie zwyczajni, następnie osoby zaproszone i reprezentanci władz i instytucyi w obrębie Związku powiatowego.

Uchwały powzięte na Zgromadzeniu powiatowem Kółek rolniczych mają być wykonane przez Zarząd powiatowy, o ile nie wymagają zatwierdzenia Zarządu głównego i o ile Zarząd pow. zostaje

do tego uprawniony przez Zgromadzenie. Uchwały zaś Zgromadzenia podlegające zatwierdzeniu Zarządu głównego przedkłada Zarząd powiatowy Zarządowi głównemu do powzięcia stanowczej decyzyi.

Regulamin czynności Zarządu powiatowego wydany przez Zarząd główny określa czynności odnoszące się do zwoływania i prowadzenia Zgromadzeń powiatowych Kółek rolniczych.

Art. 11.

Pomocnicze współdziałanie Oddziałów Zarządów powiatowych Kółek rolniczych. — Jednoczenie się Zarządów powiatowych w obrębie sąsiednich Związków powiatowych.

Zarządy powiatowe mają prawo ustanowić w porozumieniu z Zarządem głównym, dla pomocniczego współdziałania, podległe sobie oddziały pod kierownictwem pojedynczem lub zbiorowem. Utworzenie takiego oddziału w statucie jest przewidziane przedewszystkiem w poszczególnych okręgach Sądów powiatowych. Do tworzenia tych Oddziałów nadają się zwłaszcza okręgi sądowe oddalone więcej, niż 8 kilometrów, od siedziby Zarządu powiatowego.

Ustanowione oddziały obowiązuje instrukcya czynności przez Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym wydana.

Statut Towarzystwa nadaje Zarządom powiatowym prawo porozumiewać się i współdziałać z kilku sąsiednimi Związkami powiatowymi Kółek rolniczych dla spełnienia wspólnych zadań Kółek rolniczych zjednoczonemi siłami.

Art. 12.

Uprawnienie i udział Delegacyi powiatowych Kółek rolniczych w działalności Związków powiatowych Towarzystwa.

(§ 36. statutu).

Gdzie niema warunków do utworzenia Zarządu powiatowego, lub gdzie Zarząd powiatowy nie spełnia poruczonych sobie czynności, tam statut Towarzystwa nadaje Zarządowi głównemu prawo ustanowienia Delegacyi powiatowej Kółek rolniczych, jako organu danego Związku powiatowego.

Delegacyę powiatową ustanawia Zarząd główny w obrębie powiatu czyto politycznego, czy też sądowego, i w tym drugim wypadku oznacza siedzibę Delegacyi powiatowej.

Delegacyę powiatową Kółek rolniczych stanowią przez Zarząd główny zamianowani: delegat, jako kierownik tej Delegacyi, i w miarę potrzeby zastępca delegata, na tegoż wniosek mianowany.

Prócz tego w skład Delegacyi powiatowej wchodzą mężowie zaufania z pośród członków Towarzystwa, w obrębie Delegacyi powiatowej zamieszkali, których kierownik dla tej wspólnej działalności pozyska.

Delegacya powiatowa spełnia poruczone jej czynności w zakresie działania Zarządu powiatowego, zawsze jednak w porozumieniu z Zarządem głównym, wedle regulaminu czynności przez Zarząd główny dla Delegacyi powiatowych Kółek rolniczych wydanego.

Art. 13.

Zjazdy Kółek rolniczych: powiatowe i okręgowe. Udział w tych Zjazdach członków w obrębie Związków powiatowych Towarzystwa.

(§ 26. statutu).

Każdy Zarząd powiatowy Towarzystwa ma prawo zwoływać Zjazdy Kółek rolniczych z całego powiatu w celu wspólnego rozważenia ważnych zadań Towarzystwa Kółek rolniczych, które mogą być przeprowadzone w granicach Związku powiatowego. Takie Zjazdy mają być urozmaicane stosownymi odczytami i odpowiednimi środkami demonstracyjnymi wskazanymi w statucie.

W tych Zjazdach powiatowych urządzonych w siedzibie Zarządu powiatowego mają prawo brać udział wszyscy członkowie Towarzystwa zamieszkali w obrębie Związku powiatowego.

Prócz Zjazdów powiatowych mogą być urządzane Zjazdy okręgowe, w których mają prawo brać udział członkowie Towarzystwa zamieszkali w obrębie działalności kilku sąsiednich Kółek rolniczych, co ma być wyraźnie zaznaczone w zaproszeniu Zarządu powiatowego z podaniem miejscowości Zjazdu i osoby przewodniczącego.

Delegacye powiatowe również mają prawo urządzania Zjazdów Kółek rolniczych, czy to powiatowych, czy też okręgowych, zawsze jednak w porozumieniu z Zarządem głównym.

Art. 14.

Uprawnienie i udział w zjednoczeniu Towarzystwa: Zarządu głównego, Wydziału wykonawczego i centralnego biura Tow.

(§§ 41—46 statutu).

W kierownictwie zjednoczenia Kółek rolniczych w Towarzystwie zajmuje na mocy statutu naczelne stanowisko Zarząd główny, jako najwyższy organ wykonawczy, administracyjny i nadzorujący.

Zarząd główny urzęduje stale w składzie, co trzy lata odnawianym.

Członkami Zarządu głównego są co trzy lata przez Ogólną Radę w liczbie 24 wybierani członkowie Towarzystwa.

W dalszym ciągu są członkami Zarządu głównego delegaci, a w szczególności: po dwóch z Wydziału krajowego, Rady szkolnej krajowej, Komitetu gal. Towarzystwa gospodarskiego i Komitetu krakowskiego Towarzystwa rolniczego, tudzież po jednym z Konsystorzów arcybiskupich i biskupich trzech obrządków w kraju istniejących, Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i Związku handlowego Kółek rolniczych.

Wreszcie członkami Zarządu głównego są członkowie Towarzystwa, których Zarząd główny w liczbie sześciu kooptuje.

Wszyscy członkowie Zarządu głównego czy to wybrani, czy delegaci, czy też kooptowani, mają równe prawa i obowiązki.

Zarząd główny wybiera z grona swego z początkiem każdego trzechletniego okresu urzędowania prezesa, pierwszego wiceprezesa, drugiego wiceprezesa, sekretarza i skarbnika.

Wydział wykonawczy powołany do prowadzenia czynności Towarzystwa w obrębie Związku krajowego, w imieniu i z upoważnienia Zarządu głównego, urzęduje stale w okresie urzędowania Zarządu głównego.

W skład Wydziału wykonawczego wchodzą z urzędu prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz i skarbnik, tudzież dwaj delegaci Wydziału krajowego, po dwóch delegatów obu wyżej wymienionych krajowych Towarzystw rolniczych, i jeden delegat Związku handlowego Kółek rolniczych.

Nadto Zarząd główny dopełnia skład Wydziału wykonawczego wyborem przynajmniej czterech członków ze swego grona.

Dla spełnienia czynności Towarzystwa w zakresie ściśle wykonawczym urzęduje stale centralne biuro Towarzystwa.

W zakresie działalności, dotyczącej naczelnej organizacyi Towarzystwa, podlegają Zarządowi głównemu wszelkie organizacye pośrednie i podstawowe, które są obowiązane wykonywać odnośne zarządzenia Zarządu głównego przez swe organa tj. przez Zarządy powiatowe, względnie Delegacye powiatowe, i przez Zarządy Kółek rolniczych.

Zakres działania Zarządu wskazany w statucie i w przepisach wykonawczych, jego prawa i obowiązki, określa dokładnie regulamin czynności wydany przez Zarząd główny i dotyczący czynności Zarządu głównego, Wydziału wykonawczego i centralnego biura Towarzystwa.

Art. 15.

Uprawnienie zjednoczenia Kółek rolniczych w Ogólnej Radzie Towarzystwa.

(§§ 37—39 statutu).

Wszystkie Kółka rolnicze, na mocy statutu zawiązane, jednoczą się w krajowym Związku pod przewodem Ogólnej Rady, która jest najwyższym organem uchwalającym Towarzystwa.

Ogólna Rada odbywa co roku zebrania, w których mają prawo brać udział z głosem stanowczym przedstawiciele każdej organizacyi do krajowego Związku należącej. Przedstawicielami tymi są delegaci, po jednym wybrani, przez poszczególne Kółka rolnicze i przez poszczególne Zarządy powiatowe.

Równe uprawnienie do udziału w Ogólnej Radzie z głosem stanowczym mają kierownicy Delegacyi powiatowych, członkowie Zarządu głównego, oraz protektorowie i członkowie - założyciele Towarzystwa.

Uczestniczyć mogą w Ogólnej Radzie z głosem doradczym zaproszeni przez Zarząd główny reprezentanci władz, instytucyi i stowarzyszeń.

Ogólna Rada załatwia co roku sprawozdania z rachunków Zarządu głównego, załatwia w myśl statutu przedłożone wnioski, i wybiera Komisyę rewizyjną z trzech członków złożoną; co trzy lata załatwia sprawozdania z czynności Towarzystwa za okres trzechletniego urzędowania Zarządu głównego i dokonuje w myśl statutu wyboru Zarządu głównego.

Wszystkie Związki Towarzystwa obowiązane są zastosować się do wydanego przez Zarząd główny regulaminu wyboru i obrad Ogólnej Rady.

Art. 16.

Uprawnienie członków Towarzystwa do udziału w Walnych Zjazdach Kółek rolniczych.

(§. 40 statutu).

Zarząd główny ma prawo zwołać z własnej inicyatywy, lub na zgodne żądanie co najmniej 1/10 Kółek rolniczych, Walny Zjazd Kółeu rolniczych w sprawach ważnych dla krajowego rolnictwa i dobrobytk włościan.

Udział w Walnym Zjeździe ogranicza się tylko na tych członków Towarzystwa, którzy na 14 dni przedtem wniosą pisemne zgłoszenie do Zarządu głównego i otrzymają od niego karty uczestnictwa.

Zarząd główny jest powołany do załatwienia przyjętych na Walnym Zjeździe rezolucyi.

Art. 17.

Pośredniczenie i załatwianie sporów wynikłych w Towarzystwie.

(§. 47 statutu).

Przez zjednoczenie członków należących do Kółek rolniczych przez wspólną i zgodną pracę wszystkich ogniw organizacyi i wszystkich członków Towarzystwa, uzyskuje się spełnienie właściwych zadań i osiągnięcie celu Towarzystwa. Dlatego Zarządy Kółek rolniczych powinny zapobiegać sporom wśród członków, a jeżeliby jakie spory wynikły, starać się o ich dobrowolne załagodzenie, lub o nakłonienie stron spornych do załatwienia sprawy spornej zgodnie z postanowieniami, statutu.

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

48

L. 18.243.

WNIOSKI

Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Brzesku z 28. maja 1908 r. l. 52, (zgłoszone w myśl §. 39. [lit. i] statutu na Ogólną Radę) do zmiany statutu Towarzystwa Kółek rolniczych.

§. 28.

Brzmi obecnie:

ustęp 1.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) członkowie wybrani przez Zgromadzenie powiatowe przynajmniej w liczbie pięciu. Ustępujący mogą być ponownie wybrani;

b) dwaj delegaci Rady powiatowej;

c) dwaj delegaci Oddziału Towarzystwa gospodarskiego albo Towarzystwa rolniczego okręgowego;

d) jeden delegat Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

ustęp 2.

W razie powstania organizacyi okręgowej w myśl §. 21. Zarząd okręgowy stanowią:

a) po jednym delegacie Rad powiatowych, mających siedzibę w okręgu Związku;

b) po jednym delegacie Oddziałów Towarzystwa gospodarskiego albo Towarzystw rolniczych okręgowych.

Jeśli jednak w Okręgu Związku jest tylko jeden Oddział Towarzystwa gospodarskiego albo tylko jedno Towarzystwo rolnicze okręgowe, wówczas wybierani być mają dwaj delegaci;

c) jeden delegat Zarządu głównego;

d) członkowie wybrani przez Zgromadzenie okręgowe w liczbie równającej się ilości członków delegowanych w myśl poprzedzających ustępów.

(Dalszy ciąg §. 28. bez zmiany).

ma opiewać:

ustęp 1.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

a) członkowie wybrani przez Zgromadzenie powiatowe przynajmniej w liczbie pięciu. Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani;

b) jeden delegat Rady powiatowej;

c) jeden delegat Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

ustęp 2.

W razie powstania organizacyi okręgowej w myśl §. 21. Zarząd okręgowy stanowią:

a) po jednym delegacie Rad powiatowych, mających siedzibę w okręgu Związku;

b) jeden delegat Zarządu głównego;

c) członkowie wybrani przez Zgromadzenie okręgowe w ilości podwójnej w stosunku do ilości członków delegowanych w myśl poprzedzających ustępów i t. d.

(Dalszy ciąg §. 28. bez zmiany.

§. 36.

ustęp 1.

Zarząd główny we Lwowie jest przedstawicielem Towarzystwa na zewnątrz, a zarazem najwyższym jego organem wykonawczym, administracyjnym i nadzorującym. Odpowiedzialnym jest przed Ogólną Radą za rozwój Towarzystwa, za kierunek jego prac i za użycie jego funduszów. Wobec władz krajowych i państwowych odpowiedzialny jest za użycie przez nie subwencyi.

ustęp 2.

Zarząd główny składa się z 18 członków wybieranych bezwzględną większością głosów przez Ogólną Radę Towarzystwa na 3 lata. Ustępujący mogą być ponownie wybrani. W razie ubytku którego z członków wybranych do Zarządu głównego pozostali mają prawo uzupełnić się własnym wyborem z pośród członków Towa-

ustęp 1. bez zmiany.

ustęp 2.

Zarząd główny składa się z 30-tu członków wybieranych bezwzględną większością głosów przez Ogólną Radę na lat 4. Co dwa lata ustępuje z Zarządu głównego połowa członków, którzy ponownie wybrani być mogą. Po upływie pierwszego dwulecia ustępują z Zarządu głównego członkowie wylosowani. W razie ustąpienia do-

rzystwa aż do najbliższej Ogólnej Rady, na której nastąpi uzupełniający wybór na pozostały okres wyborczy.

browolnego, śmierci lub dłużej trwających przeszkód w sprawowaniu czynności przez członka, uzupełnia się Zarząd główny sam aż do chwili najbliższej Ogólnej Rady.

ustęp 3.

Nadto są członkami Zarządu głównego: *a*) po jednym delegacie Konsystorzów Arcybiskupich i biskupich trzech obrządków w kraju istniejących; *b*) dwaj delegaci Wydziału krajowego; *c*) dwaj delegaci Rady szkolnej krajowej; *d*) dwaj delegaci Komitetu Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie; *e*) dwaj delegaci Komitetu Towarzystwa rolniczego w Krakowie; *f*) jeden delegat Towarzystwa Wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie; *g*) jeden delegat Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych; *h*) członkowie, których Zarząd główny w liczbie najwyżej czterech może kooptować. 1 del. Związku handl. [illegible]

ustęp 3.

Nadto są członkami Zarządu głównego: *a*) dwaj delegaci Wydziału krajowego; *b*) członkowie, których Zarząd główny w liczbie najwyżej 4 może kooptować.

ustęp 4.

Ustępujący Zarząd główny sprawuje wszystkie funkcye i obowiązki nieprzerwanie do dnia ukonstytuowania się nowo-wybranego Zarządu.

On uwiadamia Władze i Towarzystwa, wymienione w tymże § lit. *a* do *g*, o wyniku wyboru Ogólnej Rady do Zarządu głównego z zaproszeniem do wysłania swoich delegatów do Zarzadu głównego na pierwsze posiedzenie dla ukonstytuowania sie Zarządu głównego. Termin pierwszego posiedzenia Zarządu głównego dla ukonstytuowania się tegoż tak oznaczyć należy, aby pozostawało przynajmniej 30 dni między doręczeniem zaproszenia, a mającem się odbyć posiedzeniem.

ustęp 4.

Ustępujący Zarząd główny sprawuje wszystkie funkcye i obowiązki nieprzerwanie do dnia ukonstytuowania się nowo-wybranego Zarządu.

ustęp 5.

Zarząd główny na pierwszem swem posiedzeniu przystępuje do wyboru z grona swego prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika oraz wydziału wykonawczego, w którego skład wchodzą prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i przynajmniej czterej inni członkowie Zarządu głównego.

Prócz tego należą do Wydziału wykonawczego dwaj delegaci Wydziału krajowego i dwaj delegaci obu krajowych Towarzystw rolniczych.

ustęp 5.

Zarząd główny na pierwszem swem posiedzeniu przystępuje do wyboru na lat dwa z grona swego: prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika, oraz Wydziału wykonawczego, w którego skład wchodzą: prezes, dwaj wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i przynajmniej 7 innych członków Zarządu głównego. Prócz tego należą do Wydziału wykonawczego dwaj delegaci Wydziału krajowego.

§. 42.

Ogólna Rada:

1. Wybiera co 3 lata 18 tu członków Zarządu głównego, a do wybrania delegatów umocowuje statutem niniejszym raz na zawsze najpoważniejsze w kraju władze i instytucye, wymienione w §. 36., których życzliwą pomoc i opiekę dla Towarzystwa za pożyteczną uznaje; i t. d.

Ogólna Rada:

1. Wybiera członków Zarządu głównego w liczbie, w §. 36. oznaczonej, a do wybrania dwóch delegatów umocowuje niniejszem raz na zawsze Wydział krajowy, którego życzliwą pomoc i opiekę dla Towarzystwa za pożyteczną uznaje i t. d.

Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Brzesku

Sekretarz: *Józef Górnisiewicz*

Prezes: *Dr. Bernadzikowski*

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

REGULAMIN

CZYNNOŚCI

ZARZĄDU KÓŁKA ROLNICZEGO

:: I CZŁONKÓW KÓŁKA ROLNICZEGO. ::

WE LWOWIE 1910.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA KÓŁEK ROLNICZYCH
CZCIONKAMI „DRUKARNI POLSKIEJ“, UL. CHORĄŻCZYZNY L. 31.

Niniejszy regulamin, wydany na mocy statutu Towarzystwa Kółek rolniczych przez Zarząd główny, określa czynności Zarządu Kółka rolniczego i podaje warunki udziału członków i Zarządu Kółka rolniczego w organizacyi i działalności Kółka rolniczego.

Art. I.

Zarząd Kółka rolniczego. Organizacya i czynności.

Stanowisko i umocowanie Zarządu.

Zarząd Kółka rolniczego z mocy stanowiska, jakie mu nadaje statut, powinien:

1) zwracać baczną uwagę na spełnienie zadań Kółka rolniczego dla dobra ludności wiejskiej;

2) dążyć do zdobycia w gminie poszanowania, powagi i wpływu;

3) starać się usilnie o pozyskanie włościan w tym celu, aby przystępując na członków Kółka rolniczego, osiągnęli w zespolonej działalności przy pomocy życzliwych członków z innych zawodów połączonemi siłami zaspokojenie wspólnych życiowych potrzeb.

Zarząd Kółka rolniczego powołany jest podejmować wszelkie czynności w zakresie działalności Kółka rolniczego i zapomocą wskazanej statutem organizacyi kierować działalnością Kółka rolniczego, przyczem stosować się ma w swych czynnościach do przepisów niniejszego regulaminu.

Skład Zarządu. W skład Zarządu Kółka rolniczego wchodzą:

a) członkowie wybrani przez Ogólne Zebranie Kółka rolniczego mianowicie przewodniczący, zastępca przewodniczącego, sekretarz, skarbnik, asesor i dalsi członkowie Zarządu, w ilości przez OgólneZebranie oznaczonej;

b) dwaj członkowie wybrani przez Zarząd Kółka rolniczego (kooptowani).

Warunki i sposób wyboru Zarządu. Przy wyborze Zarządu Kółka rolniczego mają być dopełnione następujące warunki:

Wybierać mają prawo członkowie Kółka rolniczego pełnoletni, własnowolni (mężczyźni i kobiety), o ile są zaopatrzeni w obowiązkowe karty legitymacyjne.

Wybierać się powinno do Zarządu Kółka rolniczego z pośród uprawnionych członków tych, którzy zasłużyli sobie na ogólne zaufanie i nadają się do pełnienia czynności w Zarządzie Kółka rolniczego.

Wybory członków Zarządu Kółka rolniczego odbywają się na każdego z członków Zarządu z osobna i to w następującym porządku: najpierw wybiera się przewodniczącego, następnie zastępcę, potem sekretarza, skarbnika i asesora, wreszcie dalszych członków.

Wybór może być przeprowadzony: 1) przez jednomyślność (aklamacyę), 2) przez głosowanie kartkami.

Przez aklamacyę jest wybór tylko wtedy dopuszczalny, gdy nikt z obecnych uprawnionych do głosowania nie sprzeciwia się zgłoszonej kandydaturze. Jeżeli choć jeden głos się oświadczy przeciw aklamacyi, wybór musi być przeprowadzony kartkami. Za wybranego uważa się tego, który uzyskał więcej niż połowę głosów wszystkich głosujących. Gdyby pierwsze głosowanie

nie dało wyniku, następuje ściślejszy wybór między tymi dwoma, którzy otrzymali największą liczbą głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

Deklaracya, którą podpisują wybrani do Zarządu.

Wybrani do Zarządu Kółka rolniczego podpisują deklaracyę, że będą wykonywać poruczone im czynności według swej najlepszej wiedzy i woli i że zastosują się do statutu i do innych ogólnie obowiązujących przepisów Towarzystwa Kółek rolniczych.

Nowe wybory Zarządu co trzy lata.

Czas urzędowania Zarządu Kółka rolniczego stosuje się do okresu wyborczego i trwa zwykle trzy lata.

W ostatnim kwartale trzeciego roku urzędowania Zarządu Kółka rolniczego, a najpóźniej na dni 14 przed końcem urzędowania muszą być przeprowadzone nowe wybory całego Zarządu i dokonana ponowna kooptacya.

Ci sami mogą wejść ponownie do Zarządu Kółka rolniczego.

Uzupełniające wybory Zarządu (przed 3 latami).

W razie ubytku którego z członków Zarządu Kółka rolniczego w okresie wyborczym, ma nastąpić uzupełniający wybór na pozostały okres wyborczy.

Uzupełniający ten wybór ma również miejsce na wypadek sprawdzenia, iż z winy poszczególnych członków Zarządu zaszły istotne wykroczenia przeciw statutowi i celem Towarzystwa, lub też nastąpił zastój w działalności Kółka rolniczego.

I tak, jeżeliby przewodniczący przez przeciąg jednego miesiąca nie zwołał posiedzenia Zarządu Kółka rolniczego i nie upo-

ważnił do tej czynności zastępcy przewodniczącego, wchodzi w jego prawa zastępca. Obowiązkiem jego zwołać do dni 30 Ogólne zebranie i przeprowadzić wybór przewodniczącego i ewentualnie dalsze uzupełniające wybory.

Gdyby zastępca nie spełnił do dni 30 czynności przekazanych mu niniejszym regulaminem, wchodzi w jego prawa sekretarz; obowiązkiem jego zwołać do dni 30 Ogólne Zebranie i przeprowadzić uzupełniające wybory. Gdyby zaś przewodniczący, ani zastępca ani sekretarz nie zastosowali się do poleceń regulaminu, wtedy na zarządzenie czy to Zarządu powiatowego, czy też Zarządu głównego w obecności i pod kierownictwem wysłanego delegata, dokonaną zostanie reorganizacya wyborem nowego Zarządu Kółka rolniczego na pozostały okres wyborczy.

Tak samo zarządzone być mogą przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny uzupełniające wybory tych członków Zarządu, którzy wykroczyli przeciw statutowi i celom Towarzystwa.

Zdanie urzędowania.

Ustępujący Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest zdać dokumenty, akty, rachunki, kasę i książkowość K. r. nowo wybranemu Zarządowi najpóźniej do dni 14 od dnia wyboru. W tym celu ma być spisany odpowiedni protokół, stwierdzony podpisami ze strony oddającej i ze strony odbierającej.

Postępowanie w razie rozwiązania Kółka rolniczego.

Gdyby stwierdzone zostało, że Kółko rolnicze albo z powodu niedostatecznej ilości członków, albo z powodu braku osób odpowiednich na kierownicze stanowiska istnieć nie może, albo że istniejące Kółko rolnicze działa wbrew przepisom statutu, natenczas za uchwałą Zarządu powiato-

wego względnie Zarządu głównego następnje rozwiązanie Kółka rolniczego.

W razie rozwiązania Kółka rolniczego majątek rozwiązanego Kółka rolniczego oddany zostaje w tymczasowe przechowanie Zaιządowi powiatowemu względnie Zarządowi głównemu, na podstawie inwentarza spisanego w dwóch egzemplarzach, z których jeden ma być udzielony Zarządowi powiatowemu, a drugi Zarządowi głównemu.

Wspomniany majątek ma być oddany Kółku rolniczemu, skoro Kółko rolnicze w tej samej miejscowości na nowo zostanie zawiązane.

Posiedzenia Zarządu.

Celem należytego wykonywania czynności w zakresie wskazanym w statucie, a określonym w niniejszym regulaminie, Zarząd Kółka rolniczego ma zbierać się na posiedzenia zwyczajne raz na miesiąc, ιudzież w razie potrzeby na zarządzenie przewodniczącego /zastępcy/ lub na żądanie 1/3 członków należących do Zarządu. Nadto ma być zwołane posiedzenie Zarządu Kółka rolniczego na żądanie przedstawiciela Zarządu powiatowego lub Zarządu głównego.

Z posiedzeń Zarządu Kółka rolniczego mają być spisywane odpowiednie protokoły. Protokół na następnem posiedzeniu ma być odczytany i podpisany przez przewodniczącego i sekretarza.

Zarząd Kółka rolniczego z początkiem trzechletniego urzędowania ma dokonać rozdziału czynności, z uwzględnieniem następujących wskazówek:

Przewodniczącego czynności

Przewodniczący /zastępca/ kieruje czynnościami i przestrzega, żeby Kółko rolnicze wypełniało cele i zadania określone statutem, oraz regulaminem czynności i instrukcyami Zarządu

głównego, zastępuje wraz z sekretarzem Kółko rolnicze na zewnątrz, podpisuje z sekretarzem dokumenta i inne pisma pochodzące od Kółka rolniczego przy dołożeniu pieczęci urzędowej Kółka rolniczego, przewodniczy na Ogólnych Zebraniach Kółka rolniczego i na posiedzeniach Zarządu Kółka rolniczego czuwa nad wykonaniem uchwał, powziętych w myśl statutu wydaje potrzebne zarządzenia i zresztą współdziała stosownie do statutu i niniejszego regulaminu.

Zastępcy przewodniczącego czynności.

Zastępca przewodniczącego pomaga w czynnościach przewodniczącego na jego żądanie lub w razie jego nieobecności.

Sekretarza czynności.

Sekretarz, w porozumieniu z przewodniczącym, przygotowuje sprawy na posiedzenie Kółka rolniczego, spisuje protokoły na Ogólnych zebraniach i na posiedzeniach Zarządu Kółka rolniczego, prowadzi przegląd powziętych uchwał, załatwia bieżące korespondencye, o ile tego nie uczyni przewodniczący lub inny członek Zarządu, któremu sprawa przydzielona została, udziela członkom Kółka rolniczego żądanych informacyi, zresztą wykonuje przez Zarząd poruczone mu czynności.

Czasowe zastępstwo sekretarza zarządza przewodniczący, względnie postanawia zarząd.

Skarbnika czynności.

Skarbnik prowadzi kasę pod kontrolą komisyi rewizyjnej, prowadzi dziennik kasowy, co do dochodów i wydatków, zaopatrzonych w potrzebne dowody, utrzymuje listę członków (dokładny ich spis) i pilnuje regularnego uiszczania przez członków wkładek.

Prowadzenie poszczególnych rachunków, wykazanych w niniejszym regulaminie, należy

w części do skarbnika, w części do innych członków Zarządu, w miarę porozumienia lub przydziału z uchwały Zarządu.

Czasowe zastępstwo skarbnika dopuszczalne jest za uchwałą Zarządu Kółka rolniczego i za wiedzą i porozumieniem z komisyą rewizyjną, w obecności której następuje odebranie i oddanie kasy Kółka rolniczego.

Asesor lub inny członek Zarządu gospodarzem lokalu Kółka rolniczego.

Asesor, względnie za uchwałą Zarządu inny członek, jest gospodarzem lokalu Kółka rolniczego i w porozumieniu z przewodniczącum i sekretarzem czuwa nad utrzymaniem urządzeń i porządków w tymże lokalu.

Bibliotekarz wybrany do zawiadywania czytelnią i biblioteką Kółka rolniczego.

Czytelnią i biblioteką Kółka rolniczego zawiaduje przez Zarząd Kółka do tego wybrany członek jako bibliotekarz, którego obowiązkiem jest czuwać nad należytem prowadzeniem czytelni i biblioteki.

Załatwianie szczególnych spraw, o ile wyraźnie nie jest wskazane w osobnych instrukcyach Towarzystwa, przydziela Zarząd Kółka rolniczego swoim członkom.

Komisya rewizyjna Kółka rolniczego skład i wybór co roku.

Obok Zarządu Kółka rolniczego czynna jest komisya rewizyjna powołana do sprawdzenia rachunków prowadzonych przez Zarząd Kółka rolniczego.

Komisyę tę złożoną z trzech członków K. r. wybiera co roku Ogólne zebranie Kółka rolniczego w sposób wyżej podany.

Osobne organizacye Kółka rolniczego.

Prócz tego czynne są przez Ogólne zebranie K. r. w zakresie specyalnej działalności ustanowione osobno organizacye Kółka rolniczego,

wedle specyalnych przepisów objętych w instrukcyach Zarządu głównego.

Stosunek Zarządu i członków Kółka rolniczego do Zarządu powiatowego i Zarządu głównego.

Kółko rolnicze ma prawo udawać się po myśli statutu o pomoc do Zarządu powiatowego i Zarządu głównego.

Tak Zarząd jak i członkowie Kółka rolniczego mają obowiązek spełniać wobec Zarządu powiatowego i Zarządu głównego wszelkie obowiązki przepisane statutem i stosować się do postanowień wydanych w regulaminach i instrukcyach Zarządu głównego.
(§§. 14, 15, 16, 17, 18, 19 i 20 statutu.).

Art. 2.

Członkowie Kółka rolniczego.

Uprawnienie należenia do Kółka rolniczego i zostania jego członkiem.

Członkiem Kółka rolniczego może i powinna zostać każda osoba chrześciańskiego wyznania, zamieszkała w siedzibie Kółka rolniczego, która prowadząc życie nienaganne, dobrowolnie oświadczy gotowość przystąpienia do Kółka rolniczego i współdziałania w niem.

Członkami Kółka rolniczego mają prawo zostać w szczególności:

a) rolnicy, czy to wyłącznie oddający się gospodarstwu rolnemu, czy też obok tego zajmujący się drobnem rękodzielnictwem lub wiejskim przemysłem lub handlem, wśród nich w pierwszym rzędzie własnowolni mężczyźni jak i kobiety, obok nich młodzież męska w wieku od lat 18, żeńska od 16 lat;

b) wszyscy, którzy w organizacyi i działalności Kółka rolniczego mogą być pomocni.

Na członków Kółka rolniczego przystąpić mogą nie tylko osoby z tej gminy, która jest siedzibą Kółka rolniczego, lecz i osoby z gmin sąsiednich, jeżeli w nich Kółko rolnicze jeszcze nie istnieje.

Obowiązek członka do uiszczenia jednorazowego wpisowego i wkładki rocznej.

Przystępujący na członka Kółka rolniczego opłaca jednorazowe wpisowe i własnoręcznie stwierdza w liście członków Kółka rolniczego, iż znane mu są warunki należenia do Kółka rolniczego i że do nich się zastosuje.

Każdy członek zobowiązać się musi do uiszczania rocznej wkładki w wysokości ustalonej przez Ogólne Zebranie Kółką rolniczego.

Wypadki zniżenia lub uwolnienia od wkładki.

Niezamożnym członkom, przedewszystkiem zaś młodzieży, nieprowadzącej samoistnie gospodarstwa, Zarząd ma prawo zniżyć roczną wkładkę, względnie zupełnie od jej opłaty uwolnić.

Karta legitymacyjna, którą każdy członek posiadać musi.

Na dowód należenia do Kółka rolniczego każdy przyjęty na członka musi posiadać kartę legitymacyjną Towarzystwa Kółek rolniczych, którą wydaje Zarząd główny, a doręcza Zarząd Kółka rolniczego.

Obowiązki Zarządu wobec członków Kółka rolniczego.

Obowiązkiem jest Zarządu Kółka rolniczego starać się usilnie o pozyskanie na członków wszystkich tych, którzy posiadają warunki należenia do Towarzystwa.

W szczególności co do nowych członków winien Zarząd przed przyjęciem, zaznajomić ich z celem i zadaniami Kółka rolniczego z prawami i obowiązkami oraz z warunkami należenia do Kółka rolniczego.

W zamian za obowiązki, nie trudne do spełnienia, a konieczne do utrwalenia zasady

zespolenia, zyskuje każdy członek ważne prawa i korzyści, wynikające ze zespolonej działalności w Kółku rolniczem.

Rozwiązanie stosunku członka do Kółka rolniczego.

Stosunek członka do Kółka rolniczego zostaje w myśl statutu rozwiązany:

a) przez dobrowolne wystąpienie; przy dobrowolnem wystąpieniu uiszczone być muszą przez członka wkładki po koniec roku administracyjnego, w ciągu którego występuje;

b) przez wykreślenie z listy członków na wypadek, gdyby mimo przypomnienia nie uiścił zaległej rocznej wkładki;

c) przez wykluczenie za jednomyślną uchwałą Zarządu, gdyby członek drugim dawał zgorszenie lub działał wbrew celom i zadaniom Towarzystwa na szkodę Kółka rolniczego. W tym wypadku dopuszczalne jest odwołanie się wykluczonego do Zarządu powiatowego, względnie do Zarządu głównego. Decyzya na to odwołanie wydana jest ostatecznie obowiązującą.

Żaden członek, ani ten, który dobrowolnie wystąpił ze stowarzyszenia, ani ten, który wykreślony lub wykluczony został, nie ma żadnego prawa ani do żądania zwrotu jednorazowo uiszczonego wpisowego, ani do żądania zwrotu wkładek wpłaconych przez siebie do stowarzyszenia.

Załatwienie sporów wśród członków.

Zarząd Kółka rolniczego powinien zapobiegać sporom wśród członków, a jeżeliby jakie spory wynikły, starać się o ich dobrowolne załagodzenie lub o nakłonienie stron spornych do załatwienia sprawy spornej zgodnie z postanowieniami określonemi w § 47 statutu.
(§§ 3, 10 i 47 statutu).

Art. 3.

Fundusze Kółka rolniczego.

Do spełnienia zadań, przewidzianych statutem, potrzebne są Kółku rolniczemu fundusze.

Rodzaje funduszów.

Fundusze K. r. powstają:

a) z jednorazowego wpisowego, należącego się od członków,
b) z wkładek rocznych członków,
c) z dobrowolnych ofiar i datków jednorazowych,
d) z zapisów,
e) z uzyskanych subwencyi,
f) z dochodów uzyskanych z przedsiębiorstw prowadzonych na wspólny rachunek K. r.,
g) z dochodów pochodzących z urządzonych wystaw, loteryi fantowych, przedstawień teatralnych, koncertów itd.

Wydatki, jakie z funduszów Kółka rolniczego mają być pokryte.

Fundusze Kółka rolniczego służą na pokrycie wydatków stowarzyszenia. Do wydatków tych należą:

a) Koszta administracyjne stowarzyszenia, jak światło, opał, czynsz za lokal, sprawienie ksiąg, przybory kancelaryjne, portorya, stemple.

b) Koszta organizacyjne, jak opłata wkładki członka wspierającego, zasiłek na Zarząd powiatowy, wkładki do innych Towarzystw.

c) Koszta prenumeraty „Przewodnika Kółka rolniczego“ i innych pism oraz uzupełnienia biblioteki Kółka rolniczego.

d) Koszta nakładu na podjęcie lub rozszerzenie działalności rolniczej, handlowej, przemysłowej itp.

Zarząd zawiaduje funduszami Kółka rolniczego.

Zarząd Kółka rolniczego zawiaduje funduszami Kółka rolniczego i wyznacza je na potrzeby stowarzyszenia.

Skarbnik prowadzi dziennik kasowy.

Z ramienia Zarządu Kółka rolniczego prowadzi dziennik kasowy skarbnik i uwidocznia w nim:

a) w przychodzie każdy poszczególny wpływ,
b) w rozchodzie wszelki wydatek uskuteczniony na podstawie asygnaty lub specyalnej uchwały Zarządu.

Fundusze Kółka rolniczego obrotowy i żelazny.

Zarząd każdego Kółka rolniczego starać się powinien o to, by wpływy nie tylko starczyły na pokrycie bieżących stałych potrzeb stowarzyszenia, lecz by prócz tego pozostawała nadwyżka na fundusz żelazny. Do funduszu tego powinny być przekazywane wszelkie wpływy od ofiarodawców i uzyskane nadzwyczajne zasiłki lub dochody. Fundusz żelazny powinien być osobno administrowany, służyć zaś on ma w pierwszym rzędzie na zapewnienie Kółku rolniczemu własnego domu.

Kontrola rachunków.

Rachunki roczne, sporządzone przez Zarząd Kółka rolniczego, z upływem każdego roku administracyjnego mają być sprawdzone przez Komisyę rewizyjną i przedłożone corocznie na Ogolnem zebraniu zwyczajnem Kółka rolniczego do zatwierdzenia.

Osobny zarząd funduszami dla spełnienia specyalnych zadań Kółka rolniczego.

Niezależnie od wspólnych funduszów Kółka rolniczego, zawiadywanych przez Zarząd Kółka rolniczego, przewidywany jest w myśl statutu osobny zarząd funduszów użytych na ściśle określone cele, jak np. na przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe z zastosowaniem się

do specyalnych instrukcyi, wydanych przez Zarząd główny.

Fundusz żelazny i majątek Kółka rolniczego niepodzielną własnością stowarzyszenia Kółka rolniczego.

Fundusze Kółka rolniczego mają być użyte wyłącznie dla spełnienia zadań Kółka rolniczego. Fundusz żelazny i wogóle cały majątek Kółka rolniczego nie może być nigdy rozdzielony między członków, ani też przeznaczony przez nich na jakiekolwiek bądź cele przeciwne postanowieniom statutu

(§§. 8 i 11 statutu).

Art. 4.

Lokal. Książkowość. Urządzenia.

Zapewnienie lokalu na zebrania Kółka rolniczego.

Dla wszystkich członków, należących do Kółka rolniczego, musi być zapewniony lokal w siedzibie Kółka rolniczego jako dogodny punkt zborny członków i wspólne ich ognisko.

W tym lokalu, czy to bezpłatnie odstąpionym czy też wynajętym, o ile wystarczy na pomieszczenie wszystkich członków — mogą się również odbywać Ogólne zebrania. W razie szczupłości tegoż lokalu ma Zarząd uzyskać zezwolenie na odbywanie Ogólnych zebrań Kółka rolniczego w miejscowej szkole lub w innych miejscowych budynkach nadających się dla tych zebrań.

Dom własny Kółka rolniczego, warunki nabycia, zabezpieczenie hipoteczne własności nieruchomej Kółka rolniczego.

Z rozwojem Kółka rolniczego wszyscy członkowie połączonemi siłami powinni postarać się o własny dom, odpowiadający miejscowym potrzebom członków Kółka rolniczego.

Na Zarządzie Kółka rolniczego ciąży odpowiedzialność należytego hipotecznego zabezpie-

czenia własności nieruchomej na rzecz Kółka rolniczego.

Dom Kółka rolniczego tylko wtedy może być zaintabulowany na Kółko rolnicze, jeżeli został wystawiony na parceli będącej własnością Kółka rolniczego. Nie zależy zatem stawiać domu na gruncie gminnym, jeżeli Rada gminna parceli potrzebnej pod budowę domu Kółka rolniczego nie darowała lub nie sprzedała, a Rada powiatowa tej uchwały nie zatwierdziła. Tak samo na darowanym przez osobę prywatną gruncie należy przystępować do budowy dopiero wtenczas, gdy grunt ten został zahipotekowany na Kółko rolnicze.

Potrzebne urządzenia Kółka rolniczego.

Wyraźnym stwierdzeniem na zewnątrz istnienia Kółka rolniczego są urządzenia dopełniające.

Zarząd K. r. obowiązany jest zaprowadzić następujące urządzenia:

1) zaopatrzyć Kółko rolnicze w pieczęć urzędową;

2) przybić na zewnątrz lokalu tablicę z napisem Kółka rolniczego;

3) wewnątrz lokalu zamieścić tablicę siatkową, za którą należy podać do wiadomości członków K. r. dokładnie wypisany skład urzędującego Zarządu i komisyi rewizyjnej Kółka rolniczego.

4) zaopatrzyć lokal Kółka rolniczego w zamykaną szafę dla przechowywania dokumentów, ksiąg rachunkowych i pieczęci Kółka rolniczego.

Ponadto Zarząd Kółka rolniczego powinien dbać o przechowanie w należytym porządku czasopism i książek, znajdujących się w czytelni, względnie w bibliotece Kółka rolniczego.

Książkowość Kółka rolniczego.

Książkowość Kółka rolniczego, ma być pojedyncza, jednakże dla każdego jasna i zrozumiała.

Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest:

a) w dzienniku podawczym, protokołach z Ogólnych zebrań i z posiedzeń Zarządu Kółka rolniczego, tudzież w pamiętniku Kółka rolniczego podawać wierne zapiski o tem, co Kółko rolnicze podejmuje i wykonuje;

b) posiadać dokładny spis członków i łącznie z tem prowadzić rachunek wpisowego i rachunek władek rocznych;

c) w dzienniku kasowym i ubocznych rachunkach objąć wszelkie przychody i wydatki stowarzyszenia;

d) wykazać stan majątku Kółka rolniczego na podstawie prowadzonego inwentarza nieruchomości i ruchomości.

Komisja rewizyjna powinna od czasu do czasu dokonywać szkontra kasy i sprawdzać poszczególne rachunki. W razie dostrzeżonych uchybień i wadliwości obowiązana jest komisya rewizyjna zwrócić na nie uwagę Zarządu a w pierwszym rzędzie przewodniczącego celem wydania stosownego zarządzenia.

Celem ujednostajnienia książkowości Kółka rolniczego Zarząd główny wydaje potrzebne druki i wzory wraz z odpowiedniemi objaśnieniami. O druki te i wzory Zarząd K. r. może w miarę potrzeby udawać się do Zarządu głównego wprost lub za pośrednictwem Zarządu powiatowego.

(§§ 14 i 16 statutu).

Art: 5.

Zgromadzenia zwyczajne członków Kółka rolniczego.

Uprawnienie członków do udziału w Zgromadzeniach zwyczajnych.

W czasie wolnym od zawodowych zajęć w gospodarstwie, zwykle w niedziele i święta po nabożeństwie, Zarząd Kółka rolniczego ma urządzać Zgromadzenia, w których wszyscy członkowie są uprawnieni uczestniczyć.

Cele zgromadzeń zwyczajnych.

Przedmiotem narad Zgromadzeń niedzielnych i świątecznych mają być sprawy gospodarstwa, handlu i przemysłu i narady we wszelkich innych sprawach w zakresie działalności Kółka rolniczego.

Na tych Zgromadzeniach członkowie mają prawo wnosić żądania i stawiać wnioskiw sprawach wspólnych i własnych. Żądania te i wnioski Zarząd załatwia we własnym zakresie, albo też przedkłada do załatwienia Ogólnemu Zebraniu, względnie Zarządowi powiatowemu lub Zarządowi głównemu.

Na Zgromadzeniach tych omawia się i uskutecznia wspólne zamówienia na nasiona, nawozy sztuczne, maszyny i narzędzia rolnicze i na inne artykuły gospodarskie.

Zgromadzenia połączone są z odczytami i wykładami, nadto służą do wspólnego czytania Przewodnika Kółek rolniczych i innych pouczających czasopism i książek.
(§§ 10 i 18 statutu).

Art: 6.

Ogólne zebrania Kółka rolniczego.

Uprawnienie członków do udziału w Ogólnych Zebraniach Kółka rolniczego.

Ogólne zebranie Kółka rolniczego zbiera się we wszelkich ważnych sprawach, wchodzących w zakres wspólnej działalności Kółka rolniczego.

Zarząd Kółka rolniczego zwołuje zwyczajne coroczne Zebrania, tudzież nadzwyczajne Ogólne Zebrania

Zarząd obowiązany jest co roku, a to najstosowniej w ciągu trzech pierwszyah miesięcy, zwołać zwyczajne doroczne Ogólne zebranie Kółka rolniczego.

O terminie Ogólnego zebrania mają być członkowie na trzy dni naprzód zawiadomieni.

Nadzwyczajne Ogólne zebrania Kółka rolniczego mogą być zwołane każdym razem, jeżeli uzna tego potrzebę przewodniczący, Zarząd Kółka rolniczego lub też zażąda przynajmniej 1/3 część członków, tudzież czy to Zarząd powiatowy czy też Zarząd główny. Porządek dzienny Ogólnego Zebrania układa Zarząd, o ile ten porządek nie jest podany przez Zarząd powiatowy lub Zarząd główny. W tym drugim wypadku upoważniony delegat przedstawia porządek dzienny Ogólnego Zebrania.

Udział członków w obradach Ogólnego Zebrania.

Wszyscy członkowie Kółka rolniczego mają prawo zabierać głos na Ogólnem Zebraniu, lecz tylko własnowolni uprawnieni są dogłosowania. Przewodniczący (zastępca) kierujący obradami na Ogólnem Zebraniu głosuje tylko przy wyborach, w innych zaś sprawach nie głosuje, lecz rozstrzyga w razie równości głosów.

Porządek sprawy na Ogólnem Zebraniu.

Zarząd, w pierwszym rzędzie jego przewodniczący, ma czuwać nad tem, aby na Ogólnem Zebraniu omawiane były tylko sprawy należące do zakresu działania Kółka rolniczego.

Protokoły Ogólnego Zebrania. Księga uchwał.

Protokół z każdego Ogólnego Zebrania Kółka rolniczego mą być podpisany przez przewodniczącego i sekretarza i wciągnięty do księgi uchwał.

Załatwienie przez Zarząd uchwały Ogólnego Zebrania.

Obowiązkiem jest Zarządu dopilnować, aby uchwały powzięte na Ogólnem Zebraniu Kółka rolniczego były na czas i w należyty sposób załatwione. (§§ 14 i 15 statutu).

Art. 7.

Udział Kółka rolniczego w Zebraniach powiatowych, okręgowych i krajowych.

Udział w Zgromadzeniach powiatowych Kółek rolniczych.

Tak Zarząd powiatowy jak i Zarząd główny zwołują zebrania w sprawach wspólnych, dotyczących związkowej organizacji Kółek rolniczych.

I. Zgromadzenie powiatowe podejmuje wspólne sprawy, obchodzące Kółka rolnicze, istniejące w obrębie tego samego Związku powiatowego.

W Zgromadzeniu tem mają prawo uczestniczyć z Kółka rolniczego:

a) z głosem stanowczym trzej delegaci z pośród członków Kółka rolniczego wybrani przez Ogólne zebranie Kółka rolniczego tudzież trzej zastępcy, którzy w razie potrzeby wyręczać będą wybranych delegatów.

b) z głosem doradczym inni członkowie Kółka rolniczego którzy oprócz delegatów zgłoszą się na Zgromadzenie powiatowe.

Delegaci, względnie tychże zastępcy, mają na Zgromadzeniu powiatowem wykazać się otrzymanemi kartami uczestnictwa a inni członkowie,

zgłaszający się na Zgromadzenie powiatowe, kartami legitymacyjnemi Towarzystwa.
(§§ 23, 24, 25 statutu).

Udział w Zjazdach powiatowych Kółek rolniczych. Udział w Zjazdach okręgowych Kółek rolniczych.

II. Zjazdy Kółek rolniczych powiatowe i okręgowe mają na celu omawianie ważnych zadań Towarzystwa, które w obrębie Związku powiatowego dadzą się przeprowadzić.

W Zjazdach powiatowych mają prawo uczestniczyć wszyscy członkowie Kółka rolniczego, w Zjazdach zaś okręgowych członkowie Kółka rolniczego, które otrzymały zaproszenie na Zjazd okręgowy. Jedni i drudzy mają wykazać się na wspomnianych Zjazdach posiadanemi kartami legitymacyjnemi.
(§ 26 statutu).

Udział w Ogólnej Radzie Towarzystwa Kółek rolniczych.

III. Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych podejmuje wspólne sprawy obchodzące wszystkie Kółka rolnicze, istniejące w obrębie związku krajowego pod kierownictwem Zarządu głównego.

W Ogólnej Radzie ma prawo uczestniczyć z pośród członków Kółka rolniczego na Ogólnem zebraniu wybrany delegat tudzież jego zastępca, który w razie potrzeby wyręcza wybranego delegata.

Delegat, względnie jego zastępca, otrzymują kartę uczestnictwa, uprawniającą do udziału na Ogólnej Radzie z głosem stanowczym.
(§§ 37 i 38 statutu).

Wybór delegata na Ogólną Radę przeprowadza się wedle osobnego regulaminu wyboru wydanego przez Zarząd główny.

Udział w Walnych Zjazdach Kółek rolniczych.

IV. Walne Zjazdy Kółek rolniczych są zwoływane w sprawach ważnych dla krajowego rolnictwa i dobrobytu włościan.

W Walnych Zjazdach mają prawo uczestni-

czyć wszyscy członkowie Kółka rolniczego, którzy na dni 14 naprzód zgłoszą się pisemnie do Zarządu głównego i otrzymają karty uczestnictwa.

(§ 40 statutu).

Zarząd Kółka rolniczego otrzymawszy zawiadomienie czy to Zarądu powiatowego czy to Zarządu głównego, o zwołaniu któregokolwiek z wyżej wymienionych zebrań Towarzystwa, mą dopilnować, aby uprawnieni wzięli udział w zebraniu i następnie przedłożyli sprawozdanie.

Art. 8.

Środki działania Kółek rolniczych są następujące:

I. Wspólne pouczenia, wspólne narady, wykłady i odczyty oraz specyalne kursa.

Zadaniem ich przyswoić członkom wiadomości ogólnie kształcące i zawodowe w zakresie gospodarstwa wiejskiego, przemysłu domowego i handlu wiejskiego, zarazem obznajomić ich z ważnemi bieżącemi sprawami, wchodzącemi w zakres działania Kółek rolniczych.

Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest postarać się o odpowiednie wykłady i odczyty, oraz o rzeczowe omówienie spraw poruszonych w Przewodniku Kółek rolniczych.

Na Zgromadzeniach zwyczajnych członków Kółka rolniczego omawiane być mają sprawozdania ze Zjazdów powiatowych i okręgowych.

Zarząd Kółka rolniczego ma dalej dopilnować, aby na Ogólnych Zebraniach Kółka rolniczego były składane i omawiane sprawozdania delegatów Kółka rolniczego z udziału ich w Zgromadzeniach powiatowych i w Ogólnej Radzie Towarzystwa.

Na Ogólnych Zebraniach Kółka rolniczego Zarząd zawiadamia członków o zarządzeniach czy to Zarządu powiatowego czy też głównego, odnoszących się do działalności Kółka rolniczego.

Specyalne kursa, urządzane przez Zarząd główny i przez Zarząd powiatowy, są ważnym czynnikiem, pogłębiającym zawodowe wiadomości członków. Dlatego też Zarząd Kółka rolniczego, mając wiadomość o urządzeniu specyalnych kursów, powinien zawczasu zawiadomić o tem członków i zachęcić ich do uczestniczenia.

Po każdym specyalnym kursie członkowie, którzy brali w nim udział, obowiązani są na Zgromadzeniach Kółka rolniczego zdać o nim sprawę.

II. Pomoc i porada prawna dla Kółka rolniczego i jego członków.

Tak Kółko rolnicze jak i pojedynczy jego członkowie mają prawo udawać się o pomoc i poradę prawną w sprawach sądowych, administracyjnych i skarbowych.

Zarząd powiatowy powołany jest urządzić stale tę pomoc i poradę prawną i pozyskać w tym celu doradców prawnych. Biuro powiatowe ma czuwać nad tem, aby pomoc ta i porada prawna udzieloną została potrzebującym i zgłaszającym się z Kółka rolniczego w pewnych stałych terminach, oznaczonych i podanych do wiadomości Kółka rolniczego.

Zarząd Kółka rolniczego ma prawo i obowiązek korzystać z pomocy i porady prawnej urządzonej przez Zarząd powiatowy, o ile Kółko rolnicze tego wymagać będzie, jak niemniej ma obowiązek polecić Zarządowi powiatowemu członków Kółka rolniczego, zgłaszających się o pomoc i poradę prawną.

(§§ 2, 12 i 30 statutu).

III. Zwiedzanie i rozpatrywanie gospodarstw i urządzeń przemysłowo-rolniczych.

W myśl statutu Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest zwiedzać od czasu do czasu z członkami Kółka rolniczego gospodarstwa członków, oraz dobre gospodarstwa w okolicy. Prócz tego statut poleca Zarządowi powiatowemu urządzać wspólne wycieczki członków Kółka rolniczego, celem zwiedzenia i rozpatrzenia gospodarstw i urządzeń przemysłowo rolniczych.

Stosownie do tego powinien Zarząd Kółka rolniczego w porze stosownej urządzać gremialne zwiedzenia gospodarstw przez członków a po dokonanem rozpatrzeniu zwiedzanych gospodarstw, zarządzić wspólną pogadankę dla ocenienia tych gospodarstw nie tylko co do dodatnich, ale i co do ujemych stron.

Wycieczki gospodarskie, urządzane przez Zarząd powiatowy, powinny również zmierzać do powyższego celu, a zawsze powinny odbywać się pod przewodem zawodowo wykształconych kierowników.

(§§. 18 i 30 statutu).

IV. Wystawy rolnicze i przemysłowe.

Wystawy powiatowe, okręgowe i lokalne mają na celu wykazać dorobek członków w zakresie gospodarstwa, przemysłu domowego i rękodzielniczego, oraz w zakresie wydatnej działalności członków Kółka rolniczego.

Zasłużeni wystawcy otrzymują na wystawach tych nagrody, a co ważniejsza zachętę do wprowadzenia u siebie odpowiednich ulepszeń.

Zarząd powiatowy powołany jest w porozumieniu z Zarządem głównym podejmować

urządzenie wystaw rolniczych i przemysłowych, a Zarząd Kółka rolniczego jest obowiązany czynnie współdziałać i zachęcać członków do brania udziału w urządzonych wystawach powiatowych lub okręgowych. Wolno jest też Zarządowi Kółka rolniczego w porozumieniu z Zarządem powiatowym względnie z Zarządem głównym zająć się urządzeniem lokalnej wystawy w siedzibie Kółka rolniczego.

(§§. 26, 30 i 40 statutu).

V. Działalność kobiet.

W siedzibie Kółka rolniczego zamieszkałe kobiety własnowolne wraz z dorosłą młodzieżą żeńską uprawnione są zostać członkami Kółka rolniczego na tych samych warunkach, so mężczyźni.

Za zgodą przynajmniej dziesięciu kobiet, należących do Kółka rolniczego utworzony zostaje Oddział kobiecy Kółka rolniczego do którego mogą również należeć i mężczyźni. Do zakresu działania Oddziału kobiecego należy przeprowadzanie wszelkich spraw w zakresie gospodarstwa kobiecego i krzewienie wśród kobiet ogólnie kształcącej i potrzebnej w ich gospodarstwie wiedzy zawodowej.

Powstały Oddział kobiecy Kółka rolniczego w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego przystępuje na zebraniu członków Kółka rolniczego umyślnie zwołanem do wyboru osobnego kierownictwa, w którego skład wchodzą: przewodnicząca (przewodniczący), zastępczyni przewodniczącej (zastępca przewodniczącego), sekretarka (sekretarz), kasyerka (kasyer).

Przy wyborze do tego kierownictwa kobiety mają pierwszeństwo.

W czynnościach Oddziału kobiecego obowiązuje regulamin udziału kobiet w Kółkach

rolniczych, wydany w myśl statutu przez Zarząd główny.

Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest otaczać opieką Oddział kobiecy Kółka rolniczego, udzielać potrzebnej pomocy w pełnieniu czynności Oddziału kobiecego, względnie udawać się o pomoc do Zarządu powiatowego lub Zarządu głównego.

(§. 21 statutu).

VI. Organizacya obrony pożarnej.

Statutem nadane Towarzystwu Kółek rolniczych uprawnienie do samodzielnej organizacyi obrony pożarnej daje każdemu Kółku rolniczemu możność i prawo założenia ochotniczej Straży pożarnej i prowadzenia jej we własnym zarządzie. Uprawnienie to ma ważne znaczenie dla gmin wiejskich, które za pomocą ochotniczych Straży pożarnych Kółek rolniczych pozyskują potrzebną organizacyę obrony pożarnej.

Na mocy tego uprawnienia Ogólne zebranie Kółka rolniczego ma prawo postanowić założenie ochotniczej Straży pożarnej z grona swoich członków i prowadzić ją we własnym zarządzie, z zastosowaniem się do zasadniczych przepisów zawartych w regulaminie głównym, wydanym dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.

Na mocy tegoż regulaminu głównego zadaniem ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego jest dawać uorganizowaną pomoc, oraz ratować życie i mienie przy pożarach w siedzibie Kółka rolniczego i w okolicy.

Uorganizowanej pomocy dostarczają członkowie Kółka rolniczego w wieku od 18 lat, umysłowo rozwinięci, zdrowi, odznaczający się nienagannem prowadzeniem.

Oni stanowią korpus strażacki, którego sprawami zawiaduje Zarząd Kółka rolniczego przy udziale zawodowego kierownictwa. W skład tego kierownictwa wchodzą naczelnik, komendant oddziału ratunkowego, komendant oddziału wodnego i zastępcy naczelnika i komendantów. Do tego kierownictwa powołani być mają wyłącznie członkowie należący do ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego.

Czynności Zarządu Kółka rolniczego i zawodowego kierownictwa ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego określa wspomniany regulamin główny i wydane przez Zarząd główny wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.

Współdziałanie i nadzór nad ochotniczą Strażą pożarną Kółka rolniczego należy do Zarządu powiatowego i Zarządu głównego, który wydaje ogólne obowiązujące zarządzenia.

Bezpośredni nadzór nad wspomnianą organizacyą wykonują instruktorowie i lustratorowie Zarządu głównego i Zarządu powiatowego. (§§. 2, 12, 30 i 45 statutu).

VII. Oświatowa działalność Kółka rolniczego.

Głównem ogniskiem oświatowej działalności członków Kółka rolniczego powinna być wspólna czytelnia wraz z biblioteką, zaopatrzone w Przewodnik Kółek rolniczych i w inne wydawnictwa własne Towarzystwa Kółek rolniczych tudzież polecone przez Zarząd główny.

Obowiązkiem Zarządu Kółka rolniczego jest czuwać nad tem, aby członkowie korzystali w całej pełni z czytelni i biblioteki Kółka rolniczego a w szczególności, aby odbywały się wspólne czytania na Zgromadzeniach zwyczajnych Kółka

rolniczego tudzież w poszczególnych rodzinach tychże członków w domu i aby Przewodnik Kółek rolniczych, ten stały doradca członków Kółka rolniczego był jak najwięcej wśród nich rozpowszechniony.

Dalszym czynnikiem oświatowym są w statucie przewidziane gospody chrześcijańskie, przeznaczone dla zwykłych zebrań towarzyskich. Urządzeniem i prowadzeniem tych gospod zająć się ma Zarząd Kółka rolniczego wedle osobnej instrukcyi wydanej przez Zarząd główny.

Dopełnieniem działalności oświatowej są urządzane staraniem Zarządu Kółka rolniczego wspólne obchody pamiątkowe w szczególności w rocznicę zawiązania Kółka rolniczego, podczas wielkich świąt kościelnych i w dnie uroczystości narodowych.

Mając w szczególności na uwadze młodzież dorosłą, należącą do Kółka rolniczego obowiązkiem jest Zarządu po myśli statutu wpływać na urządzanie przedstawień scenicznych z utworami ludowymi i zachęcać do popisu młodzieży w śpiewie i muzyce i popierać w tym celu utworzone osobne związki.

(§§. 2 i 12 statutu).

VIII. Rolnicza działalność.

Kółko rolnicze ma szerzyć między członkami zawodowe wiadomości pospodarcze, oraz wpływać na poprawę i ulepszenia tak w głównem gospodarstwie rolnem jak i w ubocznych gałęziach celem zwiększenia dochodów i wzmożenie zamożności członków.

Rolnicza działalność uwydatnia się w następujących zadaniach należących do spełnienia w Kółku rolniczem:

1. ułatwianie przez Zarząd Kółka rolniczego nabywania doborowych nasion, nawozów sztucznych, pasz treściwych, maszyn i narzędzi rolniczych (tak na wspólny użytek Kółka rolniczego jak i dla poszczególnych członków), drzewek i krzewów owocowych, węgli i innych potrzebnych artykułów gospodarczych;

2. ułatwianie członkom Kółka rolniczego sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolniczego, domowego i rękodzielniczego;

3. urządzanie przez członków Kółka rolniczego wedle wskazówek Zarządu głównego pól doświadczalnych z nowemi odmianawi zbóż i okopowych, oraz z nawozami sztucznymi na roli, łąkach i pastwiskach i t. p.;

4. przeprowadzanie przez członków Kółka rolniczego przy uzyskanej pomocy fachowej, robót melioracyjnych za pomocą drenowania, osuszania itp.;

5. urządzanie przez członków poprawnych gnojowni.

6. ulepszanie przez członków Kółka rolniczego hodowli bydła, nierogacizny, owiec, kóz, drobiu i królików przy pomocy poważnych czynników, jak Towarzystw rolniczych i innych specyalnych instytucyi;

7. nakłanianie członków Kółka rolniczego do możliwej poprawy domów mieszkalnych i budynków gospodarczych a przy stawianiu nowych domów i budynków do zastosowania się do obecnych wymagań, głównie pod względem zdrowotności i bezpieczeństwa ogniowego;

8. zachęcanie członków Kółka rolniczego celem przysporzenia im nowego poważnego źródła dochodów, do ulepszeń w istniejących urządzeniach, względnie do zaprowadzenia nowych urządzeń w ubocznych gałęziach gospodarstwa wiejskiego a w szczególności w zakresie sado-

wnictwa, ogrodnictwa, pszczelnictwa, rybactwa itp. tudzież w zakresie przemysłu rolnego i domowego, z zastosowaniem się do nowoczesnych wymagań, wedle wskazówek, otrzymanych od Zarządu głównego lub Zarządu powiatowego;

9. ułatwianie dorosłej młodzieży należącej do Kółka rolniczego nabycia zawodowych wiadomości przedewszystkiem w gałęziach ubocznych gospodarstwa domowego lub też w zakresie przemysłu rolnego, domowego i rękodzielniczego, które przy braku własnej posiadłości zapewnić mogą jej stałe utrzymanie, skoro nauczą się należycie prowadzić poszczególną gałęź gospodarstwa lub przemysłu.

(§§. 2, 12, 30 i 45 statutu).

IX. Handlowo - przemysłowa działalność Kółka rolniczego.

Działalność Kółka rolniczego handlowo-przemysłowa ma ułatwić miejscowej ludności zaopatrzenie się w potrzebne artykuły spożywcze i gospodarcze dobrej jakości, po cenie przystępnej, a przytem jej umożliwić zbyt własnych produktów i wyrobów przemysłowych członków.

W tej działalności pierwsze miejsce zajmuje sklep prowadzony we własnym zarządzie, wedle przepisów osobnej instrukcyi, wydanej przez Zarząd główny dla przedsiębiorstw handlowych (sklepów Kółek rolniczych).

Sklep Kółka rolniczego mają prowadzić, przy należytym udziale Ogólnego Zebrania Kółka rolniczego i Zarządu Kółka rolnicz go, kierownik sklepu, kasyer i kontrolor, tudzież ustanowiony sklepikarz wraz z pomocniczym personalem.

Skl p Kółka rolniczego podlega wedle instrukcyi kontroli Zarządu głównego i Zarządu powiatowego. Sklep Kółka rolniczego dobrze prowadzony i uwzględniający przy tem handel wy-

mienny, staje się zachętą do prowadzenia przez Kółko rolnicze we własnym zarządzie rzeźni, piekarni, handlu wywozowego jaj i innych przedsiębiorstw handlowo-przemysłowych.

Zarząd Kółka rolniczego ma czuwać nad tem, aby sklep pobierał towary od rzetelnych firm handlowych, a gdzie istnieje w pobliżu składnica towarowa Towarzystwa Kółek rolniczych z jej usług korzystał, w razie zaś większego zapotrzebowania odnosił się o pomoc w zakupnie do Zarządu głównego.

(§§ 2, 12, 20, i 40 statutu).

X. Kredytowa działalność.

Za uchwałą Ogólnego Zebrania, w miarę istotnej potrzeby Zarząd Kółka rolniczego otrzymuje umocowanie do zaciągnięcia pożyczek, przedewszystkiem na zakupno lub budowę własnego domu, obok tego na zasilenie przedsiębiorstw handlowo-przemysłowych prowadzonych we własnym zarządzie. Kółko rolnicze korzystać przytem może z funduszu pożyczkowego utworzonego przez Sejm krajowy dla popierania działalności handlowo-przemysłowej Kółek rolniczych

W razie istotnej potrzeby członków Kółka rolniczego obowiązkiem jest Zarządu Kółka rolniczego wystaranie się dla nich o dogodny kredyt, w pierwszym rzędzie w spółkach oszczędności i pożyczek, jak również pośredniczyć w zakładach kredytowych w uzyskaniu pożyczek hipotecznych.

(§§ 2, 12, i 40 statutu).

XI. Asekuracyjna działalność.

Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest pilnować, aby nieruchomości i ważniejsze ru-

chomości, stanowiące własność Kółka rolniczego a w szczególności obejmujące przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe prowadzone we własnym zarządzie, były na czas zabezpieczone od szkód pożaru.

Zarząd Kółka rolniczego jsst również obowiązany zachęcać członków Kółka rolniczego do ubezpieczenia własności od szkód pożaru i nakłaniać ich do pokrywania domów mieszkalnych i zabudowań gospodarczych materyałem ogniotrwałym.

Nadto Zarząd Kółka rolniczego ma zachęcać członków do ubezpieczenia się od szkód gradobicia, do ubezpieczania bydła od wypadków, jak niemniej zwracać uwagę członków na ubezpieczenia w innych wypadkach w statucie wskazanych.

(§ 2 i 12 statutu).

XII. Organizacya specyalnych Spółek i Związków wskazanych w statucie Towarzystwa.

Przy pomocy Zarządu powiatowego i Zarządu głównego, z zastosowaniem się do miejscowych stosunków i nadających się warunków tak Kółko rolnicze jak i pojedynczy jego członkowie mają prawo podejmować organizacyę specyalnych spółek i związków: a) dla gromadzenia i sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego, b) spółkowych kas oszczędności i pożyczek, c) związków dla ubezpieczenia bydła, d) Spółek mleczarskich, e) spółek handlowych, f) spółek melioracyjnych, g) innych spółek lub związków, możliwych w działalności Kółek rolniczych.

(§§ 2 i 12 statutu).

65

ŻARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA KÓŁEK ROLNICZYCH

Oświadczenie.

Niniejszem przystępuję do Towarzystwa Kółek rolniczych w charakterze członka wspierającego (§. 3. lit. b. statutu) z wkładką roczną w kwocie .... K.
słownie .... koron.

.... dnia .... 190.........

(Miejscowość).

(Własnoręczny podpis):

....

66

Druk trójbarwny wykonany w Drukarni Ludowej we Lwowie.

KARTA LEGITYMACYJNA

NA ROK 1908.

CZŁONEK KÓŁKA ROLNICZEGO

PREZES: Cielecki

SEKRETARZ: Dr. Dulęba

Towarzystwo Kółek rolniczych — to związek dla dobra ludu wiejskiego. Zadaniem jego bowiem nieść pomoc włościanom w ich zawodowej pracy, oświecać ich, a przez skupienie sił do zgodnego, a dobrze naprzód obmyślonego działania, umacniać ich, doprowadzać do lepszego bytu i wyzwalać z biedy i ciemnoty. — Przez Towarzystwo Kółek rolniczych łączą się włościanie całego kraju w jedną całość. Jak łańcuch z ogniw, tak Towarzystwo Kółek rolniczych składa się z pojedyńczych Kółek. Wszystkie Kółka muszą być mocno spojone jedno z drugiem, żeby ten łańcuch jedności, co lud wiejski w jedną ma łączyć całość, był silny. — Każde Kółko z osobna musi być silne, bo gdy ogniwa są słabe, rozlecą się choćby je najlepiej spoić.

„Służmy poczciwej sprawie, a jako kto może,
Niech ku pożytkowi dobra wspólnego pomoże".

1. Zgoda buduje, niezgoda rujnuje. Członkowie Kółka powinni nie tylko zgodnie w Kółku dla wspólnego dobra pracować i wystrzegać się wszelkich sporów, zawiści między sobą i podejrzeń, ale powinni ponadto starać się, aby duch zgody i jedności objął całą gminę. Bo w jedności siła. Tylko jednością i zgodą lud wiejski wyzwoli się od zdzierstwa niesumiennych kupców, od wyzysku lichwiarzy i od tego najgorszego wroga, ciemnoty. A najlepszy sposób, żeby w gminie zgodę i jedność krzewić — to dobry przykład. Więc też członkowie Kółka powinni zachowywać się zgodnie w całem swem sąsiedzkiem pożyciu, jak na dobrych obywateli kraju i gminy przystało. Wszyscy razem i każdy z osobna powinni przestrzegać, żeby między członkami Kółka nie było sporów i kłótni, a wynikłe nieporozumienia powinni usuwać po sąsiedzku, polubowną zgodą, a nie włóczyć się po sądach.

„Oszczędnością, zgodą i pracą
Ludzie się bogacą".

2. Niema praw bez obowiązków. Kto korzysta z praw członka Kółka rolniczego — ten musi pilnie spełniać obowiązki swoje względem Kółka. Pierwszym obowiązkiem jest płacić regularnie wkładki do Kółka. Drugim obowiązkiem wystrzegać się karczmy, natomiast uczęszczać na zgromadzenia Kółka, tam wspólnie się naradzać i pouczać o poprawnej gospodarce, tam po poważnej pogadance, zająć się godziwą zabawą. Trzecim obowiązkiem czytać „Przewodnika Kółek rolniczych", korzystać z jego rad i pracować nad podniesieniem swego gospodarstwa, a innych do starannej pracy na roli zachęcać. Czwartym obowiązkiem jest wspólnie ze wszystkimi członkami Kółka ku polepszeniu dobrobytu swej gminy pracować i we wszystkiem popierać działalność swego Kółka i Towarzystwa Kółek rolniczych. Piątym obowiązkiem zapotrzebowania swe wspólnie pokrywać, a więc kupować zbiorowo przez Kółko rolnicze nawozy sztuczne, nasiona, pasze treściwe, maszyny, węgiel i t. d., gdzie zaś sklep Kółka rolniczego istnieje, z niego tylko pobierać towary. Pamiętać, że kto przeciw tym obowiązkom wykracza, ten spodziewanych korzyści z Towarzystwa nie odniesie, bo korzyści uzyskać można tylko usilną a zgodną pracą i spełnianiem przyjętych dobrowolnie na siebie zobowiązań.

„Czego dziś nie zrobisz, jutro nie dogonisz,
A szkoda, jeśli dzień jeden uronisz".

67

Empfangschein — Poświadczenie odbioru

über eine Einlage von / na wkładkę w kwocie K ...... h ...... , d. i. / t. j.

Kronen / koron ......

......

auf das Scheckkonto bei dem k. k. Postsparkassen-Amte in Wien, Nr.
na rachunek czekowy w c. k. Urzędzie pocztowych kas oszczędności w Wiedniu, Nr. 45.497

Kontoinhaber: — Posiadacz rachunku:

Zarząd główny
Towarzystwa kółek rolniczych, LWÓW

Unterschrift des Postbeamten: / Podpis urzędnika pocztowego: ......

(Polnisch.) D. S. Nr. 37 c B (31.) ex 1906.—

Erlagschein — Poświadczenie złożenia

Einlage / Wkładka K ...... h ......

geleistet durch / uiszczona przez ......

......

in / w ......

......

auf Konto-Nr. / na rachunek Nr. **45.497**

am / dnia ...... 190 ......

Von der Partei auszufüllen. Wypełnić ma strona.

Poststempel: Pieczątka urzędu pocztowego:

45

Buchungsschein — Poświadczenie zaksiążkowania

Von der Partei auszufüllen: Wypełnić ma strona:

Einlage / Wkładka K ...... h ......

geleistet durch / uiszczona przez ......

......

Konto-Nr. / Rachunku Nr. **45.497**

Poststempel: Pieczątka urzędu pocztowego:

45

Diese Scheine sind durch den Postbeamten abzutrennen und mit der Tagesrechnung an das k. k. Postsparkassen-Amt einzusenden.

Urzędnik pocztowy ma te poświadczenia odłączyć i posłać z rachunkiem dziennym do c. k. Urzędu pocztowych kas oszczędności.

(Polnisch.) D. S. Nr. 37 c B (31.) ex 1906.—

Der Buchungsschein verbleibt beim Postsparkassen-Amte. In diesem Raume angebrachte schriftliche Mitteilungen gelangen daher nicht zur Kenntnis der Kontoinhaber.

Poświadczenie zaksiążkowania pozostaje w Urzędzie pocztowych kas oszczędności. Doniesienia pisemne, umieszczone na tem miejscu, nie dochodzą przeto do wiadomości posiadaczy rachunku.

Raum zu schriftlichen Mitteilungen
an den Kontoinhaber gegen Aufklebung einer 5 h-Frankomarke.

Miejsce na pisemne doniesienia
przeznaczone dla posiadacza rachunku, które wolno umieszczać tylko za przylepieniem marki na 5 h.

Behufs Bewirkung einer Einzahlung mittels Erlagschein ist derselbe in allen drei Teilen dem Vordrucke entsprechend auszufüllen und sodann mit dem Betrage der Einlage bei einem Postamte zu überreichen.

Die Ausfüllung kann mit Tinte, durch Druck oder mittels Schreibmaschine erfolgen. Als Datum muß vom Erleger stets der Tag der tatsächlichen Einzahlung angesetzt werden.

Der Postbeamte vollzieht den Empfangschein und stellt ihn nach erfolgter Abtrennung vom Erlagschein dem Überbringer als Bestätigung über die gemachte Einlage zurück. Der Erlagschein und Buchungsschein wird an das Postsparkassen-Amt gesendet.

Scheine, auf welchen Radierungen, Durchstreichungen oder Abänderungen irgend welcher Art in dem vorgedruckten Texte oder in dem Betragsansatze vorkommen, werden von den Postämtern nicht angenommen. Ebenso werden undeutlich ausgefüllte, stark beschmutzte oder zerrissene Erlagscheine zurückgewiesen.

W celu dokonania wpłaty zapomocą poświadczenia złożenia trzeba takowe wypełnić we wszystkich trzech częściach odpowiednio do wydrukowanej na niem treści słownej i oddać je następnie wraz z kwotą wpłacaną w jednym z urzędów pocztowych.

Wypełniać można atramentem, zapomocą druku lub maszyny do pisania. Jako datę musi składający zawsze napisać dzień, którego wpłacenie istotnie uskutecznia się.

Urzędnik pocztowy wygotowuje poświadczenie odbioru, a odłączywszy takowe od poświadczenia złożenia, zwraca je oddawcy jako dowód uiszczenia wkładki. Poświadczenie złożenia i zaksiążkowania odsyła się do Urzędu pocztowych kas oszczędności.

Poświadczeń, na których bądź w wydrukowanej na nich treści słownej, bądź w napisanej kwocie pieniężnej cokolwiek wyskrobano, przekreślono lub zmieniono, nie przyjmują urzędy pocztowe. Tak samo nie przyjmuje się wypełnionych niewyraźnie, zanadto zbrukanych lub podartych poświadczeń złożenia.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

L. 27.052.

Szanowny Zarządzie Kółka rolniczego!

Od dłuższego już czasu usilnie staramy się o to, aby Kółka rolnicze przestały być przygodnem i dorywczem zbiorowiskiem kilkunastu, czy kilkudziesięciu mieszkańców gminy, a stały się natomiast prawdziwem stowarzyszeniem, opierającem się na członkach, związanych ściśle z Kółkiem rolniczem, znających cele i zadania Towarzystwa i chcących spełniać obowiązki członków. Dotąd, niestety, są jeszcze gminy, których mieszkańcy wtedy tylko przyznają się do Kółka rolniczego, gdy za pomocą tego Kółka mogą uzyskać jakieś korzyści. Gdy Kółko rolnicze może taniej niż kupcy z najbliższego miasta dostarczyć nasion, nawozów sztucznych, pasz treściwych, węgla czy innych towarów, potrzebnych rolnikowi, gdy przez nie otrzymać można za darmo doborowe nasiona, nawozy sztuczne lub jakieś nagrody i premie, gdy Kółko w razie klęsk elementarnych przynosi wydatną pomoc, wtedy to członkowie jakby z pod ziemi wyrastają. Skoro jednak Kółko rolnicze zażąda od tychże członków, w jakiś czas potem, spełnienia choćby najdrobniejszego obowiązku wobec stowarzyszenia, większość ich wyrzeka się co prędzej Kółka rolniczego, o przynależności do stowarzyszenia nic wiedzieć nie chce, ba, nieraz nawet twierdzi, że Kółko rolnicze zupełnie niepotrzebne.

Że Kółko rolnicze, jeżeli opiera się na tego rodzaju członkach, nie jest stowarzyszeniem, lecz po prostu tylko zbiegowiskiem ludzi, wyciągających rękę po chwilową korzyść, po nadarzającą się darowiznę, tego dowodzić nie trzeba. Kółka takie przynoszą tylko ujmę porządnie zorganizowanym stowarzyszeniom, a ponadto wielką szkodę, bo nadwyrężają dobrą sławę Towarzystwa. Można było usprawiedliwić tego rodzaju stosunki 15, a choćby 10 lat temu, gdy ludność kraju dopiero się oswajała z myślą przewodnią stowarzyszeń, obecnie jednak, gdy wskutek szerzącej się oświaty, rozbudziło się wśród najszerszych warstw ludności **poczucie praw obywatelskich**, powinnością stało się naszą **zaszczepić zrozumienie obywatelskich obowiązków** i uczyć zapomocą Kółek rolniczych spełniania tych obowiązków.

Dojść do tego musimy, aby wśród ludności, dla której Towarzystwo nasze pracuje, *przestano uważać Towarzystwo za instytucyę dobroczynną*, a natomiast uznano, że **Kółka rolnicze — to organizacya samopomocy**, które wtedy tylko prawdziwe i trwałe korzyści przynosić będą członkom, gdy członkowie ci wiernie i silnie przy Kółku rolniczem się skupią i spełniać będą wszelkie powinności, przepisane statutem Towarzystwa.

Ażeby osiągnąć ten cel, przedewszystkiem **musimy wiedzieć całkiem jasno, kto do Towarzystwa chce należeć**, a więc kogo za członka zwyczajnego uważać mamy. Dotąd należy do Towarzystwa „*podobno*“, 60.000 członków zwyczajnych. Musieliśmy napisać „*podobno*“, bo na to, że tyle członków rzeczywiście przynależy do Towarzystwa, dowodu niezbitego nie mamy. Zarząd każdego Kółka rolniczego podaje nam co roku w sprawozdaniu rocznem liczbę członków swego Kółka bez wymienienia jednak nazwisk tychże członków. Przyjmowaliśmy co roku te liczby w dobrej wierze, mimo, że budziły się w nas wątpliwości, czy wszędzie Zarząd Kółka umiał należycie ocenić, kogo właściwie za członka uważać, dalej, czy chciał podać i podał rzeczywiście prawdziwe daty. Obecnie zatem chcemy usunąć stanowczo wszelką wątpliwość.

Zwracamy zatem uwagę, że za członka Kółka rolniczego może być uznany tylko ten, kto ściśle jest związany z Kółkiem rolniczem i razem z innymi członkami tworzy całość, ożywioną jednemi dążeniami, całość, zwaną stowarzyszeniem. Stowarzyszenie, to jakby budynek. Na wytworzenie budynku składają się różne materyały: kamień, cegła, drzewo, wapno, piasek. Lecz dopiero spojone wedle przewodniej myśli przedstawiają razem jedną całość, zwaną budynkiem. Zbiorowo ujęte tworzą rzecz zupełnie nową i spełniają nowe, pożyteczne zadanie. Gdyby nie były zespolone żadną przewodnią myślą, nie mielibyśmy z nich budynku, bo cegła pozostałaby nadal cegłą, wapno wapnem, drzewo drzewem.

Tak samo, gdy kilkunastu, czy kilkudziesięciu mieszkańców jednej gminy, nie umie skupić się tak w Kółko rolnicze, aby tworzyło ono całość, ożywioną tą samą przewodnią myślą, lecz każdy chce zostać jakąś niezależną cząstką, nie mającą stałej łączności z innymi członkami stowarzyszenia, wtedy w takiej gminie prawdziwego Kółka rolniczego niema, bo to, co się wtedy Kółkiem rolniczem nazywa, jest tylko pozornem stowarzyszeniem, jest *martwem ciałem bez duszy*.

Takie Kółka rolnicze, takie martwe ciała, noszące nazwę stowarzyszenia, ale pozbawione duszy stowarzyszenia, wzięły

początek stąd, że przy zawiązywaniu Kółek rolniczych nie wyjaśniono członkom, iż **Kółko rolnicze nakłada na każdego członka stałe obowiązki.** Do tych obowiązków, przez których spełnianie uzyskuje się dopiero prawa członka, należy **uiszczenie** jednorazowego **wpisowego** i **regularna opłata wkładek rocznych,** których wysokość oznaczyło Ogólne zebranie Kółka rolniczego. W dawniejszych latach, celem przyciągnięcia możliwie jak najwięcej członków do Kółka rolniczego, mówiono tylko o korzyściach, które przez Kółko rolnicze osiągnąć można, a trwożliwie pomijano obowiązki, nałożone statutem Towarzystwa. I tak: zwalniano od wpisowego, a wkładek nieraz nie uchwalano żadnych, albo gdy je uchwalono, nie przestrzegano zgoła, by członkowie te wkładki opłacali. W owych zaś czasach kiedy Kółka rolnicze, głównie w celu stworzenia sklepu spółkowego zakładano, jednorazowe złożenie udziału na przedsiębiorstwo uznawano niesłusznie jako jedyny warunek pozyskania praw członka. Przy takiem nieprzestrzeganiu wyraźnych i zasadniczych postanowień statutu doszło do tego, że *w niejednem Kółku rolniczem nie wiadomo właściwie, czy ma ono jeszcze członków i ilu.*

Aby kres położyć takim niezdrowym stosunkom po Kółkach rolniczych, osłabiającym znaczenie Towarzystwa i aby wprowddzić porządek i ład, przepisany statutem, **Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych uchwalił przeprowadzić dokładny spis wszystkich członków Kółek rolniczych i zaopatrzyć każdego członka Kółka rolniczego**

w kartę legitymacyjną

mającą ważność na przeciąg roku, oznaczonego na karcie.

Jedną taką kartę, służącą na wzór, mający zapoznać Szanowny Zarząd i członków Kółka rolniczego z nowozaprowadzonemi legitymacyami, przesyłamy w załączeniu.

Od r. 1908 począwszy, uznawany będzie za członka Kółka rolniczego i posiadać będzie jego prawa (§. 5. i §. 10. statutu) tylko ten, kto będzie w posiadaniu na nazwisko swe opiewającej karty legitymacyjnej, dostarczonej przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych, za pośrednictwem Zarządu miejscowego Kółka rolniczego.

Karta legitymacyjna wydana zostanie każdemu, kogo Zarząd Kółka rolniczego pomieści na wykazie, jako rzeczywistego członka, który spełnił przepisane statutem obowiązki za rok 1907, a na kartę legitymacyjną na rok 1908 złożył opłatę w wysokości 10 hal.

Pozornie zdawać się może, że zaprowadzanie legitymacyi jest nałożeniem nowej pracy na Zarządy Kółek rolniczych, a dla członków nowem obciążaniem w opłatach.

Co do pierwszego to przy bliższem rozpatrzeniu się uznać będą musiały Zarządy Kółek, że wprowadzenie ładu w stowarzyszeniu, na czoło którego zostały powołane, wymagać wprawdzie będzie nieco trudu, jednak przyniesie w stosunku do poniesionej pracy wydatne i trwałe korzyści. Boć przecie kierownictwo stowarzyszeniem z nieuregulowanymi stosunkami wewnętrznymi, to rzecz tak samo uciążliwa jak gospodarka na posiadłości, składającej się z kilkunastu rozrzuconych parcel, na których ani zbioru upilnować ani od szkód ustrzedz się nie można. Natomiast zarząd Kółkiem, mającem stałych i wiernie przy sztandarze stojących członków, to zadanie tak przyjemne i łatwe jak gospodarka na skomasowanej posiadłości. Tak samo jak gospodarze nie szczędzą nieraz pieniężnych ofiar, by przez wymianę czy dokupno gruntów wytworzyć ze swej posiadłości zaokrągloną całość, tak samo Zarządy Kółek nie powinny szczędzić trudu na takie uregulowanie i przekształcenie stowarzyszenia, by na przyszłość lepsze owoce wydawać mogło, a z łatwością pozwoliło się kierować według przepisów statutu.

Co do opłaty za kartę legitymacyjną, to trudno wydatek 10 h. nazwać obciążeniem dla członka. Kto sobie ceni przynależność do Towarzystwa, ten za kartę, stwierdzającą tę przynależność, nie zawahałby się zapewne, gdybyśmy tego zażądali, i jednej korony zapłacić. My jednak *żądamy tylko 10 h., a więc tyle, ile koszta wydawnictwa wynoszą,* a nie bierzemy w rachubę tych rozlicznych korzyści, które każdy członek przez posiadanie karty legitymacyjnej osiąga.

Dziś przecież, gdy i mieszkańca najzapadlejszej wioski łączą stosunki z bardzo wielu innymi ludźmi i zmuszają go do styczności z różnemi władzami, do szukania wyjaśnienia, porady i pomocy u osób, które pierwszy raz w życiu widzi i przed któremi jako obcy zupełnie staje, **znak przynależenia do Towarzystwa,** znanego ze swej działalności nie tylko w kraju, ale i po za jego granicami, może być i **będzie z pewnością rodzajem listu polecającego dla posiadacza legitymacyi.**

Karta legitymacyjna członka Kółka rolniczego, wydawana przez Zarząd główny pod ścisłą kontrolą dla tych tylko, którzy spełniają swe zobowiązania wobec Kółka, **jest dokumentem,** za pomocą którego w przeróżnych okolicznościach życia i łatwiej przystęp do obcych i łatwiej posłuch u nich się znajdzie.

A jak to miło, gdy na zgromadzeniu, czy to w Kółku, do którego się przynależy, czy na okręgowem, czy na powiatowem, każdej chwili wylegitymować się można, że posiada się prawo zabierania głosu, stawiania wniosków

i głosowania i to **prawo**, nie z łaski udzielone, ale **okupione spełnieniem obowiązku wobec Towarzystwa.**

Wreszcie za pomocą kart legitymacyjnych otrzyma każdy członek Kółka rolniczego znak przynależności do Towarzystwa, ujętego jako całość, i dopiero przez kartę wejdzie w skład tego potężnego zastępu osób, pracującego w imię jednej myśli, a tworzącego jakby wielką rodzinę.

Przedstawiwszy znaczenie kart legitymacyjnych wzywamy Szanowny Zarząd do wydatnego współdziałania w akcyi zaprowadzenia tych kart. Licząc zaś na chętną pomoc w sprawie, mającej doniosłe znaczenie dla zreformowania i umocnienia Kółek rolniczych, dajemy następujące polecenia, do których Szanowny Zarząd zechce się ściśle zastosować, by rzecz należycie przeprowadzić.

Sprawę zaopatrzenia członków w legitymacyę poprzedzić musi ustalenie listy członków miejscowego Kółka rolniczego. Czynność tę należy wykonać najdalej w przeciągu 20 dni od otrzymania niniejszego okólnika. Dla załatwienia tej czynności przesyłamy w załączeniu formularz „wykazu członków“ w dwu egzemplarzach.

W tych Kółkach rolniczych, które prawidłowo wedle postanowień statutu są zorganizowane, nie sprawi trudności to polecenie, gdyż te posiadają wykaz członków, mają ustalone wpisowe dla nowowstępujących i mają wyraźnie oznaczoną wkładkę roczną, którą każdy członek po myśli uchwały Ogólnego zebrania Kółka rolniczego opłacać jest zobowiązany. Tu wystarczy zatem zapoznać członków z okólnikiem, wezwać ich do opłaty za legitymacye i nadesłać spis na formularzu.

Trudniej przedstawiać się będzie załatwienie sprawy po tych Kółkach rolniczych, które zaniedbywały dotąd zasadnicze postanowienia statutu, które zatem albo wykazu członków zupełnie nie posiadają, albo choć i posiadają, od członków nie żądały spełnienia obowiązków opłacenia wpisowego i regularnego uiszczania wkładek rocznych. W tych to Kółkach rolniczych musi być obecnie przeprowadzony nowy ład i sprawa legitymacyi ma posłużyć do uzdrowienia Kółka rolniczego i do wytworzenia z niego stowarzyszenia po myśli statutu.

Gdzie więc dotąd panowały nieprawidłowe stosunki przez to, że nie wiadomo było dokładnie, kogo właściwie za członka Kółka rolniczego uważać, gdzie nie obowiązywały żadne przepisy o wpisowem i wkładkach rocznych, tam obowiązkiem jest Zarządu zwołać w najbliższym czasie zgromadzenie tych wszystkich mieszkańców gminy, którzy dotąd za członków się uważali, powiadomić ich o dotychczasowych wadach organizacyi i Kółka, dalej o wydaniu

legitymacyi i przedstawić im wreszcie **konieczność powzięcia uchwały o wpisowem i o wkładkach rocznych do kasy Kółka rolniczego, jako niezbędnym warunku uzdrowienia Kółka.** Tym, którzyby się zasadniczo sprzeciwiali uchwaleniu wpisowego i wkładek, należy oświadczyć, że do grona członków Kółka rolniczego, a tem samem Towarzystwa Kółek rolniczych nadal należeć nie mogą, gdyż nie uznają najważniejszego obowiązku stowarzyszenia, że zatem i w dalszych obradach i uchwałach udziału brać nie powinni. Gdyby mimo tego wyjaśnienia nie usunęli się ze zgromadzenia, (choć uczynić to powinni, bo nikt nie może żądać dla siebie praw w stowarzyszeniu, wobec którego zasadniczego obowiązku nie chce spełniać), należy zamknąć to zgromadzenie, a zwołać w kilka dni później ponowne, zapraszając na nie tylko tych mieszkańców gminy, którzy słuszność ustalenia wpisowego i wkładek uznali. W tem szczuplejszem już gronie, ale rozumiejącem sprawę, powziąć należy uchwałę co do wysokości tych opłat poczem nietrudno już będzie ściągnąć czy zaraz, czy w najbliższych dniach uchwalone opłaty za rok 1907 i spisać listę członków, aby uzyskać dla nich karty legitymacyjne.

Wedle §. 19. lit. b. statutu, może Zarząd Kółka rolniczego zniżyć *niezamożnym* członkom uchwaloną wkładkę roczną albo zupełnie od niej zwolnić **Postanowienie to jednak ma być stosowane tylko wyjątkowo,** a zatem *powinno dotyczyć* tylko małej cząstki członków, a więc *tylko takich, którzy nie prowadzą samodzielnie gospodarstwa i na razie materyalnych korzyści z Kółka mieć nie mogą.* Od **wpisowego** czyli od jednorazowej opłaty wstępnej (§. 3. statutu) **nie wolno zwalniać nikogo.** Wpisowe powinno zwykle wynosić tyle, ile całoroczna wkładka i tylko tam, gdzie wkładka jest wysoka, można wpisowe obniżyć, ale nie poniżej półrocznej wkładki.

Wysokość wkładek rocznych nie jest przepisana statutem. Każde Kółko rolnicze ma zupełną swobodę uchwalenia na Ogólnem swem zebraniu, ile miesięcznie czy kwartalnie, czy rocznie ma członek opłacać do kasy Kółka rolniczego. Nie powinno się jednak uchwalać zbyt nizkich wkładek a już najmniejsza wkładka tam, gdzie mieszkańcy gminy są **bardzo ubodzy,** powinna wynosić 60 h. rocznie t. j. 5 h. miesięcznie. Zwykła wkładka, odpowiadająca przeciętnym naszym stosunkom wiejskim, powinna wynosić 20 h. miesięcznie czyli 2 K 40 h. rocznie. Jeżeli nauczymy się regularnie co miesiąc wpłacać wkładkę (a tak robią Niemcy i Czesi, od których uczyć się powinniśmy, aby dojść do ich dobrobytu), wtedy ciężaru tej opłaty zupełnie nie odczujemy

a przekonamy się, jak to umocni byt Kółka ku wspólnej wszystkich korzyści.

Wkładki opłacane przez członków **służą na pokrycie potrzeb Kółka rolniczego.** Kółko bowiem, jako ciało żywe (składa się przecież ze skupienia żywych osób), ma jak każdy żyjący twór do zaspokojenia pewne potrzeby, odpowiadające jego potrzebom życia. Potrzebom tym trzeba uczynić zadość. Jeżeli zatem Kółko rolnicze ma żyć, rozwijać, wzmagać się na siłach i przynosić pożytek, natenczas trzeba się postarać o środki, zabezpieczające mu nie tylko możność utrzymania się przy życiu, ale i zdolność do wykonywania pracy, którą ma spełniać ku pożytkowi członków. *Tym środkiem, utrwalającym byt Kółka i jego rozwój, są właśnie wkładki członków.* Wkładkami okupujemy sobie usługi stowarzyszenia. Bierzemy niejako stowarzyszenie we wspólną służbę dla wszystkich, a koszta tego sługi rozdzielamy na ogół członków, nakładając na nich wkładki. **Za darmo nikt nie służy,** więc też gdzie wkładek się nie opłaca, Kółko przestaje spełniać swe obowiązki, bo nie utrzymywane przy życiu przez wkładki opada ze sił i zamiera.

A jakie to są potrzeby Kółka rolniczego, które z wkładek muszą być pokryte? Wymienimy tylko najważniejsze, konieczne w każdem stowarzyszeniu. Każde stowarzyszenie musi mieć lokal na zebrania; jeżeli zaś lokal otrzyma bezpłatnie, to przecież musi go własnym kosztem oświecić, a w zimie opalić. Bez lokalu nie może odbywać zgromadzeń, a wtedy członkowie nie mogą spełniać jednego z głównych obowiązków, które statut przepisuje w §. 10. litera c. Dalej każde Kółko rolnicze obowiązane jest prowadzić księgi i zapiski stowarzyszenia, a na ich zakupno potrzeba przecież pieniędzy. Bez korespondencyi w sprawach stowarzyszenia obejść się nie może, więc z wkładek pokryte być muszą: papier, koperty i opłaty pocztowe. Kółko obowiązane jest mieć przynajmniej jeden egzemplarz „Przewodnika Kółek rolniczych“, zatem wydatek na prenumeratę pokryć muszą wkładki. Wreszcie z wkładek złożona być musi opłata do Zarządu głównego w wysokości 8 koron rocznie, jak to §. 3. statutu przepisuje. To wszystko są rzeczy konieczne. Źle się dzieje, jeżeli członkowie pozwalają, by ktoś zasobniejszy z członków Zarządu, te wydatki za nich pokrywał, albo jeżeli żądają, by ich od płacenia prenumeraty i wkładki członka wspierającego Zarząd główny uwalniał. A przecież oprócz wyżej wyliczonych wydatków, w każdem Kółku rolniczem znajdą się inne jeszcze potrzeby do zaspokojenia. Nawet w najmniejszem Kółku powinna być waga dziesiętna do wspólnego użytku członków, powinny być przyrządy do ratowania bydlęcia przy wzdęciu, młynek do czyszczenia

zboża, w większych zaś i zasobniejszych: tryer, brona łąkowa, siewnik rzędowy, młocarnia przewoźna i t. p.

Zmuszeni byliśmy przypomnieć obszerniej konieczność i cel wkładek do kasy Kółka rolniczego, bo uregulowanie tej zasadniczej sprawy stoi w ścisłej łączności z wydaniem legitymacyi członkom. Gdyby mimo naszych wyjaśnień nie dała się w niektórem Kółku rolniczem przeprowadzić pożądana przez nas zmiana, w takim razie należy nas o tem powiadomić, abyśmy przed stanowczem wykreśleniem Kółka rolniczego mogli podjąć czy to wprost, czy też za pośrednictwem organizacyi powiatowej ostateczną próbę uzdrowienia Kółka rolniczego i skierowania go na właściwe tory.

Streszczamy jeszcze raz, co Szan. Zarząd ma wykonać celem uzyskania legitymacyi dla członków:

1. **zapoznać z treścią okólnika** członków Kółka rolniczego i powiadomić ich o legitymacyach;

2. **przeprowadzić spis członków** na dwu dołączonych formularzach;

3. **zachować jeden spis w aktach Kółka rolniczego, drugi zaś przesłać do Zarządu głównego Towarzystwa** najdalej do 20. grudnia br;

4. **nadesłać** równocześnie z wykazem **opłatę na legitymacye** po 10 hal. od każdego członka dołączonym czekiem;

5. **prowadzić odtąd dokładne zapiski „w księdze członków“ oraz zaprowadzić drugą książkę**, zawierającą **„wykaz opłacanych wkładek“** według wzoru, który przesyłamy.

Po otrzymaniu wykazu członków i opłat za legitymacye Zarząd główny wypełni wedle nadesłanego wykazu karty legitymacyjne i prześle je na ręce Szanownego Zarządu do doręczenia każdemu z członków.

Jeszcze raz kładziemy nacisk na doniosłość sprawy i wzywamy Szanowny Zarząd do ścisłego spełnienia naszego polecenia.

We Lwowie 20. listopada 1907.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Sekretarz:	Prezes:
Dr. Bronisław Dulęba.	*Artur Zaremba-Cielecki.*

Nakładem Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych we Lwowie.
DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

72

Instrukcya

delegata powiatowego Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych na powiat ....

Art. 1. Delegat powiatowy Zarządu głównego, wraz z zastępcą, zamianowany dla Kółek rolniczych na powiat .... na mocy §. 35. statutu Towarzystwa, pełni czynności w zakresie działania Zarządu powiatowego Kółek rolniczych, wedle postanowień statutu i niniejszej instrukcyi.

Art. 2. Do zakresu czynności delegata powiatowego należy:

1. W działalności organizacyjnej Kółek rolniczych: zawiązywanie nowych Kółek, kontrolowanie urządzeń i czynności w istniejących Kółkach, w miarę potrzeby wprowadzanie w nich nowego porządku lub ulepszeń, w razie zastoju w działalności Kółka zreorganizowanie miejscowego Zarządu, w razie wynikłego sporu w Kółku staranie się o załagodzenie sporu, lub nakłonienie stron spornych do załatwienia sprawy spornej w sądzie polubownym (§. 44. statutu), w razie sprawdzenia istotnych wykroczeń przeciw statutowi i celom Towarzystwa, lub kompletnego zaniku w działalności członków i Zarządu Kółka — rozwiązanie Kółka w porozumieniu z Zarządem głównym.

2. W działalności rolniczej Kółek rolniczych: zachęcanie członków Kółka do zaprowadzania przez Zarząd główny zaleconych ulepszeń w gospodarstwie, organizowanie wycieczek w celu zwiedzania gospodarstw mniejszych i większych posiadłości i następnie wspólne ocenianie zwiedzonych gospodarstw, wpływanie na Kółka rolnicze, aby członkowie zaopatrywali się w pierwszym rzędzie przez Zarząd główny w doborowe nasiona, nawozy sztuczne, maszyny i narzędzia rolnicze i w inne artykuły gospodarskie.

3. W działalności handlowej Kółek rolniczych: zwracanie uwagi na zastosowanie w Kółkach przepisów instrukcyi Towarzystwa (§. 13. statutu) przy zakładaniu i prowadzeniu sklepów lub specyalnych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, propagowanie zasady podziału zysku wedle ilości uskutecznionego zakupna, wykonywanie kontroli w przedsiębiorstwach Kółek przez instruktora powiatowego lub mężów zaufania, a w razie potrzeby udawanie się do Zarządu głównego o delegowanie lustratora handlowego; przy wzroście przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w powiecie zechęcanie Kółek do utworzenia składnic towarowych lub też zbiorowego sprowadzania towarów hurtownie w inny sposób wedle fachowych wskazówek, uzyskanych od Zarządu głównego.

4. Propagowanie w Kółkach ubezpieczania się członków od szkód pożaru i zastosowania ubezpieczeń i w innych wypadkach (§. 2. lit. i, statutu), zalecanie pokrywania domów mieszkalnych

członków i ich budynków gospodarskich ogniotrwałym materyałem, zakładanie w porozumieniu z Zarządem głównym ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.

5. W działalności oświatowej Kółek rolniczych: wglądanie w miejscowe czytelnie i biblioteczki, ułatwianie im za pośrednictwem Zarządu głównego zaopatrywania się w ogólnie i zawodowo kształcące książki i czasopisma. Zwracanie uwagi na inne ogniska, przyczyniające się do krzewienia między członkami Kółek oświaty i umoralnienia życia, mianowicie na gospody, teatr włościański i t. p.

6. Organizowanie wedle możności opieki prawnej dla Zarządów i członków Kółek rolniczych.

7. Dopomaganie Zarządowi głównemu w krzewieniu zawodowej wiedzy w głównych kierunkach działalnośc Towarzystwa wśród członków Kółek rolniczych, za pomocą wykładów, odczytów i specyalnych kursów. Współdziałanie w tym samym celu w urządzaniu wystaw rolniczych i przemysłowych.

8. Urządzanie Zgromadzeń powiatowych delegatów Kółek rolniczych i Zjazdów członków Kółek rolniczych (§§. 24—27 statutu).

9. Propagowanie wśród Kółek rolniczych zakładania i prowadzenia spółek oszczędności i pożyczek, spółek mleczarskich, hodowlanych, dla ubezpieczenia bydła, melioracyjnych i t. p., i spółek rolniczo-handlowych dla zbytu produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego.

10. W obrębie powiatu jednanie członków wspierających Towarzystwa. Staranie się o zasilenie funduszu powiatowego za pomocą przewidzianych w §. 8. statutu wkładek członków wspierających, subwencyi, datków i zapisów, oraz za pomocą dochodów w inny sposób uzyskanych.

11. Udzielanie na polecenie Zarządu głównego dyplomów, medali, listów pochwalnych, wydawanych przez Zarząd główny, premii pieniężnych lub innego rodzaju nagród członkom Kółek rolniczych, którzy na urządzonych wystawach lub ulepszeniami w gospodarstwie zasłużyli sobie na odznaczenie. Przyznanie specyalnego uznania za wzorowe prowadzenie Kółka rolniczego.

12. Udawanie się do Władz w powiecie o pomoc i poparcie w działalności Kółek rolniczych. Utrzymywanie stosunków z istniejącemi w powiecie Towarzystwami rolniczemi i innemi Towarzystwami w obrębie powiatu, celem zyskania ich poparcia lub współdziałania. Pośredniczenie między Kółkami rolniczemi w obrębie powiatu a Zarządem głównym, wykonywanie jego poleceń i przedkładanie mu sprawozdań rocznych.

Art. 3. Czynności wyżej wyszczególnione spełnia delegat powiatowy w części sam, w części w spełnianiu tych czynności doznaje potrzebnej pomocy, wskazanej w niniejszej instrukcyi.

Delegat powiatowy wizytuje w szczególności istniejące Kółka rolnicze i przykłada rękę do zawiązywania nowych Kółek rolniczych w powiecie w porozumieniu z Zarządem głównym, zwołuje Zgromadzenia powiatowe delegatów Kółek rolniczych i Zjazdy członków Kółek rolniczych w powiecie, zresztą wedle możności

podejmuje inne czynności, objęte art. 2 instrukcyi, i wydaje w tym celu potrzebne zarządzenia, wreszcie przedkłada Zarządowi głównemu sprawozdania z czynności w ciągu roku wykonanych w powiecie wśród Kółek rolniczych.

Art. 4. Na zasadach niniejszej instrukcyi współdziałają w czynnościach delegata powiatowego jego zastępca, mężowie zaufania, doradcy prawni i instruktor powiatowy, czy to na podstawie porozumienia na konferencyach, zwoływanych przez delegata powiatowego, czy też na podstawie jego zarządzenia.

Art. 5. Zastępca delegata powiatowego na żądanie tegoż delegata pomaga mu w czynnościach i wyręcza go w razie nieobecności.

Art. 6. Mężowie zaufania, przez delegata powiatowego ustanowieni, zajęci w przydzielonych sobie okręgach, propagują wśród ludności miejscowej zadania Kółek rolniczych, przyczyniają się do zakładania nowych Kółek rolniczych, w istniejących Kółkach rolniczych starają się o rozkrzewienie ich działalności, podejmują zresztą czynności w zakresie działania, wskazanym w §. 30. statutu, w porozumieniu z delegatem powiatowym i zdają mu sprawę z wykonanych czynności.

Art. 7. Instruktor powiatowy, ustanowiony wedle możności przez delegata powiatowego w porozumieniu z Zarządem głównym, prowadzi pod kierownictwem delegata powiatowego czynności biurowe i dokonuje systematycznej kontroli administracyjnej w Kółkach rolniczych w obrębie powiatu.

Instruktor powiatowy z początku przyjęty zostaje na próbę, a skoro okaże się uzdolniony do spełniania poruczonych mu czynności, delegat powiatowy zawrze z nim umowę, oznaczy jego wynagrodzenie i określi warunki wzajemnego stosunku. Przyjęcie instruktora powiatowego podlega zatwierdzeniu Zarządu głównego. Zarząd główny przyczynia się jednak do kosztów utrzymania instruktora. Instruktor powiatowy obowiązany jest z każdej kontroli, dokonanej w Kółkach rolniczych, sporządzić przepisany protokół wraz z dwoma odbitkami, w szczególności dla Zarządu miejscowego Kółka, dla Zarządu powiatowego i dla Zarządu głównego. Protokoły te służą za podstawę do założenia i prowadzenia księgi Kółek rolniczych w Zarządzie powiatowym. Założenie i prowadzenie tej księgi należy do obowiązku instruktora powiatowego.

Prócz tego instruktor powiatowy ma utrzymywać i prowadzić dziennik podawczy, terminarz spraw, przyjętych do załatwienia, wykaz członków wspierających, pozyskanych w powiecie, rachunki z funduszów uzyskanych przez delegata powiatowego, tudzież specyalne wykazy dostarczonych Kółkom rolniczym w powiecie książek, artykułow gospodarskich i t. p., potrzebnych wzorów i druków dla Zarządów Kółek rol., wreszcie do niego należy utrzymanie kopiału, potrzebnych druków, rekwizytów, tudzież aktów, a z nich ważnych dokumentów pod osobnem zamknięciem.

Art. 8. Czynności instruktora powiatowego może delegat powiatowy przydzielić mężom zaufania, skoro ci wykażą uzdolnienie do wykonywania czynności instruktora powiatowego w poruczonym im zakresie działania. Na tej podstawie delegat powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym ułoży się z mężami

zaufania o wykonanie wspomnianych czynności, ewentualnie oznaczy ich remuneracyę i określi warunki wzajemnego stosunku. Zarząd główny przyczynia się do kosztów utrzymania mężów zaufania, stale zajętych czy to w czynnościach biurowych, czy też przy kontroli administracyjnej Kółek rolniczych (art. 7.).

Art. 9. Dla celów opieki prawnej pozyskani przez delegata powiatowego doradcy prawni mają udzielać Zarządom i członkom Kółek rolniczych porady i pomocy w sprawach sądowych, skarbowych i administracyjnych.

Organizacyę opieki prawnej w miejscowościach siedziby Sądów powiatowych prowadzą pod względem administracyjnym mężowie zaufania, w tym celu ustanowieni, i utrzymują rejestr spraw opieki prawnej, zgłoszonych i załatwionych.

Zgłaszający się o opiekę prawną powinni wykazać się legitymacyą, iż należą do organizacyi Towarzystwa. Porada i pomoc prawna udzielana będzie już to bezpłatnie, już to za skromnem wynagrodzeniem, zwykle co tydzień w dniu i godzinach, oznaczonych i podanych do wiadomości Kółek rolniczych.

Art. 10. W działalności Kółek rolniczych, wymagającej czynników zawodowo wykształconych, w pierwszym rzędzie urzędników biura Zarządu głównego, udaje się delegat powiatowy o tę pomoc do Zarządu głównego, szczególnie, gdy zachodzi potrzeba fachowego zbadania urządzeń Kółek rolniczych, dokonania przepisanej zawodowej kontroli i zresztą podjęcia sprawy organizacyjnej. Nadto odnosi się delegat powiatowy w sprawach Kółek rolniczych do Zarządu głównego o pośrednictwo wobec Władz krajowych.

Zarząd główny udziela delegatowi powiatowemu wzorów i druków potrzebnych dla Zarządów Kółek rolniczych w powiecie.

Art. 11. Dla ułatwienia czynności w zakresie działania deledata powiatowego ma być uzyskany potrzebny lokal w mieście powiatowem.

Tak na pieczęci, jak i w pismach, wychodzących od delegata powiatowego, ma być zastosowany napis: „Delegat powiatowy Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych na powiat ...."

Art. 12. Ogłoszenia, pochodzące od delegata powiatowego, zamieszczane będą w „Przewodniku Kółek rolniczych".

Art. 13. Zmiana w osobie delegata powiatowego może nastąpić za uchwałą Zarządu głównego. Zmiana ta nastąpić ma, gdyby delegat powiatowy zaniedbywał poruczonych mu czynności lub działał wbrew postanowieniom statutu i niniejszej instrukcyi.

Art. 14. Porządek w poszczególnych czynnościach, objętych niniejszą instrukcyą, z zastosowaniem do miejscowych stosunków określa delegat powiatowy i podaje do wiadomości Zarządu głównego.

Art. 15. Uzupełnienie lub zmiana niniejszej instrukcyi może nastąpić za uchwałą Zarządu głównego.

Drukarnia Udziałowa, Lwów.

Normy zasadnicze regulaminu
Związku powiatowego Kółek rolniczych.

Art. 1.

Kółka rolnicze powiatu . . . . , ... , należą na mocy §. 21. statutu Towarzystwa do Związku powiatowego z siedzibą w . . . .

Na czele Związku powiatowego stoi Zarząd powiatowy.

Zarząd powiatowy kieruje Związkiem powiatowym wedle postanowień statutu i niniejszego regulaminu pod przewodnictwem prezesa, a przy udziale organów wykonawczych własnych i w miarę potrzeby Zarządu głównego.

Art. 2.

Do zakresu czynności Zarządu powiatowego należy:

1. W działalności organizacyjnej Kółek rolniczych: zawiązywanie nowych Kółek, kontrolowanie urządzeń i czynności w istniejących Kółkach, w miarę potrzeby wprowadzanie w nich nowego porządku lub ulepszeń, w razie zastoju w działalności Kółka zreorganizowanie miejscowego Zarządu, w razie wynikłego sporu w Kółku staranie się o załagodzenie sporu, lub nakłonienie stron spornych do załatwienia sprawy spornej w sądzie polubownym (§. 44 statutu), w razie sprawdzenia istotnych wykroczeń przeciw statutowi i celom Towarzystwa, lub kompletnego zaniku w działalności członków i Zarządu Kółka rozwiązanie Kółka.

2. W działalności rolniczej Kółek rolniczych: ułożenie szczegółowego programu działalności rolniczej, zastósowanego do miejscowych stosunków, rozpowszechnianie potrzebnych wiadomości zawodowych wśród członków, zachęcanie ich do wprowadzenia pożądanych nowszych urządzeń i ulepszeń, które zastosowane tak w głównem gospodarstwie rolnem jak w ubocznych zajęciach gospodarskich, przysporzyć mogą zwiększenie dochodów, organizowanie wycieczek w celu zwiedzenia gospodarstw mniejszych i większych posiadłości i następnie wspólne ocenianie zwiedzonych gospodarstw, zalecenie człon-

kom Kółek zaopatrywania się w doborowe nasiona, nawozy sztuczne, maszyny i narzędzia rolnicze i w inne potrzebne artykuły gospodarskie, przyjmowanie na te artykuły zamówień z Kółek i załatwianie wniesionych zgłoszeń, w pierwszym rzędzie za pośrednictwem Zarządu głównego.

3. W działalności handlowej Kółek rolniczych: zwracanie uwagi na zastosowanie w Kółkach przepisów instrukcyi Towarzystwa (§. 13. statutu) przy zakładaniu i prowadzeniu sklepów lub specyalnych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, propagowanie zasady podziału zysku wedle ilości uskutecznionego zakupna, wykonywanie kontroli w przedsiębiorstwach Kółek przez instruktora powiatowego lub delegowanych do tych czynności członków Zarządu powiatowego, a w razie potrzeby udawanie się do Zarządu głównego o delegowanie lustratora handlowego, przy wzroście przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w powiecie, zachęcanie Kółek do utworzenia składnic towarowych lub też do zbiorowego sprowadzania towarów hurtownie w inny sposób wedle fachowych wskazówek, uzyskanych od Zarządu głównego.

4. Propagowanie w Kółkach ubezpieczania się członków od szkód pożaru i zastosowania ubezpieczeń i w innych wypadkach (§. 2. lit. i, statutu), zalecanie do pokrywania domów mieszkalnych członków i ich budynków gospodarskich ogniotrwałego materyału, zakładanie w porozumieniu z Zarządem głównym ochotniczych staży pożarnych Kółek rolniczych, urządzanie z Zarządem głównym powiatowych kursów pożarnictwa, popisów strażackich i lustrowanie ochotniczych straży pożarnych.

5. W działalności oświatowej Kółek rolniczych: wglądanie w miejscowe czytelnie i biblioteczki, ułatwianie im zaopatrzenia się w ogólnie i zawodowo kształcące książki i czasopisma, udzielanie Kółkom przy pomocy Zarządu głównego potrzebnych wskazówek i objaśniających podręczników dla wykładów i odczytów na zwyczajnych zebraniach członków. Zwracanie uwagi na inne ogniska, przyczyniające się do krzewienia między członkami Kółek oświaty i umoralnienia życia, mianowicie na gospody, teatr włościański itp.

6. Urządzenie i prowadzenie przy Zarządzie powiatowym wedle możności biura opieki prawnej dla Zarządów i członków Kółek rolniczych.

7. Porozumiewanie się z Zarządem głównym i współdziałanie w krzewieniu zawodowej wiedzy w głównych kierunkach działalności Towarzystwa wśród członków Kółek rolniczych za pomocą wykładów, odczytów i specyalnych kursów. Dążenie do tego celu również za pomocą wystaw rolniczych i przemysłowych,

8. Urządzanie Zgromadzeń powiatowych delegatów Kółek rolniczych i Zjazdów członków Kółek rolniczych, stosownie do §§. 24—27. statutu.

9. Propagowanie wśród Kółek rolniczych zakładania i prowadzenia spółek oszczędności i pożyczek, spółek mleczarskich, hodowlanych, dla ubezpieczenia bydła, melioracyjnych i t. p., i spółek rolniczo-handlowych dla zbytu produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego.

10. W obrębie Związku powiatowego jednanie członków wspierających Towarzystwa. Staranie się o zasilenie funduszu powiatowego za pomocą przewidzianych w §. 8. statutu wkładek członków wspierających, subwencyi, datków i zapisów, oraz za pomocą dochodów uzyskanych z własnych przedsiębiorstw.

11. Udzielanie czy to od siebie, czy też na polecenie Zarządu głównego dyplomów, medali, listów pochwalnych, wydawanych przez Zarząd główny, premii pieniężnych lub innego rodzaju nagród członkom Kółek rolniczych, którzy na urządzonych wystawach lnb ulepszeniami w gospodarstwie zasłużyli sobie na odznaczenie. Przyznawanie specyalnego uznania za wzorowe prowadzenie Kółka rolniczego.

12. Zastępowanie interesów Kółek rolniczych wobec Władz w obrębie powiatu, udawanie się do nich o pomoc i poparcie w działalności Kółek. Udawanie się w sprawach Kółek do Zarządu głównego o pośrednictwo wobec Władz krajowych. Utrzymywanie stosunków z istniejącemi w powiecie Towarzystwami rolniczemi i innemi Towarzystwami w obrębie Związku powiatowego celem uzyskania ich poparcia lub współdziałania. Pośredniczenie między Kółkami rolniczemi w obrębie Związku powiatowego a Zarządem głównym, wykonywanie jego poleceń i przedkładanie mu sprawozdań rocznych z działalności Związku powiatowego.

Art. 3.

Zarząd powiatowy załatwia swe czynności na posiedzeniach i przez swe biuro, wedle zasad niniejszego regulaminu.

Art. 4.

Posiedzenia Zarządu powiatowego (w myśl §. 28. statutu zwołane) odbywają się zwykle co kwartał, a w razie potrzeby i częściej, przy udziale przewodniczącego i przynajmniej $^1/_3$ części członków Zarządu powiatowego. W posiedzeniach Zarządu powiatowego mogą uczestniczyć z głosem doradczym inne osoby przez przewodniczącego zaproszone, w pierwszym rzędzie mężowie zaufania. Zarząd główny ma prawo wysłać swego reprezentanta na posiedzenie Zarządu powiatowego.

Pod obrady przychodzą sprawy, objęte porządkiem dziennym. Wnioski samoistne, postawione dopiero na posiedzeniu, będą wzięte pod obrady, jeżeli większość członków Zarządu powiatowego uzna je za pilne, w przeciwnym razie przeniesione zostaną na następne posiedzenie.

Obradami Zarządu powiatowego kieruje przewodniczący udziela głosu i wzywa do porządku lub głos odbiera, ustala wnioski, zarządza głosowanie i stwierdza jego wynik. W razie równości głosów przewodniczący rozstrzyga, przy wyborach głosuje. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Z każdego posiedzenia ma być spisany protokół, w protokole tym należy wymienić przewodniczącego i uczestników posiedzenia, podać przedmioty obrad i referentów, nadto zamieścić zapadłe uchwały w całej osnowie. Spisany protokół, po odczytaniu i przyjęciu na następnem posiedzeniu, podpisują przewodniczący i sekretarz.

Art. 5.

Biuro powiatowe składa się z prezesa, wiceprezesa, sekretarza, skarbnika i instruktora powiatowego. Biuro powiatowe załatwia uchwały Zarządu powiatowego oraz wszelkie sprawy bieżące w zakresie działania Zarządu powiatowego. Biuro powiatowe jest zarazem biurem informacyjnem dla Kółek rolniczych w powiecie. Zarządy oraz i członkowie Kółek, którzy wykażą się legitymacyą należenia do organizacyi Towarzystwa, mają prawo zgła-

szać się o potrzebne informacye do biura powiatowego. Informacyi tych udzielać będzie biuro powiatowe każdego tygodnia w dniach i godzinach, oznaczonych i podanych do wiadomości Kółek rolniczych.

Art. 6.

Prezes zastępuje Związek powiatowy na zewnątrz, przewodniczy na zebraniach Zarządu powiatowego, na Zgromadzeniach powiatowych delegatów Kółek rolniczych i na Zjazdach członków Kółek rolniczych w obrębie powiatu, w myśl statutu zwołanych, kieruje czynnościami Zarządu powiatowego, wydaje potrzebne zarządzenia i współdziała stosownie do statutu i niniejszego regulaminu.

Prezesa na jego żądanie, lub w razie nieobecności zastępuje wiceprezes. W razie jednoczesnej nieobecności obu zarządza zastępstwo prezes, względnie Zarząd powiatowy na posiedzeniu, w tym celu przez sekretarza zwołanem.

Art. 7.

Sekretarz w porozumieniu z prezesem przygotowuje sprawy na posiedzenie Zarządu powiatowego, załatwia bieżące korespondencye, udziela informacyi zgłaszającym się do biura powiatowego, kieruje biurem i jest za jego czynności odpowiedzialny.

Za wykonywanie czynności biurowych może Zarząd powiatowy przyznać sekretarzowi stosowną remuneracyę.

Art. 8.

Skarbnik utrzymuje kasę Zarządu powiatowego. Czynności skarbnika powierzyć może Zarząd powiatowy sekretarzowi, pod kontrolą prezesa i skarbnika. Prowadzący kasę utrzymuje dziennik kasowy co do wszystkich dochodów i wydatków, zaopatrzonych w należyte dowody.

Art. 9.

Biuro powiatowe utrzymuje i prowadzi następujące księgi i wykazy: *a*) dziennik podawczy, w którym mają być zapisywane wniesione pisma do Zarządu powiatowego, jak również przypomnienia z urzędu, z podaniem liczby bieżącej i daty wniesionej sprawy, tudzież z zaznaczeniem treści i czasu załatwienia; *b*) księgę protokołów z posiedzeń Za-

rządu powiatowego (art. 4.); *c*) terminarz spraw, na posiedzeniach Zarządu powiatowego uchwalonych i przez biuro powiatowe przyjętych do załatwienia; *d*) wykaz członków wspierających, pozyskanych przez Zarząd powiatowy; *e*) specyalne wykazy dostarczonych Kółkom rolniczym w powiecie książek, artykułów gospodarskich itp., potrzebnych wzorów i druków dla miejscowych Zarządów. Do biura powiatowego należy utrzymanie kopiału, potrzebnych druków, rekwizytów tudzież aktów Zarządu powiatowego, a z nich ważniejszych októw i dokumentów pod osobnem zamknięciem.

Art. 10.

Instruktor powiatowy, ustanowiony przez Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym, przeprowadza systematyczną kontrolę administracyjną we wszystkich Kółkach rolniczych, należących do Związku powiatowego i pracuje w biurze.

Instruktor powiatowy z początku przyjęty zostaje na próbę, a skoro okaże się uzdolniony do spełniania poruczonych mu czynności, Zarząd powiatowy zawrze z nim umowę, oznaczy jego wynagrodzenie i określi warunki wzajemnego stosunku. Przyjęcie instruktora powiatowego podlega zatwierdzeniu Zarządu głównego. Zarząd główny jednak przyczynia się do kosztów utrzymania instruktora.

Instruktor powiatowy obowiązany jest z każdej kontroli, dokonanej w Kółkach rolniczych sporządzić przepisany protokół wraz z dwoma odbitkami, w szczególności dla Zarządu miejscowego Kółka, dla Zarządu powiatowego i dla Zarządu głównego. Protokoły te służą za podstawę do założenia i prowadzenia księgi Kółek rolniczych w Zarządzie powiatowym. Założenie i prowadzenie tej księgi należy do obowiązku instruktora powiatowego.

Art. 11.

Czynności instruktora powiatowego może Zarząd powiatowy powierzyć sekretarzowi, skoro tenże, wykazawszy uzdolnienie do wykonywania czynności instruktora powiatowego, zobowiąże się spełniać połączone czynności sekretarza i instruktora powiatowego przy stosownej pomocy biurowej. Na tej podstawie Zarząd powiatowy w porozumieniu z Zarządem głównym zawrze umowę z sekretarzem,

oznaczy jego remuneracyę i określi warunki wzajemnego stosunku.

Art. 12.

Mężowie zaufania, przez Zarząd powiatowy ustanowieni, pomocnymi są w czynnościach Zarządu powiatowego w zakresie działania, wskazanym w §. 30. statutu. Mężowie zaufania pozostają w stosunku z biurem powiatowem.

Art. 13.

Przy Zarządzie powiatowym ma być wedle możności urządzone biuro opieki prawnej. Zadaniem jego udzielać zawodowej porady i pomocy prawnej w sprawach sądowych, skarbowych i administracyjnych Zarządom i członkom Kółek rolniczych. Zgłaszający się do biura opieki prawnej, powinni wykazać się legitymacyą, iż należą do organizacyi Towarzystwa. Porady i pomocy prawnej udzielają już to bezpłatnie, już to za wynagrodzeniem, oznaczonem przez Zarząd powiatowy, pozyskani prawnicy, zawodowo wykształceni, zwykle co tydzień, w dniu i godzinach, oznaczonych i podanych do wiadomości Kółek rolniczych.

Sekretarz, lub inny referent Zarządu powiatowego, prowadzi rejestr spraw, zgłoszonych i załatwionych przez biuro opieki prawnej.

Na tych zasadach może Zarząd powiatowy urządzić oddział biura opieki prawnej w innych miejscowościach, w siedzibie sądów powiatowych.

Art. 14.

W działalności Kółek rolniczych, wymagającej pomocy czynników zawodowo wykształconych, w pierwszym rzędzie urzędników biura Zarządu głównego, udaje się Zarząd powiatowy o tę pomoc do Zarządu głównego, szczególnie, gdy zachodzi potrzeba fachowego zbadania urządzeń Kółek rolniczych, dokonania przepisanej zawodowej kontroli i zresztą podjęcia ważnej sprawy organizacyjnej.

Art. 15.

Zarząd powiatowy ma się postarać o odpowiedni lokal dla odbywania swych posiedzeń i dla wykonywania czynności przez biuro powiatowe i biuro opieki prawnej.

Tak na pieczęci jak i w pismach Zarządu powiatowego, zastosowany będzie napis (z podaniem na wstępie nazwy powiatu) „ . . . . . . „Związek powiatowy Kółek rolniczych“. Wszelkie pisma Zarządu powiatowego, wychodzące na zewnątrz, podpisują prezes i sekretarz, w specyalnej sprawie jej referent, przy wyciśnięciu wspomnianej pieczęci.

Ogłoszenia, pochodzące od Zarządu powiatowego, zamieszczane będą w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Art. 16.

Zarząd powiatowy urzęduje przez przeciąg trzech lat, licząc od wyboru dokonanego na Zgromadzenin powiatowem (§. 26 statutu).

Członkowie Zarządu powiatowego w ciągu swego urzędowania mają brać udział w tegoż posiedzeniach i wykonywać poruczone im czynności. Członka pochodzącego z wyboru, uchylającego się bez usprawiedliwienia od tych obowiązków, Zarząd powiatowy powinien zawezwać do pełnienia czynności lub też do zrezygnowania.

Z upływem okresu wyborczego mają być dokonane nowe wybory Zarządu powiatowego. Gdyby Zarząd powiatowy nie przystąpił do nowych wyborów w obowiązującym terminie, przeprowadza je Zarząd główny. Nadto nowe wybory Zarządu powiatowego ma Zarząd główny przeprowadzić, nawet przed upływem okresu wyborczego, w wypadkach wskazanych w §. 34. statutu.

Art. 17.

Porządek w poszczególnych czynnościach Zarządu powiatowego i układ wewnętrznej administracyi, z zastosowaniem się do miejscowych stosunków, określa Zarząd powiatowy i podaje do wiadomości Zarządu głównego.

Art. 18.

Niniejszy regulamin i dalsze jego uzupełnienie lub zmiana podlega zatwierdzeniu Zarządu głównego.

Regulamin czynności

instruktorów powiatowych Towarzystwa Kółek rolniczych.

Nad działalnością poszczególnych Kółek rolniczych, podlegających wspólnemu statutowi Towarzystwa, czuwają lustratorowie powiatowi, którzy spełniają swe czynności na mocy otrzymanego upoważnienia, wedle przepisów zawartych w niniejszym regulaminie, tudzież z uwzględnieniem formularza protokołu lustracyi i wskazówek do niego wydanych.

Art. 1.

Lustratorami powiatowymi są z reguły instruktorowie powiatowi, ustanowieni przez Zarządy powiatowe, względnie przez Delegacye powiatowe, w porozumieniu z Zarządem głównym; zresztą inne także osoby przez Zarządy powiatowe, Delegacye powiatowe, lub w ich zastępstwie przez Zarząd główny, do tego upoważnione.

Art. 2.

Każdy lustrator powiatowy winien mieć pod ręką statut Towarzystwa, i wczytywać się w niego, tudzież w wydane przez Zarząd główny na mocy tegoż statutu przepisy wykonawcze, regulaminy czynności i instrukcye Towarzystwa. Winien również mieć wgląd w „Przewodnik Kółek rolniczych“ i w inne wydawnictwa Towarzystwa, zaznajamiające z bieżącym ruchem działalności Towarzystwa.

Znajomość statutu, specyalnych regulaminów i instrukcyi, znajomość bieżącej działalności, podanej w „Przewodniku Kółek rolniczych“ i w innych wydawnictwach Towarzystwa, ułatwia lustratorowi powiatowemu należyte spełnienie czynności lustracyjnej.

Art. 3.

Zadaniem lustratora powiatowego jest, w Kółku rolniczem przydzielonem sobie do lustracyi, naocznie rozpoznać na miejscu i ocenić działalność tegoż Kółka rolniczego, w szczególności co do współdzia-

łania członków w Ogólnych zebraniach Kółka rolniczego i innych zebraniach Towarzystwa i co do wykonywania czynności należących do zakresu Zarządu i innych organów Kółka rolniczego, następnie wglądać w urządzenia, w administracyę i książkowość Kółka rolniczego.

Na podstawie tego osobistego przeglądu działalności Kółka rolniczego, ma lustrator powiatowy na posiedzeniu Zarządu i na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego poczynić swoje spostrzeżenia. Spostrzeżenia te zarazem winne być wiernie i zgodnie ze sprawdzonym stanem rzeczy zaznaczone w protokole lustracyjnym i dawać wyraźne odpowiedzi na pytania postawione w tymże protokole.

Lustrator powiatowy obowiązany jest, w razie sprawdzenia usterek, wadliwości i niedomagań w działalności Kółka rolniczego i w tegoż zarządzie, zwrócić na nie baczną uwagę i dokładnie je przedstawić na posiedzeniu Zarządu Kółka rolniczego i na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego.

Poczynione przez lustratora powiatowego uwagi i wytknienia, informacye, rady i wskazówki, mają być przedmiotem wspólnych obrad, stosownie do rodzaju i ważności sprawy na posiedzeniu Zarządu Kółka rolniczego, albo na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego.

W wyniku tych obrad powzięte uchwały mają być w miarę potrzeby i możności zaraz wprowadzone w wykonanie, lub też ma być wyznaczony termin do ich wykonania.

Powzięte uchwały i wydane zarządzenia winny być z całą ścisłością zamieszczone w ustępie XI. protokołu lustracyjnego.

Art. 4.

O przybyciu do Kółka rolniczego zawiadamia w zasadzie lustrator powiatowy Zarząd Kółka rolniczego najpóźniej na trzy dni naprzód i naznacza czas do zwołania Ogólnego zebrania Kółka rolniczego.

Art. 5.

Lustrator powiatowy winien zaznajomić się należycie ze stosunkami miejscowymi w siedzibie Kółka rolniczego, a w szczególności z warunkami organizacyi Kółka rolniczego i zapoznać się z osobami szczególnie czynnemi w Kółku rolniczem, a nawet poza niem działającemi.

Art. 6.

Przybywszy do Kółka rolniczego, lustrator powiatowy legitymuje się w Zarządzie Kółka rolniczego upoważnieniem otrzymanem do wykonywania lustracyi. Upoważnienie to uprawnia go do żądania od Zarządu Kółka rolniczego stałego uczestnictwa podczas lustracyi i odpowiedniego współdziałania Ogólnego Zebrania i Zarządu Kółka rolniczego, jak również wglądu we wszelkie urządzenia, akta i rachunki Kółka rolniczego.

W razie sporu wynikłego w Kółku rolniczem, winien lustrator powiatowy starać się o załagodzenie sporu, lub o nakłonienie stron spornych do załatwienia sprawy spornej w sądzie polubownym w myśl § 47. statutu.

W razie sprawdzenia istotnych wykroczeń przeciw statutowi i celom Towarzystwa, lub kompletnego zaniku działalności członków i Zarządu Kółka rolniczego, ma lustrator powiatowy przedstawić uzasadniony wniosek na rozwiązanie Zarządu Kółka rolniczego, ewentualnie na rozwiązanie Kółka rolniczego.

Art. 7.

Lustrator powiatowy, który po raz pierwszy przybywa do Kółka rolniczego, winien w swej czynności lustracyjnej objąć wszelkie sprawy wskazane w protokole lustracyjnym i wedle możności dać odpowiedzi na postawione w tymże protokole pytania.

Przy następnych lustracyach wolno lustratorowi powiatowemu powołać się na odpowiedzi zamieszczone w poprzednich protokołach, o ile co do poszczególnych spraw nie zaszła żadna zmiana.

Art. 8.

W sprawozdaniu z każdej lustracyi trzymać się należy w odpowiedziach porządku wskazanego w protokole lustracyjnym i zastosować się do osobnych szczegółowych wskazówek, dających wytyczne przy wykonywaniu czynności lustracyjnej.

Art. 9.

Lustrator powiatowy ma prowadzić raptularz, czyli dziennik czynności, i w nim uwidocznić czas zajęcia podczas lustracyi.

Art. 10.

Sprawozdanie z każdej lustracyi obejmować ma protokół lustracyjny, sporządzony podczas czynności lustracyjnej, wraz z załącznikami

wskazanymi w tymże protokole, ewentualnie osobiste uwagi i wnioski dla Zarządu powiatowego, względnie Delegacyi powiatowej, i dla Zarządu głównego.

W szczególności przy sprawozdaniu z lustracyi handlowej sklepu, baczyć należy, że lustracya handlowa sklepu ma być przeprowadzona ściśle podług instrukcyi przepisanej przez Zarząd główny dla lustratorów Zarządu głównego, a protokół lustracyi handlowej ma być spisany na formularzu wydanym przez Zarząd główny. Takie lustracye handlowe muszą być starannie i dokładnie wykonane; dlatego mogą być przeprowadzane przez tych tylko lustratorów powiatowych, którzy będą przez Zarząd główny do tego osobno umocowani. Gdyby w sklepie były rażące nieporządki i większe trudności w przeprowadzeniu lustracyi handlowej, należy zaraz zawiadomić o tem Zarząd główny.

W każdym razie lustrator powiatowy, bez względu na to, czy ma osobne upoważnienie do przeprowadzenia lustracyi handlowej, czy nie, ma się zastosować tak do przepisów regulaminu, jakoteż do wskazówek objaśniających sporządzenie protokołu lustracyjnego.

Art. 11.

Jest obowiązkiem lustratora powiatowego sporządzić zaraz po przeprowadzeniu czynności lustracyjnych protokół lustracyjny w trzech odbitkach, z których jeden egzemplarz zostanie w Zarządzie Kółka rolniczego, drugi będzie przedłożony Zarządowi powiatowemu, względnie Delegacyi powiatowej, a trzeci będzie odesłany do Zarządu głównego.

To samo odnosi się do protokołu lustracyi handlowej, przedsiębranej przez lustratora powiatowego z mocy osobnego upoważnienia.

Art. 12.

Lustrator powiatowy, o ile jest stałym instruktorem powiatowym przy Zarządzie powiatowym Kółek rolniczych, obowiązany jest prowadzić księgę Kółek rolniczych dającą przegląd organizacyi i działalności każdego Kółka rolniczego w odnośnym powiecie. Księga Kółek rolniczych ma być uzupełnianą z istotnych danych zawartych w protokołach lustracyjnych.

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

WSKAZÓWKI

dla lustratorów powiatowych Towarzystwa Kółek rolniczych przy sporządzaniu protokołów z lustracyi dokonanych w Kółkach rolniczych.

Lustrator powiatowy ma, zgodnie z obowiązującym go regulaminem czynności po lustracyi dokonanej w Kółku rolniczem, w szczególności po rozpoznaniu istotnego stanu rzeczy co do tegoż organizacyi i działalności zastosować się przy sporządzeniu protokołu z lustracyi do następujących wytycznych wskazówek.

§ 1.

Odpowiedzi, na pytania postawione w protokole lustracyjnym pod I do IX włącznie, mają być zamieszczone w protokole lustracyjnym w podanym porządku i mają zawierać stwierdzenie tego, co lustrator powiatowy sprawdził podczas lustracyi.

Przytem przewiduje się dopełnienie odpowiedzi powołaniem się na zarządzenia dokonane podczas lustracyi i przyjęte na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego, względnie na posiedzeniu Zarządu Kółka rolniczego. To powołanie się na owe zarządzenia ma nastąpić w słowach: „Obacz pod XI“, a same owe zarządzenia mają być z całą ścisłością podane w protokole lustracyjnym, osobno, w odpowiedziach pod XI, z przytoczeniem liczb porządkowych z odnośnych pytań protokołu lustracyjnego.

Lustrator powiatowy w razie sprawdzenia podczas lustracyi usterek, wadliwości i niedomagań w kwestyach poruszonych w poszczególnych pytaniach protokołu lustracyjnego, powinien udzielić w Kółku rolniczem stosownych rad i pouczeń, dążyć do wprowadzenia zaleconej podczas lustracyi poprawy i ulepszeń w Kółku rolniczem i zaznaczyć to wyraźnie w protokole lustracyjnym pod XI.

§ 2.

Do I. „Wiadomości ogólne wstępne co do Kółka rolniczego".

Do 6. W braku odpowiedniego zarządzenia ma lustrator powiatowy zażądać, aby temu stało się bezzwłocznie zadość.

Do 7. W razie uzyskania zbiorowego poparcia n. p. od Rady gminnej, lub innej instytucyi przytoczonej w punktach od *a* do *e*, należy to wyraźnie zaznaczyć.

§ 3.

Do II. „Wiadomości co do wspólnej organizacyi Kółka rolniczego."

Do 6. Na wypadek, gdyby upłynął trzechletni okres wyborczy (§. 15 ust. 2 statutu), gdyby ubył który z wybranych do Zarządu Kółka rolniczego, lub gdyby istniejący Zarząd okazał się czy to całkiem nieudolny, czy też bezczynny, powinien lustrator powiatowy zażądać bezzwłocznego dokonania nowych, lub uzupełniających wyborów przez Ogólne zebranie Kółka rolniczego.

W wypadkach zaś wskazanych w końcowym ustępie Art. 7 regulaminu dla lustratorów powiatowych, ma lustrator powiatowy przedstawić Zarządowi powiatowemu, względnie Zarządowi głównemu, uzasadniony wniosek na rozwiązanie Zarządu Kółka rolniczego ewentualnie na rozwiązanie Kółka rolniczego.

Do 9. Co do dopełnienia wyboru członków kooptowanych należy zastosować się do wskazówek, jak wyżej do 6.

Do 10. Należy podjąć podczas lustracyi dokonanie przez Ogólne zebranie Kółka rolniczego wyboru komisyi rewizyjnej i uwidocznić dokonany wybór w protokole lustracyjnym pod XI.

Do 11—21. W razie ujemnych wyników lustracyi ma lustrator powiatowy zwrócić szczególniejszą uwagę na uregulowanie sprawy przez Zarząd Kółka rolniczego, względnie przez Ogólne zebranie Kółka rolniczego.

Do 22—23. Lokal na zebrania Kółka rolniczego musi być uzyskany. Gdyby brak tegoż sprawdził lustrator powiatowy, powinien podczas lustracyi spowodować odpowiednie zarządzenie, choćby na razie tylko prowizoryczne, co do uzyskania tegoż lokalu.

Do 24. Należy sprawdzić hipoteczne zabezpieczenie własności nieruchomej Kółka rolniczego i podać w protokole lustracyjnym istotne dane z odnośnego dokumentu, z rezolucyi sądowej i t. p.

W braku takiego prawnego zabezpieczenia, ma lustrator powiatowy zażądać stanowczej uchwały Kółka rolniczego celem odpowiedniego uregulowania sprawy przez Zarząd Kółka rolniczego w terminie oznaczonym.

Do 25—28. W razie sprawdzonych braków, lustrator powiatowy wyznaczy termin do ich usunięcia, w szczególności w razie sprawdzenia braku pieczęci Kółka rolniczego, lustrator powiatowy ma ułatwić bezwłocznie tejże uzyskanie, czy to przez Zarząd powiatowy, czy też przez Zarząd główny.

Do 29—37. Lustrator powiatowy powinien z możliwą dokładnością wglądnąć w książkowość Kółka rolniczego i podać poszczególnie, jak i przez kogo jest prowadzoną. W razie dostrzeżonych niedostatków ma lustrator powiatowy udzielić odpowiednich informacyi, celem dokonania należytej poprawy, ewentualnie celem założenia przepisanej książkowości przez Zarząd Kółka rolniczego, w terminie, jaki mu będzie naznaczony.

§ 4.

Do III. „Oświatowa działalność Kółka rolniczego“.

Do 1—12. Lustrator powiatowy, dając opowiedzi na poszczególne pytania, powinien w razie dostrzeżonych niedostatków zalecić wprowadzenie brakujących urządzeń, w pierwszym rzędzie oświatowych, i zasilenie czytelni miejscowej, czyto własnej Kółka rolniczego, czy też za wiedzą Kółka rolniczego urządzonej przez inne stowarzyszenie, potrzebnemi czasopismami i książkami. Lustrator powiatowy powinien również zachęcić do wprowadzenia specyalnych innych urządzeń, wiążących się z oświatową działalnością Kółka rolniczego, ewentualnie przy odpowiednim udziale innych stowarzyszeń.

§ 5.

Do IV. „Rolnicza działalność Kółka rolniczego“.

Do 1 i 2. W razie otrzymania, przy lustracyi, niezadawalniającej odpowiedzi na odnośne pytania w protokole lustracyjnym, powinien

lustrator powiatowy na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego wykazać znaczne korzyści zbiorowego zamawiania artykułów gospodarskich za pośrednictwem organizacyi Towarzystwa Kółek rolniczych i przeciwstawić znaczne straty przy zamówieniach tych artykułów przez ludność małorolną na własną rękę u podejrzanych pośredników i handlarzy, narzucających zwykle lichy towar pod złudnie dogodnymi warunkami. W wyniku tego lustrator powiatowy ma zachęcić do zamowień, podanych w Przewodniku Kółek rolniczych.

Do 3—29. Rozróżnić tu należy, czy lustrator powiatowy ma w odnośnych sprawach zawodowe wykształcenie, czy nie.

W pierwszym wypadku powinien lustrator powiatowy poczynić przy lustracyi odpowiednie spostrzeżenia i udzielić potrzebnych rad i pouczeń i zaznaczyć je w protokole lustracyjnym pod XI.

W drugim zaś wypadku lustrator powiatowy ma oprzeć swe odpowiedzi na otrzymanych w miejscu informacyach z podaniem, od kogo pochodzą.

Do 30 i 31. Zaznaczyć należy w protokole lustracyjnym, od kogo i w jakim względzie doznało Kółko rolnicze poparcia i na jakie poparcie nadal może liczyć.

§ 6.

Do V. „Handlowo-przemysłowa działalność Kółka rolniczego“.

Do 1—49. Lustrator powiatowy, rozpatrując działalność handlową Kółka rolniczego, powinien przedewszystkiem baczną zwrócić uwagę na wykonanie przez Kółko rolnicze przepisów wydanych w myśl § 13 statutu i w szczególności na zastosowanie obowiązującej instrukcyi dla przedsiębiorstw handlowych (sklepów Kółek rolniczych). — O ile odpowiedzi na postawione pytania okażą ujemny wynik, rady i pouczenia lustratora powiatowego mają mieć oparcie na wspomnianych przepisach, tudzież na specyalnych zarządzeniach, pochodzących od Zarządu głównego, a objętych w Przewodniku Kółek rolniczych.

Niezależnie od tego lustrator powiatowy umocowany przez Zarząd główny, po myśli Art. 10 regulaminu dla lustratorów powiatowych, do zawodowej lustracyi handlowej, powinien tejże dokładnie dokonać na osobnym formularzu przez Zarząd główny wydanym.

Do 50—54. Co do specyalnych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych należy postąpić analogicznie w myśl powyższych wskazówek.

§ 7.

Do VI. „Asekuracyjna działalność Kółka rolniczego".

Do 1—4. Odpowiedzi na pytania opierać się mają na sprawdzonym stanie rzeczy. W miarę potrzeby lustrator powiatowy ma udzielić stosownych rad i wyjaśnień.

Do 5—30. Podczas lustracyi mają być uwzględnione wskazówki przez Zarząd główny wydane dla ochotniczych straży pożarnych, tak co do odpowiedzi na pytania, jak i co do ewentualnych rad i pouczeń lustratora powiatowego.

Niezależnie od tego Zarząd główny dokonuje zawodowej lustracyi w ochotniczych strażach pożarnych, czy to z własnego zarządzenia, czy też upoważniając do tego uzdolnionych instruktorów powiatowych przy Zarządach powiatowych, którzy dokonują tej zawodowej lustracyi na osobnym formularzu dla tejże zawodowej lustracyi przez Zarząd główny wydanym.

§ 8.

Do VII. „Udział Kółka rolniczego w zebraniach Towarzystwa Kółek rolniczych i w jego pouczeniach, wskazanych w statucie."

Rozchodzi się głównie o sprawdzenie podczas lustracyi, względnie o pouczenie przez lustratora powiatowego, udziału zaznaczonego w protokole lustracyjnym, tak Kółka rnlniczego, jak i jego członków, o ile ten udział w zebraniach i pouczeniach jest w statucie Towarzystwa przewidziany.

§ 9.

Do VIII. „Udział kobiet w Kółkach rolniczych (§ 21. statutu)."

Do 1—2. Ze względu na to, że ten dział w organizacyi i działalności Towarzystwa Kółek rolniczych jest nowy, obowiązkiem jest lustratora powiatowego zaznajomić z nim Kółko rolnicze, a o ile nie jest wprowadzony, dążyć do jego urzeczywistnienia podczas lustracyi.

§ 10.

Do IX. „Udział Kółka rolniczego w organizacyi Spółek, związków, wskazanych w statucie“.

Do 1—7 Obowiązkiem jest lustratora powiatowego baczną zwrócić uwagę podczas lustracyi i zaznaczyć w protokole lustracyjnym, czy istnieją w siedzibie Kółka rolniczego spółki i związki, jakie, i przy jakim udziale Kółka rolniczego, względnie jego członków. Ewentualnie ma lustrator powiatowy doradzić zawiązanie nadających się spółek i związków z informacyą, iż w danym razie ma Kółko rolnicze o to udać się do Zarządu powiatowego, względnie do Zarządu głównego.

§ 11.

Do X. „Ogólne stosunki w gminie“.

Ważną jest rzeczą zasięgnąć, o ile możności dokładnej, wiadomości o stosunkach ogólnych w gminie, będącej siedzibą Kółka rolniczego, wedle wytycznych zaznaczonych w protokole lustracyjnym, ze względu na to, że Kółko rolnicze w życiu mieszkańców gminy miejscowej współdziała, a w niejednej sprawie wspiera Zarząd gminy. Lustrator powiatowy zebrawszy wierne wiadomości dotyczące wspomnianych stosunków, powinien je wyraźnie podać w osobnym załączniku, dodanym do protokołu lustracyjnego pod powyższym tytułem.

§ 12.

Do XI. „Zarządzenia podczas lustracyi przyjęte na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego, względnie na posiedzeniu Zarządu Kółka rolniczego.“

Zgodnie ze wskazówkami powyżej w § 1. podanymi, lustrator powiatowy obowiązany jest pod tym tytułem, w osobnym załączniku do protokołu lustracyjnego, zaznaczyć z całą ścisłością wszelkie zarządzenia, jakie w ciągu lustracyi zostaną wydane z powołaniem się na liczbę porządkową co do przedmiotów objętych protokołem lustracyjnym.

§ 13.

Do XII. „Wnioski i żądania podczas lustracyi, pochodzące z uchwały Ogólnego zebrania Kółka rolniczego, względnie z posiedzenia Zarządu Kółka rolniczego".

Wszelkie wnioski te i żądania do Zarządu powiatowego, względnie do Zarządu głównego, ma lustrator powiatowy na osobnym załączniku do protokołu lustracyjnego wiernie spisać pod powyższym tytułem.

§ 14.

Protokół lustracyjny wraz z załącznikami ma być zaopatrzony podpisami lustratora powiatowego i osób, uczestniczących przy lustracyi ze strony Kółka rolniczego.

§ 15.

Lustrator powiatowy, przedkładając sprawozdanie z dokonanej lustracyi w myśl Art. II. regulaminu dla lustratorów powiatowych, ma prawo dopełnić je własnemi spostrzeżeniami i wnioskami.

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

Protokół lustracyi

Kółka rolniczego .... **powiatu** ....

na polecenie ....

sporządzony dnia ....

przez ....

w obecności ....

I.

Ogólne wiadomości wstępne co do Kółka rolniczego.

1. Miejscowość, w której jest siedziba Kółka rolniczego?

2. Inne miejscowości sąsiednie, z których należą członkowie do K. r.?

3. Ostatnia poczta?

4. Stacya telegraficzna?

5. Stacya kolejowa z oznaczeniem odległości od siedziby K. r.?

6. Imię i nazwisko, wraz z numerem domu, względnie ulicą, uprawnionego do odbioru pism i przesyłek dla K. r.?

7. Poparcie; od kogo doznaje go K. r.? w szczególności ze strony:

a) Zwierzchności gminnej, Rady gminnej?

b) Obszaru dworskiego?

c) Duchowieństwa?

d) Nauczycielstwa?

e) Innych czynników miejscowych, w szczególności stowarzyszeń i instytucyi miejscowych? jakich?

8. Data zawiązania K. r.?

9. Data reorganizacyi K. r.?

II.

Wiadomości co do ogólnej organizacyi Kółka rolniczego.

Ilość członków Kółka rolniczego, którzy otrzymali przepisane karty legitymacyjne (§ 10. statutu)

1. Własnowolni mężczyźni?
2. Własnowolne kobiety?
3. Młodzież męska od lat 18?
4. Młodzież żeńska od lat 16?
5. Ilość niezaopatrzonych w legitymacye i dlaczego?

Zarząd Kółka rolniczego.

6. Data ostatniego wyboru dokonanego przez Ogólne zebranie K. r. (§ 15. statutu)?
7. Imię, nazwisko i zawód wybranych do Zarządu Kółka rolniczego?
   a) przewodniczący?
   b) zastępca przewodniczącego?
   c) sekretarz?
   d) skarbnik?
   e) asesor?
   f) inni wybrani członkowie?
8. Imię, nazwisko i zawód dwóch członków kooptowanych do Zarządu K. r. (§ 16 statutu)?
9. Imię, nazwisko i zawód, członków, których Zarząd K. r. wybrał w miejsce członków, którzy ubyli (§ 16 statutu)?

Komisya rewizyjna Kółka rolniczego.

10. Imię, nazwisko i zarząd trzech członków wybranych przez Ogólne zebranie K. r. (§ 15 ust 3 statutu)?

Wpisowe od członków Kóka rolniczego (§ 15 ust. 1 statutu).

11. Wpisowe uchwalone przez Ogólne zebranie K. r. wynosi?
12. Kwota przez członków uiszczona?
13. Zaległość i z jakiego powodu?

Wkładki roczne członków Kółka rolniczego (§ 15 ust. 1 statutu).

14. *Wysokość wkładki rocznej oznaczona przez Ogólne zebranie K. r.?*

15. *Kwota uiszczonych wkładek rocznych?*

16. *Zaległość i z jakiego powodu?*

Wkładka członka wspierającego Kółka rolniczego (§ 3 statutu).

17. *Wniesiona do Zarządu głównego?*

18. *Zaległa i z jakiego powodu?*

19. *Prenumerata za »Przewoduik K. r.« za rok bieżący:*
a) uiszczona
b) zaległa z jakiego powodu?

Przygodne fundusze wspólne Kółka rolniczego (§ 8 b, c, d statutu).

20. *Poszczególne i z jakiego tytułu?*

21. *Stan wspólnej kasy K. r. podczas lustracyi?*

Pomieszczenie Kółka rolniczego.

22. *Lokal wynajęty?*

23. *Lokal bezpłatnie użyczony?*

24. *Własny dom K. r. (§ 15 ust. 6 statutu?*

Urządzenie Kółka rolniczego.

25. *Tablica z napisem K. r. (na zewnątrz lokalu przybita)?*

26. *Pieczęć K. r. (§ 20 statutu)?*

27. *Tablica siatkowa (wewnątrz lokalu K. r. zamieszczona), za którą ma być dokładnie wypisany skład Zarządu K. r. i komisyi rewizyjnej K. r.?*

28. *Szafa zamykana (wewnątrz lokalu K. r. umieszczona) dla przechowywania dokumentów, ksiąg, rachunków i pieczęci K. r.?*

Książkowość Kółka rolniczego.

29. Dziennik podawczy?

30. Księga protokołów z Ogólnego zebrania K. r.; z posiedzeń Zarządu K. r.?

31. Księga członków K. r.?

32. Dziennik kasowy?

33. Rachunek wpisowego?

34. Rachunek wkładek rocznych?

35. Rachunek przygodny K. r. w szczególności:
a) sprowadzonych nasion?

b) nawozów sztucznych?

c) maszyn i narzędzi rolniczych?

d) innych wspólnie sprowadzonych artykułów i jakich?

36. Inwentarz nieruchomości i ruchomości K. r.?

37. Pamiętnik K. r.?

III.

Oświatowa działalność Kółka rolniczego.

1. Lokal czytelni i biblioteczki K. r. (§ 12 lit. a statutu)?

2. Szafa zamykana na przechowanie czasopism i książek K. r.?

3. Imię, nazwisko i zawód członka Zarządu K. r., któremu poruczono prowadzenie czytelni i biblioteczki K. r.?

4. Inwentarz czasopism i inwentarz książek czytelni i biblioteczki K. r.?

5. Ilość egzemplarzy „Przewodnika K. r.“ prenumerowanych:
a) przez członków?
b) przez Kółko rolnicze?

6. Odczyty i wykłady miane w ciągu roku w K. r. i przez kogo?

7. Czytelnie, względnie biblioteczki, utrzymywane przez inne stowarzyszenia w siedzibie K. r. w szczególności jakie?

8. Zebrania towarzyskie: w jakim lokalu?

9. Przedstawienia sceniczne z utworami ludowymi (§ 12 lit. b)?
a) we własnym zarządzie?

b) przez inne stowarzyszenia i jakie?

10. Jakie sztuki były w ciągu roku odegrane?

11. Popisy młodzieży w śpiewie i muzyce (§ 12 lit. b statutu)?
a) we własnym zarządzie?

b) przez inne stowarzyszenia i jakie?

12. Wspólne obchody pamiątkowe:
a) w rocznicę zawiązania K. r.?

b) podczas wielkich świąt kościelnych?

c) w dnie uroczystości narodowych?

IV.

Rolnicza działalność Kółka rolniczego.

1. Wartość sprowadzonych przez K. r.:
a) nasion jakich i z jakim wynikiem?

b) nawozów sztucznych?

c) pasz treściwych, makuchów, otręb, omiecicy i t. p.?

d) maszyn i narzędzi rolniczych (pługi, siewniki, młocarnie, młynki, sieczkarnie, brony łąkowe, sortowniki i t. p.) w szczególności jakich?

e) drzewek i krzewów owocowych?

f) węgli?

g) innych artykułów gospodarskich?

2. *Jakie maszyny i narzędzia rolnicze sprowadzono:*

a) na wspólny użytek:

b) przez poszczególnych członków:

c) jakie narzędzia domowej roboty są w użyciu członków?

3. *Jakie pola doświadczalne przeprowadzono w ostatnim czasie, z jakiem zainteresowaniem, z jakim wynikiem i pożytkiem:*

a) z nowemi odmianami zbóż i okopowych?

b) na roli z nawozami sztucznymi?

c) z nawożeniem łąk, pastwisk gminnych, względnie w poszczególnych gospodarstwach?

4. *Spółka wodna, przeprowadzone w ostatnim czasie melioracye rolne i jakie?*

5. *Uskutecznione roboty w kierunku poprawy łąk lub pastwisk, drenowanie, osuszenie, podsiew, uprawa?*

6. *Uprawa roli w zagony, w składy, płaska? Czy wykonywana jest w jesieni, czy na wiosnę?*

7. *Jakie jest ogólnie obchodzenie się z obornikiem?*

8. *Urządzenie wzorowych gnojowni?*

9. *Jakie ziemiopłody głównie są uprawiane? tudzież jakie uprawiane są odmiany zbóż i innych roślin?*

10. *Jaki jest ogólny stan chowu bydła i jaki zbyt?*

11. *Używanie buhai licencyonowanych, ile i jakiej rasy?*

12. *Zarodowe obory włościańskie i jakie?*

13. *Używanie krów do zaprzęgu?*

14. *Zbyt nabiału, w jakiej odległości?*

15. *Urządzenie mleczarni?*

16. *Stan budynków mieszkalnych i gospodarskich?*

17. Chów koni?

18. Chów nierogacizny, stan i jakość?

19. Zarodowe chlewnie?

20. Chów kóz i owiec?

21. Chów kóz?

22. Jaki jest stan ogólny chowu drobiu i jaki zbyt na jaja?

23. Chów królików, jaki zbyt?

24. Sadownictwo i jaki zbyt na owoce?

25. Ogrodnictwo:
a) warzywne?

b) apteczne?

c) kwiatowe?

26. Pszczelnictwo. Jaki i gdzie zbyt miodu i wosku?

27. Rybactwo? Stosunki dzierżawne rybołostwa?

28. Inne uboczne gałęzie gospodarstwa wiejskiego? Jakie?

29. Jaki przemysł domowy i w jakich warunkach?

30. Należenie do Towarzystwa gal. gospodarskiego, względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego?

31. Należenie do innych Towarzystw lub zakładów w zakresie gospodarstwa wiejskiego i jakich?

V.

Handlowo-przemysłowa działalność Kółka rolniczego.

Sklep pod firmą Kółka rolniczego.

1. We wspólnym Zarządzie jeden sklep?

2. Więcej i ile sklepów (filialnych)? gdzie?

Uprawnienie przy prowadzeniu sklepu Kółka rolniczego.

3. Karta przemysłowa?

4. Certyfikat na trafikę?

5. Zezwolenie na sprzedaż nafty?

6. Zezwolenie na sprzedaż cukru?

7. Zezwolenie na sprzedaż słoniny i smalcu?

8. Koncesya na sprzedaż napojów słodzonych w zamkniętych flaszkach?

9. Koncesya na wyszynk wina?

10. Inne możliwe dalsze uprawnienia i jakie?

11. Dodkładne oznaczenie osoby uprawnionej, w razie, gdy uprawnienie nie opiewa na Kółko rolnicze?

Lokal sklepu Kółka rolniczego.

W domu K. r.?

13. Wynajęty lokal?

14. Wygodzony lokal?

15. Magazyn na naftę:
   a) stan magazynu?
   b) oddalenie od innych budynków?
   c) ilość przechowywanej nafty?

16. Zabezpieczenie lokalu?

Kapitał sklepu Kółka rolniczego.

17. *Wyznaczony przez K. r.?*

18. *Udziały członków K. r.?*

19. *Inne wpływy i jakie?*

Zarząd i kontrola sklepu Kółka rolniczego.

20. *Kierownik?*

21. *Kasyer?*

22. *Sklepikarz?*

23. *Umowa ze sklepikarzem?*

24. *Kaucya służbowa sklepikarza?*

25. *Pomocnicze siły w sklepie?*

26. *Udział Ogólnego zebrania K. r.?*

27. *Udział Zarządu K. r.?*

28. *Wprowadzenie i wykonywanie instrukcyi dla sklepów?*

Sprzedaż towarów.

29. *Ogólne kategorye towarów?*

30. *Główne źródła pobierania towarów?*

31. *Wymiana na artykuły gospodarskie i jakie?*

32. Granice kredytowania w sklepie K. r.?

33. Utarg:
a) miesięczny?

b) roczny?

Asekuracya sklepu Kółka rolniczego.

34. W jakiem Towarzystwie ubezpieczeń:
a) lokal?

b) towary?

Książkowość w sklepie Kółka rolniczego.

35. Dziennik kasowy?

36. Księga udziałowa?

37. Księga towarowa?

38. Księga wierzytelności?

39. Księga sklepikarza (strazza)?

40. Inne pomocnicze i jakie?

41. Przechowywanie dokumentów, ksiąg i rachunków sklepowych, oraz pieczęci sklepu K. r.?

Zamknięcie roczne.

42. Kto sporządza zamknięcie roczne i zestawia bilans?

43. Zysk i jak rozdzielony?

44. Strata jaka i z jakiego powodu?

45. Kiedy była ostatnia lustracya handlowa i kto ją wykonał?

46. Czy nie okazuje się obecnie potrzeba przeprowadzenia zawodowej lustracyi handlowej?

Dzierżawa sklepu Kółka rolniczego.

47. Imię i nazwisko dzierżawcy?

48. Roczny czynsz dzierżawy?

49. Umowa z dzierżawcą zabezpieczająca K. r.?

Rzeźnia.

50. We własnym zarządzie?

51. Prowadzona przez osobne przedsiębiorstwo?

Piekarnia.

52. We własnym zarządzie?

53. Prowadzona przez osobne przedsiębiorstwo?

Inne przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowe.

54. Udział K. r. i jaki?

VI.

Asekuracyjna działalność Kółka rolniczego.

Ubezpieczenie się w wypadkach wskazanych w statucie Towarzystwa.

1. Ubezpieczenie się od szkód pożaru i w jakiem Towarzystwie ubezpieczeń (§ 2 lit. i i 12 lit. g. statutu?)
   a) Kółka rolniczego?
   b) Członków Kółka rolniczego?

2. Ubezpieczenie się członków od szkód gradobicia i w jakiem Towarzystwie ubezpieczeń (§ 2 lit. i, § 12 lit. g statutu?)

3. Ubezpieczenie bydła (§ 2 lit. i § 12 lit. g statutu?)

4. Ubezpieczenie osobiste i jakie? (§ 2 lit. i siatutu?)

Ochotnicza straż pożarna Kółka rolniczego (§ 2 lit. i § 12 lit. g statutu.

Założenie.

5. Data założenia?

Zarząd zawodowy.

6. Imię, nazwisko i zawód:
a) Naczelnika?

b) Jego zastępcy?

c) Komendanta oddziału ratunkowego?

d) Jego zastępcy?

e) Komendanta oddziału wodnego?

f) Jego zastępcy?

Zarząd administracyjny i zwierzchniczy nadzór nad strażą.

7. Ze strony K. r.?

8. Ze strony gminy?

9. Uiszczenie wkładki rocznej do kr. Związku ochotniczych straży pożarnych?

Korpus strażacki.

10. Oddział ratunkowy?

11. Oddział wodny?

Przyrządy i przybory strażackie.

12. Własne K. r.?

13. Za współdziałaniem gminy?

14. Przy pomocy innej i jakiej?

15. Odznaki?

16. Umundurowanie?

17. Ślubowanie strażąckie?

18. Sztandar strażacki?

Magazyn (pożarnia).

19. W jakim stanie i przez kogo urządzony?

20. Gdzie?

21. Pod czyim nadzorem?

Ćwiczenia korpusu strażackiego.

22. Pod czyim kierownictwem?

23. Jak często?

24. *Przegląd kwartalny?*

25. *Popis roczny?*

Udział straży przy pożarach.

26. *Gdzie?*

27. *Kiedy?*

28. *Jaki był udział?*

Zapiski straży.

29. *Jakie?*

Inne straże pożarne.

30. *Jakie?*

VII.

Udział Kółka rolniczego w zebraniach Towarzystwa Kółek rolniczych i w jego pouczeniach, wskazanych w statucie.

1. *Ilość ogólnych zebrań Kółka rolniczego (§ 15)? i protokoły z nich?*

2. *Zgromadzenia zwyczajne członków (§ 10 lit. c)?*

3. *Zgromadzenia powiatowe K. r. (§ 23, 24 i 25 statutu)?*

4. *Zjazdy K. r. powiatowe (§ 26 staiutu)?*

5. *Zjazdy K. r. okręgowe (§ 26 statutu)?*

6. *Ogólna Rada Towarzystwa K. r. (§ 37 i 38 statutu)?*

7. *Walne zjazdy K. r. (§ 40 statutu)?*

8. *Udział w specyalnych kursach, wykładach itd. i w jakich (§ 2 statutu i t. p.)?*

9. *Udział w gremialnym zwiedzaniu gospodarstw członków K. r. i gospodarstw wzorowych (§ 2 statutu i t. p.)?*

10. *Udział w wystawach rolniczych i przemysłowych (§ 2 statutu i t. p.)?*

11. *Udział K. r. w większych przedsiębiorstwach handlowych:*
a) Składnica towarowa K. r.

b) inne organizacye handlowe i jakie?

12. *Udział K. r. w handlu wywozowym bydła rzeźnego:*
a) w organizacyi Towarzystwa K. r.?

b) w innej organizacyi i jakiej?

VIII.

Udział kobiet w Kółkach rolniczych (§ 21 statutu).

1. *Przy udziale kobiet w myśl statutu skład specyalnego Zarządu w oddziale kobiecym K. r.:*
a) Przewodnicząca (przewodniczący)?

b) Zastępczyni przewodniczącej (zastępca przewodniczącego)?

c) Sekretarka (sekretarz)?

d) Kasyerka (kasyer)?

e) Specyalne czynności oddziała kobiecego i jakie?

IX.

Udział Kółka rolniczego w organizacyi spółek, związków, wskazanych w statucie.

1. Spółki dla gromadzenia i sprzedaży produktów rolniczych i wyrobów przemysłu rolnego i domowego (§ 2 lit. e statutu)?

2. Spółkowe kasy oszczędności i pożyczek, ewentualnie związki tych kas (2 lit. h i 12 lit. c statutu)?

3. Związki dla ubezpieczenia bydła (§ 2 lit. statutu)?

4. Spółki mleczarskie? (§ 12 lit. e statutu)?

5. Spółki hodowlane (§ 12 lit. e statutu)?

6. Spółki melioracyjne (§ 12 lit. e statutu)?

7. Inne spółki, lub związki możliwe w zakresie działalności K. r. i jakie?

X.

Stosunki ogólne w gminie, w której jest Kółko rolnicze, co do zaludnienia, wyznania, specyalnych zawodów, co do przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych itd., co do stowarzyszeń i instytucyi publicznych, co do majątku gminnego, nieruchomości, domów itp.

XI.

Zarządzenia podczas lustracyi przyjęte na Ogólnem zebraniu Kółka rolniczego, względnie na posiedzeniu Zarządu Kółka.

XII.

Wnioski i żądania podczas lustracyi, pochodzące z uchwały Ogólnego zebrania, względnie z posiedzenia Zarządu K. r.

UWAGA! Ustępy protokołu lustracyjnego pod X, XI, XII, mają być wypełnione na osobnych załącznikach do protokołu lustracyjnego.

Drukarnia Udziałowa — Lwów.

S2

INSTRUKCYA
dla sklepów Kółek rolniczych

(Uchwalona na posiedzeniu Zarządu głównego Towarzystwa d. 27. grudnia 1900 r., w myśl § 13. statutu Towarzystwa).

I. Firma.

§ 1. Pod firmą Kółka rolniczego może być prowadzone przedsiębiorstwo handlowe („Sklep Kółka rolniczego"), jeżeli:

a) Ogólne zebranie Kółka postanowi założenie i prowadzenie przedsiębiorstwa tego na rachunek Kółka podług przepisów niniejszej instrukcyi, i jeżeli

b) właścicielem jego jest Kółko rolnicze jako takie.

§ 2. Uchwała Ogólnego zebrania Kółka o podjęciu nowego przedsiębiorstwa (o założeniu sklepu Kółka) powinna być przedłożona do wiadomości Zarządu głównego wraz z 1 egzempl. podpisanej przez Zarząd Kółka instrukcyi z przedstawieniem wykazu funduszów na założenie i prowadzenie przedsiębiorstwa.

§ 3. Jeżeli Zarząd główny w ciągu dni czternastu nie podniesie żadnego zarzutu, uważa się postanowienie Ogólnego zebrania Kółka jako zatwierdzone, poczem Kółko może ubiegać się o wydanie karty przemysłowej.

II. Fundusze.

§ 4. Każdy sklep Kółka rolniczego musi posiadać odrębne, z ogólnych funduszów Kółka wydzielone środki, przeznaczone na prowadzenie przedsiębiorstwa i osobno administrowane.

§ 5. Własne fundusze sklepu Kółka rolniczego mogą pochodzić:

a) z wydzielonych na cele przedsiębiorstwa sklepowego własnych funduszów Kółka;

b) z udziałów członków Kółka rolniczego;

c) z darów prywatnych na ten cel przeznaczonych — i

d) z zysków przedsiębiorstwa.

§ 6. Jeżeli fundusze przedsiębiorstwa tworzą się także z udziałów, naówczas powstaje dla prowadzenia sklepu Kółka rolniczego Spółka cicha, w której Kółko rolnicze, jako takie,

jest właścicielem przedsiębiorstwa, a inni członkowie Kółka, którzy wnieśli udziały, są jego cichymi wspólnikami.

§ 7. Prawa i obowiązki wspólników są określone niniejszą instrukcyą. W szczególności zaś jest każdy wspólnik cichy odpowiedzialny wobec Kółka rolniczego za jego zobowiązania całym deklarowanym, chociażby nie w całości wpłaconym, udziałem. Kółko rolnicze odpowiada natomiast całym swoim majątkiem za zobowiązania, przyjęte z tytułu prowadzenia sklepu pod firmą Kółka rolniczego.

§ 8. Udziały w przedsiębiorstwie handlowem (sklepie Kółka rolniczego) mogą nabywać tylko członkowie Kółka. Najmniejszy udział wynosi 2 K i musi być od razu przy wstąpieniu do Spółki sklepowej w całości wpłacony. Można także deklarować wyższy udział i wpłacić go bądź od razu w całości, bądź ratami kwartalnemi lub miesięcznemi, co najmniej po 2 K. Kwotę najwyższego udziału dla 1 członka ustanawia Ogólne zebranie Kółka, które może także zmieniać pierwotnie ustanowioną najwyższą granicę dla jednego udziału. Wspólnikowi wolno wycofać swój udział w całości, lub w części tylko na podstawie poprzedniego wypowiedzenia, zgłoszonego najmniej na 3 miesiące przed końcem roku administracyjnego. Wypłata udziału następuje wszakże dopiero w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez Ogólne zebranie Kółka zamknięcia rachunkowego za ten rok, w którym nastąpiło wypowiedzenie udziału. Ogólne zebranie Kółka może także uchwalić wypowiedzenie wszystkich udziałów wspólników Kółka i zwrócić je członkom swoim w ciągu trzech miesięcy po zamknięciu rachunkowem za ten rok, który poprzedził wypowiedzenie udziałów. Po upływie terminów wypowiedzenia, gaśnie prawo do zysków od niepodjętych udziałów.

§ 9. Każdy wspólnik otrzymuje książeczkę udziałową, mieszczącą także odpis (odbitkę) niniejszej instrukcyi.

§ 10. Zarząd Kółka rolniczego może na rzecz swego przedsiębiorstwa sklepowego zaciągać pożyczki w granicach przez Ogólne zebranie (§ 14. statutu) ustanowionych.

III. Organa zawiadowcze.

§ 11. Sprawami przedsiębiorstwa sklepowego zawiadują:

a) Ogólne zebranie Kółka rolniczego;
b) Zarząd Kółka rolniczego;
c) Kierownik sklepu;
d) Kasyer;
e) Personal pomocniczy.

§ 12. Ogólne zebranie Kółka (według postanowień § 14. statutu) postanawia:

1) o założeniu, zwinięciu lub wydzierżawieniu przedsiębiorstwa, albo jego filialnych zakładów;

2) o najwyższej granicy udziałów jednego członka i o wysokości wkładki z ogólnych funduszów Kółka do funduszów przedsiębiorstwa handlowego;

3) granicę, dozwoloną Zarządowi do obciążenia przedsiębiorstwa w miarę potrzeby pożyczkami;

4) o udzieleniu, lub odmówieniu Zarządowi absolutoryum z czynności i rachunków, ewentualnie o pociągnięciu Zarządu do odpowiedzialności;

5) o rozdziale zysków i strat w myśl postanowień niniejszej instrukcyi.

§ 13. Dla skontrolowania rachunków i czynności przedsiębiorstwa sklepowego, wybiera Ogólne zebranie komisyę kontrolującą.

§ 14. Zarząd Kółka rolniczego jest zarazem Zarządem przedsiębiorstwa sklepowego i uchwala na posiedzeniach swoich:

1) o wynajęciu lub zmianie lokalu sklepowego;

2) o przyjęciu, uwolnieniu i o wynagrodzeniu sklepikarza i reszty personalu pomocniczego;

3) o znaczniejszem rozszerzeniu przedsiębiorstwa sklepowego przez wprowadzenie nowego działu towarów, albo czynności, tak samo o zwinięciu pewnego działu;

4) o zaciągnięciu pożyczki w granicach, ustanowionych przez Ogólne zebranie;

5) o rozkładzie czynności między członków Zarządu, ewentualnie o powołaniu z poza swego grona kierownika sklepu i o wysokości jego wynagrodzenia;

6) o przedłożeniu Ogólnemu zebraniu zamknięcia rachunkowego i wniosków co do użycia czystego zysku.

§ 15. Zarząd deleguje nadto z grona swego członków, którzy obowiązani są:

1) każdego czasu, a przynajmniej raz na kwartał, przeprowadzać szkontrum kasy i przeglądać rachunki i akta przedsiębiorstwa sklepowego;

2) wspólnie z kierownikiem i przy pomocy personalu pomocniczego przeprowadzać z końcem każdego roku administracyjnego inwenturę towarów i sprzętów sklepowych;

3) sprawdzić przygotowane przez kierownika sklepu zamknięcie rachunkowe za ubiegły rok przed przyjęciem przez Zarząd Kółka i zatwierdzeniem przez jego Ogólne zebranie;

4) zastępować w razie potrzeby kierownika i kasyera w ich czynnościach.

§ 16. Przynajmniej raz na kwartał powinno się odbyć posiedzenie Zarządu Kółka rolniczego dla załatwienia spraw sklepowych. Nadto powinien przewodniczący Zarządu według własnego uznania albo na żądanie kierownika sklepu lub wreszcie dwóch członków Zarządu zwołać bezzwłocznie posiedzenie dla załatwienia spraw sklepowych. Powzięte uchwały należy wpisywać do protokołu z posiedzeń Zarządu.

§ 17. Do załatwienia bieżących spraw ustanawia Zarząd Kółka rolniczego bądź ze swego grona, bądź z poza swego grona z pomiędzy wspólników kierownika sklepu,

a zawsze z grona swego kasyera. Mianowany z poza członków Zarządu kierownik sklepu może być w myśl § 16. statutu Towarzystwa Kółek rolniczych kooptowany na członka Zarządu; w przeciwnym razie bierze udział w jego posiedzeniach z głosem doradczym, o ile dotyczą spraw sklepowych, z wyjątkiem spraw, odnoszących się wprost do osoby kierownika.

§ 18. Kierownik sklepu:

1) zakupuje i odbiera sprowadzone towary;

2) ustanawia ceny sprzedaży i w tej cenie oddaje towary do sprzedaży sklepikarzowi;

3) czuwa nad czystością i porządkiem w sklepie, nad właściwem i starannem przechowaniem towarów, nad przyzwoitem, szybkiem i dokładnem wykonywaniem ekspedycyjnych czynności;

4) prowadzi korespondencyę i rachunki sklepu, w razie potrzeby przy pomocy personalu pomocniczego;

5) pilnuje terminowych wypłat i wpłat;

6) współdziała z Zarządem w przeprowadzeniu szkontra towarów i sprzętów sklepowych;

7) przygotowuje dla Zarządu zamknięcie rachunkowe roczne;

8) zdaje sprawę na posiedzeniu Zarządu z działalności sklepu i jego obrotów za czas ubiegły od poprzedniego sprawozdania i posiedzenia;

9) przedkłada kwartalne wykazy dłużników;

10) przedstawia Zarządowi wnioski, zmierzające do ulepszenia administracyi i rozwinięcia przedsiębiorstwa.

§ 19. Kasyer:

1) odbiera codziennie gotówkę, w sklepie utargowaną;

2) przyjmuje wszelkie wpłaty i uskutecznia wszelkie wypłaty na zlecenie kierownika;

3) czuwa nad tem, aby wszystkie wypłaty były uzasadnione kwitami (dowodami kasowymi);

4) przechowuje bezpiecznie gotówkę i prowadzi dziennik kasowy.

§ 10. Do wykonywania sprzedaży towarów ustanawia Zarząd personal pomocniczy, a przedewszystkiem sklepikarza, do którego należy;

1) sprzedawanie towarów po ustanowionych przez kierownika cenach, które powinny być uwidocznione na odnośnych towarach;

2) staranne przechowanie towarów w sklepie i w magazynach;

3) wykazanie zawczasu wyczerpujących się zapasów towarów;

4) oddawanie codziennie kasyerowi albo jego zastępcy utargowanych pieniędzy;

5) udzielanie w razie potrzeby pomocy pisarskiej i rachunkowej kierownikowi sklepu.

§ 21. Sklepikarzowi nie wolno:

a) samowolnie nakładać lub zmieniać cen sprzedaży towarów;

b) zakupować na własną rękę towarów;

c) prowadzić handlu jakimikolwiek towarami w lokalu sklepu na własny rachunek.

§ 22. Czynności kierownika, kasyera i sklepikarza nie może wykonywać jedna osoba.

§ 23. Umowa ze sklepikarzem ma być zawarta pisemnie, a sklepikarz ma złożyć na zabezpieczenie zawinionych strat kaucyę w wysokości przez Zarząd ustanowionej, lub dostarczyć dwóch odpowiednich poręczycieli.

§ 24. Korespondencye w sprawach handlowych mają być podpisane przez kierownika sklepu pod stampilią „sklepu Kółka rolniczego".

IV. Kupno i sprzedaż.

§ 25. Zakupno towarów uskutecznia kierownik sklepu. Zawieranie jednak stałych umów z dostawcami wymaga zatwierdzenia Zarządu Kółka, który może także wykluczyć lub polecić uwzględnienie niektórych firm przy zakupywaniu towarów.

§ 26. Zarząd Kółka ustanawia także najwyższą granicę, do jakiej kierownikowi wolno obciążać przedsiębiorstwo sklepowe kredytem towarowym.

§ 27. Godziny wykonywania sprzedaży ustanawia Zarząd Kółka rolniczego, który także orzeka, kto i w jaki sposób ma przechowywać klucze od lokalu, otwierać go i zamykać.

§ 28. Sprowadzone towary odbiera kierownik podług rachunków, wyznacza im ceny sprzedaży, które mają być na towarach uwidocznione i oddaje sklepikarzowi do przechowania i sprzedaży. Rzeczą kierownika jest czuwać nad właściwem przechowaniem towarów.

§ 29. Zarząd Kółka postanowi, do jakiej łącznej kwoty można przy sprzedaży udzielić kredytu towarowego, jak nie mniej, jak wysokie kredyty towarowe mogą być przyznane poszczególnym odbiorcom. Za przekroczenie tych kredytów odpowiadają kierownik i sklepikarz solidarnie.

§ 30. Z reguły co miesiąc, a najmniej co kwartał obowiązany jest kierownik przedłożyć wykaz wszystkich dłużników sklepu Zarządowi, który zresztą może postanowić

każdego czasu zamknięcie kredytu poszczególnym odbiorcom lub wytoczenie skargi sądowej przeciw dłużnikowi po bezskutecznem zawezwaniu go do uiszczenia zaległej należytości.

Udzielanie kredytu pieniężnego jest niedozwolone.

V. Rachunkowość.

§ 31. Ustanowienie roku administracyjnego i rachunkowego należy do Ogólnego zebrania Kółka rolniczego; jeżeli to zebranie nie postanowi inaczej, liczy się rok administracyjny od 1. stycznia do 31. grudnia roku kalendarzowego.

§ 32. Z końcem każdego roku administracyjnego obowiązany jest Zarząd sklepu przeprowadzić dokładną inwenturę dłużników, towarów i sprzętów wraz ze szkontrum kasy. Przy badaniu inwentarza dłużników należy sprawdzić, czy i o ile pretensye są pewne; wątpliwe należy odpisać. Inwentarz towarów należy wyceniać na podstawie kosztów nabycia z potrąceniem umiarkowanego procentu na braki lub straty. Od sprzętów należy potrącić najmniej 10%.

Na tej podstawie zestawi kierownik zamknięcie rachunkowe przedsiębiorstwa sklepowego, przedłoży je najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po upływie roku administracyjnego Zarządowi Kółka rolniczego do zatwierdzenia wraz z wnioskami co do użycia zysku lub pokrycia straty. Między zwołaniem a odbyciem Ogólnego zebrania Kółka w celu zatwierdzenia zamknięcia rachunków musi upłynąć najmniej 8, a najwięcej 14 dni, w którym to czasie wolno każdemu członkowi Kółka przeglądać zamknięcie rachunkowe.

Podpisany przez wszystkich członków Zarządu Kółka rolniczego i zaopatrzony klauzulą o zatwierdzeniu przez Ogólne zebranie oryginał zamknięcia rachunkowego wraz z wszystkimi załącznikami (inwentarzami) ma być przechowany przez przewodniczącego Kółka rolniczego jako ważny dokument, a odpis zamknięcia (bez załączników i inwentarzy) ma być przedłożony Zarządowi głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych w ciągu 14 dni po zatwierdzeniu przez Ogólne zebranie, wraz z krótkiem sprawozdaniem o działalności przedsiębiorstwa za ubiegły rok.

§ 33. Osobna instrukcya rachunkowa, wydana przez Zarząd główny, przepisuje sposób prowadzenia rachunkowości; wprowadzenie zmian przy wykonywaniu tej instrukcyi może nastąpić tylko za zgodą Zarządu głównego.

VI. Rozdział zysków i pokrycie strat.

§ 34. Wykazany zamknięciem rachunkowem czysty zysk rozdziela Ogólne zebranie Kółka rolniczego na wniosek Zarządu podług następujących zasad:

1) Przedewszystkiem musi być z czystego zysku wydzielone 15% na fundusz rezerwowy, dopóki tenże nie wzrośnie do wysokości kapitału udziałowego, umieszczonego w przedsiębiorstwie handlowem.

2) Następnie wydziela się z czystego zysku odpowiednią kwotę do rozdziału pomiędzy Kółko rolnicze i członków, którzy mają udziały, w stosunku kwot, wniesionych przez Kółko rolnicze i członków. Udział w zysku nie może przekraczać 10%.

3) Z pozostałej reszty czystego zysku wyznacza się odpowiednie kwoty dla kierownika i personalu sklepowego.

4) Resztę zysku Ogólne zebranie bądź to przydziela do funduszu rezerwowego, bądź też przeznacza na inne cele dobra publicznego.

§ 35. Wypłata udziału w zyskach może nastąpić tylko na podstawie zatwierdzonego przez Ogólne zebranie zamknięcia rachunkowego za ubiegły rok i powziętych uchwał o rozdziale czystego zysku, zgodnie z postanowieniami niniejszej instrukcyi. Niepodniesiony w przeciągu trzech miesięcy od dnia płatności udział w zyskach przypisuje się do udziału. Dopóki udział nie został wypłacony w deklarowanej wysokości, nie można podnosić przyznanego udziału w zyskach, lecz przypisuje się go do udziału.

§ 36. Fundusz rezerwowy przedsiębiorstwa powinien być osobno administrowany i o ile możności, wycofany z obrotu handlowego, a bezpiecznie podług uznania Zarządu Kółka rolniczego umieszczony.

§ 37. Jeżeli zamknięcie rachunkowe wykazuje straty, naówczas pokrywa się je przedewszystkiem z funduszu rezerwowego, a gdyby fundusz rezerwowy nie wystarczył na pokrycie strat, może Ogólne zebranie uchwalić bądź to przeniesienie niepokrytej części straty na rachunek następnego roku, bądź odpisanie jej z udziałów wspólników w stosunku do ich wysokości. Przeniesienie straty za ubiegły rok, niepokrytej funduszem rezerwowym, na rachunek roku następnego może nastąpić tylko w takim razie, jeżeli strata nie przekracza $^1/_4$ części całego kapitału udziałowego. O pokryciu straty w myśl powyższych zasad decyduje Ogólne zebranie Kółka rolniczego na wniosek jego Zarządu.

§ 38. Jeżeli strata, niepokryta funduszem rezerwowym przedsiębiorstwa, przekracza wartość wniesionych udziałów, ma nastąpić likwidacya przedsiębiorstwa.

VI. Stosunek do zwierzchnich organów Towarzystwa.

§ 39. Przedsiębiorstwa handlowe (sklepy Kółek rolniczych) podlegają podług postanowień § 13. statutu Towarzystwa nadzorowi i władzy Zarządu głównego, a mogą korzystać z jego opieki i środków, jakimi Towarzystwo zozporządza.

§ 40. W szczególności zaś Zarząd główny:

a) ułatwia sklepom Kółek rolniczych ich stosunek z różnemi władzami;

b) podejmuje starania celem ulepszenia i udogodnienia administracyi przedsiębiorstw;

c) wydaje książki, pisma i broszury, oraz utrzymuje stałe i wędrowne kursa nauki dla rozszerzenia wiadomości, potrzebnych do należytego prowadzenia sklepu kółkowego;

d) zaopatruje Kółka rolnicze w potrzebne im druki, książki rachunkowe i formularze za zwrotem kosztów wyłożonych;

e) stara się o to, aby Kółka rolnicze mogły się jak najkorzystniej zaopatrywać w potrzebne im towary i w ogóle popiera interesa handlowe Kółek rolniczych.

f) wyjednywa pożyczki z ustanowionego w tym celu osobnego funduszu pożyczkowego krajowego.

Zarząd główny ma natomiast prawo:

Przeprowadzić lustracyę sklepu Kółka rolniczego, ilekroć tego uzna potrzebę, a Zarząd Kółka rolniczego obowiązany jest udzielić lustratorowi pomocy w ułatwieniu jego czynności i stosować się do szczegółowych poleceń, jakie Zarząd główny może wydać dla przedsiębiorstwa handlowego na podstawie protokołu i sprawozdania z przeprowadzonej lustracyi.

§ 41. Prawa swoje, określone w poprzednim paragrafie, może Zarząd główny przelać częściowo lub zupełnie na właściwy Zarząd powiatowy lub okręgowy.

§ 42. W razie niezastosowania się do postanowień niniejszej, lub w jego miejsce wydanej instrukcyi, może Zarząd główny Towarzystwa zabronić używania firmy Kółka rolniczego, lub postąpić w myśl § 39. lit. *f)* statutu.

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

96

Statut Spółki handlowej

Kółka (Kółek) rolniczego (ych) w ....

stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką.

I. Firma, cel, siedziba i czas trwania Spółki.

§. 1. Na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 (Dz. p. p. Nr. 70) zawiązują podpisani Spółkę pod firmą „Spółka handlowa Kółka (Kółek) rolniczego (ych) w ...., stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką".

§. 2. Celem Spółki jest wspólne spieniężanie produktów, wytwarzanych we własnych gospodarstwach członków, jakoteż zaopatrywanie ich w potrzebne dla nich artykuły przy pomocy odpowiednich urządzeń handlowych. W szczególności do zakresu działania spółki należą następujące czynności:

a) wspólne zakupno potrzebnych członkom dla ich rolniczego gospodarstwa towarów;

b) wspólna sprzedaż wytworów gospodarstw członków;

c) prowadzenie spółkowego sklepu spożywczego.

Dla zajęcia się wszakże wymienionymi pod b) i c) działami działalności Spółki potrzeba specyalnej uchwały Walnego zebrania, zatwierdzonej przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych. Uchwalając zajęcie się przez Spółkę obok wspólnego zakupna potrzebnych członkom dla ich rolniczego gospodarstwa towarów również i wspólną sprzedażą wytworów ich gospodarstw, lub prowadzeniem spółkowego sklepu spożywczego, Walne zebranie może uchwalić jednocześnie obowiązkowe wpłacenie przez członków dodatkowych jeszcze udziałów.

§. 3. Siedzibą Spółki jest (są) gmina (y) .... czas trwania Spółki nie jest ograniczony.

II. Członkowie.

§. 4. Członkiem Spółki może być każdy członek Kółka (ek) w ...., jeżeli podpisze statut lub deklaracyę przystąpienia do Spółki i uiści opłatę wstępną oraz przynajmniej pierwszą ratę na udział.

§. 5. Obowiązkiem członka jest:

a) wpłacić do kasy Spółki przynajmniej jeden udział i jednorazową opłatę wstępną;

b) odpowiadać za zobowiązania stowarzyszenia wobec osób trzecich nietylko swym udziałem, ale nadto kwotą dalszą aż do dwukrotnej wysokości udziału, o ile na pokrycie pretensyi wierzycieli Spółki nie wystarczy jej własny majątek;

c) oznaczone przez Walne zebranie towary rolnicze zakupywać wyłącznie za pośrednictwem Spółki, w razie zaś podjęcia przez Spółkę przewidzianą pod §. 2. b)

sprzedaży wspólnej, oznaczone przez Walne zebranie wytwory swego gospodarstwa sprzedawać również tylko za pośrednictwem Spółki;

d) stosować się do postanowień statutu, uchwał Walnego zebrania, oraz przepisów, jakie wyda Zarząd, względnie Rada nadzorcza Spółki.

§. 6. Członek ma prawo:

a) zakupywać, względnie sprzedawać za pośrednictwem Spółki towary, których zakupnem i sprzedażą się ona trudni i wogóle korzystać z jej usług, o ile się stosuje do obowiązujących w Spółce przepisów;

b) brać udział w Walnych zebraniach Spółki;

c) uczestniczyć w zyskach Spółki po myśli postanowień niniejszego statutu (§. 42).

§. 7. Członek przestaje należeć do Spółki:

a) wskutek dobrowolnego wystąpienia ze Spółki za poprzedniem 3-miesięcznem wypowiedzeniem;

b) wskutek wystąpienia lub wykluczenia z odnośnego Kółka rolniczego;

c) wskutek śmierci.

III. Organa Spółki.

§. 8. Organa Spółki są:

a) Zarząd;

b) Rada nadzorcza;

c) Walne zebranie.

A. Zarząd.

§. 9. Zarząd Spółki składa się z trzech, względnie czterech członków przez Walne zebranie na wniosek Rady nadzorczej na trzy lata wybranych, a mianowicie:

a) z przewodniczącego;

b) z jego zastępcy i

c) kasyera; a oprócz tego w razie prowadzenia przez Spółkę sklepu spożywczego z

d) kierownika sklepu.

Przynajmniej dwóch członków Zarządu Spółki musi być jednocześnie członkami Zarządu odnośnego Kółka rolniczego, względnie odnośnych Kółek rolniczych.

W razie wcześniejszego ustąpienia, zasuspendowania lub trwałej przeszkody w spełnianiu obowiązków może Rada nadzorcza zamianować zastępcę członka Zarządu aż do najbliższego Walnego zebrania.

§. 10 Zarząd prowadzi bieżącą administracyę Spółki i jej zakładów na podstawie instrukcyi zasadniczych, wydanych przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych, oraz instrukcyi szczegółowych, wydawanych przez Radę nadzorczą a w szczególności:

a) przyjmuje członków Spółki (§. 4.) i przedkłada Zarządowi Kółka wnioski o wykluczeniu członków z Kółka, z powodu niewypełniania obowiązków członka Spółki;

b) w razie, gdy Spółka prowadzi sklep, przedkłada Radzie nadzorczej do decyzyi wnioski co do przyjęcia lub usunięcia sklepikarza;

c) zawiera układy ze stałymi odbiorcami i dostawcami Spółki; zaciąga pożyczki dla Spółki w granicach upoważnienia, udzielonego przez Radę nadzorczą, i czuwa nad ich regularną spłatą; zestawia i przedkłada Radzie nadzorczej roczne zamknięcia rachunkowe i bilanse Spółki wraz z wnioskami co do rozdziału zysku lub pokrycia straty; może przedkładać Radzie nadzorczej wnioski, mające na celu rozwój Spółki.

§. 11. Załatwianie spraw, wymienionych w §. 10. wymaga u c h w a ł y Z a r z ą d u na posiedzeniu, które zwołuje przewodniczący Zarządu lub jego zastępca. Do ważności uchwały potrzeba obecności i zgody przynajmniej dwóch członków Zarządu. Z powziętych uchwał spisuje się zwięzłe protokoły, które podpisują obecni na posiedzeniu członkowie Zarządu.

§. 12. Przewodniczący Zarządu, względnie jego zastępca

a) zastępuje Spółkę sądownie i pozasądownie;

b) przewodniczy na posiedzeniach Zarządu;

c) wykonywa przepisy obowiązujących ustaw, a w szczególności prowadzi „Spis członków" i czuwa nad przestrzeganiem postanowień statutu, wydanych na jego podstawie instrukcyi, Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych, jakoteż uchwał Walnego zebrania;

d) prowadzi korespondencyę Spółki; sprawdza kasę i inwentarz Spółki; przedkłada Radzie nadzorczej kwartalne sprawozdania z działalności Spółki, a Zarządowi najpóźniej do końca stycznia każdego roku roczne zamknięcia rachunkowe i bilans Spółki za rok ubiegły.

§. 13. Kasyer przechowuje gotówkę, pobiera wpłaty i uskutecznia wypłaty pieniężne podług przepisów instrukcyi kasowej.

§. 14. Kierownik sklepu:

a) dogląda czynności sklepikarza i należytego prowadzenia rachunkowości sklepu według instrukcyi Zarządu głównego T. K. r;

b) przeprowadza dla sklepu zakupy na podstawie uchwał Zarządu.

§. 15. Wszyscy członkowie Zarządu odpowiadają osobiście i solidarnie za szkody, wynikające z przekroczenia ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych niniejszego statutu, uchwał Walnego zebrania i wydanych przez Radę nadzorczą instrukcyi, lub w razie zaniedbywania swych obowiązków. Rada nadzorcza może w razie uznanej potrzeby zasuspendować wszystkich, lub pojedynczych członków Zarządu i zamianować zastępców aż do rozstrzygnięcia przez Walne zebranie, które powinno być zwołane w ciągu 8 dni.

§. 16. Legitymacyę dla pierwszego Zarządu stanowi pierwotny statut, a dla następnych protokół z odnośnego Walnego zebrania.

§. 17. Firmę Spółki podpisuje pod wyciśniętą pieczątką (stampilią) Spółki przewodniczący (względnie jego zastępca), oraz jeden z członków Zarządu.

B) Rada nadzorcza.

§. 18. Rada nadzorcza składa się najmniej z . . . . . członków, których wybiera Walne zebranie z pośród członków Spółki na przeciąg trzech lat. Corocznie ustępuje z Rady nadzorczej $^{1}/_{3}$ część członków, którzy mogą być ponownie wybrani; po upływie pierwszego i drugiego roku od wejścia w życie niniejszego postanowienia oznaczy los, którzy z członków Rady mają ustąpić.

Członkowie Zarządu nie mogą należeć do Rady nadzorczej.

§. 19. Rada nadzorcza konstytuuje się sama, wybierając swego przewodniczącego, jego zastępcę i sekretarza.

§. 20. Członkowie Rady nadzorczej pełnią swe czynności bezpłatnie, jako obowiązek honorowy.

§. 21. Rada nadzorcza:

a) nadzoruje czynności Zarządu i zakładów Spółki;

b) wydaje instrukcye dla Zarządu, dla zakładów Spółki, jakoteż dla jej członków;

c) na wniosek Zarządu mianuje i usuwa sklepikarza;

d) ustanawia zasadniczą cenę za produkta dostarczane Spółce przez członków dla wspólnej sprzedaży, jako też oznacza procentowo zysk na sprzedawanych w sklepie Spółki towarach;

e) udziela Zarządowi upoważnień do zaciągania dla Spółki pożyczek;

f) przyjmuje kwartalne sprawozdania przełożonego Zarządu z działalności i rozwoju Spółki, oraz jej zakładów;

g) sprawdza roczne zamknięcia rachunkowe i bilanse Spółki, przygotowując dla Walnego zebrania wnioski o udzielenie Zarządowi absolutoryum z czynności i rachunków, jakoteż o rozdziale zysków lub pokryciu strat;

h) w razie wcześniejszego ustąpienia lub trwałej przeszkody w sprawowaniu czynności przez członka Zarządu mianuje jego zastępcę (§. 9.);

i) może pojedynczych lub wszystkich członków Zarządu zawiesić w urzędowaniu i zamianować tymczasowych zastępców do wykonywania bieżącej administracyi, aż do rozstrzygnięcia sprawy przez Walne zebranie, które powinno być w takim razie w ciągu 8 dni zwołane (§. 28.);

j) obowiązana jest wogóle troszczyć się o dobro i rozwój Spółki.

§. 22. Członkowie Rady nadzorczej są odpowiedzialni za szkody, wyrządzone Spółce przez zaniedbywanie obowiązków. Przewodniczący Rady nadzorczej jest uprawniony do przedstawienia Walnemu zebraniu wniosku usunięcia opieszałych członków Rady i zastąpienia ich nowymi.

§. 23 Posiedzenia Rady nadzorczej odbywają się przynajmniej raz na kwartał. Posiedzenia zwołuje przewodniczący Rady nadzorczej, względnie jego zastępca. Do ważności posiedzenia potrzeba, aby wszyscy członkowie Rady zostali zawiadomieni, a większość przybyła na posiedzenie. Uchwały zapadają większością głosów członków obecnych, a w razie równości głosów, rozstrzyga przewodniczący. Z obrad i uchwał spisuje się protokół, który podpisuje przewodniczący i sekretarz Rady nadzorczej.

§. 24. W posiedzeniach Rady nadzorczej mogą także uczestniczyć z głosem doradczym wszyscy członkowie Zarządu; jeżeli jednak obrady dotyczą osobistych spraw członków Zarządu, jako też wykonywania nadzoru nad czynnościami Zarządu, powinni się uchylić od udziału w posiedzeniach Rady nadzorczej.

§. 25 Rada nadzorcza może wybrać ze swego grona komisyę kontrolującą z trzech członków i udzielać jej instrukcyi co do wykonywania nadzorczych czynności nad Spółką.

C) Walne zebranie.

§. 26. Do udziału w Walnem zebraniu Spółki z głosem stanowczym ma prawo każdy członek Spółki; prawo to gaśnie z chwilą, gdy członek zgłosi swoje wystąpienie ze Spółki. Prawo udziału w Walnem zebraniu Spółki przysługuje po nad to delegatowi Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych.

§. 27. Przynajmniej raz na rok w trzech pierwszych miesiącach roku kalendarzowego odbywa się zwyczajne Walne zebranie Spółki. Nadzwyczajne Walne zebranie Spółki może być zwołanem każdego czasu, gdy tego uzna potrzebę Rada nadzorcza, albo tego zażąda przynajmniej $^1/_5$ część członków Spółki.

§. 28. Walne zebranie zwołuje przewodniczący Rady nadzorczej lub jego zastępca, a gdyby oni tego zaniedbali, przewodniczący Zarządu. Zwołanie powinno nastąpić przynajmniej na 8 dni przed terminem zebrania. Jednocześnie ze zwołaniem Walnego zebrania przewodniczący Rady nadzorczej uwiadamia o zwołaniu tem Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych. Jeżeli jednak na porządku dziennym jest zmiana statutu lub rozwiązanie Spółki, powinno być Walne zebranie zwołane przynajmniej na 30 dni przed terminem zebrania. Ogłoszenie o zwołaniu Walnego zebrania powinno zawierać wymienienie terminu, miejsca i porządku dziennego zwołanego zebrania. Wnioski pojedyńczych członków mogą być tylko w takim razie objęte porządkiem dziennym Walnego zebraniu, jeżeli przynajmniej na 10 dni naprzód zostały do Zarządu zgłoszone i poparte przynajmniej przez $^1/_{10}$ część członków Spółki.

§. 29. Zgodnie z poprzednimi przepisami zwołane Walne zebranie jest ważne z reguły bez względu na ilość obecnych członków. Tylko wtenczas, gdy chodzi o zmianę statutu, potrzeba obecności połowy, a gdy chodzi o rozwiązanie Spółki, obecności $^3/_4$ części członków Spółki. W razie gdyby na Walnem zebraniu, zwołanem dla zmiany statutu lub rozwiązania Spółki, nie znalazła się przepisana wyżej ilość członków, może być zwołane z tym samym porządkiem dziennym drugie Walne zebranie, które jest ważne bez względu na ilość członków obecnych.

§. 30. Walnemu zebraniu przewodniczy przewodniczący Rady nadzorczej, jego zastępca lub przewodniczący Zarządu. Każdy członek ma jeden głos. Głosowanie odbywa się przez podniesienie rąk lub powstanie; Walne zebranie może jednak także uchwalić w każdym wypadku z osobna, że głosowanie ma być imienne albo kartkami. Uchwały zapadają większością głosów członków obecnych na zebraniu, z wyjątkiem uchwał, dotyczących zmiany statutu, które wymagają większości $^1/_3$ części wszystkich głosów, jakoteż uchwał, dotyczących rozwiązania Spółki, które wymagają większości $^3/_4$ części wszystkich głosów członków obecnych na Walnem zebraniu. W razie równości głosów, rozstrzyga przewodniczący. Z obrad i uchwał Walnego zebrania spisuje się protokół, który podpisuje przewodniczący Rady nadzorczej (lub jego zastępca), przewodniczący Zarządu (albo zastępujący go członek Zarządu) i ten członek Spółki, który protokół spisywał.

§. 31. Kompetencya. — Walne zebranie:

a) wybiera członków Rady nadzorczej (§. 18.) i Zarządu (§. 9.);
b) udziela Zarządowi i Radzie nadzorczej absolutoryum z czynności i rachunków;
c) zatwierdza roczne zamknięcia i uchwala na podstawie wniosków Rady nadzorczej o użyciu czystego zysku lub pokryciu straty;
d) rozstrzyga o pociągnięciu członków Zarządu i Rady nadzorczej do odpowiedzialności;
e) uchwala o wnioskach, objętych porządkiem dziennym, a dotyczących czynności i rozwoju Spółki;
f) decyduje o zmianie statutu i rozwiązaniu Spółki.

§. 32. Walne zebranie może uchwalać tylko w sprawach objętych porządkiem dziennym.

V. Fundusze.

§. 33. Fundusze Spółki tworzą się:

a) z opłat wstępnych;
b) z udziałów członków;
c) z subwencyi i zasiłków, otrzymywanych przez Spółkę;
d) z pożyczek przez Spółkę zaciąganych;
e) z zysków Spółki i innych źródeł.

§. 34. Przy wstąpieniu do Spółki powinien każdy członek uiścić 1 kor. jako opłatę wstępną, która przechodzi na własność Spółki.

§. 35. Każdy członek musi mieć przynajmniej 1 udział w kwocie 5 koron, wolno zaś członkowi posiadać najwyżej 10 udziałów. Udział może być wpłacony odrazu w całości, albo ratami miesięcznemi najpóźniej w ciągu jednego roku. Zwrot udziałów następuje w rok po upływie tego roku administracyjnego, w którym członek ustąpił ze Spółki.

§. 36. Od udziałów w całości wpłaconych wypłaca Spółka dywidendę czyli odsetki w wysokości, ustanawianej z dołu (za poprzedni rok) corocznie przez zwyczajne Walne zebranie. Dywidenda nie może przenosić 5 od sta (§. 41. *b*).

§. 37. W jakich granicach i pod jakimi warunkami wolno Zarządowi zaciągać dla Spółki pożyczki, albo korzystać z kredytu w rachunku bieżącym, decyduje Rada nadzorcza Spółki (§. 10. *c*).

VI. Rachunkowość.

§. 38. Rok administracyjny Spółki liczy się od 1. stycznia do 31. grudnia roku kalendarzowego.

§. 39. Najpóźniej do końca lutego powinien Zarząd zestawić zamknięcie rachunków i bilans za ubiegły rok administracyjny i przedłożyć Radzie nadzorczej do sprawdzenia. Rada nadzorcza powinna zamknięcie rachunków i bilans sprawdzić i przed upływem pierwszego kwartału następnego roku administracyjnego przedłożyć Walnemu zebraniu do zatwierdzenia wraz z wnioskami co do rozdziału czystego zysku lub pokrycia straty.

§. 40. Bilans Spółki powinien wykazywać:

a) w stanie czynnym: gotówkę z końcem roku administracyjnego, papiery wartościowe podług kursu z końcem roku administracyjnego, wartość zapasu towarów, ruchomości i nieruchomości po potrąceniu odpowiedniego procentu na umorzenie, a w każdym razie nie wyższą, niż własne koszta nabycia oraz stan wierzytelności Spółki po potrąceniu lub odpisaniu pretensyi nieściągalnych;

b) w stanie biernym: udziały członków, należną, a niewypłaconą dywidendę, wszelkie długi Spółki i stan fundnszu rezerwowego;

c) zysk czysty, który jest przewyżką stanu czynnego nad stanem biernym albo stratę, jeżeli stan bierny okazał się większym od stanu czynnego.

§. 41. Czysty zysk rozdziela Walne zebranie według następujących zasad:

a) 25% czystego zysku przydziela się do funduszu rezerwowego, dopóki tenże nie zrówna się z wysokością udziałów;

b) z pozostałej części czystego zysku wydziela się kwotę na oprocentowanie udziałów, które nie może być wyższe jak 5 od sta, przyczem jednak Walne zebranie może uchwalić, że od udziałów wcale dywidenda nie będzie wypłacana;

c) następnie przeznaczyć może Walne zebranie część zysku na cele podniesienia i rozwoju działalności rolniczo-kształcącej swego Kółka Rolniczego względnie swych Kółek Rolniczych;

d) resztę zaś czystego zysku rozdziela Spółka między członków w stosunku do ilości uskutecznionych w Spółce zakupów, lub przeprowadzonych przez Spółkę sprzedaży.

§. 42. Stratę pokrywa się przedewszystkiem z funduszu rezerwowego; niepokrytą w ten sposób część straty pokrywa się przez użycie na ten cel odpowiedniej kwoty z udziałów członków, a gdyby fundusz rezerwowy i udziały członków nie wystarczały na pokrycie całej straty, powinni członkowie uiścić w oznaczonym termiaie dopłaty w stosunku do ilości deklarowanych udziałów; dopłata nie może przekraczać 2-krotnej wysokości deklarowanych przez członka udziałów (§. 5. *b*).

VII. Fundusz rezerwowy.

§. 43. Fundusz rezerwowy Spółki powinien stopniowo wzrastać przynajmniej do wysokości sumy udziałów, deklarowanych przez członków Spółki, a może być także podług uznania Walnego zebrania podwyższony.

Fundusz rezerwowy jest wspólnym majątkiem i służy na pokrycie możliwych strat Spółki; członkowie nie mają do niego pojedyńczo żadnego prawa i nie mogą żądać jego rozdzielenia.

VIII. Ogłoszenia.

§. 44. Ogłoszenia od Spółki pochodzące podpisuje przewodniczący Zarządu z wyjątkiem przewidzianego w §. 27. statutu Spółki ogłoszenia o zwołaniu Walnego zebrania przez przewodniczącego Rady nadzorczej lub jego zastępcę. Ogłoszenie powinno być przybite na tablicy dla ogłoszeń Spółki przed jej lokalem. W razie uznanej przez Zarząd potrzeby, umieszczać będzie Spółka swe publiczne ogłoszenia w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

IX. Zmiana statutu.

§. 45. Niniejszy statut może być przez Walne zebranie zmieniony, jeżeli:

a) Walne zebranie, na którego porządku dziennym pomieszczono zmianę statutu, zostało przynajmniej na 30 dni naprzód prawidłowo zwołane:

b) połowa członków Spółki bierze udział w Walnem zebraniu, zwołanem dla zmiany statutu;

c) przynajmniej $^2/_3$ części obecnych oświadczy się za proponowaną zmianą;

d) uzyskane zostało poprzednio zezwolenie Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych, jako Patrona Spółki.

Gdyby na zwołanem prawidłowo dla zmiany statutu Walnem zebraniu nie znalazła sir połowa członków, może być w ciągu dni 14 zwołane ponownie Walne zebranie dla załatwienia tego samego porządku dziennego i w takim razie jest ważne, bez względu na ilość obecnych członków, co w ponownem zaproszeniu należy zaznaczyć.

X. Zawiązanie i rozwiązanie Spółki.

§. 46. Do zwołania Walnego zebrania, na którem następuje zawiązanie Spółk nie potrzeba zachowania formalności, przewidzianych w §. 28. statutu.

Ci członkowie, którzy podpisali statut albo deklaracyę przystąpienia do Spółki, tworzą pierwsze Walne zebranie i mogą odrazu wybrać Zarząd i Radę nadzorczą, jakoteż uchwalać w sprawach Spółki.

§. 47. Dobrowolne rozwiązanie Spółki może nastąpić na Walnem zebraniu, zwołanem prawidłowo przynajmniej na 30 dni naprzód, jeżeli w niem bierze udział co najmniej $^3/_4$ części wszystkich członków Spółki i jeżeli przynajmniej $^3/_4$ obecnych oświadczy się za rozwiązaniem. Gdyby się na Walnem zebraniu, zwołanem w celu rozwiązania Spółki, nie znalazła dostateczna ilość członków, może być w ciągu dni 14 zwołane ponowne zebranie z tym samym porządkiem dziennym, a tak zwoł ne ponowne Walne zebranie jest ważne bez względu na ilość obecnych członków, co w ponownem zaproszeniu należy zaznaczyć. Przyjmowanie [illegible] z [illegible] § 49.

§ 48. Likwidacya następuje podług postanowień ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych.

Nadwyżka majątku Spółki, pozostała po zaspokojeniu wszystkich wierzycieli Spółki, rozdzielona będzie między członków Spółki w stosunku do wysokości wpłaconych udziałów, jeżeli ostatnie Walne zebranie inaczej nie rozporządzi.

XI. ~~Patronat.~~ Nadzór centralny.

§. 49. Spółka poddaje się z mocy niniejszego statutu opiece i nadzorowi ~~czyli Patronatowi~~ Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

~~Jako Patron Spółki~~ Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych udziela Spółce fachowej pomocy przy wykonowaniu czynności Spółki i jej organów w każdym kierunku działalności, przyznaje Spółce stosowne zasiłki oraz ułatwia Spółce uzyskanie stosownych kredytów.

Natomiast ma prawo Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych wykonywać nadzór i kontrolę nad Spółką i jej organami w każdym kierunku ich działalności w sposób, jaki uzna za właściwy.

Jeżeli Spółka uchyla się od przeprowadzenia kontroli, albo nie stosuje się do instrukcyi i poleceń, otrzymywanych od Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych lub od upoważnionych przezeń organów, może Zarząd główny ją rozwiązać. Majątek jej przechodzi wtedy na własność odnośnego Kółka rolniczego, względnie odnośnych Kółek.

/ po zaspokojeniu jej zobowiązań

XII. Postanowienie przejściowe.

§. 50. Pierwsze Walne zebranie „Spółki handlowej Kółka (ek) rolniczego (ych)
w .... odbyte w dniu ....
wybrało następujący Zarząd Spółki:

1. ....
.... jako
przewodniczącego Zarządu;

2. ....
.... jako
zastępcę przewodniczącego Zarządu;

3. ....
.... jako
kasyera.

Wszyscy wybrani wybór przyjęli.

.... dnia .... 19....

Drukarnia Udziałowa Lwów Kopernika 20.

PROGRAM

Kursu gospodarstwa domowego

dla gospodyń wiejskich, urządzonego przez Towarzystwo Kółek rolniczych w Suchodole pod Krosnem w czasie od 10. stycznia do 8. marca 1910.

Podstawa utwierdzająca kurs.

Dnia 13. października 1909 w Suchodole pod Krosnem, w obecności I. wiceprezesa Zarządu głównego i prezesa krośnieńskiego Zarządu powiatowego, 55 gospodyń wiejskich wyraziło osobiście żądanie urządzenia dla nich kursu gospodarstwa domowego i przyjęły przedstawione warunki kursu, a mianowicie: że regularnie i codziennie przed południem i popołudniu uczęszczać będą na kurs, dostarczą surowych wiktuałów potrzebnych dla celów kursu, w ilości dla każdej z nich równomiernie obliczonej, i że zastosują się do regulaminu kursu.

Jednocześnie Rada gminna w Suchodole w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego uchwaliła dla celów i na czas kursu oddać nowowybudowany dom w Suchodole z wszystkiemi ubikacyami parterowemi i piątrowemi znajdującemi, się w tymże domu, nadto zaopatrzyć dom ten w piece i urządzenia wewnętrzne, wymagane dla celów kursu.

Zarząd powiatowy w Krośnie zgłosił swe przystąpienie i współdziałanie w kursie wraz z stałym komitetem miejscowym w Suchodole.

Zarząd główny na posiedzeniu dnia 18. października 1909 r. przyjął warunki decydujące o urzeczywistnieniu kursu.

Na tej podstawie zostaje ustalony program kursu jak następuje.

Plan nauki na kursie.

Pouczenia, wchodzące w program kursu, obejmują całokształt wiadomości wzajemnie się dopełniających w gospodarstwie

domowem, które gospodynie wiejskie przyswoiwszy sobie na kursie, potrafią we własnem gospodarstwie zastosować z korzyścią dla siebie i otoczenia.

A) Podwaliną tych wiadomości są praktyczne ćwiczenia na kursie, udzielane wszystkim uczennicom przez trzy wybrane nauczycielki a to jednocześnie z osobna w trzech oddziałach, w których kolejno przydzielone uczennice współdziałają na każdym oddziale pod przewodem stale czynnej nauczycielki.

I-szy oddział obejmuje:

1. Gotowanie potraw prostych, zdrowych a tanich środkami spożywczymi, jakie ma kuchnia włościańska, względnie mieć może.
2. Pieczenie chleba razowego i pytlowego.
3. Porządki kuchenne.
4. Obchodzenie się z nabiałem sposobem zwykłym.
5. Obchodzenie się z krowami, nierogacizną i drobiem.
6. Warzywnictwo zastosowane w gospodarstwie domowem.
7. Rachunki niezbędne w wiejskiem gospodarstwie kobiecem.

II-gi oddział obejmuje:

1. Pranie bielizny białej i kolorowej.
2. Prasowanie bielizny gładkiej i kołnierzyków.
3. Porządki z bielizną.
4. Porządki w domu i na obejściu w pierwszym rzędzie w celu utrzymania należytej czystości i schludności.

III-ci oddział obejmuje:

1. Cerowanie i łatanie bielizny i sukien.
2. Krój bielizny dla dorosłych i niemowląt.
3. Krój, w szczególności stanika, kaftana i spodnicy.
4. Szycie w zakresie bielizny i sukni.
5. Porządki w utrzymywaniu odzieży.

Na wszystkich tych trzech oddziałach ma zastosowanie rozkład godzin obowiązujący nauczycielki i uczennice. Kolejno przydzielone uczennice do czynności w poszczególnych trzech oddziałach mają być w nich zajęte.

Nadto nauczycielka prowadząca I-szy oddział przydziela codziennie kolejno po pięć uczennic do obsługi podczas wspólnego obiadu względnie kolacyi tudzież i do porządków przed i po wspólnem jedzeniu.

Dla fachowego prowadzenia kursu w trzech powyższych oddziałach Zarząd główny z funduszów kursu pozyskuje stale na czas trwania kursu specyalnie wykształcone trzy nauczycielki; z nich pierwszej porucza zawodowe kierownictwo kursu i prowadzenie I-szego oddziału, dwóm innym nauczycielkom prowadzenie II-go i III-go oddziału.

Nauczycielki, stałe przybywające w Suchodole na kursie, mają stosować się do regulaminu kursu.

Zajęcia w trzech oddziałach i wspólne wiążące się pouczenia odbywać się mają w dnie powszednie z osobna zajęcia w tych oddziałach i wspólne pouczenia ściśle wedle rozkładu godzin.

B) Praktyczna pomoc lekarska i weterynaryjna w nagłych wypadkach.

Wiadomości w tym zakresie wchodzące w program kursu mają na celu udzielenie uczennicom zarazem samodzielnym gospodyniom wiejskim ze strony zawodowej praktycznych wskazówek, jak radzić sobie mają w nagłych wypadkach zachorowania osób należących do ich rodziny i w nagłych wypadkach zasłabnięcia bydła domowego, a w obu wypadkach przed możliwą zawodową poradą lekarza, względnie weterynarza.

Zarząd powiatowy krośnieński pozyskał dla tych wykładów, które zgodnie z rozkładem godzin odbywać się będą co niedziela i święta, lekarza powiatowego Dra Antoniego Ślączkę i starszego weterynarża p. Jana Panka.

C) Dopełniające wiadomości ogólne kształcące wchodzą w program kursu i obejmują:

Wiadomości „o obowiązkach względem Boga, społeczeństwa i rodziny“ tudzież *„śpiew“* pod kierownictwem Ks. Dziekana Antoniego Koleńskiego, przy udziale co do śpiewu miejscowej nauczycielki Zofii Pelcównej, a to co niedzielę i święta popołudniu.

Staraniem Zarządu Kółka rolniczego i gminy w Suchodole, miejscowi gospodarze dozwolą dla celów demonstracyjnych kursu, przy nauce o obchodzeniu się z krowami, nierogacizną i drobiem, na praktyczne ćwiczenia u siebie w obejściu gospodarskiem.

Zresztą udzielana będzie nauka na kursie bez żadnej opłaty.

Lokal kursu i tegoż urządzenie, dostarczone przez miejscową gminę w porozumieniu z Zarządem Kółka rolniczego w zupełności nadają się do celów kursu a stosownie do wymagań z Zarządu głównego urządzone obejmują: kuchnię z piekarnią, pralnię z prasownią, szwalnię, salę na wspólne pouczenia, lokal dla nauczycielek, spiżarnię i magazyn i t. p. i dalsze ubikacye w tymsamym domu kursowym.

Dopełnienie lokalu kursu, zaopatrzenie w rzeczy inwentaryalne potrzebne dla kursu i dostarczenie surowych artykułów łączących się z zadaniem kursu, należy do Towarzystwa Kółek rolniczych, czem z funduszów kursów zajmie się Zarząd główny przy pomocy Zarządu powiatowego i miejscowego komitetu kursu.

Zarząd Kursu.

Naczelne kierownictwo kursu prowadzi Zarząd główny, wydaje wszelkie obowiązujące zarządzenia dotyczące kursu i czuwa nad ich wykonaniem przez organa Towarzystwa i specyalne kursu.

Współdziałają w Zarządzie kursu krośnienski Zarząd powiatowy, kierowniczka kursu i komitet kursu w Suchodole, stosownie do regulaminu kursu.

W szczególności w skład komitetu kursu wchodzą P. P. Stanisław Guzik, Jan Kubit, Franciszek Niepokój, Franciszek Steliga, Franciszek Szubra młodszy, Stanisław Wilk, Franciszek Zeidel, Marcin Żywar.

Koszta z kursem połączone pokryte zostaną z funduszów kursu w szczególności dodatkowego urządzenia, dopełnienia inwentarza kursowego, opału i oświetlenia, dodatkowego dostarczenia surowych artykułów dla kursu, utrzymania i wynagrodzenia płac nauczycielskich i przyborów do pouczeń na kursie.

Wprowadzenie kursu w wykonanie.

Zgodnie z programem kursu, *dnia 10-go stycznia 1910*, w poniedziałek po nabożeństwie, odprawionem w kościele parafialnym, odbędzie się otwarcie kursu.

Z dniem otwarcia kursu aż do dnia 7. marca 1910 włącznie trwać będzie kurs bez przerwy, z zastosowaniem rozkładu godzin, objętego w regulaminie kursu.

Dnia 8-go marca 1910 we wtorek, nastąpi zakończenie kursu w obecności reprezentantów władz.

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

102

Kurs dla instruktorów powiatowych i organizatorów Kółek rolniczych.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych przystępuje obecnie do silniejszego zorganizowania Kółek rolniczych w powiatowych związkach. Zamierzona akcya przeprowadzić się da skutecznie tylko wtedy, gdy Zarządy powiatowe Kółek rolniczych będą miały do pomocy odpowiednio przygotowanych instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych. Instruktorów tych i organizatorów ma przysposobić sześciodniowy kurs, który odbędzie się we Lwowie w czasie od 10—15 lutego. Kurs ten da uczestnikom dokładny obraz zadań i działalności Towarzystwa.

Na kurs przyjętych będzie najwyżej 25 kandydatów. Pierwszeństwo w przyjęciu mieć będą obecnie już funkcyonujący lustratorowie powiatowi Kółek, dalej ci, którzy o stanowisko lustratorów względnie instruktorów powiatowych ubiegać się zamierzają, wreszcie tacy działacze, którzy z własnej woli dla służenia dobrej sprawie chcą się zajmować Kółkami rolniczemi.

Kandydaci ponieść muszą sami koszta podróży do Lwowa i z powrotem i utrzymania podczas kursu; tylko pomieszczenie dostarczone będzie bezpłatnie. Niezamożnym kandydatom przyzna jednak Zarząd główny w miarę rozporządzalnych funduszów zwrot częściowy poniesionych kosztów.

Zgłoszenia na kurs przyjmowane będą do 20. stycznia 1908 r. Wnosić je należy do Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych ul. Kopernika 19. II. p. Decyzya o przyjęciu zapadnie do dnia 1. lutego. Uczestniczyć będą mogli w kursie tylko ci, którzy otrzymają kartę, uprawniającą do udziału w kursie.

Program kursu:

I. dzień poniedziałek dnia 10. lutego

1. Ogólny pogląd na ruch asocyacyjny ostatnich czasów. — 1 godzina — *Prof. Dr. St. Grabski.*

2. Ogólny pogląd na organizacyę Tow. Kółek rolniczych w Galicyi. — 1 godzina — *Dr. Bronisław Dulęba.*

3. Jakie błędy popełniano przy zawiązywaniu Kółek rolniczych. — 2 godziny — *Prof. Dr. St. Grabski.*

4. Założenie Kółka rolniczego — ogólne uwagi o różnych kierunkach jego działalności. — 2 godziny — *Dyr. T. Adamski.*

II. dzień wtorek dnia 11. lutego

5. Organizacya powiatowa i jej zakres działania. — 1 godzina — *Dr. Br. Dulęba.*

6. Książkowość Kółka rolniczego jako stowarzyszenia. — 1 godzina — *Dyr. T. Adamski*

7. Rolnicza działalność Kółka rolniczego — potrzeba zbiorowego działania na polu rolniczem — doświadczenia rolnicze i ich cele — próby doświadczalne Zarządu głównego. — 1 godzina— *Inspektor rolniczy p. Zdz. Bańkowski.*

8 Działalność Kółek rolniczych w kierunku ulepszenia mechanicznej uprawy roli, lepszego obchodzenia się z obornikiem, podniesienia uprawy roślin pastewnych, doboru odmian zboża, używania krów do roboty. — 2 godziny — *Prof. Dr. Kazimierz Miczyński.*

9. Oświatowa działalność Kółek rolniczych. — 1 godzina — *Dyr. T. Adamski.*

III. dzień środa 12. lutego

10. Zadania Kółek rolniczych na polu hodowlanem, objaśnienia o działalności Towarzystw gospodarskiego i rolniczego, zapisywanie Kółek rolniczych na członków tych Towarzystw. — 2 godziny — *p. Jan Wassung.*

11. O organizowaniu przez Kółko rolnicze wspólnych zakupów artykułów rolniczych — ogólne omówienie. — 1 godzina — *Dyr. T. Adamski.*

12. Szczegółowe wyjaśnienia o wspólnem zakupnie nawozów sztucznych i nasion. — 1 godzina — *Inspektor rolniczy p. Popławski.*

13. Zakupno wspólne pasz treściwych i węgla. — 1 godzina — *Dyr. T. Adamski.*

14. O narzędziach rolniczych, używanych przez włościan do własnego i wspólnego użytku i o pośrednictwie w ich zakupnie. — 1 godzina — *Inspektor rolniczy p. Popławski.*

IV. dzień czwartek 13. lutego

15. O działalności sklepikarsko-handlowej Kółek; w czem się uwydatniać powinien spółkowy charakter sklepu? — 1 godzina — *Prof. Dr. St. Grabski.*

16. Fundusze sklepu (minimalny kapitał zakładowy — udziały — pożyczki) lokal i urządzenie sklepu — zarząd sklepu — sklepikarz. — 2 godziny — *Lustrator handlowy p. Sadowski.*

17. Kursa handlowe w Czernichowie i wędrowne kursa. — 1 godzina — *Dr. Br. Dulęba.*

18. Książkowość sklepu. — 2 godziny — *Lustrator handlowy p. Sadowski.*

V. dzień piątek 14. lutego

19. Kupno i sprzedaż towarów — kupno za gotówkę i na kredyt — odbiór towarów — pomieszczenie i przechowanie — kalkulacya cen — konkurencya handlowa — sprzedaż na kredyt. — O głównych źródłach nabycia towarów do sklepów. — 3 godziny — *Lustrator handlowy p. Sadowski.*

20. O współudziale Kółek rolniczych w pracy Spółek oszczędności i pożyczek i Spółek mleczarskich. — 1 godzina — *Inżynier Z. Chmielewski.*

21. Lustracya sklepu. — 1 godzina — *Lustrator handlowy p. Sadowski.*

22. Lustracya Kółka. — 1 godzina — *Prof. Dr. St. Grabski.*

VI. dzień sobota 15. lutego

23. Obowiązki Kółek rolniczych wobec Zarządu głównego. — 1 godzina — *Dyr. T. Adamski.*

24. Działalność Kółek na polu obrony pożarnej. — 1 godzina — *Dr. Br. Dulęba.*

25. Stosunek Związku handlowego Kółek rolniczych do Towarzystwa Kółek rolniczych. *Dr. A. Prażmowski.*

26. Najważniejsze zagadnienia społeczno-gospodarskie. — 3 godziny — *Prof. Dr. St. Grabski.*

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kopernika 20.

projekt prof. Rybakowski

Kultura ludowa.

Program

zdjęcia planów /szkiców/ zabudowań gospodarskich włościańskich.-

W celu wypracowania planów ulepszonych zabudowań gospodarskich włościańskich potrzeba zebrać pewną ilość planów teraźniejszych zabudowań gosp.-

W tym celu upraszamy Panów zajmujących się zdjęciam tych planów aby zechcieli się ściśle zastosować do następujących przepisów.-

1/. W danej wsi lub okolicy należy wybrać gospodarstwo typowe tj. nie największe ani też najmniejsze, aletakie, które przedstawia typ największej ilości gospodarstw włościańskich w danej okolicy.- Podać krótki opis gospodarstwa a mianowicie:

a/ ilość morgów ornej ziemi b/. łąk, c/ /ilość krestencyi /zboże ozime jak i siana/ d/. ilość inwentarza /konie - krowy- woły jałownik/ e/ liczbę członków rodziny i domowników z oznaczeniem gdzie sypiają.-

2/. Wyrysować szkic zabudowań gospodarskich z dokładnem podaniem wymiarów w cyfrach a mianowicie:

A/ Rzut /plan/ poziomy wszystkich zabudowań z planem sytuacyjnym /tj. oznaczenie otoczenia np. ogrodu, położenia drogi itp./ oznaczyć południe.-

B/. Widok /rzut pionowy/ domu mieszkalnego.-

C/ Przekroje poprzeczne wszystkich budynków z dokładnemi wymiarami wysokości i szerokości części składowych tj. np. wysokość ścian od podłogi do pułapu, dachu od powały do szczytu itd.-

Podziałka rysukkowa 1.100 tj. 1 ctm. na rysunku - 100 ctm. wnaturze.-

D/. Dodać treściwy opis budowli, mianowicie:

a/ z jakich materyałów

b/ czy jest podmurowanie

c/ jaka podłoga w budynku mieszkalnym

d/ jakie tło w stajniach

e/ czy są ścieki w stajniach, czy jest zbiornik na gnojówkę - jaka gnojarnia

f/ gdzie przechowują się narzędzia rolnicze.-

Uwaga: Rysunek może być zrobiony ołówkiem bez oznaczenia grubości ścian.- Oznyczyć czy jest studnia i jakawoda /obfita/.-

1). Zarząd główny oświadcza się przeciw temu, żeby Kółka rolnicze, jako takie, nabywały koncesye na przemysł gospodnio-szynkarski i złoży odpowiednią deklaracyę do władz administracyjnych, aby Kółkom rolniczym, jako takim, nie udzielały koncesji.-

2). Zarząd główny zaleca Kółkom rolniczym, aby wśród mieszkańców gminy upatrzyły sobie odpowiednie osoby do starania się o koncesye gospodnio-szynkarskie i podanie ich poparły same, tudzież przedłożyły do zaopiniowania i poparcia Zarządowi powiatowemu i Zarządowi głównemu, podając motywa dla których osoby owe zasługują na koncesyę.-

3). Zarząd główny wyda wskazówki, które wyjaśniają Kółkom rolniczym, pod jakiemi warunkami Towarzystwo Kółek rolniczych może udzielić swego poparcia owym osobom.- Wytyczne dla wskazówek są:-

a). zamykanie szynków w pewnych dniach i godzinach,

b). utrzymanie porządku w lokalach szynkowych,

c). wprowadzenie oprócz wyszynku palonych napojów alkoholicznych, także wyszynku wina, tudzież podawania herbaty i wedle możności trunków orzeźwiających niealkoholicznych;

d). Towarzystwo Kółek rolniczych zastrzega sobie przez swoje organa prawo odniesienia się do władzy o ukaranie koncesyonaryusza, względnie o odebranie koncesji, gdyby koncesyonaryusz nie stosował się ściśle do przepisów ustawowych. Przedewszystkiem miejscowe Kółko rolnicze powołane jest do czuwania nad działalnością koncesyonaryusza,-

4). Zarząd główny wyda w stosownym czasie okólnik do wszystkich Zarządów Kółek rolniczych, Zarządów powiatowych i Delegacyi, aby czuwały także nad działalnością tych szynków, które nie zostają pod moralną opieką Towarzystwa Kółek rolniczych; a jeżeli spostrzegą ~~[illegible]~~ nieprawne i niemoralne postępowanie tychże, aby wystąpiły bezwzględnie przed władzami ~~tychże~~ przeciw dotyczącym koncesyonaryuszom i o każdym wypadku zawiadomiły Zarząd główny.-

J. Kodeks Roln.

105

Prokt ustawy

o krajowej Radzię rolniczej

Organizacya i cel krajowej Rady rolniczej

§ 1.

Na podstawie niniejszej ustawy krajowej tworzy się krajowa Rada rolnicza z siedzibą we Lwowie. Krajowa Rada rolnicza jako centralny organ powołana jest do stałej pieczy nad rozwojem rolnictwa krajowego i do zastępownia i obrony interesów tej gałęzi gospodarstw kraju.

Skład krajowej Rady rolniczej.-

§ 2.

W skład krajowej Rady rolniczej wchodzą:

a/. sześciu delegatów wybranych przez Sejm krajowy z kół zawodowych rolników.

b/. dwaj przedstawiciele Wydziału krajowego.-

c/. dwaj przedstawiciele Rządu z których jednego powołuje c.k. Minister Namiestnictwa, drugiego c.k. Namiestnik.-

d/. dwaj delegaci Komitetu c.k. gal. Tow. godpodarskiego, dwaj delegaci Komitetu c.k. Tow. rolniczego, dwaj delegaci głównego Zarządu Tow. Kółek rolniczych i dwaj delegaci Wydziału gal Towarzystwa leśnego.-

e/. delegaci tych organizacyi rolniczych krajowych, które wykażą się przynajmniej trzechletnią działalnością i który Sejm na wniosek Wydziału krajowego przedłoży po zasiągnięciu opinii krajowej Rady rolniczej, przyzna prawo wysyłania delegata.-

f/. Przedstawiciele Akademii rolniczej w Dublanach, wybrany przez grono profesorów tej Akademii i przedstawiciel Studyum rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wybrany przez geono profesorów tego zakładu.

Mandaty członków krajowej Rady rolniczej wymienionych pod a/ b/ c/ d/ i f/ trwają lat 6. i gasną z

Projekt ustawy

o krajowej Radzie rolniczej

Organizacya i cel krajowej Rady rolniczej

§ 1.

Na podstawie niniejszej ustawy krajowej tworzy się krajowa Rada rolnicza z siedzibą we Lwowie. Krajowa Rada rolnicza jako centralny organ powołana jest do stałej pieczy nad rozwojem rolnictwa krajowego i do zastępowania i obrony interesów tej gałęzi gospodarstwa kraju.

Skład krajowej Rady rolniczej.-

§ 2.

W skład krajowej Rady rolniczej wchodzą:

a/. sześciu delegatów wybranych przez Sejm krajowy z kół zawodowych rolników.

b/. dwaj przedstawiciele Wydziału krajowego.-

c/. dwaj przedstawiciele rządu z których jednego powołuje c.k. Minister Namiestnictwa, drugiego c.k. Namiestnik.-

d/. dwaj delegaci Komitetu c.k. gal. Tow. gospodarskiego, dwaj delegaci Komitetu c.k. Tow. rolniczego, dwaj delegaci głównego Zarządu Tow. Kółek rolniczych i dwaj delegaci Wydziału gal Towarzystwa leśnego.-

e/. delegaci tych organizacyi rolniczych krajowych, które wykażą się przynajmniej trzechletnią działalnością i który Sejm na wniosek Wydziału krajowego przedłoży po zasięgnięciu opinii krajowej Rady rolniczej, przyzna prawo wysyłania delegata.-

f/. Przedstawiciele Akademii rolniczej w Dublanach, wybrany przez grono profesorów tej Akademii i przedstawiciel Studyum rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wybrany przez grono profesorów tego zakładu.

Mandaty członków krajowej Rady rolniczej wymienionych pod a/ b/ c/ d/ i f/ trwają lat 6. i gasną z

końcem kadencyi Sejmowej.-

W razie ustąpienia lub śmierci członka krajowej Rady rolniczej wyżej wymienionej kategoryi w ciągu kadencyi Sejmowej trwa mandat nowo wybranego członka tylko do końca bieżącej kadencyi Sejmowej.-

Mandaty członków krajowej Rady rolniczej kategoryi wymienionych pod d/ i c/ trawą przez taki okres czasu, na jaki korporacye tam wymienione mogą w myśl postanowie swych statutów dokonywać wyboru, nie dłużej jak lat 6.

§ 3.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy wezwie Wydział krajowy korporacye wymienione w § 2 ustęp d/ do przeprowadzenia wyboru ich delegatów, spowoduje wybór w Sejmie delegatów w myśl § 2 lit a/, wybierze delegatów w myśl § 2 lit. d/ i spowoduje zamianowanie przedstawicieli c,k. Rządu § 2 lit. c/, poczem pierwsze posiedzenie krajowej Rady rolniczej zwoła Marszałek krajowy, stawiając na porządku dziennym tego posiedzenia wybór prezydenta i dwóch wice-prezydentów.-

§ 4.

Prezydent Rady lub Jego zastępca zwołuje posiedzenie Rady co najmniej dwa razy w roku a po za tem tak często, jak okaże się potrzeba dla spełnienia zadań stanowiących zakres działania krajowej Rady rolniczej.-

Prezydent Rady lub Jego zastępca winien zwołać posiedzenie Rady na żądanie podpisane przynajmniej przez połowę członków Rady.-

§ 5.

Do ważności wyboru prezydenta i wice-prezydenta oraz do ważności obrad i uchwał krajowej Rady rolniczej potrzeba obecności na posiedzeniu jej przynajmniej połowy lic zby członków Rady nie wliczając przewodniczącego.

§ 6.-

Zakres działania krajowej Rady rolniczej.

Zadaniem krajowej Rady rolniczej jest:

Zastępstwo zawodowych interesów ludności rolniczej kraju, opieka nad wszelkiem sprawami gospodarstwa rolnego i leśnego tudzież przemysłu z obiema temi gałęziami gospodarstwa związanego, popieranie w porozumieniu z reprezentacyą kraju i c.k. Rządu rozwoju tych działów prodokcyi przy czynnym współdziałaniu korporacyi rolniczych tudzież Stowarzyszeń i Spółek.-

W szczególności należy do zakresu działania Krajowej Rady rolniczej:

1/. Wnoszenie do krajowych i państwowych władz opinii o istniejących urządzeniach, jakoteż o projektach ustawodawczych i urządzeniach administracyjnych i przedkładanie w tych sprawach ciałom ustawodawczym memoryałów i wniosków.-

Współdziałanie z władzami krajowemi i państwowemi przy wykonywaniu staw i przepisów prawnych odnoszących się do stosúnków rolniczych w kraju a zwłaszcza w sprawa odnoszących się do komasacyi melioracyi, ustawodawctwa robotniczego i asekuracyi.

2/. Przedkładanie opinii władzom państwowym i krajowym o wszelkich żądaniach na cele rolnictwa krajowego-

3- rozdzialanie środków finansowych, przeznaczonych na cele rolnicze przeznaczone z funduszów państwa i kraju pomiędzy poszczególne korporacye i instytucye rolnicze w kraju oraz kontrolowanie sposobu należytego zu-zycia tej pomocy.-

4/. opieka nad istniejącemi organizacyami assocyacyi rolniczej i inicyowania zakładania nowych takich organizacyi, wypracowahia podziału pracy pomiędzy poszczególne organizacyę, wytyczania im zasadniczych kierunków działalności i wykonywania kontroli nad działalnością tych organizacyi.-

§ 5.-

Zakres działania Krajowej Rady rolniczej.

Zadaniem Krajowej Rady rolniczej jest:

Zastępstwo zawodowych interesów ludności rolniczej kraju, opieka nad wszelkiem sprawami gospodarstwa rolnego i leśnego tudzież przemysłu z obiema temi gałęziami gospodarstwa związanego, popieranie w porozumieniu z reprezentacyą kraju i c.k. Rządu rozwoju tych działów produkcyi przy czynnym współdziałaniu korporacyi rolniczych tudzież Stowarzyszeń i Spółek.-

W szczególności należy do zakresu działania Krajowej Rady rolniczej:

1/. Wnoszenie do krajowych i państwowych władz opinii o istniejących urządzeniach, jakoteż o projektach ustawodawczych i urządzeniach administracyjnych i przedkładanie w tych sprawach ciałom ustawodawczym memoryałów i wniosków.-

Współdziałanie z władzami krajowemi i państwowemi przy wykonywaniu ustaw i przepisów prawnych odnoszących się do stosunków rolniczych w kraju a zwłaszcza w sprawach odnoszących się do komasacyi melioracyi, ustawodawstwa robotniczego i asekuracyi.

2/. Przedkładanie opinii władzom państwowym i krajowym o wszelkich żądaniach na cele rolnictwa krajowego.

3- rozdzielanie środków finansowych, przeznaczonych na cele rolnicze przeznaczone z funduszów państwa i kraju pomiędzy poszczególne korporacye i instytucye rolnicze w kraju oraz kontrolowanie sposobu należytego zużycia tej pomocy.-

4/. opieka nad istniejącemi organizacyami asocyacyi rolniczej i inicyowania zakładania nowych takich organizacyi, wypracowanie podziału pracy pomiędzy poszczególne organizacye, wytyczanie im zasadniczych kierunków działalności i wykonywanie kontroli nad działalnością tych organizacyi.-

5/. Współdziałanie przy ustaleniu zasad organizacyi szkół rolniczych niższych i średnic h, sprawowanie funkcyi kuratoryi nad temi ~~władzami~~ szkołami i przedkładanie opinii i wniosków władzom przełożonym nad temi szkołami.-

6/. Współdziałanie w kwestyach techniczno-gospodarskich z krajową Komisyą dla włości rentowych.-

7/. Urządzenie biura krajowej Rady rolniczej.-

§ 7.

Biuro krajowej Rady rolniczej.

Dla wykonywania uchwał krajowej Rady rolniczej i dla wykonywaia nadzoru nad organizacyami rolniczemi w kr kraju, utrzymuje krajowa Rada rolnicza biuro zostające pod kierownictwem Prezydenta Rady.-

Rada uchwala etat personalu biura i w raz z preliminarzem potrzebnych na utrzymanie biura i kosztów urzędowania Rady wydatków, przedkłada go corocznie Wydziałow krajowemu dla uchwalenia przez Sejm.-

§ 8.

Koszta urzędowania krajowej Rady rolniczej i jej biura ponosi fundusz krajowy w granicach środków przez Sejm na zen cel uchwalonych.- Rachunki tych kosztów prowadzi Wydział krajowy przedkłada corocznie odpowiednie zamknięcia rachunkowe Sejmowi.-

Projekt ustawy krajowej
o krajowej Radzie rolniczej.

Organizacya i cel krajowej Rady rolniczej.

§ 1.

Na podstawie niniejszej ustawy krajowej tworzy się krajową Radę rolniczą z siedzibą we Lwowie. Krajowa Rada rolnicza jest powołana, jako organ centralny, do stałej pieczy nad rozwojem rolnictwa krajowego tudzież do zastępowania i obrony interesów tej gałęzi gospodarstwa krajowego.

Skład krajowej Rady rolniczej.

§ 2.

W skład krajowej Rady rolniczej wchodzą:

a) sześciu delegatów wybranych przez Sejm krajowy z kół zawodowych rolników;

b) dwaj przedstawiciele Wydziału krajowego;

c) dwaj przedstawiciele c. k. Rządu, z których jednego powołuje c. k. Minister rolnictwa, drugiego c. k. Namiestnik;

d) trzej delegaci Komitetu c. k. gal. Tow. gospodarskiego, trzej delegaci Komitetu c. k. Tow. rolniczego, trzej delegaci Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych i dwaj delegaci Wydziału gal. Towarzystwa leśnego;

e) po jednym delegacie krajowych organizacyi rolniczych, które wykażą się przynajmniej sześcioletnią działalnością, i którym Sejm krajowy przyzna prawo wysyłania delegata, na wniosek Wydziału krajowego przedłożony po zasiągnięciu opinii krajowej Rady rolniczej; delegatów tych może być najwyżej 6.

f) przedstawiciel Akademii rolniczej w Dublanach, wybrany przez grono profesorów tej Akademii i przedstawiciel Studyum rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wybrany przez grono profesorów tego zakładu.

Mandaty członków krajowej Rady rolniczej wymienionych pod *a)*, *b)*, *c)* i *f)* trwają lat 6 i gasną z końcem kadencyi sejmowej.

W razie ustąpienia lub śmierci w ciągu kadencyi sejmowej członka krajowej Rady rolniczej, należącego do jednej z wymienionych kategoryi, trwa mandat nowo wybranego w jego miejsce członka tylko do końca bieżącej kadencyi sejmowej.

Mandaty zaś członków krajowej Rady rolniczej należących do kategoryi wymienionych pod *d)* i *e)* trwają przez taki okres czasu, na jaki korporacye tamże wymienione mogą w myśl postanowień swych statutów dokonywać wyborów, nie dłużej jednak, jak przez lat 6.

§ 3.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy wezwie Wydzia krajowy korporacye wymienione w § 2 d) do wysłania swych delegatów, spowoduje, w myśl § 2 a) wybór delegatów z łona Sejmu, wybierze delegatów w myśl § 2 b) i wreszcie spowoduje w myśl § 2 c) zamianowanie przedstawicieli c. k. Rządu, poczem Marszałek krajowy zwoła pierwsze posiedzenie krajowej Rady rolniczej, stawiając na porządku dziennym tegoż posiedzenia wybór prezydenta i trzech wiceprezydentów.

§ 4.

Prezydent Rady, lub jego zastępca, zwołuje posiedzenie Rady co najmniej dwa razy w roku, a po za tem tak często, jak często okaże się potrzeba zwołania dla spełnienia zadań stanowiących zakres działania krajowej Rady rolniczej.

Prezydent Rady, lub jego zastępca, winien zwołać posiedzenie Rady na żądanie podpisane przynajmniej przez połowę członków Rady.

§ 5.

Do ważności wyboru prezydenta i wiceprezydentów oraz do ważności uchwał krajowej Rady rolniczej potrzeba obecności na posiedzeniu jej przynajmniej połowy liczby członków Rady, nie wliczając przewodniczącego.

Zakres działania krajowej Rady rolniczej.

§ 6.

Zadaniem krajowej Rady rolniczej jest:

Zastępstwo zawodowych interesów ludności rolniczej kraju, opieka nad wszelkiemi sprawami gospodarstwa rolnego i leśnego, tudzież przemysłu związanego z temi obiema gałęziami gospodarstwa, popieranie rozwoju tych działów produkcyi w porozumieniu z reprezentacyą kraju i c. k. Rządu i przy czynnym współdziałaniu korporacyi rolniczych tudzież Stowarzyszeń i Spółek.

W szczególności należy do zakresu działania krajowej Rady rolniczej:

1. Wnoszenie do krajowych i państwowych władz opinii o istniejących urządzeniach, jakoteż o projektach ustawodawczych i urządzeniach administracyjnych i przedkładanie w tych sprawach ciałom ustawodawczym memoryałów i wniosków.

Zajmowanie się wszelkiemi sprawami rolniczemi kraju, zwłaszcza sprawami odnoszącemi się do komasacyi, melioracyi, ustawodawstwa robotniczego i asekuracyjnego.

2. Przedkładanie opinii władzom państwowym i krajowym we wszystkich sprawach, łączących się z rolnictwem krajowem, a — to albo z własnej inicyatywy, albo też na wezwanie Wydziału krajowego lub władz rządowych

3. Rozdzielanie wszelkich środków finansowych, przeznaczonych na cele rolnicze z funduszów państwa i praju, pomiędzy poszczególne korporacye i instytucye rolnicze w kraju, oraz kontrolowanie sposobu należytego zużycia tych zasiłków.

4. Opieka nad istniejącemi organizacyami assocyacyi rolniczej i inicyowanie zakładania nowych takich organizacyi, wypracowanie podziału pracy pomiędzy poszczególne organizacye, wytyczenie im zasadniczych kierunków działalności i wykonywanie kontroli nad działalnością tych organizacyi.

5. Współdziałanie przy ustaleniu zasad organizacyi szkół rolniczych niższych i średnich, sprawozdanie funkcyi kuratoryi nad temi szkołami i przedkładanie opinii i wniosków władzom przełożonym nad temi szkołami.

6. Współdziałanie z krajową Komisyą dla włości rentowych.

7. Współdziałanie i branie inicyatywy w ugodowem załatwianiu sporów między pracodawcami a służbą i robotnikami.

8. Urządzenie biura krajowej Rady rolniczej.

Biuro krajowej Rady rolniczej.

§ 7.

Dla wykonania uchwał krajowej Rady rolniczej i dla wykonania nadzoru nad organizacyami rolniczemi w kraju, utrzymuje krajowa Rada rolnicza biuro zostające pod kierownictwem Prezydenta Rady.

Rada uchwala etat personalu biura i przedkłada go corocznie Wydziałowi krajowemu dla uchwalenia przez Sejm wraz z preliminarzem wydatków potrzebnych na utrzymanie biura i kosztów urzędowania Rady.

§ 8.

Koszta urzędowania krajowej Rady rolniczej i jej biura ponosi fundusz krajowy w granicach środków przez Sejm na ten cel uchwalonych. Rachunki tych kosztów prowadzi Wydział krajowy i przedkłada corocznie odpowiednie zamknięcia rachunkowe Sejmowi.

§ 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam memu Ministerstwu rolnictwa.

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

II

ZAPROSZENIE DO SUBSKRYPCYI

na udziały

„Związku handlowego kółek rolniczych w Krakowie."

Druga to już odezwa, z jaką w ciągu niespełna kilku miesięcy zwracamy się do szerokiej publiczności, do wszystkich warstw naszego społeczeństwa. Nawołując za pierwszym razem do utworzenia «Związku handlowego kółek rolniczych w Krakowie», mogliśmy wówczas wskazać tylko na cel, do jakiego dążyliśmy. Celem tym jest podniesienie dobrobytu ludu, zabezpieczenie go od wyzysku, rozwój ekonomiczny drobnego gospodarstwa rolników i rzemieślników; bez tego upaść musi moralność i oświata, a coraz więcej pracy i sił idzie na marne. Ale haseł i odezw nadużywano u nas często, a najpiękniejsze zamiary i porywy spełzały na niczem, bo nie było albo wiary w ludzi, albo wytrwałości w pracy. Stąd powszechna u nas nieufność do zbiorowych przedsięwzięć.

Nieufności nie rozbroi piękne hasło i cel szlachetny; przemogą ją tylko czyny i przykłady, a więc doświadczenie i rozum, rozproszy ją wiara nie w same dobre chęci, ale w zdolność, sprężystość i uczciwość ludzi dzieło publiczne podejmujących. To też zwracając się dzisiaj do ogółu mamy nadzieję, że kogo do poparcia naszych usiłowań nie pociągnie sam cel doniosły, ten da się przekonać rozumem, a da Bóg w niedalekiej przyszłości czynami i doświadczeniem.

Nie prosimy o żadne datki, ani ofiary, ale o wzięcie udziału w przedsiębiorstwie, które choć dużo dobrego zrobić zamierza, dobroczynnem nie jest, ale owszem z całą ścisłością po kupiecku będzie prowadzone i na dochód oraz na zysk obrachowane. Nie chodzi tu o żadne nowe eksperymenta, ale o rzecz dobrze znaną i wszędzie zagranicą, a nawet u nas już wypraktykowaną.

Przeciw znanym powszechnie nadużyciom i wyzyskowi ludności wiejskiej przez niesumiennych handlarzy, walczą zakładane u nas w Galicyi od lat kilkunastu i licznie już po całym kraju rozsiane kółka rolnicze i sklepiki chrześciańskie.

Przeważna większość tych sklepików, prowadzonych pod nadzorem i kontrolą ludzi dobrej woli ze sfer duchownych, obywatelstwa i nauczycielstwa wiejskiego bardzo pomyślnie, nawet świetnie się rozwija. W licznych miejscowościach nie tylko znaczne już osiągnięto zyski, ale po kilkadziesiąt, a nawet kilkaset reńskich przeznaczono z dochodów sklepiku na cele publiczne tej miejscowości, w której sklepik istnieje. Świadczy to najwymowniej, iż najpierw warunki rozwoju i rentowności drobnych handlów wiejskich są u nas, zwłaszcza w zachodniej części kraju, pomyślne, tudzież, że włościanin polski posiada — zdaniem najkompetentniejszych ludzi fachowych — prawdziwy talent i zamiłowanie do handlu. Jeżeli dodamy do tego, iż siła konsumcyjna ludności wiejskiej z każdym rokiem się podnosi, a tem samem także obrót handlowy powiększać się musi, że dalej wielu włościan dzisiaj już znaczną stosunkowo część swych oszczędności oddaje na takie przedsiębiorstwa sklepikowe, — snadnie rokować można jaknajlepszą przyszłość temu budzącemu się wszędzie ruchowi handlowemu.

Jednakowoż wiele kółek i sklepików nie jest w stanie szerszej działalności rozwinąć i ma do walczenia z temi samemi trudnościami, co większość drobnych kupców chrześciańskich: brak im kapitałów, więc co zatem idzie obrót mały, a ceny niedość niskie, bo koszta urządzenia i zarządu sklepem tylko przy znacznym obrocie mogą się łatwo opłacić; brak kapitału nie dozwala brać towaru z pierwszej ręki, a wreszcie często kierownik sklepu nie może do tej właśnie pierwszej ręki dotrzeć i wyszukać, skąd najtaniej towar sprowadzićby się dało.

Zamiarem naszym jest więc właśnie, te luźne próby i wysiłki ująć w jednolitą całość i organizacyą; tam, gdzie jeszcze sklepików wiejskich nie ma, chcemy do założenia zachęcić i je ułatwić, istniejące już sklepiki rozszerzyć i poprzeć.

W tym celu Związek handlowy sprowadzać będzie do Krakowa do centralnego składu większe partye towarów, sprzedawać takowe po cenach najumiarkowańszych, ażeby zaopatrywać w nie istniejące sklepiki wiejskie, a tem samem umożliwić im skuteczną konkurencyą z żywiołami, które do niedawna handel wiejski w swem ręku wyłącznie dzierżyły. Obok tego dopomoże im Związek handlowy w utrzymywaniu rachunkowości, w dopełnianiu formalności wymaganych przez władze, niemniej dążyć będzie Związek do ułatwienia handlu wywozowego produktami, sprzedawanemi obecnie przez ludność włościańską po cenach zbyt niskich z powodu braku odpowiedniej opieki i organizacyi handlowej w kółkach rolniczych.

Zbliżenie konsumentów z producentem najłatwiej uwolni obie strony od zależności od pośredników, dyktujących ceny wygórowane. Zarobek tych pośredników wiejskich jest tak znaczny, iż oszczędzając stowarzyszonym tego wydatku, Związek handlowy będzie mógł obok zniżenia cen towaru dla sklepików chrześcijańskich płacić dywidendy tym, co z udziałem pieniężnym do niego przystąpią. Nie jest to wcale ułuda lub prosta nadzieja, ale na doświadczeniu we wszystkich krajach i na rachunku cyframi oparte rozumowanie. Gdzie tylko tego rodzaju na stowarzyszeniu się uczestników polegające domy komisowe lub spółki spożywcze o silnym kapitale zakładowym prowadzone były uczciwie i ze znajomością rzeczy, tam rezultat był zawsze pomyślny, a dywidendy znaczne. W Królestwie Polskiem, zwłaszcza w Proszowskiej i Sandomierskiej ziemi, spółki takie datują dopiero od lat kilku, a choć mają do walczenia z daleko większemi trudnościami niż u nas, przynoszą po kilkanaście procent dywidendy. Zagraniczne spółki gospodarcze dają niekiedy rezultaty poprostu zdumiewające: założona w r. 1887 we Wrocławiu spółka spożywcza, przyniosła np. stowarzyszonym już w pierwszym roku swego istnienia kilkadziesiąt procent czystego dochodu. Podobnie istniejący od kilku dopiero lat w Paryżu Związek handlowy stowarzyszeń konsumcyjnych (Federation nationale), który rozporządza kapitałem zaledwie 22.000 franków, wykazał w 1891 roku przy obrocie ogólnym 869,000 franków, czysty zysk w wysokości przeszło 11.000 fr. czyli 50% od wpłaconych udziałów.

Tak świetnych rezultatów Związek handlowy ani nie myśli obiecywać, ani nawet do nich nie dąży, bo pierwszym jego celem jest podniesienie dobrobytu ludu przez zniżenie cen dostarczyć się mających towarów podobnie, jak to czynią francuskie syndykaty rolnicze. Obliczono, że w niektórych departamentach Francyi ludność wiejska zaoszczędza rokrocznie miliony przez to, że unika zaopatrywania się u pośredników, a swoją drogą spółki przynoszą uczestnikom znaczne dywidendy. Tam, gdzie jak u nas, stopa procentowa na wsi jest wygórowana, zadanie to jest jeszcze łatwiejsze do spełnienia. Mamy to sumienne przeświadczenie, że jeśli tylko Związek handlowy zbierze dostateczny kapitał zakładowy, to właścicielom udziałów przyniesie nawet wśród ciężkich warunków taki procent, jaki wszelka inna lokacya kapitału przedstawia, a spodziewamy się, że procent ten będzie wyższy od takiej przeciętnej normy.

Cel mówi sam za siebie, rozum i doświadczenie nabyte nawet wśród naszych kółek rolniczych wykazuje prawdziwość obliczeń, na jakich się opieramy i podstawę żywionych przez nas nadziei. Pozostaje więc do wyjaśnienia tylko jeden jeszcze czynnik nadzwyczaj doniosły w każdem przedsiębiorstwie, a mianowicie kwestya osób, mających przyszłą instytucyą zarządzać. Słusznie każdy baczy przedewszystkiem na to, komu swój grosz powierza. Kwestya to delikatna, mówić o samych sobie, ale jest rzeczą niezbędną zaznaczyć, że pośród Rady Nadzorczej i Dyrekcyi znajduje się znaczny zastęp ludzi z rutyną zarówno wielkiego handlu, jak i z organizacyą sklepików wiejskich dokładnie obznajomionych, a wszyscy społem pragną z pobudek obywatelskich pracować z całą usilnością dla dobra instytucyi.

W skład Rady Nadzorczej wejdą jeszcze w najbliższym czasie delegaci okolicznych powiatów ze sfer duchowieństwa i inteligencyi. Że członkowie Rady Nadzorczej spełniają swój urząd bezpłatnie to rzecz prosta, ale również bezpłatnie podjęli się członkowie Dyrekcyi prowadzenia całego zarządu Związku handlowego i pierwsi znaczną kwotę na udziały wpłacili.

Podźwignięcie ekonomiczne ludu, to wspólne nas wszystkich dążenie, ale społeczeństwo nasze nie ma tej miłości czynnej, tego przeświadczenia, że złemu koniecznie zaradzić potrzeba. Dziś przedstawia się sposobność zasługi obywatelskiej bez ujmy dla własnego interesu. Jako najniższą kwotę udziału ustanowił statut Związku sumę 25 złr. tylko z tego względu, żeby nawet najmniej zamożnym osobom prywatnym czy Kółkom rolniczym umożebnić przystąpienie do tego dzieła. Tytułem wpisowego płaci się jednorazowo 1 złr. Ażeby ułatwić subskrybowanie większej liczby udziałów, dozwala statut na wpłaty ratalne w ciągu jednego roku, wynoszące co kwartał 20% subskrybowanego kapitału. Dzisiaj już liczy Związek członków, którzy wpłacili po kilkadziesiąt udziałów. Każdy udział zapewnia jeden głos na Zgromadzeniu ogólnem Związku. Pragnąc osobom, przystępującym z większym kapitałem zapewnić odpowiedni wpływ na zarząd Towarzystwa, podniesiono maksymalną ilość głosów jednego członka z 5 do 10 głosów. Związek handlowy zorganizowany jest jako stowarzyszenie zarobkowo-gospodarcze na mocy ustawy z 1873 r. z ograniczoną odpowiedzialnością członków do wysokości dwukrotnego udziału.

Związek handlowy wszedł już w życie, bo aczkolwiek kapitał zakładowy dotychczas zebrany nie wystarcza na rozwinięcie działalności na szerszą skalę, trzeba było właśnie teraz w najcięższej dla gospodarzy chwili przyjść rolnikom z pomocą. To też kroki sądowe celem zarejestrowania Związku jako stowarzyszenia gospodarczego już zostały poczynione; **lokal na biura i składy Związku najęto w Krakowie przy ulicy Szewskiej Nr 15,** a nawet już przed otwarciem biura udało nam się pośredniczyć w sprowadzeniu znacznej ilości kukurudzy z Węgier dla rolniczych w powiatach głodem dotkniętych.

Dzisiejszy stan ludności rolniczej i drobnego przemysłu jest krytyczny; przesilenie ekonomiczne grozi ruiną majątkową i niebezpieczeństwem społecznem nie mniej, niż dawniej głód i zaraza. Ale dla ludzi z wiarą nie ma położenia bez wyjścia. Trzeba tylko środki lecznicze wynaleść i zawczasu rozwielmożnieniu się złego zapobiedz. My to lekarstwo upatrujemy w tem właśnie, oczem u nas zapomniano, we wspólnem działaniu; niech się na tle wspólnej akcyi dopiero rozwija działalność jednostek. Bądźmy zawsze pomni na nawoływanie wieszcza: «Czyń każdy w swojem kółku, co każe Duch Boży», ale dziś już na tem poprzestawać nie powinniśmy; niech doznane trudy i klęski nauczą nas tego, co jedynie zapewnia siłę społeczeństwom: zbiorowej pracy!

Subskrypcye na udziały związku handlowego w ciągu miesiąca kwietnia b. r. przyjmują w Krakowie: *Wydział Rady powiatowej krakowskiej ul. św. Tomasza l. 5. I, p., dom bankierski Augusta Raczyńskiego przy linii A-B., kantor Galicyjskiego Banku dla handlu i przemysłu, dyrekcya Towarzystwa Zaliczkowego krakowskiego przy ul. Szewskiej l. 16. 1. p. — wreszcie podpisana dyrekcya Związku handlowego.*

Rada nadzorcza „Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie".

Dr. Wilhelm Dadlez, Jan Kanty Federowicz, Dr. Antoni Górski, Jan Kanty Kirchmayer, Jan Kwiatkowski, Dr. Juliusz Leo, Alfred Milieski. Dr. Franciszek Paszkowski, Dr. Andrzej hr. Potocki, Dr. Adam Prażmowski. Eugeniusz Reiner, Jan Skirliński, Henryk Szwarz, Dr. Franciszek Stefczyk, Antoni hr. Wodzicki.

Dyrekcya „Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie".

Julian Bereźnicki, Zygmunt Jałbrzykowski, August Porębski, Edward Wojnarowicz.

Nakładem „Związku handlowego". — W drukarni A. Koziańskiego w Krakowie.

112

W sprawie Towarzystwa spożywczego.

Zarząd Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie postanowił istniejącym przy zakładach swoich sklepom spożywczym nadać charakter i właściwości **sklepów spożywczych kooperatywnych** (współdzielczych), w przyszłości zaś, skoro liczba członków, korzystających z tych sklepów, odpowiednio wzrośnie i członkowie za tem się oświadczą, przekształcić te sklepy **w samoistne Towarzystwa spożywcze.**

Do powzięcia tego postanowienia skłaniają nas dwojakie względy.

Z jednej strony Towarzystwo Kółek rolniczych, z którem od początku naszego istnienia ściśle jesteśmy związani i którego działalność popierać jesteśmy statutowo obowiązani, zwróciło od szeregu lat usiłowania swoje głównie w kierunku podniesienia kultury i rentowności gospodarstw włościańskich, wskutek czego nasz dział rolniczy handlu w ostatnich latach ogromnie się rozszerzył i w naturalnym biegu rzeczy w dalszym ciągu rozszerzać się będzie. Równocześnie sklepy spożywcze Kółek rolniczych, które w pierwszych latach istnienia Towarzystwa stanowiły główną podnietę do zawiązywania się Kółek rolniczych i około których skupiały się dawniej wszystkie zabiegi włościan, zeszły obecnie na plan drugi i coraz częściej przechodzą drogą sprzedaży lub dzierżawy w ręce prywatne. Co więcej, nawet te stosunkowo dziś nieliczne sklepy Kółek rolniczych, które prowadzone są jeszcze we własnej administracyi, przekształcają się obecnie w sklepy spożywcze kooperatywne czyli **w wiejskie spółki spożywcze,** a jest rzeczą prawdopodobną, że ten proces przekształcania się po uchwale tegorocznej Rady ogólnej Towarzystwa Kółek rolniczych, która Kółkom rolniczym zaleciła spółki spożywcze kooperatywne jako najodpowiedniejszą formę assocyacyi dla handlu wiejskiego, czynić będzie coraz większe postępy.

Z drugiej strony wzrastająca w sposób wprost zatrważający drożyzna artykułów żywności i innych potrzeb codziennego życia sprawia, że ludność miast większych, a zwłaszcza klasy jej zarobkujące, odczuwają nader dotkliwie brak w kraju naszym Towarzystw spożywczych, któreby stały na straży interesów konsumentów i stanowiły zarazem skuteczny hamulec przeciwko tak powszechnym dziś zakusom sztucznego i gwałtownego podnoszenia cen drogą mniej lub więcej jawnych zmów czyli kartelów. Coraz częściej i coraz głośniej mówi się też w sferach interesowanych o potrzebie założenia wielkiego i na zdrowych zasadach assocyacyi kooperatywnej opartego stowarzyszenia spożywczego; — niestety jednak widoki, aby takie stowarzyszenie w niedalekiej przyszłości powstało, są bardzo małe lub zgoła żadne, bo w zbyt świeżej jeszcze pamięci mają wszyscy historyę tych wszystkich spółek spożywczych, które w ostatnich dziesiątkach lat w kraju naszym się zawiązały — i tak smutno, prawie katastrofalnie żywot swój zakończyły.

Tej potrzebie stworzenia wielkiego, na zdrowych zasadach handlowych opartego i od początku prawidłowo funkcyonującego Towarzystwa spożywczego chcemy zadość uczynić, a możemy to tem łatwiej, że od szeregu lat utrzymujemy w obu miastach stołecznych kraju t. j. w Krakowie i Lwowie i w dwu miastach na prowincyi t. j. w Rzeszowie i Wieliczce, duże sklepy spożywcze, mające liczną klientelę właśnie ze sfer ludności średnio zamożnej i zarobkującej – i cieszące się także opinią rzetelnej obsługi tak co do doboru i jakości towarów, jak co do przystępności cen. Sklepy te miały już dotychczas w pewnej mierze charakter sklepów kooperatywnych, albowiem członkowie naszego stowarzyszenia otrzymywali z końcem roku t. zw. premie towarowe czyli zwroty od zakupionych w ciągu roku towarów, podobnie jak to się dzieje w stowarzyszeniach spożywczych. Obecnie po wprowadzeniu do statutu Związku handlowego

postanowienia, że członkowie oprócz pobierania dywidendy od udziałów będą jeszcze uczestniczyć w zyskach w stosunku do poczynionych przez nich w ciągu roku zakupów, możemy i chcemy nadać naszym sklepom spożywczym charakter **czysto kooperatywny,** tj. **prowadzić je na tych samych zasadach, jakiemi się kierują Towarzystwa spożywcze.**

Wszelako jasną jest rzeczą, że prowadzenie dwu tak odrębnych gałęzi handlu, jak handel artykułami rolniczymi, który w interesie Kółek rolniczych i postępu gospodarstw włościańskich prowadzić nadal musimy — i handel artykułami spożywczymi z zakresem i zadaniami Towarzystwa spożywczego, nastręcza bardzo poważne trudności administracyjne, które w miarę rozwoju obu tych gałęzi coraz bardziej wzrastać muszą. Dlatego zdając sobie jasno sprawę z tych trudności, z któremi zresztą już w dotychczasowej naszej działalności ciągle mieliśmy do walczenia, nie mamy zamiaru wytworzonego w łonie naszego stowarzyszenia Towarzystwa spożywczego stale przy sobie zatrzymać, lecz chcemy je tylko na początek prowadzić we własnym zarządzie, a później, skoro się stanie zdolnem do samodzielnego życia, wypuścić z opieki i zamienić na samoistne Towarzystwo spożywcze. Tak powstałe Towarzystwo spożywcze wejdzie odrazu w posiadanie tych sił i czynników, któremi nasze stowarzyszenie dzisiaj rozporządza i którym swój pomyślny rozwój i dzisiejszy niezaprzeczenie pomyślny stan zawdzięcza. A więc otrzyma ono od nas gotową i wypróbowaną organizacyę handlową, a wraz z nią personal pewny i wyszkolony w ciągu długiego szeregu lat, będzie miało na swoje usługi całe nasze doświadczenie kupieckie i będzie mogło korzystać odrazu z naszych rozgałęzionych stosunków handlowych z pierwszorzędnemi firmami tak w kraju jak zagranicą. Oczywiście stowarzyszenie spożywcze, które te wszystkie warunki odrazu, bez kosztów i ofiar posiędzie, będzie miało zupełnie inne szanse rozwoju, niż takie, któreby wyszło tylko z łona konsumentów i stopniowo przez długie lata kosztem własnych doświadczeń warunki te musiało sobie zdobywać. W danym razie członkowie naszego Zarządu wzięliby udział w Zarządzie stowarzyszenia spożywczego nawet po jego usamodzielnieniu, gdyby tego było potrzeba.

W myśl powyższego stowarzyszenie spożywcze powstałe na wskazanej wyżej drodze, przechodziłoby przez trzy fazy czyli okresy rozwoju.

W pierwszym okresie będzie ono organicznie z naszem stowarzyszeniem związane, t. j. stanowić będzie część jego integralną, a składać się będzie zarówno z tych członków naszego stowarzyszenia, którzy już dzisiaj w sklepach naszych w potrzebne towary się zaopatrują, jakoteż z tych nowo wstępujących członków, którzy wpisując się na członków oświadczą, że przystępują tylko warunkowo jako członkowie założyć się mającego stowarzyszenia spożywczego. Tym ostatnim będą udziały ich bez dalszych formalności zwrócone, gdyby stowarzyszenie takie w pewnym oznaczonym terminie nie powstało. W tym okresie sprawami Towarzystwa spożywczego zawiadywać będzie wyłącznie Dyrekcya i Rada nadzorcza Związku handlowego, ewentualnie przy współudziale komitetu, wybranego z pośród grona członków nowo przybyłych, ale z głosem tylko doradczym. Nowi członkowie będą korzystać z tych samych praw i udogodnień, co dotychczasowi członkowie Związku handlowego, t. j. będą korzystali z ułatwień kredytowych, a prócz dywidendy (6%) od udziałów otrzymają z końcem roku zależnie od wyników większe lub mniejsze opusty czyli zwroty od zakupionych towarów. W sklepach naszych będą mogli zaopatrywać się po cenach przystępnych (w każdym razie nie wyższych, niż w innych równorzędnych handlach) we wszystkie towary spożywcze i inne niezbędne w gospodarstwie domowem artykuły, które dziś prowadzimy, t. j. w towary kolonialne i korzenne, produkty mączne, t. j. mąkę, krupy, kasze i t. p.; masło, smalec, słoninę i inne tłuszcze, naftę, mydło i t. d. Na żądanie członków moglibyśmy wprowadzić jeszcze niektóre inne artykuły oraz podjąć się hurtowej dostawy niektórych produktów wiejskich (n. p. kartofli, owoców na zimę i t. p.), musielibyśmy jednak z góry wykluczyć podejmowanie szerszych zadań, n. p. założenie własnej piekarni, mleczarni i t. p.

Ten okres pierwszy trwałby tak długo, dopókiby ilość członków i kwota wpłaconych przez nich udziałów nie wzrosły do tej miary, przy którejby nowe Towarzystwo mogło rozpocząć byt samoistny i rozwinąć działalność na własną rękę. Chwilę tę oznaczyliby sami członkowie względnie uczestnicy naszych sklepów spożywczych – i dopiero, gdy ci na zwołanem w tym celu zebraniu zgodzą się na wyodrębnienie Towarzystwa spożywczego, będzie mógł być także przeprowadzony formalny rozdział obu stowarzyszeń. Nowemu Towarzystwu oddałby Związek wszystkich członków, którzyby się za tem oświadczyli, wraz z wpłaconemi przez nich udziałami, a więc nietylko nowo przybyłych, ale i dawniejszych swoich członków, o ileby to było zgodne z ich życzeniem, a nadto sklepy swoje spożywcze wraz z całym zapasem towarów i całem urządzeniem według własnych kosztów nabycia, względnie faktycznej wartości, wreszcie cały zatrudniony w tych sklepach personal wraz z siłami kierowniczemi, zastrzegając sobie stosownie do okoliczności odpowiedni wpływ i udział w Zarządzie nowego stowarzyszenia, ewentualnie także prawo kontroli nad jego czynnościami. W tym drugim okresie istnienia miałoby zatem projektowane To-

113

warzystwo spożywcze już własny statut i własny swój zarząd, odpowiedzialny przed Walnem Zgromadzeniem członków, pozostawałoby jednak bądź na mocy specyalnej umowy, bądź na mocy postanowień swego statutu w pewnej mniej lub więcej ścisłej łączności z naszem stowarzyszeniem. Jako stowarzyszenie odrębne mające swój własny Zarząd, oddany wyłącznie zadaniom nowego Towarzystwa, będzie mogło odrazu przystąpić do rozszerzenia swej działalności także na te pola, które Związek handlowy ze względu na inne cele swoje musiał pozostawić odłogiem, a więc wprowadzić do utrzymywanych sklepów spożywczych także artykuły, których Związek handlowy nie mógł prowadzić (np. pieczywo, drób, dziczyznę i t. d.), a nadto zorganizować i prowadzić w własnym zarządzie piekarnię, mleczarnię, i t. p., jednem słowem spełniać wszystkie te zadania i czynności, które gdzieindziej Towarzystwa spożywcze spełniają.

Skoro wreszcie Towarzystwo tak się na zewnątrz i wewnątrz zorganizuje, a zarazem tak rozwinie i wzmocni, że będzie się mogło obejść bez naszej pomocy i opieki, będzie mogła także ustać zaznaczona wyżej łączność między obu stowarzyszeniami, a Zarząd Związku handlowego będzie mógł się całkiem usunąć od współudziału w pracach Towarzystwa spożywczego. Z tą chwilą wstąpi Towarzystwo w trzeci okres swojego rozwoju i rozpocznie byt całkiem niezależny.

Taki jest nasz plan przekształcenia naszych sklepów spożywczych w samoistne stowarzyszenia spożywcze. Na razie nie dotykamy kwestyi, czy w każdem mieście, gdzie istnieją nasze sklepy, mają powstać odrębne Towarzystwa spożywcze, czy też raczej jedno Towarzystwo centralne z filiami w innych miastach, bo dziś byłoby jeszcze zawcześnie nad tem się zastanawiać. Zasadniczo może być sprawa zarówno w jeden jak w drugi sposób z korzyścią dla kół interesowanych rozwiązana.

Czy projekt nasz znajdzie oddźwięk w społeczeństwie, i czy koła interesowane zechcą się przyczynić do jego urzeczywistnienia, to już nie naszą jest rzeczą. Naszą rzeczą będzie, jeżeli myśl przez nas rzucona się przyjmie, zrobić wszystko, co do nas należy, aby zaufania nam okazanego nie zawieść i akcyę raz wdrożoną szczęśliwie do końca przeprowadzić.

Dla informacyi interesowanych podajemy, że udział w Związku handlowym wynosi K. 50·—, wpisowe K. 2·—. Aby ułatwić zapisywanie się na członków jak najszerszym kołom postanowił Zarząd Związku handlowego przyjmować także częściowe wpłaty na udział w ratach miesięcznych po K. 10·—.

Zgłoszenia na członków przyjmuje Dyrekcya w godzinach urzędowych między 9 — 12 rano i 3 — 7 popołudniu w dnie powszednie i między 9 — 11 rano w niedzielę i święta w biurze w Krakowie przy placu Szczepańskim l. 6, we Lwowie przy ul. Kopernika l. 2, w Rzeszowie przy ul. Sandomierskiej l. 9. Na żądanie przesyłać się będzie także listownie statuty i deklaracye przystąpienia.

Z poważaniem

Dyrekcya Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie.

Nakładem Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie. — W drukarni A. Koziańskiego w Krakowie.

warzystwo spożywcze już własny statut i własny swój zarząd, odpowiedzialny przed Walnem Zgromadzeniem członków; pozostawałoby jednak bądź na mocy specyalnej umowy, bądź na mocy postanowień swego statutu w pewnej mniej lub więcej ściślej łączności z naszem stowarzyszeniem. Jako stowarzyszenie odrębne mające swój własny Zarząd, oddany wyłącznie zadaniom nowego Towarzystwa, będzie mogło odrazu przystąpić do rozszerzenia swej działalności także na te pola, które Związek handlowy ze względu na inne cele swoje musiał pozostawić odłogiem, a więc wprowadzić do utrzymywanych sklepów spożywczych także artykuły, których Związek handlowy nie mógł prowadzić (np. pieczywo, drób, dziczyznę i t. d.), a nadto zorganizować i prowadzić w własnym zarządzie piekarnie, mleczarnie, i t. p., jednem słowem spełniać wszystkie te zadania i czynności, które gdzieindziej Towarzystwa spożywcze spełniają.

Skoro wreszcie Towarzystwo tak się na zewnątrz i wewnątrz zorganizuje, a zarazem tak rozwinie i wzmocni, że będzie się mogło obejść bez naszej pomocy i opieki, będzie mogła także ustać zaznaczona wyżej łączność między obu stowarzyszeniami, a Zarząd Związku handlowego będzie mógł się całkiem usunąć od współudziału w pracach Towarzystwa spożywczego. Z tą chwilą wstąpi Towarzystwo w trzeci okres swojego rozwoju i rozpocznie byt całkiem niezależny.

Taki jest nasz plan przekształcenia naszych sklepów spożywczych w samoistne stowarzyszenia spożywcze. Na razie nie dotykamy kwestyi, czy w każdem mieście, gdzie istnieją nasze sklepy, mają powstać odrębne Towarzystwa spożywcze, czy też raczej jedno Towarzystwo centralne z filiami w innych miastach, bo dziś byłoby jeszcze zawcześnie nad tem się zastanawiać. Zasadniczo może być sprawa zarówno w jeden jak w drugi sposób z korzyścią dla kół interesowanych rozwiązana.

Czy projekt nasz znajdzie oddźwięk w społeczeństwie, i czy koła interesowane zechcą się przyczynić do jego urzeczywistnienia, to już nie naszą jest rzeczą. Naszą rzeczą będzie, jeżeli myśl przez nas rzucona się przyjmie, zrobić wszystko, co do nas należy, aby zaufania nam okazanego nie zawieść i akcyę raz wdrożoną szczęśliwie do końca przeprowadzić.

Dla informacyi interesowanych podajemy, że udział w Związku handlowym wynosi K. 50·—, wpisowe K. 2·—. Aby ułatwić zapisywanie się na członków jak najszerszym kołom postanowił Zarząd Związku handlowego przyjmować także częściowe wpłaty na udział w ratach miesięcznych po K. 10·—.

Zgłoszenia na członków przyjmuje Dyrekcya w godzinach urzędowych między 9 — 12 rano i 3 — 7 popołudniu w dnie powszednie i między 9 — 11 rano w niedziele i święta w biurze w Krakowie przy placu Szczepańskim l. 8, we Lwowie przy ul. [illegible] l. 2, w Rzeszowie przy ul. Sandomierskiej l. 9.

Na zgłoszenie przyjęcie nie będzie [illegible]

Z poważaniem

Dyrekcya Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie.

Nakładem Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie. — W drukarni A. Koziańskiego w Krakowie.

114

JESIEŃ W IMIĘ BOŻE! 1893.

CENNIK
NAWOZÓW SZTUCZNYCH

Związku handlowego
KÓŁEK ROLNICZYCH

w Krakowie, ul. Pijarska l. 4.

W drukarni A. Koziańskiego w Krakowie.

Do Szanownych naszych P. T. Odbiorców.

Obejmując na wiosnę r. b. handel nawozami sztucznemi, pragnęliśmy z jednej strony przyjść z pomocą praktycznym rolnikom, po największej części niedość jeszcze obeznanym z temi nowemi środkami produkcyi, z drugiej strony przyczynić się do wprowadzenia tej gałęzi handlu na lepsze i właściwsze od dotychczasowych tory.

W myśl tego założenia zorganizowaliśmy ten dział handlu odpowiednio do dzisiejszych wymagań nauki i praktyki, zapewniliśmy Odbiorcom naszym **zupełne bezpieczeństwo dobrej jakości** dostarczanych przez nas nawozów, a wierni zasadzie naszej instytucyi: „nie dla zysku, ale dla dobra kraju", ustanowiliśmy ceny **tak niskie**, że takowe nawet w kołach fachowych powszechny podziw budziły. To też przedsięwzięcie nasze, oparte na takich podstawach, zyskało sobie odrazu uznanie w szerokich kołach rolników zarówno wielkiej, jak małej własności, czego dowodem był nietylko nader żywy popyt za naszemi nawozami, ale także liczne listy dziękczynne, jakie otrzymywaliśmy od naszych Odbiorców.

To uznanie i zaufanie, jakieśmy sobie odrazu zdobyli w szerokich kołach rolników, jest dla nas zachętą, abyśmy w pracy podjętej nie ustawali, a przedsiębiorstwo nasze coraz bardziej rozwijali i udoskonalali. Tą chęcią ożywieni **powierzyliśmy kierownictwo tego działu handlowego, jak w ogóle całego działu rolniczego naszego przedsiębiorstwa, pierwszorzędnej sile fachowej**, która łącząc gruntowną wiedzę fachową z wieloletniem doświadczeniem i dokładną znajomością stosunków i potrzeb kraju, daje **zupełną rękoj-**

mię pewnej, ścisłej i rzetelnie fachowej obsługi naszych Odbiorców. Dzięki tej okoliczności możemy nietylko dostarczać rolnikom **rzeczywiście dobrych** i **tylko dobrych** nawozów sztucznych, ale jesteśmy także w możności udzielać im fachowej porady i wskazówek w trudnych i zawiłych kwestyach racyonalnego ich użycia.

Ponieważ i ceny nawozów, pomimo znacznego podrożenia ich na rynkach krajowych i zagranicznych, zdołaliśmy utrzymać prawie na poziomie naszego cennika wiosennego, przeto tuszymy sobie, żeśmy uczynili wszystko, co w interesie i dla dobra rolników ze strony naszej uczynić było można, nie pozostaje nam więc nic innego, jak tylko prosić o poparcie naszego przedsiębiorstwa, na które sumiennie staraliśmy się i starać się będziemy zasłużyć.

Z poważaniem

Dyrekcya Związku handlowego Kółek rolniczych

w Krakowie.

L. p.	Nazwa nawozu	Poręczona minimalna zawartość w %				Cena za 100 klg. z workiem		UWAGI
		Azotu	Kwasu fosfor ogółem	Kwasu fosfor. łatwo rozp	Potasu	złr.	ct.	
1	Superfosfat z czystych kości . .	½	—	16	—	5	75	
2	„ „ „ . .	½	—	17	—	6	05	
3	„ „ „ . .	¼	—	18	—	6	35	
4	„ „ „ . .	¼	—	19	—	6	65	
5	„ z guana i fosforytów	—	—	14	—	4	70	
6	„ „ „	—	—	15	—	5	–	
7	„ „ „	—	—	16	—	5	30	
8	„ „ „	—	—	17	—	5	60	
9	„ „ „	—	—	18	—	5	90	
10	„ amoniakalny . . .	3	—	12	—	6	80	azot jako amoniak
11	„ „ . . .	4	—	12		7	65	
12	„ „ . . .	5	—	10	—	7	90	
13	„ „ . . .	6	—	12	—	9	50	
14	„ amoniakalno-potasowy	2	—	6	6	6		
15	„ „ „	3	—	8	5	7	30	
16	„ „ „	3	—	9	9	9	—	
17	„ potasowy . . .	—	—	10	10	6	75	
18	Mączka kostna roztworzona (prepar.)	3	16	9	—	8	—	
19	„ „ „ . . .	3	12	9	—	7	–	
20	„ „ niewyklejona . .							
21	Mączka żużlowa Thomasa (prawdziwa)	—	14	—	—	3	10	75% miału
22	„ „ „ „	—	15	—	—	3	30	
23	„ „ „ . . .	—	16	—	—	3	50	
24	„ „ „ . . .	—	19	—	—	4	10	
25	Siarkan amonowy	20	—	—	—	—	—	
26	Kainit kałuski	—	—	—	10	1	40	loco Kałusz za gotówkę bez skonta.

WARUNKI SPRZEDAŻY.

Ceny ustanowione rozumieją się przy odbiorze całego wagonu **loco** lub **paritas** dworzec **Kraków** z opustem frachtu, uzyskanego na podstawie certyfikatu odnośnych c. k. Starostw lub Komitetów c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie i c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie. Blankietów certyfikatów dostarczamy na żądanie bezpłatnie.

Zamówienia na całe wagony (10.000 K°) mogą być kombinowane z różnych gatunków nawozów bez podniesienia ceny.

Dla innych stacyj kolejowych w kraju oblicza się cenę z doliczeniem przypadającej różnicy frachtu zniżonego, która wynosi od wagonu: do Tarnowa 7 złr., Rzeszowa 14 złr., Suchej 4 złr., Nowego Sącza 16 złr,, Sanoka 23 złr., Sambora 28 złr., Stryja 33 złr., Przemyśla 22 złr., Lwowa 30 złr., Stanisławowa 41 złr., Kołomyi 45 złr., Tarnopola 41 złr., Sokala 32 złr.

Przy odbiorze nawozów w mniejszych ilościach wprost z naszych magazynów w Krakowie, doliczamy tytułem wyższych kosztów frachtu oraz składowego i innych kosztów własnych do ceny wagonowej: przy odbiorze najmniej 50 worków naraz 20 ct, 30—40 worków 30 ct., 20—30 worków 35 ct., 10—20 worków 40 ct., 5—10 worków 45 ct., poniżej 5 worków 50 ct. za każde 100 K°.

Przy zapłacie gotówką potrącamy 2% skonta od ceny ustanowionej. Osobom znanym lub poleconym udzielamy kredytu do 3 miesięcy za akceptem; dłuższego kredytu,

praktykowanego przez ajentów i handlarzy pokątnych, nie dajemy, gdyż dzieje się to tylko kosztem dobroci towaru lub znacznego podwyższenia jego ceny.

Ceny ustanowione obowiązują nas aż do wyczerpania zapasów przez nas zakupionych; dlatego w interesie P. T. Odbiorców prosimy o rychłe zamówienia.

Kółkom rolniczym i drobnym rolnikom zalecamy zakupna zbiorowe w całych ładunkach wagonowych, ze względu na znaczne zaoszczędzenie na kosztach frachtu.

Odbiorcy, nie będący członkami Związku handlowego i w ogóle bliżej nam nieznani, raczą przy zamówieniu nadesłać zadatek w wysokości $^1/_4$ wartości zamówienia i zezwolić na pobranie reszty za zaliczką.

O czytelne wypisanie imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania i stacyi kolei żelaznej uprasza się.

GWARANCYA.

We wszystkich nawozach, wyszczególnionych w cenniku, **poręczamy** podane ilości składników pokarmowych jako **minimalną zawartość** i obowiązujemy się brakujące ilości, gdyby takowe wynosiły więcej, niż $^1/_4$ % wynagrodzić w stosunku do cen ustanowionych w cenniku. Przy nawozach złożonych, jakoto: mączce kostnej, superfosfatach amoniakalnych i potasowych nadwyżka jednego pokarmu służyć będzie do pokrycia ewentualnego braku drugiego składnika.

Z wyjątkiem mączki żuzlowej, którą sprzedajemy według wykazanej przez analizę zawartości procentowej, **zobowiązujemy się wszystkie inne nawozy na żądanie przyjąć napowrót, gdyby analiza wykazała tylko o $^1/_{10}$ mniejszą wartość od poręczonej przez nas wartości.**

Poręczamy w nawozach naszych **minimalną zawartość** pokarmów, gdyż to jest **jedyny racyonalny, przez naukę**

uznany, a przez wszystkie fabryki i rzetelne handle zagraniczne przyjęty sposób poręczenia. Nie chcemy w tym względzie naśladować konkurencyi, która gwanrantując np. w superfosfacie 16—18% kwasu fosforowego rozpuszczalnego, w rzeczywistości ręczy tylko za 16% zawartości tego pokarmu, a przecież sposobem gwarancyi łudzi kupującego, że dany superfosfat zawierać będzie do 18%.

Tak samo pomijamy w superfosfatach kwas fosforowy trudno rozpuszczalny, którego małe ilości 1—1½% zwykle w nich się znajdują i w innych cennikach do gwarancyi bywają wliczane. **Za ten kwas fosforowy odbiorcy nasi nic nie płacą.**

Nawozy ładowane są w workach **nowych**, opatrzonych plombą i firmą naszą. Przy drobnej rozsprzedaży oraz przy zamówieniu kilku gatunków nawozu naraz otrzymuje nadto każdy worek stósowną signaturę, **podającą nazwę nawozu** oraz **poręczoną zawartość pokarmów.**

Kupujący jeden gatunek nawozu w całych ładunkach wagonowych, mają prawo przesłać próbki nawozu bądź do Zakładu chemii rolniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego (dyrektor zakładu: prof. Dr. Emil Godlewski), bądź do stacyi doświadczalnej krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie (kierownik: prof. K. Trochanowski) **z żądaniem przeprowadzenia analizy kontrolnej, której koszta w całości bierzemy na siebie.**

Kupujący nawozy w mniejszych ilościach wprost z naszych składów w Krakowie, **kupuje z tem samem bezpieczeństwem,** albowiem **każdy wagon nawozu, sprowadzony do drobnej rozsprzedaży, poddajemy wprzód analizie kontrolnej.**

Niemniej poddajemy się chętnie i bez zastrzeżeń kontroli każdej publicznej stacyi doświadczalnej w państwie austryackiem.

Za suchość, miałkość i zdolność do natychmiastowego rozsiewu naszych nawozów tak ręką jakoteż maszyną, ręczymy.

Zalecamy do kupna przedewszystkiem nawozy wysokoprocentowe, zwłaszcza dla miejscowości bardziej oddalonych, gdyż przy nich koszta transportu taniej wypadają.

Nadmieniamy wreszcie, że na **wyraźne żądanie** możemy dostarczyć także superfosfatów i innych nawozów o mniejszej zawartości pokarmów, niż w cenniku podano i po stosunkowo niższej cenie, zastrzegamy jednak z góry, że nawozy te będą już z piaskiem lub innemi materyałami bezwartościowemi mięszane, w celu obniżenia pierwotnej wyższej zawartości procentowej. Zakupna takich nawozów nie możemy nikomu doradzać.

Ze względu na zastój w fabrykacyi stali i zmniejszoną w skutek tego produkcyę mączki żużlowej Thomasa, podlega nawóz ten obecnie bardzo licznym fałszerstwom, uważamy sobie przeto za obowiązek przestrzedz rolników przed zakupywaniem mączki żuzlowej w źródłach niepewnych.

Związek handlowy Kółek rolniczych
W KRAKOWIE.

118

Przepisy, tyczące się brania próbek nawozu do analizy.

Próbki nawozu do analizy mają być wzięte na odbiorczej stacyi kolejowej, **najpóźniej** w dwa dni po wyładowaniu nawozu z wagonu i złożeniu go do magazynów kolejowych, w każdym razie **przed załadowaniem go na wozy,** w obecności kupującego nawóz lub jego zastępcy i w obecności dwóch bezstronnych i wiarogodnych świadków.

W celu wzięcia próbki należy przy ładunku wagonowym (10.000 kilo) z każdego **dziesiątego,** przy ładunku niżej 10.000 kilo z każdego **piątego nieuszkodzonego** i **niezamoczonego** podczas transportu worka wziąć próbki od 100—200 gr. (przez otwarcie worka lub za pomocą szpikulca próbnego), wymięszać takowe jak najstaranniej na suchej podkładce, następnie rozdzielić mięszaną próbkę na 3 równe części, wsypać do trzech **suchych** flaszek lub słoików szklannych i zapieczętować w obec świadków, którzy poświadczenie niżej umieszczone, własnoręcznie podpisać mają.

Jedną flaszkę przesyła się do stacyi doświadczalnej, drugą wraz z poświadczeniem niniejszem pod naszym adresem, a trzecią zachowuje kupujący do ewentualnej superanalizy.

W przypadkach spornych uznajemy tylko próbki, wzięte ściśle według tych przepisów.

POŚWIADCZENIE.

Podpisani świadkowie stwierdzają własnoręcznemi podpisami, że w dniu dzisiejszym wzięto w ich obecności zgodnie z treścią powyższych przepisów z wozu

Nr. .... nadanego w stacyi .... przez

.... w dniu .... r. ....

i zawierającego ....

worków po .... kilo .... próbki ....

z gwarantowaną zawartością .... % kwasu fosforowego

» » .... % azotu

» » .... % potasu

.... dnia .... r.

Podpisy.

Karta zamówienia.

Podpisany obszar dworski / urząd gminny zamawia w Związku handlowym Kółek rolniczych dla niżej wymienionych właścicieli lub dzierżawców dóbr / członków gminy następujące ilości materyałów nawozowych:

Bestell-Zettel.

Der / Das gefertigte Gutsgebietsvorsteher / Gemeindeamt bestellt im Handelsverbande der landwirthschaftlichen Gau-Vereine in Krakau für den Bedarf der nachgenannten Gutsbesitzer oder Pächter / Gemeindeangehoerigen nachstehende Quantitäten von Dungmitteln:

Imię i nazwisko właściciela lub dzierżawcy dóbr / członków gminy *Vor- und Zuname des Gutsbesitzers oder Pächters / Gemeindeangehoerigen*	*Rodzaj nawozu* *Bezeichnung des Dungmittels*	*Ilość w kilogr.* *Quantum in Kilogrammen*	UWAGA ANMERKUNG
Razem *Zusammen*			

Wymieniona ilość materyału nawozowego będzie w stacyi ....

załadowaną i pod adresą podpisanego $\frac{\text{obszaru dworskiego}}{\text{urzędu gminnego}}$

do stacyi ....

wysłaną.

Załadowanie i wyładowanie użytych wagonów kolejowych odbędzie się przez własnych ludzi nadawcy i odbiorcy, a względnie na ich koszt.

Podpisany $\frac{\text{obszar dworski}}{\text{urząd gminny}}$ *obowiązuje się sprowadzony materyał nawozowy tylko wyżwymienionym* $\frac{\text{właścicielom lub dzierżawcom dóbr}}{\text{członkom gminy}}$ *w celu użycia jako nawóz do gruntu odstąpić.*

Dieses Gesammtquantum wird in der Station ....

unter der Adrese des gefertigten $\frac{\text{Gutsgebiets-Vorstehers}}{\text{Gemeindeamtes}}$

nach der Station ....

zur Aufgabe gelangen.

Die Beladung beziehungsw. Entladung der verwendeten Eisenbahnwagen erfolgt durch die eigenen Leute, bezw. auf Kosten der betreffenden Aufgeber oder Empfänger.

$\frac{\text{Der}}{\text{Das}}$ *gefertigte* $\frac{\text{Gutsgebiets-Vorsteher}}{\text{Gemeindeamt}}$ *verpflichtet sich gleichzeitig das bezogene Dungmittelquantum nur an die obgenannten* $\frac{\text{Gutsbesitzer oder Pächter}}{\text{Gemeindeangehoerigen}}$ *zur Düngung der denselben gehörigen Grundstücke abzugeben.*

.... *d.* *189*

Pieczęć.

Podpis obszaru dworskiego lub naczelnika.

....

Podpisane c. k. ....

potwierdza niniejszem, że wyż wyszczególniona ilość materyału do znawożenia własnych pól $\frac{\text{obszaru dworskiego}}{\text{członków gminy}}$ *w rzeczywistości potrzebną jest, przeto opust na frachcie kolejowym dla nawozów, ogłoszony przez Generalne Zarządy austryackich kolei, przy tejże przesyłce zastosowany być może.*

Die gefertigte k. k. ....

.... bestätigt hiemit, dass das obige Dungmittelquantum zur Düngung der eigenen Grundstücke der angeführten $\frac{\text{Gutsbesitzer oder Pächter}}{\text{Gemeindeangehoerige}}$ *bestimmt und dem wirklichen Bedarfe angemessen ist, daher die hiefür seitens der österreichischen Eisenbahnverwaltungen zugestandenen Frachtbegünstigungen Anwendung finden können.*

.... *d.* *189*

Pieczęć.

Z drukarni A. Koziańskiego w Krakowie.

III

[illegible]

[illegible]

([illegible])

ROK ZAŁOŻENIA 1905. | ROK ZAŁOŻENIA 1905.

KÓŁKO ROLNICZE W ZAKOPANEM

HANDEL TOWARÓW MIESZANYCH, WSZELKICH WYROBÓW KRAJOWYCH, SKŁAD WIN, HURTOWNA SPRZEDAŻ TOWARÓW DLA SKLEPÓW WIEJSKICH.

HURTOWNY SKŁAD ZBÓŻ, PRODUKTÓW ROLNYCH, NASION i NAWOZÓW SZTUCZNYCH.

ZAKOPANE, dnia 15. Lipca 1908.
(Stacya kolej., poczta, telegraf: Zakopane).

J. Wielmożny Panie Profesorze!

Dodatkowo do pisma naszego z dnia 14. b.m. pozwalamy sobie przesłać w załączeniu 1. Odpis wniesionego równocześnie do Wydziału Krajowego (: Oddz. Biuro sprzedaży soli :) podania w sprawie sprzedaży po zniżonej cenie 20 h za 1. kg. od dnia 10. b.m. a względnie o przyznanie nam bonifikacyi. – Z treści pisma nabierze JW. Pan przekonania, że rozchodzi się o dosyć poważną stratę 214. Kor., która tak młodej organizacyi, jaką jest nasze Kółko, dotkliwie uczućby się dała. – Dlatego prosimy uprzejmie JW. Pana o łaskawe poparcie naszej prośby i w tym względzie. – Podanie wysłaliśmy wprost do Wydziału Krajowego, gdyż nie mamy pewności, że list ten dojdzie przed wyjazdem do rąk JW. Pana. –

Pismo z dodatkowem podaniem i ze

stawieniem kosztów zwozu soli przesłaliśmy wczoraj 14. b.m. listem odpowiednim pod adresem JW. Pana. —

Polecając nasze Kółko łaskawym dalszym względom JWielmożnego Pana Profesora — łączę wyrazy wysokiego szacunku i poważania

Wojciech Krzeptowski

121

ROK ZAŁOŻENIA 1905.

KÓŁKO ROLNICZE W ZAKOPANEM

ROK ZAŁOŻENIA 1905.

HANDEL TOWARÓW MIESZANYCH, WSZELKICH WYROBÓW KRAJOWYCH, SKŁAD WIN, HURTOWNA SPRZEDAŻ TOWARÓW DLA SKLEPÓW WIEJSKICH.

HURTOWNY SKŁAD ZBÓŻ, PRODUKTÓW ROLNYCH, NASION i NAWOZÓW SZTUCZNYCH.

ZAKOPANE, dnia 14. lipca 1908.
(Stacya kolej., poczta, telegraf: Zakopane).

Wielmożny Panie Profesorze!

Przedewszystkiem w imieniu Zarządu Kółka rol-
niczego dziękuję jak najuprzejmiej Jw. Panu
za łaskawą pamięć o sprawach naszego Kółka
i udzielenie nam tak śpiesznie i wyczerpująco
potrzebnych wyjaśnień. –
Żądane zestawienie kosztów dostawy soli ze
stacyi kolejowej do Składnicy i rozwozu do miej-
scowych sklepów, ułożone w formie dodatkowego poda-
nia do Wydziału krajowego przesyłamy w załą-
czeniu /., przyczem nadmieniamy, że podanie
pierwotne o nadanie Zastępstwa sprzedaży kra-
jowej soli, adresowane do Wydziału krajowego
(: Kraj. Biuro sprzedaży soli :) złożyłem w Prze-
worsku na ręce Jw. Pana Prezesa Ciołeckiego
z prośbą o przedłożenie Wydziałowi krajowemu i
poparcie u J. E. P. Marszałka i nie wątpimy, że
podanie to do Wydziału kraj. wpłynęło. Odpis tego
podania wręczyłem Jw. Panu Profesorowi w Prze-

worsku.–

Koszta dowozu soli ze stacyi kolejowej przyjęliśmy w tej wysokości, jak wynoszą rzeczywiście; koszta te są w różnych porach roku zmienne, – w zimie niższe, na wiosnę, w lecie i podczas żniw wyższe, dlatego przyjęliśmy koszta przeciętne.–

W sprawie zastępstwa na Poronin porozumieliśmy się z tamtejszym kierownikiem Kölzer; nie wiedząc jednak na jakich warunkach Wydział Krajowy odda nam zastępstwo sprzedaży soli, nie mogliśmy podać im konkretnych propozycyj. Zasadniczo jednak Kölzer w Poroninie byłby skłonny pobierać sól z naszej składnicy.–

Co do uzyskania 30. dniowego kredytu w cukrowni w Przeworsku, to będąc w Przeworsku porozumieliśmy się ja i lustrator p. Lasowski w Dyrekcyi Cukrowni, gdzie oświadczył nam p. Dyrektor, że za złożeniem weksla kaucyjnego z pewnymi podpisami kredyt żądany uzyskać możemy.

Polecając naszą sprawę co do uzyskania zastępstwa sprzedaży soli łaskawej pamięci Wielmożnego Pana Profesora kreślę się, z wysokim szacunkiem i poważaniem

Wojciech Krzeptowski

122

ZARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH"
we Lwowie

L. 2928.

Do

Wielmożnego Pana Profesora Dra Jana Pawlikowskiego

we

Lwowie.

Na Walnem Zebraniu odbytem w Rzeszowie dnia 2 lipca b. r. zapadła uchwała następującej treści:
„Uprasza się Wysoki Rząd, aby na wzór Francyi i Anglii ustawodawstwem karnem przeciwdziałał wyzyskiwaniu drobnego rolnika przy zakupnie nawozów sztucznych i pasz skoncentrowanych."

Upoważnieni przez członka Zarządu głównego p. Dra Pawlika udajemy się do Wielmożnego Pana z uprzejmą prośbą, abyś zechciał jako znawca w tych sprawach wypracować memoryał i ~~nam~~ go łaskawie przedłożyć ze swemi cennemi uwagami na posiedzeniu Wydziału wykonawczego, które się odbędzie dnia 21. b. m. w biurze Zarządu głównego Towarzystwa „Kółek rolniczych" o god. 6tej wieczorem, plac Smolki l. 5. I. piętro.

Lwów dnia 9. listopada 1896.

Zarząd główny
Towarzystwa Kółek rolniczych

Sekretarz: [signature]

Prezes: [signature]

ZARZĄD GŁÓWNY TOWARZYSTWA
„Kółek rolniczych"
we Lwowie, ul. Kopernika l. 19, II. p.
Telefon Nr. 285.
Rachunek czekowy poczt. Kasy oszczęd. Nr. 845.497.

123

L. 10966
Przy odpowiedzi należy powołać się na powyższą liczbę.

Odpis!

Lwów dnia 26 maja 1906 r.

Do
Jaśnie Wielmożnego Pana
Dra Jana Pawlikowskiego
w Dublanach k. Lwowa

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić Jaśnie Wielmożnego Pana, że uchwałą Zarządu głównego z dnia 25 maja b. r. został J. Wielmożny Pan powołany na członka Wydziału wykonawczego Towarzystwa Kółek rolniczych.-

Z wysokiem poważaniem

ZARZĄD GŁOWNY
Towarzystwa kółek rolniczych

Sekretarz
Dr. B. Dulęba m. p.

Prezes
Cielecki m. p.

124

Z Zarządu Towarzystwa Kółka rolniczego
w Grochowcach — powiat Przemyśl.

Jaśnie Wielmożnego Pana Dr. i

Zawiadamia się ~~Szanowny Zarząd Kółka rolniczego w~~

Delegatów *że na dniu 26 listopada 1905*

odbędzie się Zjazd Delegatów Kółek rolnicz. powiatu Przemyskiego

WALNE ZGROMADZENIE

***Kółka rolniczego** i istniejącej przy niem **„Straży pożarnej ochotniczej“ w Grochowcach** z następującym programem:*

Nabożeństwo o godz. 10. przed południem w kościółku rz.-kat.
O godz. 2. po południu zgromadzenie w Czytelni Polskiej.
Przyjęcie przez Zarząd Kółka wszystkich przybyłych Delegatów.
***„Słowo wstępne“** wypowie przewodniczący miejscowego Kółka.*
***„Cel Kółka rolniczego i Straży pożarnej ochotniczej“** — wypowie delegat WPan Dr. Bronisław Dulęba ze Lwowa.*
***Nauka o zakładaniu wzorowej gnojarni** — wygłosi Delegat Inspektor rolnictwa ze Lwowa.*
Organizacya Zarządu powiatowego z siedzibą w Przemyślu.
O zaprzęgu krów do robót polnych.
Wnioski członków.

Ponieważ Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Przemyślu wybrany w r. 1904, wcale się nie zajmuje sprawami Kółek rolniczych i przez to pozostaliśmy w tyle za innemi powiatami, w których, jak wykazuje „Przewodnik Kółek rolniczych“, wiele dobrego zdziałano dla Członków Kółek rolniczych, przeto pragnęlibyśmy porozumieć się w celu poprawy tych stosunków.

Upraszamy więc Szanowny Zarząd Kółka rolniczego w .... o łaskawe wydelegowanie kilku Członków na to zgromadzenie, którzy by mogli wziąść udział w tych obradach i donosimy, że zaprosiliśmy na to zgromadzenie delegatów z Głównego Zarządu Kółek rolniczych we Lwowie. Spodziewamy się, że nie braknie Delegatów z Kółek rolniczych, a pewnie Zarząd wyszle jeżli nie kilku to przynajmniej po dwóch.

Za Zarząd Kółka rolniczego
przewodniczący
[illegible]

Sekretarz
Walenty Siwy

DRUKARNIA UDZIAŁOWA PRZEMYŚL

~~Ad~~ (Tow. Kółek Roln.)

Wysoki c.k. Namiestnictwo!

W odpowiedzi na wezwanie Wysokiego Namiestnictwa z dnia ... do L. ... dotyczące zaopiniowania projektu ustawy p.t.: „Gesetz... betreffend die Ausdehnung von Vorschriften zum Schutze gewerblicher Arbeiter auf Konsumvereine und andere Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften" — pozwalamy sobie zauważyć co następuje:

1) W zasadzie ~~[illegible]~~ rozszerzenie przepisów ustawy przemysłowej (Rozd. VI) o ochronie robotników i pomocników handlowych dotyczą stowarzyszenia konsumcyjne i inne stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze — uznajemy za słuszne. Co do pomocników handlowego w przedsiębiorstwach handlowych, to w każdym większym stowarzyszeniu byłoby on i dotąd wszystkimi zwyczajami przestrzegany.

2) Natomiast ustawy niebezpieczeństwo w szczególności i jednolitym ~~[illegible]~~ traktowaniu wszystkich przedsiębiorstw bez względu na ich ~~[illegible]~~ charakter i na ~~[illegible]~~ stosunki miejscowe lub lokalne. W szczególności odnośnie do najściślejszej wydatności o ograniczeniu czasu pracy w ustawie wspomniana ustawowe ~~nam~~ (rozwiązanie) pismo Ministerstwa w ~~której~~ handlu (nr. 16235/190~~7~~ z dnia 15 lutego 1908, L. ...) można powiedzieć czy w danej ~~[illegible]~~ ... Nie ustawie znajdują się gwarancye, że takie miejscowe stosunki będą uwzględnione, jak to ma n.p. miejsce w ustawie o spoczynku niedzielnym z 16/1 1895 nr. 21 Dz. p. p. ~~[illegible]~~ w szczególności artykuł 9 ustęp 2 ~~[illegible]~~ uznanie

pod kątem powstania politycznej wolności hospodarczej!
Dlatego – gdy obecnie przedkładany nam projekt
zarządzenia przepisów ustawy –
tylko [illegible] skutki
podporządkowania stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych także pod te przepisy (niezmiennej jeszcze) ustawy o ograniczeniu ... prawa, przeto uważamy za wskazane, aby w §§ 2 i 3 rozpatrzyć w tym duchu, aby ministerstwo handlu i spraw wewnętrznych podporządkowanie stowarzyszeń pod przepisy o ochronie [illegible] zastrzegło

tylko „z uwzględnieniem stanowisk gospodarczych i po wysłuchaniu (ich) organizacji politycznej!"

3) W § 4 projektu jest mowa o poddaniu stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych pod zasady przemysłowe utworzone w myśl ustawy (o związkach przemysłowych) z 27/11 1896 nr. 218 Dz. p. p.

[illegible]

(§ 10 ustęp ostatni ustawy) o związkach przemysłowych według pewnych grup przedsiębiorstw wybór członków, byłoby wskazanem, aby przynależność do stowarzyszenia w [illegible] zapewniła im odpowiednie zastępstwo [illegible], utworzenie z nich odrębnej grupy wyborczej, niemniej aby w myśl § 20 ustęp ostatni uwzględniono odrębne właściwości tej ustawy przy składaniu odrębnych związków przemysłowych.

Referat.

Projekt ustawy przedłożony do zaopiniowania ma na celu:

1) Rozciągnąć dotychczasowe przepisy ust. przemysłowej (i nawet postanowienia wydanych rozporządzeń), dotyczące [illegible] [illegible] (po przem. [illegible]) na stosunki [illegible].

[illegible] handlowych

2) Upoważnić minist. handlu i sprawiedliwości do postanowienia przez rozporządzenie, o ile inne przepisy ust. przemysłowej i dotyczące ochrony pomocników handlowych mają być rozciągnięte na stosunki [illegible], —

lub o ile przepisy o sporach [illegible] lub o ochronie pomocników w przedsiębiorstwach handlowych mają być rozciągnięte na stosunki [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]

W ramach [illegible] rozporządzeń

3) poddać spory wynikłe z 1) i 2) ustawie o sądach przemysł. z 27/11 1896 nr 218 Dz. u. p. §§ 4 i 5

Uwagi zasadnicze do projektu przystających, że projekt ten ma rozciągnąć przepisy ust. VI [illegible] analogicznie do tego, jak je rozciągnięto na [illegible] [illegible] przemysł. [illegible],

— że odnośnie [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]),

— [illegible] innych [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible].

Uwagi te przystający, że stron. [illegible] [illegible] na to, że nie podlegają ustawie przemysł. i że tego prawa nie [illegible] [illegible] [illegible]

---

co do [illegible] — za [illegible] —
ce wzgl. religij. — a co
z ustaw [illegible]
przypuszcz —
[illegible] jest [illegible]
zatem w [illegible]
[illegible]
[illegible] tego [illegible] wzgląd.

art. 9 ust. 2 ustawy z 26/1 1895
nr. 21 Dz. p. p.

co do § 21 l. n., wszakże [illegible] —
ale dla ówczesnych stosunków
kraj. [illegible], należy zostawić
władzy pol. kraj. określenie
— zadanie w tej mierze [illegible]
etc. należy uwzględnić wszelkie
okoliczności, [illegible]
nie jest pracą obciążony
[illegible]
i [illegible]
[illegible]
[illegible] swego przepisu.

(po wysłuchaniu
zdania [illegible]
Kom.)

IV

127

1908

Tow. Szkoły Lud.

dr [illegible]

Głosze ocena przy czasu [illegible]

(ratusz [illegible] przy [illegible] (podkreśleń)

Stan. Rymar — — — —

Dr Władysław Michejda

Dr Jan Porwański — Tabaczyński, Wojciech — dr Józef Burek — Dr. Gall — dr Zdz. Próchnicki

[illegible] Dr J. Ptaś — Oktaw Sala — Dr Jan Lis. Pawlikowski — Dr St. Grabski — Dr St. Zakrzewski — An. Aleksandrowiczówna

— Piotr Panek — Karol Wierzorek —

W. [illegible] chłop b. godny [illegible] wiary, [illegible] inteligencji [illegible]

Porwański b. czynny [illegible] kom. [illegible] ([illegible] Rzym, organizator po wojnie polityki polskiej, przez [illegible] [illegible].

Ptaś, poseł (adwokat z IV [illegible]) przez [illegible] w [illegible] Polonia, [illegible] z [illegible], [illegible],

Sala z Tarnopola, teść Józ. Hallera,

Burek prof. Uni [illegible], autor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adwokat.

Gall [illegible] z Tarnopola, [illegible] — pierwszy [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] Golda (żyd) [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i w Tarnopolu 10.000 zł — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jego [illegible] — [illegible] nie wychodził pod koniec życia

(o ile pamiętam, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])

prof. Zakrzewski St. historyk. jako [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jego interesu, [illegible] [illegible] [illegible]. Zdradził [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Stronnictwo nad [illegible]) [illegible] [illegible] ([illegible]). Ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (większość) [illegible] [illegible] [illegible]..

prof. St. Grabski już [illegible] (Sekretarz) (był jego sekretarzem 1915 r.)

Stan. Rymar [illegible] [illegible] w r. 1908 —

[illegible] Karol. [illegible] [illegible], [illegible]

Piotr Panek. [illegible] [illegible], [illegible] przyjechał do USA [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w Teschen, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — ale [illegible] [illegible] [illegible])

i pierwszy do szkoły był [illegible] [illegible] „Flemi" we Lwowie. Po wojnie [illegible] z rodziną w Zakopanem. „Spokojny [illegible] ale [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible].

Dr Zdzisław Próchnicki ([illegible] [illegible], prawnik) zawsze [illegible] — [illegible] i [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z Carlo L. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do „[illegible] [illegible]"

Wł. Michejda adwokat [illegible], Śląsk [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] b. pierwszy i [illegible]. W [illegible] ze [illegible] [illegible] i w [illegible]. Po wojnie był burmistrzem Cieszyna..

Aleksandrowiczówna Aniela [illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible]..

Rymar (z Pompiła?)

Wierzorek Karol. [illegible] [illegible] we Lwowie i w Tarnowie. [illegible] [illegible], organizator polityczny [illegible] pod [illegible] Grabskiego ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] na [illegible] w Rzym ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible], w [illegible]. [illegible] [illegible] (ale [illegible] do [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] był [illegible] z [illegible] w [illegible].) [illegible] [illegible] na [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po [illegible] z [illegible] [illegible] -